

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Les proves d'accés als cicles formatius (PACF)

Criteris de redacció, maquetació i correcció
del text de les proves

Vuitena edició, actualitzada i ampliada
Barcelona, 2019

La redacció de la primera edició d'aquests criteris va ser a cura d'Anna Serra Zamora i Josep M. Mestres i Serra, i van col·laborar en la preparació del text definitiu d'aquesta edició Marta Griera i Ribera, Núria Florit Robusté i Sílvia Teulats i Castells

La revisió i l'ampliació de la segona edició van ser a cura de Laia Campamà i Mormeneo i Josep M. Mestres i Serra

La revisió i l'ampliació de la tercera edició van ser a cura de Laia Campamà i Mormeneo i Josep M. Mestres i Serra, amb la col·laboració de Lluís M. Sol i Salvadó i Laura Arias Rodríguez

La quarta edició va ser a cura de Lluís M. Sol i Salvadó, Laia Campamà i Mormeneo i Josep M. Mestres i Serra, amb la col·laboració de Victòria Mira Pérez

Les edicions cinquena, sisena, setena i vuitena han estat a cura de Lluís M. Sol i Salvadó, Laia Campamà i Mormeneo i Josep M. Mestres i Serra

© 2019, Institut d'Estudis Catalans, per a aquesta edició
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: octubre de 2011
Segona edició, corregida i ampliada: octubre de 2013
Tercera edició, ampliada: novembre de 2014
Quarta edició, actualitzada i ampliada: octubre de 2015
Cinquena edició, actualitzada i ampliada: desembre de 2016
Sisena edició, actualitzada i ampliada: octubre de 2017
Setena edició, actualitzada i ampliada: octubre de 2018
Vuitena edició, actualitzada i ampliada: setembre de 2019

Text revisat lingüísticament pel Servei de Correcció Lingüística de l'IEC

ISBN: 978-84-9965-039-5

Aquesta obra és d'ús lliure, però està sotmesa a les condicions de la llicència pública de *Creative Commons*. Es pot reproduir, distribuir i comunicar l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria i l'entitat que la publica i no se'n faci un ús comercial ni cap obra derivada. Es pot trobar una còpia completa dels termes d'aquesta llicència a l'adreça: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/es/legalcode.ca>.

SUMARI

Prefaci	5
1 Presentació	7
2 Les proves d'accés als cicles formatius	9
Descripció de les proves	9
Estructura de les proves	9
3 Criteris de redacció de les proves (I): Qüestions generals	11
Enunciats	12
Solucionaris	17
Tractaments personals i llenguatge sexista	17
4 Criteris de redacció de les proves (II): Qüestions de lèxic general i d'especialitat	19
Lèxic comú	19
Terminologia	38
5 Criteris de redacció de les proves (III): Qüestions d'onomàstica	41
Noms de persona	41
Noms de coses	44
6 Criteris de redacció de les proves (IV): Qüestions gramaticals	61
Adjectius	61
Pronoms	63
Determinants	64
Quantificadors	64
Verbs	65
Aspectes semàntics dels verbs	65
Temps verbals	70
Formes verbals	71
Règims verbals	72
Construccions verbals	74
Adverbis i locucions adverbials	78
Preposicions i locucions preposicionals en general	80
Les preposicions <i>per</i> i <i>per a</i> i les construccions relacionades	87
Locucions conjuntives i altres nexes oracionals	96
7 Criteris de redacció de les proves (V): Qüestions ortotipogràfiques	99
Tipus de lletra	99
Símbols i fórmules	101
Signes de puntuació i altres signes ortogràfics	108
8 Criteris de redacció de les proves (VI): Qüestions de disposició del text	113
Aspectes generals de la disposició del text	113
Qüestions d'opció múltiple	113
Puntuació total i específica dels exercicis	119
Taules, quadres i figures	123
Textos de suport i citacions	126
Referències bibliogràfiques dels textos de suport	131
9 Criteris de redacció de les proves de grau superior (I): Matèries comunes	137
Història	137
Llengua castellana	141
Llengua catalana	143
Llengua estrangera: alemany	145
Llengua estrangera: anglès	146
Llengua estrangera: francès	150
Matemàtiques	153

Crítèria

10	Criteris de redacció de les proves de grau superior (II): Matèries específiques	159
	Biologia	159
	Ciències de la Terra i del medi ambient	165
	Comentari de text	172
	Dibuix tècnic	174
	Economia de l'empresa	178
	Educació física	183
	Física	184
	Geografia	193
	Psicologia i sociologia	195
	Química	199
	Segona llengua estrangera: anglès	209
	Segona llengua estrangera: francès	210
	Tecnologia industrial	211
11	Criteris de redacció de les proves de grau mitjà per matèries	215
	Competència d'interacció amb el món físic	215
	Competència en llengua castellana	215
	Competència en llengua catalana	217
	Competència en llengua estrangera: anglès	218
	Competència en llengua estrangera: francès	219
	Competència en tecnologies	220
	Competència matemàtica	220
	Competència social i ciutadana	221
12	Criteris de maquetació i correcció	223
	Pauta de treball de la maquetació i la correcció	223
	Format de les proves	224
	Portades	224
	Estructura dels fascicles	226
	Tipus de lletra	227
	Enunciats	228
	Espais de resposta	230
	Pàgines	231
	Il·lustracions	231
	Taules que els examinands han d'emplenar	239
	Taules de dades	241
	Taules de relacionar elements o conceptes	244
	Solucionaris	246
	Signes de correcció	249
	Comprovacions al llarg del procés de correcció	249
13	Índexs de taules i figures	253
	Taules	253
	Figures	254
14	Annex 1: Compendi de símbols de magnituds i unitats de l'SI	255

PREFACI

Des de l'any 2007, l'Institut d'Estudis Catalans, per mitjà del Servei Editorial i del Servei de Correcció Lingüística, s'encarrega de la correcció, la maquetació i l'edició de les proves d'accés als cicles formatius (PACF) que convoca anualment la Generalitat de Catalunya.

Durant aquests anys s'han anat configurant un conjunt de criteris i orientacions que han culminat en la confecció d'un llibre d'estil d'aquestes proves, amb la finalitat de facilitar als docents i als examinands la realització d'aquesta selecció prèvia, i garantir la màxima qualitat científica i lingüística i la màxima claredat en l'enunciat i la resolució dels exercicis que s'hi plantegen.

La consolidació del disseny de les proves i l'estabilització de l'estil de redacció dels textos corresponents ens va portar a proposar a l'aleshores Departament d'Ensenyament la publicació d'aquests criteris com una contribució més de l'Institut d'Estudis Catalans amb vista a facilitar la feina de tots els agents que intervenen en l'elaboració i la preparació de les proves.

Aquesta publicació ha de ser una eina útil per als professors redactors de les proves, per als maquetistes i per als correctors que intervenen en la preparació dels fascicles de cada matèria, i també —i principalment— vol garantir, envers els aspirants que s'han d'examinar, l'excel·lència lingüística i la màxima claredat en l'exposició dels enunciats d'una prova que ha esdevingut clau per al futur dels joves del nostre país.

Aquestes orientacions, a més, es poden fer extensives, amb l'adequació corresponent, a tot tipus de proves que qualsevol institució tingui necessitat d'escometre, amb la certesa que l'aplicació dels criteris que contenen garantirà la qualitat lingüística i tècnica de l'edició.

Serveixi, doncs, aquest llibre com a mostra d'allò que l'Institut, com a acadèmia de les ciències i les humanitats, pot oferir per a la millora de les comunicacions a la societat, amb el qual posem a disposició el nostre potencial lingüístic i la nostra experiència acumulada, des de fa més de cent anys, en el tractament rigorós de la llengua.

JOANDOMÈNEC ROS I ARAGONÈS
President de l'Institut d'Estudis Catalans

1 PRESENTACIÓ

D'acord amb la Llei orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106, del 4 de maig de 2006), i la legislació estatal i autonòmica que la despleguen, la formació professional en el sistema educatiu comprèn un conjunt de cicles formatius amb una organització modular, de durada variable i continguts teoricopràctics adequats als diversos camps professionals. Aquests cicles formatius són de grau mitjà i de grau superior i constitueixen, respectivament, la formació professional de grau mitjà i la formació professional de grau superior. Les proves que organitza anualment el Departament d'Educació permeten l'accés als cicles formatius de formació professional inicial, als cicles formatius d'arts plàstiques i disseny i als ensenyaments esportius.

D'altra banda, la Llei 8/1991, del 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans (DOGC núm. 1440, del 8 de maig de 1991), determina que l'IEC és la institució encarregada d'establir i actualitzar la normativa lingüística del català, sens perjudici de les altres funcions que li atorguen els seus Estatuts, i que l'ús lingüístic dels centres d'ensenyament públics i privats ha de respectar aquesta normativa (articles 1 i 3, respectivament).

En aquest sentit, a proposta de la Gerència de l'Institut d'Estudis Catalans, l'equip de l'IEC que s'ocupa de la correcció lingüística i formal i de l'edició dels models d'examen de les proves d'accés als cicles formatius (PACF) per encàrrec del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, ha considerat que era el moment adequat per a elaborar aquest llibre, en el qual s'estableixen uns criteris per a la redacció, la maquetació i la correcció de les proves d'accés als cicles formatius amb vista a garantir la uniformitat i la bona qualitat lingüística i tipogràfica dels exàmens. Aquest llibre, doncs, està destinat tant als professionals de l'ensenyament responsables de la confecció de les preguntes (d'ara endavant, *professors redactors*) com als professionals de la correcció lingüística i formal i la maquetació que s'ocupen de l'edició definitiva de les proves, amb l'objectiu de donar resposta a les qüestions que sorgeixen al llarg de tot el procés.

El llibre que presentem és fruit del treball d'assessorament lingüístic que el Servei de Correcció Lingüística (SCL) i el Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans han desenvolupat des de l'any 2009 amb l'assumpció de la correcció de l'original dels models de les proves d'accés als cicles formatius, fet que assegura la qualitat lingüística i formal dels exàmens. Concretament, pel que fa al personal adscrit a la correcció i l'edició de les proves d'accés als cicles formatius, la composició dels textos i la maquetació són a càrrec d'un equip de maquetistes coordinat per la persona delegada per la cap del Servei Editorial. Aquest Servei s'encarrega també de l'edició de les proves i de la coordinació general de tot el procés, incloent-hi la impressió i l'acabat. Pel que fa a la correcció, és a cura d'un equip *ad hoc* constituït cada curs que depèn del mateix servei, mentre que la supervisió és a càrrec del Servei de Correcció Lingüística.

Si ens fixem en el detall del contingut, d'entrada hi podem trobar les característiques de les proves d'accés als cicles formatius com un primer plantejament dels objectius i l'estructura que segueixen. Després de presentar la naturalesa de les PACF, arribem a l'essència de l'opuscle, amb els criteris de redacció de les proves, que s'estructuren en sis seccions: qüestions generals, qüestions de lèxic comú i d'especialitat, qüestions d'onomàstica, qüestions gramaticals, qüestions ortotipogràfiques i qüestions de disposició del text. En aquestes sis seccions, com podem veure, tractem de temes referents a la llengua, com ara el lèxic comú, els noms propis, la sintaxi, els tractaments personals o l'evitació del llenguatge sexista, entre d'altres, i també detallem qüestions relacionades amb

l'ortotipografia i la disposició del text, com ara la puntuació, la numeració, les il·lustracions o la disposició de les citacions bibliogràfiques. Sempre que en els exemples proposats distingim entre *català* i *espanyol*, volem fer referència a la versió de les proves en català i a la versió en espanyol (anomenat *castellà* en el text de les proves), respectivament.

A continuació d'aquest segon bloc, hem cregut convenient configurar tres seccions més amb els criteris de redacció específics que requereixen les diferents matèries (comunes i específiques) dels cicles de grau superior i les matèries de grau mitjà, que impliquen mètodes, instruments i procediments diversos i que donen com a resultat models d'exàmens ben diferents.

Finalment, l'última secció de criteris respon als dubtes i les qüestions que poden sorgir en el procés de maquetació i de correcció material de les proves.

El llibre acaba amb tres índexs, agrupats en dos blocs: en el primer, hi ha un índex de taules i un altre de figures que faciliten l'accés a la il·lustració de l'obra; en el segon, una llista ordenada alfabèticament de paraules clau i de conceptes ajuda a trobar ràpidament els epígrafs on es tracta un aspecte concret d'aquest llibre d'estil.

Finalment, és de justícia deixar constància dels professionals que, des de l'any 2011, han treballat en les diverses versions —publicades o inèdites— d'aquests criteris: la primera versió, corresponent a la primera edició publicada (octubre del 2011), fou a cura d'Anna Serra Zamora, col·laboradora externa de l'IEC, i Josep M. Mestres i Serra, cap del Servei de Correcció Lingüística, que tingueren la col·laboració estreta de Marta Grieria i Ribera, col·laboradora externa, i Núria Florit Robusté i Sílvia Teulats i Castells, correctores de l'SCL; la segona versió, corregida i ampliada, inèdita (juliol del 2012), fou a cura de Lluís M. Sol i Salvadó, lexicògraf de l'IEC, Laia Campamà i Mormeneo, correctora de l'SCL, Mar Pongiluppi i Gomila, correctora del Servei Editorial, i Josep M. Mestres; i la tercera versió, també corregida i ampliada, corresponent a la segona edició publicada (setembre del 2013), ha estat a cura de les mateixes persones que la segona, per bé que oficialment consten només com a curadors Laia Campamà i Josep M. Mestres. La quarta versió, corresponent a la tercera edició publicada (novembre del 2014), ha estat establerta per Núria Roma i Peix, correctora de la Unitat de Correcció del Servei Editorial, Lluís M. Sol, Mar Batlle Gutiérrez, lingüista de l'Oficina d'Onomàstica de l'IEC, Laia Campamà i Josep M. Mestres. Les cinc darreres edicions publicades (2015-2019) han estat fixades per Lluís M. Sol, Laia Campamà i Josep M. Mestres. En aquesta darrera edició hem considerat convenient eliminar l'índex analític que hi havia fins ara, atès que la consulta dels criteris es fa en suport electrònic, mitjà que ja permet als usuaris fer cerques i trobar els termes i conceptes que conté l'obra.

SERVEI DE CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA
SERVEI EDITORIAL
Setembre del 2019

2 LES PROVES D'ACCÉS ALS CICLES FORMATIUS

Descripció de les proves

- 2.1** Les proves d'accés als cicles formatius de formació professional (PACF) permeten entrar als cicles de grau mitjà i de grau superior. Per a accedir a les PACF de grau superior cal haver fet dinou anys o bé tenir-ne divuit i haver superat un cicle de grau mitjà de la mateixa àrea de coneixement, mentre que, per a accedir a les PACF de grau mitjà cal haver complert els disset anys. Les proves pretenen avaluar la capacitat de comprensió i expressió dels aspirants, tant lingüísticament com pel que fa als continguts de l'àrea de què s'examinen, de manera que puguin resoldre els problemes amb criteri i amb solucions ben argumentades.
- 2.2** Les proves d'accés als cicles formatius tenen dues modalitats:
- a) La que s'adreça a les persones que volen accedir a un cicle formatiu de grau superior de formació professional, i que no tenen el títol de batxillerat (o un títol equivalent).
 - b) La que s'adreça a les persones que volen accedir a un cicle formatiu de grau mitjà de formació professional, i que no tenen el títol de graduat en educació secundària.
- 2.3** La localització de les proves és als instituts que depenen del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i que són elegits pels serveis territorials i pel Consorci d'Educació de Barcelona.

Estructura de les proves

- 2.4** La prova d'accés als cicles formatius de grau superior (CFGS) consta de dues parts: la *part comuna* i la *part específica*, amb el resultat de les quals es fa la mitjana aritmètica. Les matèries de cada part són les que mostra la taula 1.

TAULA 1. *Matèries de la part comuna i de la part específica de les PACF de grau superior*

<i>Part comuna</i>	<i>Part específica</i>
Llengua catalana i castellana	En la part específica, segons el cicle a què es vol accedir, cal triar dues matèries de l'opció A, de l'opció B o de l'opció C
Llengua estrangera (anglès, francès o alemany)	
Matemàtiques o història	

- 2.5** Les opcions que es poden triar, d'acord amb el cicle formatiu a què es vol accedir, són tres (A, B i C), les quals relacionen les famílies professionals amb les matèries d'examen corresponents (vegeu la taula 2).

TAULA 2. Famílies professionals i matèries d'examen corresponents segons l'opció

	Opció A	Opció B	Opció C
Famílies professionals	Arts gràfiques Edificació i obra civil Electricitat i electrònica Energia i aigua Fabricació mecànica Fusta i moble Imatge i so (excepte en CFGS, producció d'audiovisuals, ràdio i espectacles) Indústries extractives Informàtica i comunicacions Installació i manteniment Maritimopesquera (excepte en CFGS, producció aqüícola) Tèxtil, confecció i pell (excepte en CFGS, processos d'ennobliment tèxtil) Transport i manteniment de vehicles Vidre i ceràmica	Activitats físiques i esportives Agrària Imatge personal Indústries alimentàries Maritimopesquera (només en CFGS, producció aqüícola) Química Sanitat Seguretat i medi ambient Tèxtil, confecció i pell (només en CFGS, processos d'ennobliment tèxtil)	Administració i gestió Comerç i màrqueting Imatge i so (només en CFGS, producció d'audiovisuals, ràdio i espectacles) Hoteleria i turisme Serveis socioculturals i a la comunitat
Matèries	Dibuix tècnic Física Tecnologia industrial	Biologia Ciències de la Terra i del medi ambient Educació física Química	Economia de l'empresa Geografia Segona llengua estrangera (anglès o francès) Psicologia i sociologia Comentari de text

2.6 Pel que fa a les proves d'accés a un cicle formatiu concret de grau mitjà de formació professional, la prova s'estructura en tres parts (que tenen pesos relatius diferents en la nota final): la *part comunicativa i social*, que comprèn les competències en llengua catalana, en llengua castellana i en llengua estrangera (anglès o francès), i la competència social i ciutadana; la *part matemàtica*, que comprèn la competència matemàtica; i la *part científicotecnològica*, que comprèn la competència d'interacció amb el món físic i la competència en tecnologies. Concretament, cada prova d'accés consta de dos blocs de dues hores que comprenen les tres parts que estructuraven la dita prova (comunicativa i social, matemàtica, i científicotecnològica). Les matèries de cada bloc i el pes relatiu que té en el total de la prova són les que figuren en la taula 3.

TAULA 3. Matèries de les PACF de grau mitjà segons els dos blocs en què es desglossa la prova d'accés

Part comunicativa i social	Part matemàtica i part científicotecnològica
Competència en llengua catalana i castellana (15% + 15%)	Competència matemàtica (25%)
Competència en llengua estrangera (10%)	Competència d'interacció amb el món físic (10%)
Competència social i ciutadana (15%)	Competència en tecnologies (10%)

2.7 Tota la informació sobre les proves d'accés als cicles formatius es pot trobar, amb molt de detall, a la pàgina web següent del Departament d'Educació de la Generalitat: <http://ensenyament.gencat.cat/ca/serveis-tramits/proves/proves-acces>.

3 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (I): QÜESTIONS GENERALS

3.1 Les recomanacions que fem tot seguit tenen l'objectiu de facilitar la tasca d'edició de les proves; per això és molt important llegir-les atentament i revisar els documents redactats per validar-ne totes les dades (especialment, els noms propis, les dates, les quantitats i les citacions), abans de lliurar-les en paper i en suport electrònic (MS Word®) als responsables corresponents del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. El corrector automàtic de l'MS Word® no és suficient; per això hem recollit aquí els casos que han suscitat dubtes i consultes a l'hora de redactar les proves, juntament amb la proposta d'esmena corresponent.

L'aprovació de la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC) i de l'*Ortografia catalana* (OIEC; a/e: https://www.iec.cat/llengua//documents/ortografia_catalana_versio_digital.pdf) de l'Institut d'Estudis Catalans els anys 2016 i 2017, respectivament, que en uns quants punts han complementat o fins i tot modificat la normativa que hi havia vigent fins en aquell moment, ha comportat una adequació d'aquestes recomanacions a la nova normativa.

3.2 Dos asteriscos (**) davant d'una expressió indiquen que es tracta d'una forma o d'un ús incorrecte, mentre que un sol asterisc (*) assenyalava que l'ús de la forma és inadequat d'acord amb aquest llibre d'estil, és a dir, que es tracta d'un criteri d'estil que s'aplica als enunciats de les proves.

3.3 En els criteris que hi ha a continuació, si no indiquem una altra cosa, ens referim sempre a l'original en llengua catalana.

3.4 Els professors redactors han de tenir en compte que les versions en català i en espanyol d'una mateixa prova són fascicles diferents, i que, en tot cas, les dues versions han de ser paral·leles, tant pel que fa a la forma com al contingut (figura 1).

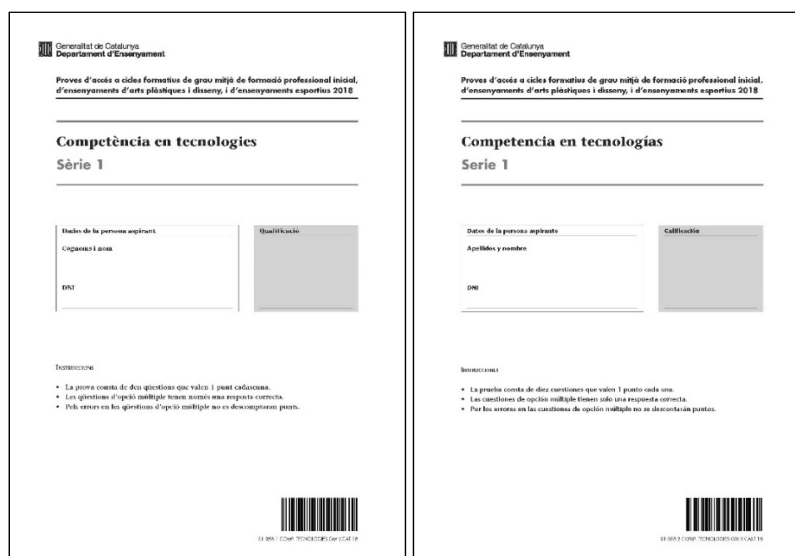

FIGURA 1. Portada del mateix fascicle en català i en espanyol

A més a més, els professors redactors han de lliurar també el solucionari de la prova, però només ho han de fer per a la versió catalana.

Val a dir que les proves de llengües estrangeres dels cicles formatius de grau mitjà només consten de versió catalana i solucionari.

- 3.5** Si les proves contenen textos de suport és imprescindible que els professors redactors incloguin en el dossier final la fotocòpia dels textos originals corresponents (o bé una sortida impresa, si el text és extret d'una pàgina web).
- 3.6** Per tradició, la Generalitat de Catalunya adopta, en totes les proves, la denominació *castellà* —en comptes de *espanyol*— per a referir-se a la llengua oficial de l'Estat, llevat que es trobi dins una citació textual, cas en què es respecta la forma que figura en la citació.
- 3.7** Cal tenir present que actualment hi ha tres llengües oficials a Catalunya: el català, l'espanyol i l'aranès, denominació que pren l'occità a la Vall d'Aran.
- 3.8** Abans de donar per tancada la redacció de les proves, els professors redactors han de comprovar que les instruccions que encapçalen cada prova i que van en negreta siguin aplicables (per exemple, si les instruccions indiquen: «Trieu i resolcu CINC dels set exercicis que es proposen», cal assegurar que s'hagin redactat set exercicis).
També han de comprovar que la puntuació que han assignat a cada exercici sigui la correcta, i que la puntuació total de la prova sumi 10 punts.

INSTRUCCIONS

- **Trieu i resolcu CINC dels set exercicis que es proposen.**
- **Indiqueu clarament quins exercicis heu triat. Si no ho feu així, s'entendrà que heu escollit els cinc primers.**
- **Cada exercici val 2 punts.**

Enunciats

- 3.9** Les frases dels enunciats han de ser simples, concises i clares, han de contenir un lèxic entenedor, han d'estar ben connectades i han de tenir un ordre sintàctic normal i una longitud que no sigui excessiva. Les correccions que s'hi introdueixin han de respectar aquesta simplicitat i claredat, i en cap cas no poden derivar en un enunciat més complicat o més difícil d'entendre que el que hi havia inicialment.

El gas amoníac, NH_3 , és un dels compostos més fabricats del món. La gran importància que té es deu a la facilitat amb què es pot convertir en altres productes que contenen nitrogen. En l'àmbit domèstic, trobem solucions d'amoníac en una àmplia varietat de productes de neteja.

- 3.10** Per a la redacció dels enunciats cal tenir en compte la terminologia bàsica que fa referència a l'estructura i a la morfologia de les proves que figura a la taula 4.

TAULA 4. Terminologia emprada en l'estructura i la morfologia de les proves

Terme	Definició
matèria	Conjunt de continguts i de criteris d'avaluació de què l'aspirant s'examina
prova	Conjunt d'exercicis, qüestions i preguntes que serveixen per a avaluar els coneixements, les capacitats i les habilitats suficients de l'aspirant respecte al cicle formatiu de grau mitjà al qual opta. En el cas de les proves d'accés als cicles formatius de grau superior, les proves avaluen la maduresa de l'aspirant en relació amb els objectius del batxillerat i les seves capacitats referents al camp professional de què es tracti
sèrie	Conjunt de versions (la catalana, l'espanyola i el solucionari) de què consta un dels models de la prova d'una matèria el mateix any. S'elaboren diverses sèries tant en les matèries de grau superior com en les de grau mitjà, i se'n seleccionen dues de cada
examen	S'utilitza en sentit genèric per a designar una prova qualsevol
fascicle	Quadern de fulls que conforma una prova d'una matèria determinada en una versió determinada
versió	Forma que pren, segons la presentació del contingut en una llengua o altra, o segons la naturalesa del contingut (en el cas del solucionari), un mateix model de prova. Cada versió es recull en un fascicle diferent
opció	Generalment, dins el mateix fascicle hi ha dues possibilitats d'examen, que s'anomenen <i>opcions</i> , la A i la B. L'aspirant n'ha de triar una per respondre. Cada opció conté un exercici o més
exercici	Qüestió, pregunta, problema o un conjunt d'aquests que l'aspirant ha de resoldre per a obtenir una puntuació determinada
enunciat	Explicació dins l'exercici que indica la qüestió que cal resoldre o respondre
apartat	Fragment d'un exercici en què es demana que es respongui a una qüestió. Generalment se separa de l'enunciat amb un punt i a part, i en alguns casos, si n'hi ha més d'un, s'encapçala amb una lletra d'ordre
qüestió	Aspecte que ha de resoldre, discutir, argumentar, raonar, etc., l'aspirant
pregunta	Qüestió que ha de resoldre l'aspirant, formulada mitjançant una frase interrogativa
puntuació	Valor màxim preassignat a cada un dels exercicis d'una prova. La puntuació dels exercicis d'una prova ha de sumar 10 punts
problema	Qüestió que s'ha de resoldre o aclarir mitjançant un càlcul

Així, resulten enunciats com ara:

La **prova** consta de quatre **exercicis**. Els exercicis 1 i 2 són comuns i obligatoris, i els exercicis 3 i 4 estan agrupats en dues **opcions** (A i B), de les quals n'heu d'escollir UNA. Feu els exercicis 1 i 2 i escolliu UNA de les dues opcions per als altres dos exercicis. En cap cas no podeu fer un exercici de l'opció A i un altre de l'opció B.

3.11 En general, la informació dels enunciats es divideix en *part expositiva* i *part directiva*. La part expositiva dels enunciats, que presenta i contextualitza l'exercici, ha d'evitar repeticions innecessàries. La part directiva, que indica les qüestions que cal resoldre, ha d'evitar ambigüitats.

part expositiva { Fa un any, una persona va invertir 12.000 € en accions de tres empreses, que anomenarem *A*, *B* i *C*. Ara, les accions de l'empresa *A* han augmentat de valor en un 25 %, les de l'empresa *B* han augmentat en un 10 % i, en canvi, les de l'empresa *C* han perdut un 15 % del seu valor. Si ara vengués totes les accions, no obtindria ni pèrdues ni beneficis. Sabent que va invertir en les accions de l'empresa *C* el mateix que en les altres dues juntes, calculeu la quantitat de diners que va invertir en accions de cada empresa.

part directiva {

3.12 Abans de redactar els enunciats, cal estructurar bé la informació que s'hi vol expressar. Un dels objectius fonamentals d'aquesta tasca prèvia és separar la part expositiva de la part pròpiament directiva dels enunciats. No solament aconseguirem una redacció més elegant, sinó que també evitarem possibles confusions als aspirants.

Aquestes dues batedores (imatges A i B) van aparèixer al mercat amb trenta anys de diferència. Contesteu les preguntes següents:

- Hi ha diferències formals entre aquestes dues batedores? I diferències estructurals?
- Quins avantatges té la segona i com és que l'aparell ha experimentat aquesta evolució?

En els exercicis que tenen un enunciat general seguit de més d'una qüestió, escrivim l'enunciat a continuació del número de l'exercici *i*, a sota, cadascuna de les qüestions estructurades en apartats.

P4) Un cos de 10 kg de massa es penja d'una molla vertical i s'observa que la molla s'allarga 2 cm. A continuació, estirem la molla cap avall i el sistema comença a oscil·lar fent un moviment harmònic simple de 3 cm d'amplitud.

- a)** Calculeu l'equació del moviment que seguirà el cos oscil·lant.
b) Determineu la velocitat del cos oscil·lant al cap de 5 s d'haver començat el moviment.

En el cas que l'exercici contingui més d'un enunciat, posem la part comuna dels enunciats al capdamunt de l'exercici *i*, a continuació, els apartats corresponents a les qüestions. Si no és possible, fem pujar les lletres d'ordre dels apartats al començament de cadascuna de les qüestions (*i* no al començament de l'exercici).

- * **P5)** Dos altaveus emeten, en fase, un so pur de 425 Hz. Un observador està situat a 4,00 m de l'un i a 5,20 m de l'altre.
- a)** Calculeu la longitud d'ona del so i determineu si on és l'observador hi ha algun tipus d'interferència. Si n'hi ha, digueu de quin tipus és. Justifiqueu la resposta.

Un altre observador, situat en un punt diferent, disposa d'un sonòmetre que enregistra 50 dB quan sona un sol altaveu i 56 dB quan sonen tots dos alhora.

- b)** El so que enregistra el sonòmetre, quan sonen tots dos altaveus, doncs, és *x* vegades superior al que enregistra quan només en sona un. Calculeu *x*.

- P5)** Dos altaveus emeten, en fase, un so pur de 425 Hz.
- a)** Un observador està situat a 4,00 m de l'un i a 5,20 m de l'altre. Calculeu la longitud d'ona del so i determineu si on és l'observador hi ha algun tipus d'interferència. Si n'hi ha, digueu de quin tipus és. Justifiqueu la resposta.
- b)** Un altre observador, situat en un punt diferent, disposa d'un sonòmetre que enregistra 50 dB quan sona un sol altaveu i 56 dB quan sonen tots dos alhora. El so que enregistra el sonòmetre, quan sonen tots dos altaveus, doncs, és *x* vegades superior al que enregistra quan només en sona un. Calculeu *x*.

- P5) a) Dos altaveus emeten, en fase, un so pur de 425 Hz. Un observador està situat a 4,00 m de l'un i a 5,20 m de l'altre. Calculeu la longitud d'ona del so i determineu si on és l'observador hi ha algun tipus d'interferència. Si n'hi ha, digueu de quin tipus és. Justifiqueu la resposta.
- b) Un altre observador, situat en un punt diferent, disposa d'un sonòmetre que enregistra 50 dB quan sona un sol altaveu i 56 dB quan sonen tots dos alhora. El so que enregistra el sonòmetre, quan sonen tots dos altaveus, doncs, és x vegades superior al que enregistra quan només en sona un. Calculeu x .

Si l'exercici no té enunciat perquè està formulat directament en dos apartats diferents, el primer apartat, amb la lletra a , puja al lloc on aniria l'enunciat, al costat del número de l'exercici i separat d'aquest per un quadratí, que és un espai fix equivalent a una ema majúscula. Entre el parèntesi de tancament que segueix la lletra enumerativa i el text es deixa mig quadratí, que és un espai fix equivalent a una ema majúscula, aproximadament.

4. a) Escriviu un sinònim de les paraules següents tenint en compte el significat que tenen en el text.

3.13 En la redacció de les qüestions evitem possibles equívocs, per exemple, fent explícits elements importants de l'enunciat o eliminant algun pronom feble de referent poc clar.

* Un mòbil A xoca contra un mòbil B [...]. Calculeu-ne la velocitat.

Un mòbil A xoca contra un mòbil B [...]. Calculeu la velocitat del mòbil A.

3.14 En general, formulem les instruccions amb frases afirmatives, que es presten a menys ambigüitats que les negatives.

* Comenteu, en no més de sis línies, els casos...

Comenteu, en sis línies com a màxim, els casos...

3.15 Els enunciats dels exàmens de vegades demanen el significat d'una expressió determinada. Un terme designa un concepte, i podem parlar del concepte d'un terme, és a dir: el concepte designat per aquell terme.

El verb *definir* significa 'explicar el veritable sentit de (un mot o una expressió)' o, altrament dit, 'explicar el concepte de (un terme)'. Atenint-nos a aquesta definició, la construcció «definir el concepte d'un terme» seria redundat (això és, equivaldria a dir «explicar el concepte del concepte d'un terme») i, doncs, desaconsellable. En canvi, són bones tant la construcció «definir el terme x » com «definir x », però no «definir el terme de x », ja que es tracta de definir x , no pas el terme de x .

* Definiu els conceptes de punt de comanda i d'estoc de seguretat.

* Definiu els conceptes *punt de comanda* i *estoc de seguretat*.

* Definiu el terme de punt mort.

Definiu el terme *punt mort*.

Definiu *punt mort*.

3.16 Amb el verb *explicar* passa més aviat el contrari. Aquest verb vol dir ‘exposar amb paraules clares’. Per tant, el que expressem amb paraules és el concepte més que no pas el terme. (El mateix passa amb *descriure*, ‘representar amb paraules’.)

* Expliqueu el terme *auditoria financera*.

* Expliqueu *auditoria financera*.

Expliqueu el concepte d' auditoria financera.

Expliqueu el concepte *auditoria financera*.

* Descriviu el terme *motivació intrínseca*.

* Descriviu *motivació intrínseca*.

Descriviu el concepte de motivació intrínseca.

Descriviu el concepte *motivació intrínseca*.

Al costat d’aquestes solucions, hi ha construccions alternatives que també són bones, com ara:

Què s’entén per *marca blanca*?

Expliqueu què és un *canal de distribució*.

Expliqueu el fenomen conegut amb el nom de *deslocalització industrial*.

3.17 El quadradet buit que s’ha d’emplenar amb un nombre, una lletra o una altra marca com a resposta, entre diferents opcions, d’una qüestió concreta s’anomena, preferentment, *casella*. Les denominacions **requadre* (que és innecessària) o **quadre* (que és massa general) no són recomanables amb aquesta finalitat.

* Markeu amb una creu els quatre requadres situats a la dreta de les formes del relleu de la Terra que fan referència al relleu oceànic.

* Markeu amb una creu els quatre quadres situats a la dreta de les formes del relleu de la Terra que fan referència al relleu oceànic.

Markeu amb una creu les quatre caselles situades a la dreta de les formes del relleu de la Terra que fan referència al relleu oceànic.

3.18 Si es tracta d’emplenar una casella amb una creu, en l’enunciat tant podem escriure el mot *creu* com representar aquest signe amb una aspa (×), però no amb una ics (x); l’aspa va en rodona i sense cometes.

Markeu amb una la casella V o F segons que l’afirmació corresponent sigui vertadera o falsa.

3.19 En la redacció dels enunciats i les preguntes, cal evitar usar la conjunció doble **i/o*, atès que pot ser confusió i que sempre és innecessària. En la major part dels casos, es pot emprar la conjunció disjuntiva *o* (perquè no exclou la inclusió de tots els elements), o bé es pot fer un canvi de redacció.

* Si volem que els examinands responguin a una pregunta amb arguments *i/o* exemples...

Si volem que els examinands responguin a una pregunta amb arguments *o* exemples...

- 3.20** Cal assegurar-se que les preguntes de les diferents sèries es corresponen entre si. És a dir, en cas que el model de resposta que es demana sigui el mateix en algunes sèries (i només en variï el contingut), és preferible formular la pregunta sempre de la mateixa manera, en comptes de canviar la formulació de la pregunta en cada sèrie.

Solucionaris

- 3.21** Cal que les respostes que s'ofereixen en els solucionaris siguin coherents amb els enunciats. Per exemple, si es demana que s'esmentin dues causes d'un fenomen determinat, en la resposta del solucionari n'han de figurar, com a mínim, també dues. O si es demana que l'aspirant proposi un sinònim o bé una definició d'un terme, en la resposta del solucionari han de figurar les dues possibilitats: un sinònim i una definició.
- 3.22** Les seccions 9, 10 i 11 d'aquests criteris recullen les instruccions de la portada i del cos dels solucionaris de cada matèria.

Tractaments personals i llenguatge sexista

- 3.23** En la redacció dels enunciats, el tractament de persona ha de ser de *vós* en català i de *usted* en espanyol.

[català]

Expliqueu
proposeu

 l'inconvenient principal d'aquest objecte d'ús domèstic (imatge C) i la manera de millorar-lo.

[espanyol]

Explique
proponga

 el principal inconveniente de este objeto de uso doméstico (imagen C) y el modo de mejorarlo.

- 3.24** En el plantejament de les qüestions, fem servir generalment la primera persona del plural, mentre que en espanyol fem, preferentment, l'oració impersonal.

[català] *

S'aplica
Apliquem

 una força a un cos de massa...

[espanyol]

Se aplica

 una fuerza a un cuerpo de masa...

- 3.25** Els mots que mostren la flexió de gènere, com ara *autor/a*, *filòsof/a*, *usuari/ària*, etc., s'han d'escriure d'acord amb el sistema del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, però no s'han de flexionar els determinants ni els adjectius que els acompanyen.

* Citeu un

n/a

 autor

r/a

 contemporani

i/ània

 de Plató.

Citeu un autor

r/a

 contemporani de Plató.

Si estan en plural, s'escriuen únicament en masculí, que s'accepta com a englobador.

* Anomeneu els

polítics/ques

 catalans de l'època del tripartit.

Anomeneu els

polítics

 catalans de l'època del tripartit.

Ara bé, les formes s'han de deixar tal com estan si es tracta del plantejament d'un problema o d'un context similar. Això no obsta perquè evitem les marques sexistes o invisibilitzadores de les dones en la redacció, si és possible i no es força el text. En aquest sentit, podem fer servir col·lectius (*humanitat, alumnat, estudiantat*), genèrics (*espècie humana*) o formes ambivalents (*persones, ésser humà*).

- * Adopteu aquesta manera de fer i, traslladant-la a altres materials i formes, apliqueu-la a una proposta escultòrica personal que mostri aquesta relació de l'home amb els objectes, els materials i les imatges que l'envolten.

Adopteu aquesta manera de fer i, traslladant-la a altres materials i formes, apliqueu-la a una proposta escultòrica personal que mostri aquesta relació de l'ésser humà amb els objectes, els materials i les imatges que l'envolten.

En espanyol, encara que en el *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española (RAE) es representa la terminació de femení amb la síl·laba sencera (p. ex., *autor/ra*), seguim la norma ortogràfica de la RAE exposada a l'obra *Ortografía de la lengua española* (Espasa-Calpe, 2010, cap. IV, § 4.2.1.3, a partir d'ara esmentada amb la sigla OLE), segons la qual només s'afegeix el morfema de femení (després d'una barra inclinada sense espais o bé entre parèntesis sense espais) a la forma masculina.

alumno/a

amigo(a)

4 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (II): QÜESTIONS DE LÈXIC GENERAL I D'ESPECIALITAT

Lèxic comú

- 4.1 D'acord amb la GIEC, es poden usar indistintament les expressions *la majoria de* i *la major part de*, fins i tot per a referir-nos a persones. En espanyol, aquest ús també és indistint.

[català]	<u>la majoria de</u> ls museus
	<u>la major part de</u> ls museus
	<u>la majoria de</u> les espècies vegetals
	<u>la major part de</u> les espècies vegetals
[espanyol]	<u>la mayoría de</u> museos
	<u>la mayor parte de</u> museos

- 4.2 En general, en català procurem evitar d'escriure l'abreviatura *etc.* o punts suspensius en textos que no els necessiten. Per a evitar-los, podem modificar lleugerament la redacció del text o afegir expressions com ara *entre altres*. Tinguem en compte, en qualsevol cas, que escrivim la paraula *etcètera* en la forma abreujada *etc.* a l'interior de paràgraf, i en la forma desplegada *etcètera* a final de paràgraf (per evitar la coincidència de dos punts a final de paràgraf).

Presenteu una proposta fàcil de plegar i de desplegar (o d'enrotllar i de desenrotllar, etc.), a mida real i que pugui interessar aquesta empresa.

Material d'ús habitual: bolígraf, llapis i goma, regle, etcètera.

Notem que quan hi ha un parèntesi de tancament a final de paràgraf no desenvolupem l'abreviatura, perquè en aquest context ja no entren en contacte immediat els dos punts.

A més, sovint l'acció humana amplifica les inestabilitats gravitatòries (excavacions al peu del vessant; alteracions del drenatge natural; sobrecàrregues a la part superior del vessant; acumulació de materials com ara runams i escombraries, que alteren l'angle de repòs natural; etc.).

Sigui com sigui, cal tenir en compte que no és incorrecte escriure sistemàticament el mot *etcètera* desenvolupat, sigui quina sigui la posició que ocupi.

Aquest criteri d'evitar la forma abreujada *etc.* a final de paràgraf també s'aplica en espanyol, però no en altres llengües. En anglès i alemany, en comptes de *etc.* podem trobar *&c*; en francès, solen escriure *etc.*

4.3 La *mitjana* és el valor que resulta de dividir la suma de diverses quantitats per llur nombre. La forma ***promig* és incorrecta. *Mediana* és un terme correcte en el sentit de la ‘dada situada al centre d’un conjunt de dades estadístiques ordenades de més petita a més gran’ (vegeu també l’epígraf 9.52).

La mitjana de temperatures durant el dia frega els 31 °C.

4.4 Si en un mateix text s’utilitzen repetidament noms genèrics o mots comodí com ara **aspecte*, **cosa*, **fet*, o bé verbs amb poca precisió semàntica com ara **fer* o **dir*, és preferible substituir-ne algun per un terme més precís, si és possible.

* L’arquitecte ha de fer la maqueta i també ha de fer el projecte.

L’arquitecte ha de fer la maqueta i també ha de redactar el projecte.

L’arquitecte ha de crear la maqueta i també ha de fer el projecte.

4.5 Cal procurar evitar repeticions d’un mateix verb en el mateix enunciat.

* Expliqueu l’estil al qual pertany aquesta obra i expliqueu-ne quatre característiques, ja siguin formals, compositives o tècniques.

Expliqueu l’estil al qual pertany aquesta obra i esmenteu-ne quatre característiques, ja siguin formals, compositives o tècniques.

4.6 En principi, les quantitats s’escriuen amb lletres llevat que calguin més de tres mots per a llegir-les (*cent vint-i-cinc* compta com si fossin només tres mots, perquè la conjunció *i* no compta), que siguin nombres decimals, que vagin acompanyades de símbols o d’un guió d’interval, o que es tracti de la puntuació d’un exercici (cf. § 4.7 i § 8.18).

Escriuiu unes cent paraules...

Sis errors com a màxim...

Trieu i resoleu CINC dels set exercicis que es proposen.

Però,

La distància són 100 m.

La variable *edat* s’ha d’agrupar en dos intervals: 15-45 i 46-75.

Ara bé, en els enunciats redactats en altres llengües que el català i l’espanyol en què es demana de fer una redacció d’una llargària determinada, recorrem a les xifres:

[català] El resum ha de tenir entre vuitanta i cent paraules.

Expliqueu, en quinze línies com a mínim (unes cent cinquanta paraules), el tema següent:

[espanyol] Elija UNA de las dos opciones siguientes y desarróllela en unas cien palabras.

Però,

[alemany] Wählen Sie EIN Thema aus und schreiben Sie ungefähr 120 Wörter.

[anglès] Write between **80** and **100** words about ONE of the following topics:

[francès] Rédigez un texte de **80** à **100** mots à partir de l'UNE des options proposées.

Faites une rédaction d'un minimum de dix lignes (**100** mots environ) sur UN des sujets suivants:

4.7 Els casos més habituals d'escriptura amb xifres de les quantitats són les descrites i exemplificades en la taula 5 (v. també el § 8.18).

TAULA 5. *Les quantitats escrites amb xifres*

<i>Quantitats escrites amb xifres</i>	<i>Exemples</i>
Quan calen més de tres mots per a escriure-les (la conjunció <i>i</i> no compta)	1.738 (però, <i>cent vint-i-dos</i>); en les matèries de ciències, 1 738 (amb espai fi en comptes de punt per a indicar els milers)
Quan porten decimals	3, 261 261 ... és un nombre racional. El temps necessari són 10, 34 anys. El cos humà pot emmagatzemar fins a un màxim de 0, 450 kg d'aquesta molècula. Si cada gram ens aporta 4, 2 kcal, quantes kilocalories ens pot aportar en total?
Quan van acompanyades de símbols	La distància són 100 m Uns agricultors es reparteixen una collita de 4 800 kg de cereals... Un autocar es desplaça a una velocitat mitjana de 80 km/h Volem fer una imposició de 40.000 € ... El primer se n'emporta dues cinquentes parts, el segon, el 25 % ...un angle d'incidència <i>i</i> de 25 ° ...
Quan s'expressa un interval amb un guió, o amb coma sense espais (en un interval d'estadística)	La variable <i>edat</i> s'ha d'agrupar en dos intervals: 15-45 i 46-75 L'interval estadístic [15,45)
Quan es tracta de la puntuació d'un exercici	Compteu 1 punt per cada apartat 2 punts] 2 punts: 1 punt per cada equació]
Quan es tracta del dia i de l'any d'una data	...un article sobre el mosquit tigre, publicat a <i>El País</i> el 12 de maig de 2010 ... <i>El Punt Avui</i> (29 novembre 2011)
Quan es tracta de fórmules matemàtiques, físiques o químiques	$f(1) = -\mathbf{12} + \mathbf{4} \cdot \mathbf{1} - \mathbf{3} = -\mathbf{1} + \mathbf{4} - \mathbf{3} = \mathbf{0}$ $Q = P \cdot t = \mathbf{1\ 000} \text{ W} \cdot \mathbf{8} \text{ h} = \mathbf{8} \text{ kW h} = \mathbf{2,88} \times \mathbf{10^7} \text{ J}$
Quan es tracta d'una proporció o d'una escala	...a escala 1:1 000
Quan es fa referència a una enumeració feta en xifres, a una nota a peu de pàgina, a un punt d'una figura, etcètera	Trieu UNA de les dues opcions (A o B), i feu-ne els problemes (8 i 9)

Cal tenir en compte, però, que en el cas de les assignatures de càlcul (per exemple, estadística, economia de l'empresa, matemàtiques o biologia), les quantitats s'escriuen gairebé sempre amb xifres. Es poden deixar escrites amb lletres només quan no són objecte de la pregunta de l'exercici.

En una enquesta a $\boxed{16}$ persones...

En el centre d'una piscina circular de 6 m de radi es genera una ona harmònica que arriba a l'extrem de la piscina en 3 s, mentre es generen $\boxed{15}$ crestes...

Dins l'escala IEV, té un valor comprès entre $\boxed{0}$ i $\boxed{1}$ i es tracta del tipus de volcà que representa menys risc per a les persones.

Però,

Si fóssiu el director o la directora d'una entitat financera i Ilerda Bicis, SL us sollicités la quantitat de 18.000 €, li concediríeu un préstec a $\boxed{5}$ mesos tenint en compte les garanties que ofereix l'empresa?

4.8 La codificació de la xarxa de carreteres de Catalunya depèn de la titularitat administrativa que tenen. Les carreteres que mantenen la titularitat de l'Estat espanyol es denominen seguint el Pla General d'Obres Públiques del Ministeri d'Obres Públiques dels anys 1939-1941. Les carreteres traspassades a la Generalitat s'anomenen d'acord amb el Decret 261/1999, del 28 de setembre, pel qual s'aprova el sistema de codificació de la xarxa de carreteres de Catalunya. Les carreteres que formen part de la xarxa europea tenen una segona denominació, que segueix la codificació dictaminada per la Comissió Econòmica de les Nacions Unides per a Europa (UNECE) en la convenció de signes i senyals de carretera.

TAULA 6. *Codis de carreteres*

<i>Codi</i>	<i>Tipus</i>	<i>Titularitat</i>
N	carretera nacional bàsica	Ministeri de Foment
A	autopista o autovia	Ministeri de Foment
AP	autopista de pagament	empresa concessionària
C	autopista o carretera	Generalitat de Catalunya o consells comarcals
B	carretera	Diputació de Barcelona
GI	carretera	Diputació de Girona
L	carretera	Diputació de Lleida
T	carretera	Diputació de Tarragona
E	eix europeu	Unió Europea (UNECE)

N-II	carretera de Montgat a la Jonquera
A-2	autovia del nord-est, lliure de peatge, amb dos itineraris: Madrid-Saragossa i Fraga-Barcelona
AP-2	autopista del nord-est, de peatge, de Saragossa al Vendrell
B-40	Quart Cinturó de Barcelona
GI-500	carretera de la Jonquera a Agullana

- L-310 carretera de Tàrrrega a Guissona
 T-33 carretera d'Uldecona a Vinallop

En els codis de carreteres europees és convenient no separar amb un guionet la lletra «E» de les xifres, i tampoc no convé suprimir el zero del primer dígit:

- * E-15 eix europeu d'Algesires a Inverness, coincident a Catalunya amb l'autopista AP-2
 - * E-90 eix europeu de Lisboa a la frontera turcoiraniana, coincident a Catalunya amb l'AP-2 i, parcialment, amb l'AP-7
 - * E9 eix europeu de Barcelona a Orleans, coincident a Catalunya amb l'autopista C-16
- E15 eix europeu d'Algesires a Inverness, coincident a Catalunya amb l'autopista AP-2
- E90 eix europeu de Lisboa a la frontera turcoiraniana, coincident a Catalunya amb l'AP-2 i, parcialment, amb l'AP-7
- E09 eix europeu de Barcelona a Orleans, coincident a Catalunya amb l'autopista C-16

4.9 Cal anar amb compte amb la distribució dels mots *alçària*, *alçada*, *altura* i *altitud*. Els termes *alçària* i *alçada* denoten una dimensió, és a dir, una propietat intrínseca d'un ésser o d'un objecte. El mot *alçària* significa 'dimensió d'un cos en direcció vertical' i el terme *alçada* significa 'alçària, especialment d'una persona o d'una bèstia'.

Aquest arbust pot assolir els 2 m d'alçària

L'alçària d'un arbre

L'alçària d'una muntanya

Fa vint pams d'alçària

L'alçada mitjana de la població és 1,70 m

L'alçada d'un cavall

Quant fas d'alçada?

En canvi, *altura* i *altitud* denoten una posició o situació relativa respecte a un punt. El mot *altura* significa 'distància vertical d'un punt a la superfície de la Terra o a qualsevol altre terme de comparació', i el terme *altitud* significa 'altura d'un punt de la Terra (o del cel) respecte al nivell del mar'.

Des d'aquella altura, el castell dominava la zona

Enlairar-se fins a una altura de mil metres

Però,

L'avió vola a 8 000 m d'altitud

4.10 En català tenim diversos termes per a descriure cada dimensió física. Sempre comptant amb el vistiplau del professor o professora de la matèria en qüestió, establim un criteri simplificat: la *longitud* defineix els objectes unidimensionals (com una línia); *amplària* i *alçària* s'utilitzen per a cossos bidimensionals, i *llargària*, *fondària* i *gruix*, per a cossos tridimensionals (vegeu la taula 7). Vegeu, a més, els epígrafs 9.49 i 10.56, per a l'ús dels termes que designen dimensions en les matèries de matemàtiques i dibuix tècnic.

TAULA 7. *Termes que designen les dimensions dels objectes*

<i>Dimensió</i>	<i>Definició</i>
longitud	Extensió d'un segment d'una recta
amplària	Distància de costat a costat d'un cos
alçària	Dimensió d'un cos en direcció vertical
llargària	Extensió d'un extrem a l'altre d'un cos
fondària	Profunditat, distància de dalt a baix al fons
gruix	Alçària d'un cos quan és sensiblement inferior a la llargària i a l'amplària; i també dimensió altra que la llargària en un cos en què les altres dues són iguals

Amb la finalitat d'homogeneïtzar terminològicament els termes que designen les dimensions d'objectes i tota classe de cossos reals o imaginaris en les PACF, ha semblat convenient de fixar l'ús dels termes que denominen les magnituds i els mesuraments corresponents. L'enfocament que presentem aquí parteix de l'agrupament dels termes segons criteris morfològics o contextuais (d'aquí cada sèrie denominativa) i de llur distribució segons els diversos camps d'aplicació que tenen (d'aquí cadascun dels quadres). Cada agrupament de termes pretén ser una sèrie denominativa compacta i coherent. Els conceptes bàsics que expressen aquests termes són:

- Dimensió:* Distància entre els extrems d'una superfície, d'un cos, etcètera.
- Magnitud:* Propietat capaç d'ésser mesurada.
- Propietat:* Allò que és propi d'alguna cosa, qualitat peculiar o característica, atribut essencial.
- Qualitat:* Allò que, posseït per alguna cosa, fa que aquesta sigui tal com és.
- Quantitat:* Tot allò que, com la llargària, el pes, la durada, etc., és susceptible d'augment o de disminució i es pot mesurar i, així, ésser expressat per un nombre.

A causa de la multiplicitat de termes i la sinonímia, parcial o total, que de vegades presenten, cal guiar-nos pels exemples il·lustratius de les taules 8, 9, 10 i 11, segons correspongui. Tingueu en compte que hi ha algunes expressions que es podrien considerar formades anòmalament, però que han estat fixades de fa temps i que és preferible respectar.

TAULA 8. Sèries bàsiques de magnituds o qualitats dimensionals

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: l' alçària d'una caixa de cabals
llargària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: la llargària d'una caixa de cabals
amplària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: l' amplària d'una caixa de cabals
gruixària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: la gruixària d'una caixa de cabals
grossària	'qualitat de gros'	Tenia la grossària d'un arbre
fondària	'qualitat de fondo'	Tenia la fondària d'un pou
grandària	'allò que té de gran'; 'qualitat de gran'	La grandària d'una nau; la grandària de cada regió de material; la grandària efectiva d'un ió
alt -a (adj.)	'd'una alçària considerable'	És alt de vuit pams.
llarg -a (adj.)	'd'una llargària considerable'	Ésser llarg de cames
ample -a (adj.)	'extens en amplària, folgat, no estret, no restringit, no esquitit'	Ample d'espatlles
ampli àmplia (adj.)	'de gran extensió o capacitat, no breu, no concís, plenament suficient en extensió'; 'liberal'	Té una visió àmplia dels problemes
gruixut -uda (adj.)	'que té un gruix considerable'	Una corda gruixuda ; un paper gruixut
gros grossa (adj.)	'que té un volum considerable'	És un home gros . Un gat gros . Una pedra grossa . De rocs, n'hi ha de petits i de grossos .
gras grassa (adj.)	'abundant en greix'	Un home gras ; una dona grassa ; abans no estava tan gras com ara
gran (adj.)	'de dimensions superficials, de capacitat, en quantitat, d'intensitat, considerables'; 'de més edat'	Una sala gran . Un estany gran . Una plaça gran . Un safareig molt gran . Aquestes sabates em són grans . Un gran nombre.
profund -a (adj.) / pregon -a (adj.) / fondo -a (adj.)	'd'una dimensió gran, de la superfície avall, de la part exterior o entrada endins'	Un pou profund . Una cova profunda . Una vall profunda . Un coll de muntanya profund .
longitud	magnitud	El metre és la unitat de longitud del sistema internacional; longitud de moderació
amplitud	magnitud	Amplitud d'una oscil·lació; amplitud d'una vibració

TAULA 9. Sèries geomètriques de figures i cossos (mesuraments virtuals)

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçada	(només referida als grafs matemàtics)	<i>L'alçada d'un graf</i>
llargada / longitud (terme secundari, específic en algunes àrees)	'mesura longitudinal d'una figura plana, complementària de l'amplada'	<i>La llargada d'un paralelepípede; la llargada del camí òptic; longitud d'ona; longitud d'ona complementària; longitud d'ona dominant; longitud de difusió</i>
amplada	'mesura longitudinal d'una figura plana, complementària de la llargada'	<i>L'amplada d'un paralelepípede; l'amplada de la corba de la campana de Gauss; l'amplada de banda; l'amplada del pic; amplada a la meitat de l'altura d'una banda</i>
gruix	'l'alçària, quan és sensiblement inferior a la llargària i a l'amplària'	<i>El gruix d'un paralelepípede</i>
base	'línia o pla on descansa un figura'	<i>La base d'un triangle; la base del pic</i>
altura / alçària (terme secundari)	'segment perpendicular a la base comprès entre aquesta i el vèrtex o costat oposat'	<i>L'altura d'un triangle, d'una piràmide, d'un con; l'altura de plat teòric; l'altura de pic (i també la semialtura); l'altura d'onda; l'altura de plat reduïda; l'altura de plat efectiva; altura equivalent d'una etapa teòrica</i>
longitud	'llargària d'una cosa, d'una superfície'; 'distància mínima entre dos punts en el mateix estat de variació'	<i>La longitud d'ona; longitud d'ona complementària; longitud d'ona dominant; longitud de difusió; longitud de moderació</i>
amplitud	'qualitat d'ampli, extensió'; 'valor màxim que pren una magnitud vibratòria o oscil·lant en un semiperíode'	<i>L'amplitud de camp; mecanisme de regulació de l'amplitud d'enregistrament; amplitud magnètica; amplitud d'una oscil·lació, d'una vibració; l'amplitud de la intensitat del corrent altern; amplitud del voltatge altern</i>
profunditat	'qualitat de profund'; 'distància'	<i>Profunditat de camp; profunditat òptica</i>
d'alt / d'alçada / d'alçària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa dos metres d'alt</i>
de llarg / de llargada / de llargària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa tres metres de llarg</i>
d'ample / d'amplada / d'amplària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa quatre metres d'ample; el mur té un metre d'ample i quatre d'alt</i>
de gruix / de gruixària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa cinc metres de gruix</i>

TAULA 10. Sèries de magnituds geogràfiques i astronòmiques

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçària / altura (terme secundari)	(en accidents geogràfics)	L' alçària d'una muntanya; l' altura meridiana
altura / alçada (terme secundari)	'distància respecte al terra o a un altre punt de referència'	Vola a una gran altura ; enlairar-se fins a una altura de mil metres; altura meridiana; l' altura d'un astre; l' altura del pol; des d'aquella altura dominàvem tota la ciutat
altitud	'altura respecte al nivell del mar'	Aquell globus s'enlaira fins a vint mil metres d' altitud ; L' altitud pot afectar els sentits.
amplària / amplada	(en accidents geogràfics)	L' amplària del mar; l' amplària d'un carrer, d'un riu
fondària / profunditat	'qualitat de fondo o profund'; 'distància de dalt a baix al fons [d'un recipient o d'una cavitat]')	La profunditat del focus d'un terratrèmol. La profunditat d'un llac. Les profunditats inexplorables de l'oceà
longitud	'llargària o arc de l'equador'	Longitud oriental, occidental; longitud celeste; longitud eclíptica; longitud galàctica; les dimensions de l'espai són tres: longitud , latitud i profunditat
latitud	'amplària o arc de meridià'	Latitud ascendent; latitud celeste; latitud eclíptica; latitud galàctica; la vegetació varia segons les latituds ; les dimensions de l'espai són tres: longitud, latitud i profunditat
amplitud	'amplària o arc del cercle horitzó'	Amplitud astronòmica; amplitud ortiva; amplitud occidua; amplitud magnètica
profunditat	'distància a un estel'	Les dimensions de l'espai són tres: longitud, latitud i profunditat

TAULA 11. Sèries dimensionals d'objectes i cossos tangibles (mesuraments reals)

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçària / alçada (esp., persones o animals) / altura (només edificis i construccions en general)	'dimensió d'un cos en sentit vertical'	L' alçària màxima edificable. L' alçària d'un pont. Una alçària de vint pams. L' alçària d'un arbre. Una columna de mercuri de 760 mm d' alçària . L' alçada d'un cavall
llargària / llargada / longitud	'extensió de l'un extrem a l'altre d'una cosa, del començament a l'acabament'; 'la més gran de les dimensions d'una cosa o figura plana, formant angle amb la més petita'	Dispositiu per a la regulació de la llargària de la sabata; la llargària d'un carrer, d'una carretera, d'un riu; aquella biga té una llargària excessiva; la taula del menjador fa una llargària de set metres i mig. Aquella biga té una llargària excessiva. La llargària d'un tub Té un nas d'una longitud considerable; una línia costanera d'una longitud de deu milles. Una cadena d'RNA de longitud curta.
amplària / amplada / ample	'distància de costat a costat'; 'la més petita de les dimensions d'una figura plana qualsevol, formant angle amb la més gran o llargada'	L' amplària de façana mínima. Dispositiu per a la regulació de l' amplària de la sabata. Rosca per a variar l' amplària de la cinta. Escletxes d'una amplària considerable. Amplada de pit. L' ample d'escala. L' ample de clau d'un cargol

TAULA 11. Sèries dimensionals d'objectes i cossos tangibles (mesuraments reals) (Continuació)

gruix / gruixària	'alçària d'un cos quan és sensiblement inferior a la llargària i a l'amplària'; 'dimensió altra que la llargària en un cos en què les altres dues són iguals'; 'en un cos de dues cares, la distància de l'una a l'altra'	<i>El gruix d'un maó; el gruix d'un arc; el gruix del pont; el gruix de la lletra; una galga de gruix; tap amb indicació del gruix del traç; el gruix d'un paper, d'un drap;</i> <i>la gruixària d'una capa de difusió</i>
fondària / profunditat	'qualitat de fondo o profund'; 'distància de dalt a baix al fons [d'un recipient o d'una cavitat], i també de fora a dins fins al fons'	<i>La fondària màxima edificable d'un terreny; la fondària de l'esglaó; topall de fondària; calibrador de la fondària; regulador de la fondària del plat de la màquina de serrabiaixos.</i> <i>La fondària o profunditat del focus d'un terratrèmol; gravat en profunditat; regulador de profunditat de la mola; la profunditat d'un llac; les profunditats inexplorables de l'oceà</i>
grandària	'qualitat de gran'; 'allò que té de gran'	<i>La grandària d'una nau;</i> <i>La grandària de cada regió de material.</i> <i>La grandària efectiva d'un ió</i>
d'alt / d'alçada / d'alçària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>El mur fa un metre d'ample i quatre d'alt.</i> <i>Quant fas d'alçada?</i> <i>Fa vint pams d'alçària</i>
de llarg / de llargada / de llargària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Una taula de vuit pams de llarg.</i> <i>L'armari de la botiga té prop de vuit metres de llarg.</i> <i>Un tauló de cinc metres de llarg.</i> <i>El camp té vint metres d'ample per quaranta de llarg.</i> <i>Sis pams de llargària, dos d'amplària i mig de gruixària</i>
d'ample / d'amplada / d'amplària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>El mur fa un metre d'ample i quatre d'alt.</i> <i>El camp té vint metres d'ample per quaranta de llarg.</i> <i>Sis pams de llargària, dos d'amplària i mig de gruixària</i>
de gruix / de gruixària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Una corda de mig centímetre de gruix.</i> <i>Sis pams de llargària, dos d'amplària i mig de gruixària</i>

4.11 Distingim semànticament els termes *mesurament* ('acció de mesurar') i *mesura* ('quantitat [d'alguna cosa] determinada per mesurament').

El **mesurament** de les concentracions permet determinar la constant d'equilibri d'una reacció química.

Ordeneu de més precisa a menys precisa les **mesures** següents segons la incertesa que indiquen.

Un dinamòmetre digital mostra el valor de la **mesura** amb cinc dígits i permet fer **mesuraments** entre 0 N i 10 000 N.

Per tant, parlem de *eines de mesurament*, *estris de mesurament* o *instruments de mesurament*, i no de **eines*, **estris* o **instruments de mesura*.

4.12 Les paraules *capsa* i *caixa* no signifiquen exactament el mateix. Una *capsa* és un 'receptacle de cartó, de llauna, de fusta, de vori, etc., de forma variable, més aviat petit, amb una tapa solta o agafada, destinat a transportar o guardar diferents objectes'. En canvi, una *caixa* és un 'receptacle d'una certa grandària, de forma rectangular, generalment de fusta amb fons i tapa clavats i destinada a conduir i transportar tota mena d'objectes'.

Li van regalar una **capsa** de bombons.

Dissenyeu una **caixa** per a embalar aquest moble.

- 4.13** Les paraules *forma* i *manera* no signifiquen el mateix. La *forma* és l'aparença externa d'una cosa, mentre que la *manera* és un estil de procedir.

Descriviu la **forma** d'aquesta escultura.

Cal trobar una **manera** més ràpida de fer el trajecte.

Tanmateix, l'expressió *de manera que* i la menys habitual *de forma que* poden introduir subordinades que, a més d'indicar la conseqüència d'un fet, tenen un valor proper a les oracions finals (GIEC, § 2.3.7d). Per tant, en general es respectarà l'expressió que hagin fet servir els professors redactors.

Construiu un quadrat inscrit en el rombe **de manera que** cada vèrtex del quadrat estigui contingut en un dels costats del rombe.

Construiu un quadrat inscrit en el rombe **de forma que** cada vèrtex del quadrat estigui contingut en un dels costats del rombe.

En espanyol també podem fer servir les expressions *de forma que* i *de manera que* en els mateixos contextos.

- 4.14** Distingim entre *nombre* i *número*. *Nombre* (abreujat, *nre.*) és el 'resultat de comptar les coses que formen un agregat, i ens abstracte que resulta de generalitzar aquest resultat', mentre que *número* (abreujat, *núm.*) es refereix a una 'expressió que representa un nombre amb què una persona o una cosa és designada dins una sèrie o col·lecció'.

Responeu a la qüestió **número** 4.

Visc al **número** 8 d'aquest carrer.

Un **número** capicua.

Qui vol **números** de la rifa?

vs.

El **nombre** total de vots.

Un **nombre** important de canvis.

Detecteu els **nombres** enters.

És un **nombre** parell.

El **nombre** atòmic.

En espanyol, tots els casos s'expressen amb *número* (abreujat, *n.º*).

- 4.15** Cal no confondre el mot *ellipsis* ('supressió d'un fragment d'un text') amb el mot *ellipse* ('corba plana').

L'**ellipsis** és un recurs de la narrativa que es fa servir en diversos camps d'expressió audiovisual, com el cinema, la televisió o el còmic.

A partir de l'**ellipse** traçada, determineu les longituds dels eixos...

4.16 De vegades s'usa el mot *tipus* en detriment del mot *classe*. Un *tipus* és un «model de», és a dir, un 'individu, grup, etc., que és l'exemplificació més perfecta d'una espècie, d'un gènere, etc.', mentre que una *classe* és un «conjunt de», és a dir, un 'grup de persones, d'animals o de coses que resulta d'una distribució feta atenent a les analogies i les diferències que presenten entre ells'.

* Grup de classificació de la tipologia de la vegetació que engloba **tipus** de vegetació properes entre elles per llurs fisiognomia, ecologia i composició biòtica.

Grup de classificació de la tipologia de la vegetació que engloba **classes** de vegetació properes entre elles per llurs fisiognomia, ecologia i composició biòtica.

Quin **tipus** de molècula és l'amilasa des del punt de vista funcional?

4.17 Quan una dada no es vol tenir en compte, diem que és *negligible*, no pas ****menyspreable**, que vol dir 'que mereix el menyspreu'. En espanyol s'utilitza la forma *despreciable* en els dos sentits.

[català] ** són quantitats **menyspreables**

són quantitats **negligibles**

[espanyol] son cantidades **despreciables**

4.18 La Comissió de Lexicografia de la Secció Filològica de l'IEC, en data 18 de novembre de 2016, va acordar que l'equivalent català de la forma espanyola *frutos secos* és *fruita seca*.

4.19 La Comissió de Lexicografia de la Secció Filològica de l'IEC, en data 7 de juny de 2017, va resoldre no acceptar la locució adjectival ****de calat** amb els sentits de 'de gran importància' i 'de gran profunditat', perquè es tracta d'un calc de l'espanyol *de calado*. Cal fer servir les dues expressions esmentades: *de gran importància* i *de gran profunditat*.

4.20 Segons l'*Ortografia catalana* (OIEC, 2017, § 4.3.1), l'adverbi *no* davant de nom o adjectiu es prefixa amb guionet o bé simplement s'hi anteposa sintagmàticament en funció del grau de lexicalització; és a dir, que si ens trobem davant un terme o un neologisme tècnic ben fixat, pertanyent a una especialitat del coneixement, considerem que hi ha lexicalització; altrament, quan *no* manté el valor d'adverbi i el significat de l'expressió és, simplement, el contrari del que tindria sense *no*, ens trobem davant un sintagma lliure.

Per tant, amb la nova normativa s'introdueixen tres requisits que s'han de complir quan l'adverbi *no* funciona com a prefix en aquestes expressions lexicalitzades:

1r) Ha de ser un concepte ben fixat.

2n) Ha de ser un terme propi d'un àmbit d'especialitat.

3r) No ha de portar cap complement (encara que no sempre).

Hem de tenir present que els casos que porten guionet són l'excepció del que ja és l'excepció de la composició de mots derivats per prefixació, per bé que aquesta idea no se segueixi clarament del text normatiu. D'altra banda, els dubtes que puguem tenir s'han de resoldre amb la consulta d'obres especialitzades que ja hagin actualitzat l'ortografia (p. ex., la Neoloteca del TERMCAT i el DIEC en línia).

N'hi ha exemples en les dues taules següents (vegeu les taules 12 i 13).

TAULA 12. *Termes prefixats amb l'adverbi no-*

<i>Especialitat</i>	$[no-N]_N$	$[no-ADJ]_{ADJ}$
art	la no-figuració	art no-figuratiu
dret i política internacionals	pacte de no-agressió el no-alineament la no-belligerància la no-ingerència el principi de no-intervenció	els països no-alineats les nacions no-beligerants
filosofia	el no-jo el no-res	
literatura	prosa de no-ficció	
matemàtiques		geometria no-euclidiana
química	un no-electròlit un no-metall	
religió	els no-creients	
sociologia	la no-violència els no-violents	Gandhi era radicalment no-violent

TAULA 13. *Sintagmes lliures combinats amb l'adverbi no*

$[no + N]_N$	$[no + ADJ]_{ADJ}$
la <u>no confessionalitat</u> (de l'Estat)	un nom <u>no comptable</u>
la <u>no convertibilitat</u> (del dòlar)	una equació <u>no lineal</u>
la <u>no compareixença</u> (a una convocatòria)	la comunicació <u>no verbal</u>
la <u>no existència</u> (d'un llenguatge literari)	una organització <u>no governamental</u>
la <u>no obligatorietat</u> (de la vacunació)	un pres <u>no violent</u>
tractat de <u>no proliferació</u> nuclear	els alumnes <u>no catalanoparlants</u>
la <u>no submissió</u> (a Rússia)	
els <u>no fumadors</u>	
els <u>no matriculats</u>	
els <u>no residents</u>	
els <u>no catalanoparlants</u>	
sempre <u>ha defensat la no intervenció</u> militar	
la <u>no acceptació</u> de les bases	

Cal tenir present que aquests sintagmes lliures que recorren a l'adverbi *no* són poc espontanis, i a vegades caldrà considerar altres construccions més naturals. Entre els casos de la segona taula, n'hi ha que es podrien construir d'una manera diferent:

l'ac[on]fessionalitat (de l'Estat)
la in[con]vertibilitat (del dòlar)
la in[con]compareixença (a una convocatòria)
la in[con]existència (d'un llenguatge literari)
la in[con]submissió (a Rússia)

els [que no] fumen
els (alumnes) [que no] estan matriculats
els [que no] parlen català

l'opcionalitat de la vacunació (o la voluntarietat...)
sempre [ha rebutjat] la intervenció militar (o mai no ha sigut partidari de...)
el rebuig de les bases

4.21 També d'acord amb l'*Ortografia catalana* (OIEC), els mots compostos de dos adjectius s'escriuen, en general, aglutinats (és a dir, junts sense guionet).

classe [petitburgesa]
gust [agredolç]
samarreta [blaugrana]
nenes [sordmudes]

cultura [audiovisual]
problema [cardiovascular]
Corona [catalanoaragonesa]
lent [concavoconvexa]
teoria [espaciotemporal]
experiment [físicoquímic]
antiguitat [grecolatina]
llengua [serbocroata]
crisi [socioeconòmica]

cefal[or]raqüidi, electro[oe]stàtic, hidro[oe]stàtic, geo[oe]stacionari, term[oe]stable

llegat bai[xi]llatí, espècies al[ti]pirinenques

L'ortografia permet escriure amb guionet els compostos formats a la manera culta que no denoten un concepte unitari, al costat de l'escriptura en la forma aglutinada, que és la forma preferent també en aquests casos. Així tenim:

països hispanoamericans	'd'Hispanoamèrica'
tractat hispanoamericà (o tractat hispano-amicà)	'entre Espanya i Amèrica'

Tot i això, si la paraula aglutinada resultant conté més de dos adjectius és raonablement preferible la solució amb guionets:

composicions èpico-lírico-dramàtiques	'de gènere èpic, líric i dramàtic'
àmbit catalano-valenciano-balear	'd'ordre català, valencià i balear'

D'altra banda, són excepció a la norma general de la supressió del guionet:

— Els compostos en què un dels components ja porta guionet, els quals s'escriuen afegint-hi un altre guionet:

acord anglo-nord-americà.

— Els numerals ordinals compostos:

vint-i-cinquè aniversari, cent vint-i-cinquè aniversari

trenta-tresena edició, dos-cents trenta-tresena edició

— Els compostos d'una altra mena en què l'aglutinació desfiguraria la fesomia dels components o en dificultaria o alteraria la lectura a causa del contacte de dues lletres:

alt-talemany (per a evitar la sensibilització de la t en alguns parlars)

baix-jempordanès (per a evitar la pronunciació sorda [j] davant vocal)

samarreta blanc-i-blava (per a evitar que la c de *blanc* es pronuncii [s])

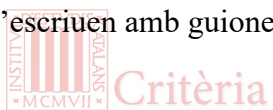
4.22 La unió de dos o més adjectius en espanyol segueix les normes següents, extretes de l'*Ortografia de la lengua española* (OLE, § 4.1.1.2.2). Aquestes normes se ceneixen als adjectius relacionals (això és, els que denoten l'àmbit o el lloc de procedència relacionat amb el nom que modifiquen).

— Formes autònomes: s'escriuen amb guionet.

amor paternal-filial

literatura infantil-juvenil

conflicto árab-israelí

— Formes en -o coincidents amb la forma de masculí singular de l'adjectiu: és preferible escriure-les amb guionet.

estudio físico-químico

análisis léxico-semántico

tratamientos médico-quirúrgicos

— Si el primer component té quatre síl·labes o més, o bé si el primer component té més síl·labes que el segon, el guionet és obligatori.

tema lingüístico-literario

análisis semántico-léxico (cf. la possibilitat de *lexicosemántico*, si bé és preferible la forma amb guionet)

lección teórico-práctica

— Formes cultes en *-o* que no són gentilicis: són preferibles les formes sense guionet.

literatura **infantojuvenil**
amor **paternofilial**
análisis **morfosintáctico**
comportamiento **psicosociocultural**

En el cas dels gentilicis, el recurs al guionet depèn de la semàntica:

— Si els components mantenen els significats respectius, tant amb formes autònomes com amb formes cultes, cal utilitzar el guionet.

diálogo ruso**-**canadiense
relaciones palestino**-**israelíes
cumbre luso**-**española
guerra franco**-**prusiana
guerras árabo**-**israelíes
película ítalo**-**franco**-**alemana

— Si els components es fusionen semànticament, tant amb formes autònomes com amb formes cultes, no s'ha d'utilitzar el guionet.

lengua asturleonesa
escritor rusocanadiense
lucha grecorromana
director italoirani

4.23 Evitem les nominalitzacions dels verbs i els circumloquis innecessaris, que són tan freqüents en espanyol. En la traducció a l'espanyol dels enunciats cal seguir la redacció que s'ha adoptat per al català.

* **Van procedir a la votació de** les esmenes.

Van votar les esmenes.

* **Quin és el** factor que vol analitzar la investigadora.

Quin factor vol analitzar la investigadora.

4.24 El quantitatiu *dos* és invariable quan s'utilitza amb valor ordinal, posposat al nom, per exemple: «Era la número *dos* del partit» (en comptes de *dues*). Davant de noms femenins, fem servir el cardinal *dues*: «Teniu *dues* opcions».

4.25 Per a indicar 'l'un i l'altre, l'una i l'altra', fem servir preferiblement *tots dos / totes dues, els dos / les dues*, en comptes de **ambdós/*ambdues*, perquè són més habituals.

* Ambdues opcions són igualment difícils.

Les dues opcions són igualment difícils.

Totes dues són igualment difícils.

4.26 En les enumeracions amb noms precedits d'un determinant (*el, aquest*), posem l'article corresponent davant de cada nom si són de diferent gènere o de diferent nombre.

la massa i les dimensions del vehicle

el volum i la velocitat del globus

A més, encara que el gènere i el nombre dels noms siguin els mateixos, també és recomanable posar l'article davant cada element, tot i que es poden elidir els articles a partir del segon si això millora l'estil de la frase. Si un dels articles s'apostrofa, no l'ometem en cap cas.

la velocitat i l'altura del globus

4.27 Construïm els plurals dels mots acabats en *-st, -sc, -xt* i *-ig* com *test, bosc, text* i *boig* preferiblement amb la terminació *-os* en comptes de **-s*.

Repartiu les plantes en tres textos.

La situació actual dels boscos és bona.

Compareu els dos textos.

S'han escapat dos bojós d'una institució psiquiàtrica.

En són excepció els termes *raigs X, molluscs* i *tests* (en el sentit de 'proves, reaccions, assajos'), en què fem el plural amb la terminació *-s*.

4.28 D'acord amb la normativa de la *Nueva gramática de la lengua española* (NGLE, § 3.2-3.4), en espanyol hi ha noms que poden fer el plural en *-es* i *-s* (*bisturíes* o *bisturís, clubs* o *clubes, escàneres* o *escàners, ñus* o *ñúes*), i també hi ha adjectius que admeten les dues formes de plural, com és el cas d'alguns gentilicis i noms d'ètnies (*bengalíes* o *bengalís, marroquíes* o *marroquís, pakistaníes* o *pakistanís, zulúes* o *zulús*). En principi, respectarem la forma de plural que hagi triat el professor/a que ha redactat la matèria.

D'altra banda, cal tenir en compte que hi ha noms que són invariables (*asíndeton, bíceps, càrdigan, mànager, relax, test, zenit*, etc.).

4.29 D'acord amb la normativa ortogràfica de la Real Academia Española (OLE, § 3.4.3.3), en els exàmens en espanyol no hem d'emprar l'accent diacrític en l'adverbi *solo* ni en els demostratius *este, ese* i *aquel*, i els femenins i plurals corresponents. S'ha de mantenir, però, en aquests mots si es troben en les citacions d'autors editats abans de la reforma ortogràfica.

Indique solo tres causas del cambio climático.

La forma redonda del bidón consigue que este se desplace como una rueda.

Tampoc no hem d'accentuar els diftongs i triftongs ortogràfics (OLE, § 3.4.1.1, 3.4.2.1 i 3.4.2.2) en les formes nominals *guion*, *Sion*, *ion*, *prion*, *truhan*, ni en les formes verbals [él] *frio* i *friaís* (de *freír*), [yo] *hui* i *huis* (de *huir*), [yo] *lie*, [él] *lio* i *liaís* (de *liar*), [él] *rio* i *riaís* (de *reír*).

4.30 Cal tenir present la denominació dels temps verbals dels participis, d'acord amb la normativa:

** participi de present

** participi de passat

participi present

participi passat

4.31 No són admissibles els calcs d'altres llengües. L'expressió espanyola *en buena medida* no es pot traduir literalment. En català tenim *en bona part*, *en grau considerable*, *en alt grau*, etcètera.

[català] ** en bona mesura

** en bona mida

en bona part

[espanyol] en buena medida

Igualment, l'expressió espanyola *en gran medida* no es pot traduir literalment. En català tenim *sobre manera* i *en gran manera*. L'expressió ***per últim* també és un calc de l'espanyol. En català tenim *finalment*, *per acabar*, *a l'últim*, etcètera.

** Per últim, les composicions rítmiques basades en la percussió no tenen els aspectes anecdòtics que trobem en altres bandes.

Finalment, les composicions rítmiques basades en la percussió no tenen els aspectes anecdòtics que trobem en altres bandes.

4.32 La Secció Filològica de l'IEC va aprovar, el 16 de novembre de 2012, les formes *blog*, *bloguer/a*. Notem que aquest criteri va en sentit contrari a les recomanacions que fins aleshores havia fet el TERMCAT (que proposava les formes ***bloc* i ***blocaire*).

4.33 Hi ha expressions en espanyol que no es poden traduir al català literalment o bé tenen una de les possibles equivalències que és la preferible en català, com ara les que recull la taula 14.

TAULA 14. *Expressions diferents en espanyol i en català*

<i>Espanyol</i>	<i>Català</i>
a simple vista	a ull nu
en la actualidad	actualment, en l'actualitat
[llegar] a tales extremos de etapa contra el reloj	[arribar] fins a l'extrem de etapa contrarellotge
[por] si acaso	[per] si de cas
girar alrededor de (<i>Los estudios giran alrededor de este tema</i>)	versar sobre (<i>Els estudis versen sobre aquest tema</i>)
puro y duro	pur i simple

4.34 En les capçaleres de les taules, si cal abreuçar els dies de la setmana, és recomanable fer servir els codis de dues lletres o les abreviatures corresponents, però no es poden barrejar les dues classes d'abreviacions. En el cas de l'espanyol, es poden emprar codis de dues lletres i d'una sola lletra, malgrat que el *dimecres* s'hagi de representar amb una ics.

TAULA 15. *Codis i abreviatures dels dies de la setmana*

<i>Català</i>			<i>Espanyol</i>			
<i>Nom</i>	<i>Codi</i>	<i>Abreviatura</i>	<i>Nom</i>	<i>Codi 1</i>	<i>Codi 2</i>	<i>Abreviatura</i>
dilluns	DL	dl.	lunes	LU	L	ln.
dimarts	DT	dt.	martes	MA	M	mt.
dimecres	DC	dc.	miércoles	MI	X	mrc.
dijous	DJ	dj.	jueves	JU	J	jv.
divendres	DV	dv.	viernes	VI	V	vrn.
dissabte	DS	ds.	sábado	SA	S	sb.
diumenge	DG	dg.	domingo	DO	D	dm.

4.35 En les capçaleres de les taules, si cal abreuçar els mesos de l'any, és recomanable fer servir els codis de dues lletres o les abreviatures corresponents (hi ha mesos que no tenen abreviatura possible), però no es poden barrejar les dues classes d'abreviacions. En aquest cas, són preferibles els codis.

TAULA 16. *Codis i abreviatures dels mesos de l'any*

Català			Espanyol		
Nom	Codi	Abreviatura	Nom	Codi	Abreviatura
gener	GN	gen.	enero	EN	en.
febrer	FB	febr.	febrero	FB	febr.
març	MÇ	març	marzo	MR	mzo.
abril	AB	abr.	abril	AB	abr.
maig	MG	maig	mayo	MY	my.
juny	JN	juny	junio	JN	jun.
juliol	JL	jul.	julio	JL	jul.
agost	AG	ag.	agosto	AG	ag.
setembre	ST	set.	septiembre	SP, ST	sept., set.
octubre	OC	oct.	octubre	OC	oct.
novembre	NV	nov.	noviembre	NV	nov.
desembre	DS	des.	diciembre	DC	dic.

Terminologia

- 4.36** Procurem evitar la variació terminològica que no sigui imprescindible, per no suscitar dubtes entre els examinands; per exemple, cal triar una sola forma entre *retroacció* i *realimentació*, que, en qualsevol cas, són preferibles respecte a la forma anglesa *feedback*.
- 4.37** Vegeu la terminologia especificada segons les matèries en les seccions 9 i 10 d'aquest llibre.
- 4.38** Com a norma general, acceptem els mots nous creats per derivació, mentre la formació sigui correcta i l'ús que se'n faci respongui a un significat predictable. És el cas, per exemple, del neologisme *renegociació*, format a partir de la base *negociar* i del prefix *re-*, que significa 'tornar a', de manera que *renegociar* vol dir 'tornar a negociar' (de la mateixa manera que *replantejar* significa 'tornar a plantejar').
- 4.39** Una altra norma general, que afecta tots els àmbits d'especialitat, és la nominalització que es fa d'adjectius i participis, com ara:

dièdric *m.* ('sistema dièdric' en dibuix tècnic)

immobilitzat *m.* ('actiu immobilitzat' en economia)

blanca *f.* ('línia blanca' en tipografia)

En certs casos, però, la nominalització és opaca, i és preferible de mantenir-hi el nom, com en:

* militar *f.* (dibuix tècnic)

perspectiva militar

* cavallera *f.* (dibuix tècnic)

perspectiva cavallera

Vegeu també l'epígraf 10.62.

4.40 D'acord amb el diccionari normatiu, el terme *gihad* (esp., *yihad*) es refereix tant a l'«esforç individual o col·lectiu que fan els musulmans per tal de millorar la seva conducta», com la «guerra encaminada a l'expansió i a la defensa de l'islam». No és correcte, doncs, fer servir el terme ****jihad** que hem pogut veure emprat encara en algun diari generalista; tampoc no ho són els derivats ****jihadisme** (en comptes de *gihadisme*; esp., *yihadismo*) i ****jihadista** (en comptes de *gihadista*; esp., *yihadista*).

****** jihad

gihad

4.41 Les locucions llatines en català no s'adapten i cal escriure-les en cursiva. Si bé en espanyol la majoria tampoc no s'han adaptat, n'hi ha unes quantes que sí que ho estan i que caldrà escriure en lletra rodona. Vegeu la taula 17, feta a partir del DIEC2 i el *Diccionari jurídic* (DJ) per al català, i del DRAE per a l'espanyol.

TAULA 17. *Locucions llatines en textos en català i en espanyol*

Català	Espanyol
<i>a posteriori</i>	<i>a posteriori</i>
<i>a priori</i>	<i>a priori</i>
<i>ad hoc</i>	<i>ad hoc</i>
<i>ad hominem</i>	<i>ad hominem</i>
<i>alter ego</i>	<i>alter ego</i>
<i>curriculum vitae</i>	<i>curriculum vitae</i>
<i>de facto</i>	<i>de facto</i>
<i>de iure</i>	<i>de iure</i>
<i>delirium tremens</i>	<i>delirium tremens</i>
<i>ex aequo</i>	<i>ex aequo</i>
<i>ex cathedra</i>	<i>ex cathedra</i>
<i>ex novo</i>	<i>ex novo</i>
<i>grosso modo</i>	<i>grosso modo</i>
<i>honoris causa</i>	<i>honoris causa</i>
<i>in extenso</i>	<i>in extenso</i>
<i>in extremis</i>	<i>in extremis</i>
<i>in fraganti</i>	<i>in fraganti</i>
<i>in memoriam</i>	<i>in memoriam</i>
<i>in situ</i>	<i>in situ</i>
<i>in vitro</i>	<i>in vitro</i>
<i>ipso facto</i>	<i>ipso facto</i>
<i>mea culpa</i>	<i>mea culpa</i>
<i>modus operandi</i>	<i>modus operandi</i>
<i>modus vivendi</i>	<i>modus vivendi</i>

TAULA 17. *Locucions llatines en textos en català i en espanyol (Continuació)*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
<i>motu proprio</i>	<i>motu proprio</i>
<i>mutatis mutandis</i>	<i>mutatis mutandis</i>
<i>pater familias</i>	<i>paterfamilias</i>
<i>per capita</i>	<i>per cápita</i>
<i>per se</i>	<i>per se</i>
<i>quid pro quo</i>	<i>quid pro quo</i>
<i>sede vacante</i>	<i>sede vacante</i>
<i>sine die</i>	<i>sine die</i>
<i>sine qua non</i>	<i>sine qua non</i>
<i>statu quo</i>	<i>statu quo</i>
<i>stricto sensu</i>	<i>stricto sensu</i>
<i>sui generis</i>	<i>sui géneris</i>
<i>vox populi</i>	<i>vox populi</i>

5 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (III): QÜESTIONS D'ONOMÀSTICA

Noms de persona

- 5.1** Si la denominació d'una persona consta de nom i cognom, no hi anteposem l'article personal. Tanmateix, sí que l'anteposem davant d'una denominació que només consta del nom de pila.

** En Joan Solà i en Josep Ruaix consideren...

Joan Solà i Josep Ruaix consideren...

Segons en Joan, no hi ha solució, i segons la Laia, no hi ha cap problema.

Cal tenir en compte que, en el cas dels noms de pila masculins, utilitzem l'article personal *en* davant els noms començats per una consonant; mentre que emprem l'article *el* quan el nom comença per vocal o per una *h* muda. Davant els noms de pila femenins, fem servir l'article personal *la* en tots els casos.

Arnau

Elsa

Hug

Helena

en Ferran

la Laia

- 5.2** Adaptem els noms propis àrabs d'acord amb la transcripció simplificada de la «Proposta sobre els sistemes de transliteració i transcripció dels mots àrabs al català» dels *Documents de la Secció Filològica*, I (Barcelona, IEC, 1990, <http://publicacions.iec.cat/Front/repository/pdf/00000041/00000059.pdf>). En podem veure una mostra a la taula 18.

TAULA 18. *Noms propis àrabs*

Abd al-Màlik

Abd al-Mumin

Abd-Allah (rei de Granada)

Abd-Allah at-Tarjuman al-Mayurqí al-Múhtadi (nom adoptat per Anselm Turmeda)

Abd-ar-Rahman II

Abu-Bakr

Abú-Alí al-Hassan ibn al-Haytham (astrònom)

Abu-Jàfar Àhmad al-Múqtadir (de Saragossa)

Alí an-Nàssir

Alí ibn Yúsuf

al-Àndalus

Banu Hud

Banu Tujib (de Saragossa)

Bayan d'ibn Idharí al-Marrakuixí

TAULA 18. *Noms propis àrabs (Continuació)*

al-Hàjib (de Lleida)
al-Hàkam
Hàsım [o Haixim] ibn Abd-al-Aziz
Hixam II
Iàsser Arafat
Ibn Benist
Ibn Abbad (rei de Sevilla)
Ibn al-Khatib
Ibn Hayyan
els <i>ifranj</i> (= francs)
l'islam (= islamisme)
l'İslam (= territoris sota el domini àrab)
Jàfar
<i>Kitab al-manàdhir</i> (títol d'un tractat d'òptica)
madina Barxinuna
al-Mansur
Muadh abú Tamim al-Mustànsir bi-Llah
al-Mudhàffar (de Lleida)
Muhàmmad ibn Sad ibn Mardanix [el rei Llop] (de Múrcia)
al-Mundhir ibn Yahyà (de Saragossa)
al-Mundhir Imad ad-Dawla (de Saragossa)
al-Mútamid (de Sevilla)
al-Qàdir
al-Qàssim
Raixid (fill d'al-Mútamid, de Sevilla)
<i>Rawd al-mitar</i> (títol de llibre)
Sulayman ibn Muhàmmad ibn Hud
Úmar Omar (quan es tracta del segon califa ortodox)
Uthman (fill del rei de València)
Yahyà al-Mamun (de Toledo-València)
Yahyà al-Mutalı (de Ceuta)
Yúsuf ibn Taixufin

5.3 Adaptem els noms propis russos d'acord amb la transcripció simplificada de la «Proposta sobre el sistema de transcripció dels mots russos al català», aprovada per la Secció Filològica de l'IEC el 13 de novembre de 2015, i publicada en els *Documents de la Secció Filològica*, V (Barcelona, IEC, 2018, <https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000262/00000094.pdf>). En podem veure una mostra a la taula 19, que inclou també alguns noms ucraïnesos. Pel que fa a les formes en espanyol, ens basem en les indicacions del document de la Fundéu BBVA intítulat «Sistemas de transcripción. Guía de aplicación».

TAULA 19. *Noms propis russos i ucraïnesos en català i en espanyol*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
Aleksiévix, Svetlana	Aleksiévich, Svetlana
Bolxoi (un teatre de Moscou)	Bolshói
Bréjnev, Leonid Ilitx	Brézhnev, Leonid Ilich
Dniéper (riu) [per tradició]	Dniéper
Dostoievski, Fiódor Mikhàilovitx	Dostoyevski, Fiódor Mijáilovich
Flerov, Georgi Nikolaièvitx	Fliórov, Gueorgui Nikoláyeich
Gorbatxov, Mikhaïl Serguèievitx	Gorbachov, Mijaíl Serguéyevich
Gorki, Maksim [Aleksi Maksímovitx Péixkov]	Gorki, Maksim (<i>o</i> Máximo) [Aleksi Maksímovich Peshkov]
Guerassimenko, Svetlana Ivánovna	Gerasimenko, Svetlana Ivánovna
Ieltsin, Borís Nikolaièvitx	Yeltsin, Borís Nikoláyeich
Kandinski, Vassili Vassílievitx	Kandinski, Vasili Vasílievich*
<i>Karamázov, Els germans</i> (títol d'una novella)	<i>Karamázov, Los hermanos</i>
Kàrpov, Anatoli Ievguénievitx	Kàrpov, Anatoli Evguénevich
Khrusxov, Nikita Serguèievitx	Jruschov, Nikita Serguéyevich
Kiev	Kiev
Kossiguin, Aleksi Nikolaièvitx	Kosiguin, Aleksi Nikoláyeich
Lenin [Vladímir Ilitx Uliànov]	Lenin [Vladímir Ilich Uliánov]
Mendeléiev, Dmitri Ivànovitx	Mendeléyev, Dmitri Ivánovich
Moscou [per tradició]	Moscú [per tradició]
<i>Potimkin</i> (el cuirassat rus)	<i>Potemkin</i>
Prokófiev, Serguei Serguèievitx	Prokófiev, Serguéi Serguéyevich
Rimski-Kórsakov, Nikolai Andréievitx	Rimski-Kórsakov, Nikolái Andréyevich
Sant Petersburg [per tradició]	San Petersburgo [per tradició]
Stalin, Ióssif [Ióssif Vissariónovitx Djugaixvili]	Stalin, Iósif [Iósif Visariónovich Dzhugashvili]
Stravinsky, Igor	Stravinsky, Igor / Stravinski, Ígor Fiódorovich
Tolstoi, Lev [Lev Nikolaièvitx Tolstoi]	Tolstói, Lev (<i>o</i> León) [Lev Nikoláyeich Tolstoi]
Trotski, Lev [Lev Davídovitx Bronstein]	Trotski, Lev (<i>o</i> León) [Lev Davídovich Bronstein]
Txaikovski, Piotr Ilitx	Chaikovski, Piotr Ilich
Txékhov, Anton Pávlovitx	Chéjov, Antón Pávlovich
Txerenkov, Pàvel Aleksèievitx	Cherenkov, Pàvel Alekséyevich
Txernòbil (ciutat d'Ucraïna) [adaptació popular]	Chernóbil
Txuriúmov, Klim Ivànovitx	Churiúmov, Klim Ivánovich
Vernadski, Vladímir Ivànovitx	Vernadski, Vladímir Ivánovich
Vigotski, Lev Semiónovitx	Vygotski, Lev Semiónovich
Vinogradski, Serguei Nikolaièvitx	Vinogradski, Serguéi Nikoláyeich
Xestov, Lev	Shestov, Lev Isaákovich (<i>o</i> León Chestov)
Xostakóvitx, Dmitri Dmítrievitx	Shostakóvich, Dmitri Dmítrievich
Xvartsman, Lev Isaàkovitx	Shvartsman, Lev Isaákovich

* La forma *Wassily Kandinsky*, amb dues y (i essa doble en el nom), és la forma anglesa amb què es coneix internacionalment aquest artista i, doncs, també és acceptable si la professora o el professor de la matèria ho volen així.

Noms de coses

- 5.4** Els noms dels premis i de les distincions s'escriuen amb les inicials de tots els mots significatius en majúscula.

el Premi Nobel de Medicina 2012

Enguany ha rebut la Creu de Sant Jordi.

Segurament, li atorgaran la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya.

- 5.5** En la denominació d'obres arquitectòniques el terme descriptiu s'escriu en minúscula.

la Capella Sixtina

la Catedral de Barcelona

la Cartoixa d'Escaladei

el Dolmen de la Febrosa

el Santuari de Lord

Ara bé, el genèric descriptiu s'escriu en majúscula quan forma part del nom d'edificis singulars que tenen un nom propi consolidat.

la Casa Batlló

la Casa de les Punxes

el Park Güell

el Pavelló Alemany

la Pedrera

la Torre dels Escipions

En aquests casos no es tradueix el nom. Així, en català no fariem servir *la Torre de l'Or*, sinó *La Torre del Oro*.

- 5.6** Els noms dels monuments (com els d'escultures i pintures) sí que es poden traduir, com fem amb l'*estàtua de la Llibertat* o la *capella Sixtina*. De manera que en espanyol podríem dir *monumento de la Mujer Trabajadora*. En alguns casos, però, la delimitació entre topònim i monument pot ser difícil.

- 5.7** Els noms dels museus d'arreu del món es tradueixen al català (o a l'espanyol, en el cas de la versió en aquesta llengua).

[català] * la Tate Gallery

la Galeria Tate (Londres)

el Museu Nacional del Prado (Madrid)

el Museu d'Orsay (París)

el Centre d'Art Walker (EUA)

[espanyol] el Museo Nacional de Arte de Catalunya (MNAC)

- 5.8** Els títols d'obres com ara llibres, pel·lícules, obres teatrals o musicals i de qualsevol classe d'obres d'art, tant en català com en les altres llengües, s'escriuen en cursiva i amb majúscula només la inicial absoluta i els noms propis.

[anglès] *The bonfire of the vanities*
The man who shot Liberty Valance

En alemany, però, tots els noms i els adjectius nominalitzats porten la inicial en majúscula.

[alemany] *Der Prozess*

- 5.9** En totes les llengües escrivim el mot *Internet* amb majúscula inicial i lletra rodona perquè és un nom propi.

[català] cercar informació a **I**nternet
adreça d'**I**nternet
la xarxa **I**nternet [cas d'apòsició]

[espanyol] este diccionario no se encuentra en **I**nternet

[anglès] the guide is also available on the **I**nternet
an **I**nternet address
several **I**nternet sites posted the image

[francès] J'ai fait des recherches sur **I**nternet pour faire mes devoirs
site **I**nternet

[alemany] **I**nternet, **I**nternetadresse

D'altra banda, el terme *web* (genèric de World Wide Web) s'escriu en minúscula (excepte en alemany):

[català] el meu **w**eb, adreça **w**eb, pàgina **w**eb, espai **w**eb, lloc **w**eb

[espanyol] mi **w**eb, sitio **w**eb

[anglès] **w**eb, **w**ebbsite, create your **w**ebbsite

[francès] mon **w**eb, site **w**eb

[alemany] **W**eb, **W**ebadresse

Igualment, escrivim amb majúscula inicial i rodona els noms propis d'eines i aplicacions d'Internet.

Facebook

Google

Instagram

Twitter

WhatsApp

5.10 En català, els noms de les guerres s'escriuen amb la inicial dels mots significatius en majúscula, llevat dels conflictes bèl·lics denominats genèricament. En canvi, en espanyol, el nom *guerra* es deixa en minúscula i la majúscula es reserva per a la part específica de la denominació, excepte en els casos de *Primera Guerra Mundial* (1914-1918), *Segunda Guerra Mundial* (1939-1945) i *Guerra Civil* (1936-1939).

[català] la Guerra del Peloponès
Catalunya a la Guerra de Successió
la Primera Guerra Mundial
la Guerra Civil / la Guerra Civil espanyola (però, *la guerra civil entre Cèsar i Pompeu*)
la Guerra del Vietnam
la Guerra Francoprussiana
la Primera Guerra Carlina
les guerres carlines
les guerres mèdiques

[espanyol] la guerra del Peloponeso
Catalunya en la guerra de Sucesión
la Primera Guerra Mundial
la Guerra Civil / la Guerra Civil espanyola (però, *la guerra civil entre César y Pompeyo*)
la guerra de Vietnam
la guerra franco-prusiana
la Primera Guerra Carlista
las guerras carlistas
las guerras médicas

Pel que fa als noms de batalles, porten el genèric *batalla* en minúscula i els altres noms significatius porten la inicial en majúscula.

[català] la batalla de l'Ebre
la batalla de Clavijo
la batalla de Balaklava (Ucraïna)

[espanyol] la batalla del Ebro
la batalla de Clavijo
la batalla de Balaklava (Ucrania)

5.11 Pel que fa als noms de les institucions públiques, tant en català com en espanyol (OLE, 4.2.4.1.6) s'escriuen amb una majúscula a cada mot significatiu.

[català] el Parlament de Catalunya
el Tribunal Constitucional (TC)
el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC)

En el cas de la traducció a l'espanyol dels noms d'institucions públiques, en traduïm els noms, excepte els topònims catalans que puguin contenir (incloent-hi *Catalunya*).

[espanyol] el Parlamento de Catalunya
el Parque Natural de la Zona Volcánica de la Garrotxa
el Departamento de Salud
el Ayuntamiento de Sant Boi de Llobregat
la Universidad de Girona

Excepcionalment, mantenim el nom de la institució màxima de Catalunya en català.

la Generalitat de Catalunya

5.12 En el cas de les institucions unipersonals, tant en català com en espanyol (OLE, § 4.2.4.1.6), distingim el nom de la institució (que s'escriu amb majúscula a cada mot significatiu) del nom de la persona que n'exerceix el càrrec (que s'escriu tot en minúscules). En espanyol, seguit de la forma catalana *síndic*, hi afegim entre parèntesis la traducció.

[català] el Síndic de Greuges [institució]
el Defensor del Poble [institució]
el síndic (o la síndica) de greuges [persona o càrrec]
el defensor (o la defensora) del poble [persona o càrrec]

[espanyol] el Defensor del Pueblo [institució]
el *Síndic de Greuges* (Síndico de Agravios) [institució]
el defensor (o la defensora) del pueblo [persona o càrrec]
el *síndic* (o la *síndica*) de *greuges* (síndico [o síndica] de agravios) [persona o càrrec]

5.13 Els noms de càrrecs religiosos, seguint la norma dels càrrecs, s'escriuen en minúscula, fins i tot quan s'empren genèricament:

[català] el dalai-lama, el papa, l'aiatollà
[espanyol] el dalái lama, el papa, el ayatolá (o el ayatola)

5.14 Pel que fa a les institucions privades, no traduïm en cap cas la denominació.

[català] El Corte Inglés
[espanyol] el Institut d'Estudis Catalans
el TERMCAT, Centre de Terminologia

A petició de la Direcció del TERMCAT, des del 5 de febrer de 2015 escrivim l'acrònim d'aquesta institució totalment amb lletres majúscules.

- 5.15** El genèric dels noms dels mercats alimentaris generalment s'escriu en minúscula, perquè es considera com un topònim. Si la part concreta porta article, aquest article va també en minúscula.

el **m**ercat de **l**a Boqueria

el **m**ercat de **l**es Corts

La paraula *mercat* únicament s'escriu amb majúscula quan es refereix a la institució mateixa, si té aquest nom com a nom propi.

La Direcció del **M**ercat d'Hostafrancs ha decidit de tancar durant el pont de l'1 de maig.

- 5.16** El fet que el terme *estat* sigui tan polisèmic fa que calgui precisar l'abast de l'ús de la majúscula inicial en els diferents contextos en què apareix. En general, s'escriu totalment en minúscula; però ha de portar la inicial en majúscula quan indica, d'una manera inequívoca, el conjunt dels òrgans que governen un país sobirà (és a dir, amb categoria d'estat).

[català] l'Estat espanyol
les institucions de l'Estat (un de concret)
l'advocat de l'Estat
el president de l'Estat
el cap de l'Estat
els poders de l'Estat
s'ha d'imprimir en paper de l'Estat
l'Estat policia
treballar per l'Estat propi

[espanyol] el Estado español
las instituciones del Estado
el abogado del Estado
el presidente del Estado
el jefe de Estado
los poderes del Estado
debe imprimirse en papel del Estado
el Estado policía
trabajar por el Estado propio

Igualment es fa servir la inicial en majúscula quan forma part de la denominació oficial d'un òrgan concret de l'Estat, encara que no vagi precedit de l'article definit.

[català] el Consell d'Estat
la Fiscalia General de l'Estat
el Ministeri d'Estat

[espanyol] el Consejo de Estado
la Fiscalía General del Estado
el Ministerio de Estado

En l'àmbit militar, forma part de la denominació dels òrgans que assessoren tècnicament i regeixen els tres exèrcits.

[català]	l'Estat Major de l'Aire les ordres rebudes de l'Estat Major l'Estat Major Central l'Estat Major General
[espanyol]	el Estado Mayor del Aire las órdenes recibidas del Estado Mayor el Estado Mayor Central el Estado Mayor General

També s'escriuen amb la inicial en majúscula els noms dels estats que contenen aquest mot en la denominació.

[català]	els Estats Units d'Amèrica (EUA) els Estats Units Mexicans l'Estat Lliure Associat de Puerto Rico els Estats Pontificis
[espanyol]	los Estados Unidos de América (Sigla: EUA; abreviatura: EE. UU.) los Estados Unidos Mexicanos el Estado Libre Asociado de Puerto Rico los Estados Pontificios

En canvi, va totalment en minúscula quan té purament la funció de descriptiu o genèric de topònims.

[català]	l'estat de Nebraska (EUA) l'estat de Durango (Mèxic)
[espanyol]	el estado de Nebraska (EUA) el estado de Durango (México)

En tots els altres contextos on apareix el terme *estat*, s'ha d'escriure totalment en minúscula (taula 20); tanmateix, cal tenir en compte que hi pot haver petites diferències de grafia entre el català i l'espanyol.

TAULA 20. Usos genèrics del mot estat en català i en espanyol

Català	Espanyol
els estats de la Unió Europea	los Estados de la Unión Europea
els estats totalitaris	los Estados totalitarios
un estat com el nostre	un Estado como el nuestro
els polítics que governen un estat	los políticos que gobiernan un Estado
s'han reunit cinc presidents d'estat	se reunieron cinco presidentes de Estado
raons d'estat	razones de Estado
una qüestió d'estat	una cuestión de Estado
un afer d'estat	un asunto de Estado
un cop d'estat	un golpe de Estado
un secret d'estat	un secreto de Estado
les formes d'estat	las formas de Estado
el debat sobre l'estat de la Nació	el debate sobre el estado de la Nación
l'estat civil	el estado civil
l'estat d'excepció	el estado de excepción
l'estat d'emergència	el estado de emergencia
l'estat de dret	el Estado de derecho

TAULA 20. Usos genèrics del mot estat en català i en espanyol (Continuació)

Català	Espanyol
l'estat de guerra	el estado de guerra
l'Estat de les autonomies	el Estado de las autonomías
l'estat de natura	el estado de naturaleza
l'estat de setge	el estado de sitio
l'estat del benestar	el estado de bienestar
l'estat patrimonial	el estado patrimonial
l'estat policial	el Estado policial
l'estat social	el Estado social

5.17 Pel que fa a les denominacions dels accidents i llocs geogràfics, reproduïm a continuació el contingut de l'epígraf 18.7 del document *Regles d'ús de les majúscules i les minúscules* (http://criteria.espais.iec.cat/files/2016/10/3-1-2_Regles-de-maj%C3%BAscules-i-min%C3%BAscules-amb-%C3%ADndex_02-1.pdf) de l'espai web Crítèria.

En general, les denominacions d'accidents i llocs geogràfics porten en majúscula solament el mot de caràcter específic del sintagma nominal (es pot tractar d'un nom, un adjectiu qualificatiu o un adjectiu numeral que expressa ordre):

el barri de Gràcia	la península Itàlica
el cap de Creus	la pica d'Estats
el golf de Lleó	la Regió I (vegueria)
els Pirineus	la serra del Cadí
els Prepirineus	les illes Balears
la collada de Toses	les illes Medes
la mar Mediterrània	

Aquest mateix criteri s'aplica als casos següents:

bloc de Garraf	depressió del Vallès
els Catalànids	el pla de Barcelona
conca de l'Ebre	(però, el Pla de Barcelona quan es refereix al conjunt de municipis que hi ha al voltant de Barcelona)
la conca de l'Emp (no és comarca)	ports de Besit
la comarca dels Ports (no és comarca)	regió de Barcelona
depressió de l'Ebre	regió de Girona
depressió de la Selva	taula de Prades
depressió del Camp	
depressió del Rosselló	

Però quan el primer mot és plural o bé és un mot descriptiu tan genèric que gairebé és inespecífic, per exemple: *sector*, *zona* o un de similar, aleshores la denominació s'escriu en minúscula:

el continent europeu	serres exteriors prepirinenques
les illes macaronèsiques	zona axial
depressions exteriors	zona nord-pirinenca
depressions interiors	zona sud-pirinenca

Igualment, en determinats contextos, els termes genèrics s'escriuen amb la inicial en majúscula quan equivalen a tota la denominació:

el delta de l'Ebre (però, el **D**elta)
 la cascada del parc de la Ciutadella (però, la cascada del **P**arc)
 la península Ibèrica (però, la **P**enínsula)

En els casos en què no es pot apreciar cap veritable nom propi en tota la denominació, però el primer mot del nom de lloc és un descriptiu de toponímia (i els diccionaris de referència ho corroboren), aquest mot s'escriu totalment en minúscula i la resta amb la inicial en majúscula (per tal com es considera que, per exclusió, és la denominació pròpia i concreta):

conca de B aix	serralada de M arina
conca de D alt	serralada I bèrica
conca de D eçà	serralada L itoral C atalana
conca de D ellà	serralada P relitoral C atalana
depressió C entral C atalana	la serralada T ransversal C atalana
depressió L itoral	el sistema I bèric
depressió P relitoral C atalana	el sistema P irinenc
depressió P repirinenca	el sistema M editerrani C atalà

En altres casos, són els adjectius que qualifiquen o determinen un no propi els que s'escriuen en minúscula:

Pirineu C entral	Pirineus c atalans
Pirineu o ccidental	Pirineus m editerranis
Pirineu o riental	Prepirineu m eridional
Pirineus a tlàntics	Prepirineu m eridional e xtern
Pirineus a xials	Prepirineu s eptentrional

Pel que fa als eixos viaris, el terme genèric *eix* s'escriu en caixa baixa, però el mot específic va en majúscula inicial:

l'**e**ix **C**entral
 l'**e**ix **T**ransversal

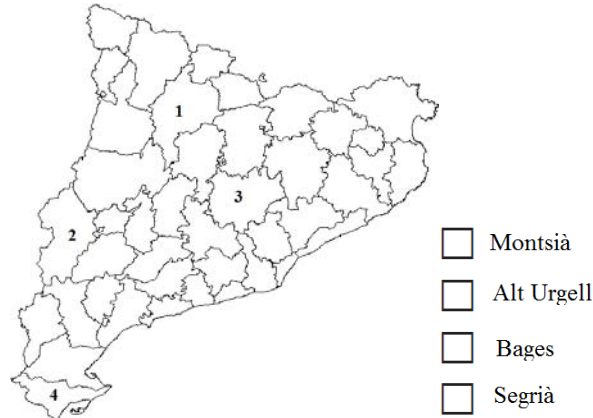
Finalment, hi ha unes quantes expressions específiques (de vegades, fins i tot es poden considerar correferents) que, excepcionalment, han de portar totes les inicials en majúscula:

el **S**egon **C**inturó
 el **Q**uart **C**inturó
 el **C**orredor **M**editerrani (o el **C**orredor del **M**editerrani)

5.18 Pel que fa a les denominacions de les comarques catalanes, quan apareixen dins un enunciat van acompanyades de l'article definit pertinent (masculí o femení), llevat del cas de la comarca d'Osona. En canvi, quan apareixen en un context aïllat, no s'acompanyen mai de l'article, això és: quan el nom d'una comarca acompanya una llista de municipis, quan segueix entre parèntesis el nom d'un municipi per a indicar a quina comarca pertany el

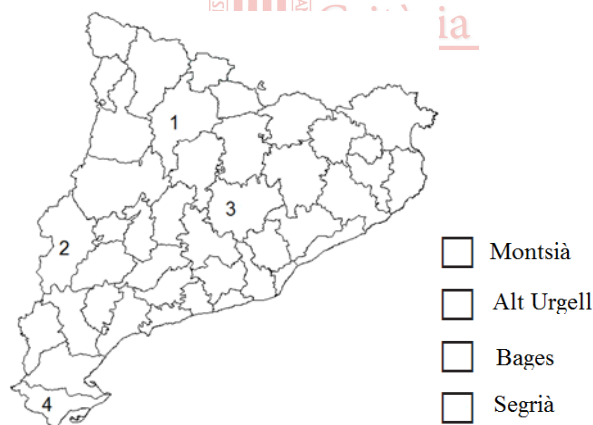
municipi que es menciona, quan apareix com a topònim comarcal en un mapa, quan apareix com una opció en un qüestionari sobre noms de comarques, etcètera.¹

Observeu el mapa comarcal de Catalunya i relacioneu els números que hi apareixen amb els noms de comarques proposats al costat. Escriviu el número corresponent dins les caselles.

En espanyol,² pel que fa a les denominacions de les comarques, seguim els mateixos criteris que en català; és a dir, quan apareixen dins un enunciat s'escriuen acompanyades de l'article (llevat del cas d'Osona, que no en porta mai), i quan apareixen en un context aïllat s'escriuen sense article.

Observe el mapa comarcal de Catalunya y relacione los números que aparecen en él con los nombres de comarcas propuestos al lado. Escriba el número correspondiente en las casillas.

Vegeu també l'epígraf 5.24.

5.19 Els noms d'accidents geogràfics en espanyol divergeixen parcialment del català en l'ús de les inicials que han d'anar en majúscula. Segons les normes ortogràfiques de la RAE (OLE, 2010), els noms propis dels accidents geogràfics s'escriuen en majúscula, però no els descriptors (noms genèrics) que els acompanyen.

1. D'acord amb la Llei 4/2015, del 23 d'abril, de creació de la comarca del Moianès, formen part del Moianès els municipis següents: Moià (la capital), Castellterçol, Castellcir, Sant Quirze Safaja, Calders, Monistrol de Calders, Santa Maria d'Oló, l'Estany, Granera i Collsuspina.
2. D'acord amb la consulta efectuada a l'Oficina d'Onomàstica de l'IEC el dia 22 de març de 2018.

[espanyol] el mar Rojo
el (mar) Mediterráneo
las (islas) Canarias
el (océano) Pacífico
el (río) Amazonas
la cordillera de los Andes
la península de Arabia
la península Valiente (a Panamá)

Els noms comuns que són part inherent del nom propi, porten les inicials en majúscula en els tres casos següents:

— Quan el descriptor denota una realitat que no s'adiu amb el que significa.

Río de la Plata (estuari)

— Quan el descriptor no s'usa habitualment per a referir-se a la realitat designada.

los Picos de Europa

— Quan la denominació no demana article dins d'un enunciat.

Me fui a Sierra Nevada.

O bé quan s'usen per antonomàsia:

la Península (per *la península ibérica*)

el Delta (per *el delta del Ebro*)

Si la denominació de l'accident geogràfic consisteix en un nom comú i un adjectiu derivat d'un topònim (actual o antic), tot el sintagma s'escriu en minúscula.

la meseta castellana

la península ibérica

la península aràbiga

las islas británicas

Les denominacions de regions formades amb noms comuns s'escriuen, seguint els criteris generals, amb les inicials en minúscula.

la cuenca mediterránea

la pampa argentina

Però si la denominació correspon a una divisió administrativa, aleshores s'escriuen amb les lletres inicials en majúscula, article inclòs (si forma part del topònim).

la provincia de **L**a **P**ampa (província)

fuimos a **L**a **R**ioja (comarca)

En la denominació de carrers i vies de comunicació, els termes genèrics es mantenen en minúscula.

la **a**venida Diagonal

la **c**alle 52

la **r**ambla de San Antonio

el **p**arque del Oeste

Però si el nom genèric va posposat al terme específic, aleshores va en majúscula.

la Sexta **A**venida

5.20 En general és recomanable no traduir els topònims, o en tot cas, només traduir el terme descriptiu si té un ús general en la llengua d'arribada, però no es podria traduir el que és estrictament el nom propi (el nom del parc i el nom del mercat). Així, la forma catalana *parc de l'Escorxador* es pot traduir en espanyol per *parque de El Escorxador* (*mercado de la Independència, parque de Vallparadís*, etcètera).

En altres casos en què la traducció del genèric podria implicar la pèrdua d'identificació de l'entitat, aquell no es tradueix i es posa en majúscula. Per exemple, *els aiguamolls de l'Empordà* en espanyol s'ha d'escriure *los Aiguamolls de l'Empordà*.

5.21 Utilitzem les formes tradicionals catalanes dels exotopònims.

[català]

Navarra

el nord d'**O**sca

Osca (al nord de la Poble de Roda)

departament francès dels **A**lts Pirineus

el Pertús

Aràbia Saudí (en comptes de *Aràbia Saudita*)

[espanyol]

Navarra

el norte de **H**uesca

Huesca (al norte de La Poble de Roda)

departamento francès de los **A**ltos Pirineos

el Pertús

Arabia Saudí (en comptes de *Arabia Saudita*)

5.22 Respectem la forma pròpia dels topònims occitans. L'únic topònim adaptat al català és la Vall d'Aran, ja que es refereix a tot el territori.

[català] **Banhèras de Luishon** (departament francès de l'Alta Garona)
 departament francès de l'**Arièja**
 la **Vall d'Aran**

[espanyol] **Banhèras de Luishon** (departamento francès del Alto Garona)
 departamento francès de **Arièja**
 el **Valle de Arán**

5.23 En els enunciats (però no en els textos citats pels professors redactors, ni en els textos de suport), fem servir la denominació *Catalunya*, tant en els exàmens en català com en espanyol.

5.24 No traduïm a l'espanyol el nom dels municipis, el nom de les comarques, ni el nom de les províncies catalanes; tan sols s'adapta la forma de l'article a la de l'espanyol (en el cas que n'hagi de dur en aquell context; vegeu també la taula 21 i l'epígraf 5.18). Fem el mateix amb els noms catalans d'accidents geogràfics.

TAULA 21. *Adaptació a l'espanyol dels noms de les comarques i els municipis catalans*³

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
costa del Maresme	costa del Maresme
comarca del Ripollès	comarca del Ripollès
comarca de l'Alta Ribagorça	comarca de la Alta Ribagorça
comarca de la Garrotxa	comarca de la Garrotxa
comarca de la Selva	comarca de la Selva
comarca d'Osona	comarca de Osona
costa de Tarragona	costa de Tarragona

[català] vaig a **l'**Empordà
 vinc de **l'**Escala
 com **el** Vallès no hi ha res
 he remat a **la** Muga
 m'agrada pescar a**l** Francolí

[espanyol] voy al Empordà
 vengo de **la** Escala
 como **el** Vallès no hay nada mejor
 he remado en **la** Muga
 me gusta pescar en **el** Francolí

Entre els municipis que porten article inicial tenim:

3. D'acord amb la consulta efectuada a l'Oficina d'Onomàstica de l'IEC el dia 22 de març de 2018.

els Alamús	l'Estany	el Pertús
l'Aldea	la Fatarella	les Planes d'Hostoles
l'Ametlla del Vallès	les Franqueses del Vallès	la Pobla de Mafumet
l'Arboç	la Garriga	la Pobla de Segur
l'Argentera	la Granada	el Pont d'Armentera
la Bisbal d'Empordà	l'Hospitalet de l'Infant	el Pont de Suert
la Bisbal del Penedès	l'Hospitalet de Llobregat	la Portella
les Borges Blanques	la Llagosta	el Prat de Llobregat
el Bruc	les Masies de Voltregà	les Preses
el Brull	el Masnou	la Roca del Vallès
les Cabanyes	les Oluges	la Safor
les Cases d'Alcanar	el Palau d'Anglesola	la Secuita
el Catllar	els Pallaresos	la Seu d'Urgell
l'Escala	el Papiol	el Vendrell
l'Espuga de Francolí	el Perelló	

Entre els municipis agregats que porten article en el primer o en el segon topònim tenim:

Castellbell i el Vilar	el Pont de Vilomara i Rocafort
Castellet i la Gornal	la Vansa i Fòrnols
la Coma i la Pedra	Vilanova i la Geltrú
Gimenells i el Pla de la Font	

Pel que fa als exotopònims amb article fixat, porten l'article en majúscula en un text en català, llevat que el topònim hagi estat catalanitzat:

TAULA 22. Exotopònims amb article

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
la ciutat del Caire	la ciudad de El Cairo
la ciutat de la Corunya	la ciudad de La Coruña
la comarca de Los Llanos	la comarca de Los Llanos
la ciutat de Los Angeles	la ciudad de Los Ángeles
l'illa d'El Hierro	la isla de El Hierro
la comunitat de Castilla- la Manxa	la comunidad de Castilla-La Mancha

Quant a la disposició excepcional del guionet en el topònim *Castella-la Manxa*, vegeu la taula 57.

5.25 Els termes d'astronomia, com ara els noms de planetes, estels i constel·lacions, porten la inicial del nom genèric o descriptiu en minúscula i les inicials dels mots significatius de la part concreta en majúscula.

[català]	la g alàxia d' A ndròmeda
	la c onstellació d' O rió

[espanyol] la galaxia de Andrómeda
la constel·lació de Orió

Les designacions que són constituïdes per noms comuns i que designen un referent únic en astronomia s'escriuen amb majúscula inicial.

[català] el Sol
la Terra
l'Univers

[espanyol] el Sol
la Tierra
el universo

Si aquestes designacions porten un genèric entès en sentit recte, aquest genèric s'escriu en minúscula, i la part concreta en majúscula. Cal tenir en compte que el DIEC2 recull *estel polar*, totalment amb minúscules, mentre que la *Gran enciclopèdia catalana* ho fa totalment amb majúscules: *Estel Polar*.

[català] l'estel Polar

[espanyol] la estrella polar

Si, per contra, el genèric hi és emprat en sentit metafòric, s'escriu amb majúscula inicial, igual que el terme de la part concreta de la designació.

[català] la Via Làctia
el Sistema Solar

[espanyol] la Via Láctea
el sistema solar

Quan aquestes designacions són utilitzades com a noms comuns fora de l'àmbit de l'astronomia, s'escriuen del tot en minúscules.

[català] una posta de sol
l'univers mític de Mercè Rodoreda
un sistema solar

[espanyol] una puesta de sol
el universo mítico de Mercè Rodoreda
un sistema solar

5.26 Pel que fa a les denominacions dels temps geològics i de les edats prehistòriques, seguim, com a norma purament estilística, el criteri d'ús de la majúscula inicial adoptat en el *Diccionari de geologia*, amb el vistiplau de la Secció Filològica del 15 de març de 1996,

criteri adoptat també en el document *Regles d'ús de les majúscules i les minúscules*, aprovat també per la Secció Filològica, i que es pot consultar a l'espai web Crítèria. Escriurem, doncs, amb la inicial en majúscula els noms simples que designen els temps geològics.

el T riàsic	el P liocuatnari
el J uràssic	el P aleolític
el D evonià	el N eolític
el P lioplistocè	

En el cas de les denominacions compostes per un nom del subgrup anterior i un adjectiu qualificatiu del tipus *inferior*, *superior*, etc., només s'escriu amb majúscula la inicial del nom.

el **C**retaci inferior
el **J**uràssic superior

En canvi, escriurem completament amb minúscules les denominacions de les edats prehistòriques.

l'edat de [la] pedra
l'edat del ferro
l'era secundària
un període glacial

5.27 Pel que fa als noms de lleis i altres normes jurídiques, en català només escrivim amb la inicial en majúscula el primer constituent del sintagma:

l'**A**cord de París sobre el canvi climàtic
el **C**odi civil de Catalunya
el **C**odi penal espanyol del 1995
la **L**lei orgànica 3/1981, del 6 de abril, del defensor del poble
el **R**eial decret legislatiu 339/1990, del 2 de març, pel qual s'aprova el text articulat de la **L**lei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària

En espanyol, en canvi, escrivim amb majúscula tots els noms del títol oficial d'una llei, codi, decret, acta, etc. Per a obtenir-ne més informació, podeu consultar l'*Ortografía de la lengua española* (OLE, p. 491-492).

el **A**cuerdo de París sobre el cambio climático (els dos darrers mots no fan part del títol oficial)
el **C**ódigo **C**ivil
el **C**ódigo **P**enal de 1995
Ley **O**rgánica 3/1981, de 6 de abril, del **D**efensor del **P**ueblo
Real **D**ecreto **L**egislativo 339/1990, de 2 de marzo, por el que se aprueba el **T**exto **A**rticulado de la **L**ey sobre **T**ráfico, **C**irculación de **V**ehículos a **M**otor y **S**eguridad **V**ial

5.28

Pel que fa als noms de projectes de recerca, escrivim tots els mots que el formen amb majúscules. Per a més detall, podeu consultar els criteris continguts en el document «Regles d'ús de les majúscules i minúscules» de Crítèria (entrada 3.1.2).

ITER és la sigla del projecte **R**ector **E**xperimental **T**ermonuclear **I**nternacional (International Thermonuclear Experimental Reactor).

6 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (IV): QÜESTIONS GRAMATICALS

Adjectius

6.1 Colloquem els adjectius que acompanyen un nom en la posició més neutra, que habitualment és al darrere. En espanyol, poden anar al davant o al darrere del nom (generalment, davant).

[català] * Responeu a aquesta pregunta amb un breu text.

Responeu a aquesta pregunta amb un text breu.

[espanyol] Respondan a esta pregunta con un breve texto.

Especialment, cal posar al darrere els adjectius buits de significat (o gairebé) com ara *següent*, *corresponent* i *respectiu*.

* Contesteu les següents preguntes.

Contesteu les preguntes següents.

Tanmateix, cal tenir en compte que el canvi d'ordre entre nom i adjectiu pot modificar el sentit del sintagma o afegir un matis inadequat en el context corresponent (és a dir, quan fa d'especificador). De vegades, l'ordre més habitual és l'invers (l'adjectiu davant del nom), com ara en els casos següents:

Caldria aprofitar una nova ocasió.

Ha arribat un nou any.

una gran obra

Sotmetem un cos a una baixa pressió.

També en espanyol hi ha factors sintàctics i semàntics que poden condicionar la posició de l'adjectiu *siguiente* en l'oració. Quan la posició pronominal és ocupada per un quantitatiu o un altre adjectiu (com *escueto*, *intricado*, *claro*), l'adjectiu *siguiente* pot passar a ocupar la posició postnominal.

Elija UNA de las dos opciones siguientes y desarróllela en unas cien palabras.

Desarrolle la escueta afirmación siguiente: [...].

El mateix s'esdevé quan, en comptes de significar 'que segueix', això és 'que ve immediatament a continuació', significa 'ulterior, posterior', o sigui 'que ve a continuació d'una altra cosa' (vegeu també l'epígraf 7.42).

Les indicaron que debían apearse en la siguiente estación.

Lea el texto que aparece a continuación y conteste las cuestiones siguientes.

Observe el circuito digital y responda a las cuestiones siguientes.

I, encara, podem fer servir l'expressió *que segueix* (esp., *que sigue*) en el sentit 'que es troba darrere d'un altre'. Aquesta expressió generalment va seguida de punt.

6.2 Quan ens referim a un mot o una expressió que hem esmentat anteriorment, fem servir l'expressió *damunt dit / damunt dita o damunt esmentat / damunt esmentada*.

* el mot **referit** en l'exercici anterior

el mot **damunt dit**

l'obra **damunt esmentada**

6.3 Els mots *sant* i *santa* s'escriuen en minúscula, tant en català com en espanyol. Només s'escriuen amb majúscula si formen part d'un topònim o del nom d'un edifici.

el pensament de **sant** Agustí

l'alcaldesa de **S**anta Coloma de Gramenet

l'església de **S**anta Maria del Mar

6.4 D'acord amb el DIEC, l'adjectiu *motor*, *-a*, en el sentit de 'que posa en moviment [alguna cosa]', pot ser masculí (*aparell motor*) o pot ser femení (*politja motora*). Per a la forma femenina també es pot utilitzar l'adjectiu *motriu* (*politja motriu*). Pel que fa a aquest darrer adjectiu, cal tenir present que només s'utilitza amb noms femenins, i que és incorrecte utilitzar-lo amb noms masculins.

La **politja motora** gira a 120 min⁻¹.

La **politja motriu** gira a 120 min⁻¹.

El **grup motor** que mou una cinta transportadora té un rendiment *x*.

** El **grup motriu** que mou una cinta transportadora té un rendiment *x*.

En espanyol passa el mateix amb els adjectius *motor* i *motriz*.

6.5 Hi ha noms, com *làser*, que s'usen innecessàriament com a adjunts d'altres noms. L'ús tradicional els introdueix com a sintagmes preposicionals que complementen el nom principal.

[català] ** màquina làser
màquina **de làser**

** tècnica làser
tècnica **amb làser**

[espanyol] * máquina láser
máquina **de láser**

* técnica láser
técnica **con láser**

6.6 Tant en català com en espanyol és incorrecte l'ús de l'adjectiu ***prescriptiu* (esp., ***prescriptivo*) com a sinònim de *obligatori*. La forma correcta és *prescrit* (esp., *prescrito*).

[català] ** Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures **prescriptives** d'aquest curs.

Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures **obligatòries** d'aquest curs.

[espanyol] ** Responda a la siguiente cuestión sobre las lecturas **prescriptivas**.

Responda a la siguiente cuestión sobre las lecturas **prescritas**.

Responda a la siguiente cuestión sobre las lecturas **obligatorias**.

6.7 Per bé que la gramàtica normativa del 2016 recull el règim dels adjectius *diferent* i *distint* amb la preposició *de* i *a*, en els enunciats de les proves optarem sempre per la preposició *de*.

* Proposeu una solució **diferent a** la que apareix en el text.

Proposeu una solució **diferent de** la que apareix en el text.

Pronoms

6.8 Els pronoms febles es col·loquen preferiblement davant el verb. En espanyol, es fa generalment a l'inrevés.

[català] * podria destinar **se** a...

es podria destinar a...

* Els científics intenten descobrir **lo**...

Els científics **l'**intenten descobrir...

[espanyol] podría destinar **se** a...

Los científicos intentan descubrir **lo**...

Especialment, construïm les perífrasis d'obligació amb el pronom *se* al davant.

* ha de moure **s**

s ha de moure

En espanyol, en canvi, el pronom va al darrere en aquests contextos.

* **se debe** mover

debe mover **se**

6.9 Les construccions neutres amb el pronom *allò* es poden substituir per construccions més habituals.

* Expliqueu **allò que** us sembli més adequat...

Expliqueu **el que** us sembli més adequat...

- 6.10** A més de les expressions relatives *cosa que* o *la qual cosa*, podem emprar construccions com ara *i això*.

Van perdre les eleccions, **i això** els va entristir.

- 6.11** Els pronoms relatius compostos (*el qual, la qual, els quals, les quals*) precedits de preposició es poden alternar amb el relatiu simple (*què*) precedit de la mateixa preposició.

cronologia i estil **al qual** pertany

cronologia i estil **a què** pertany

- 6.12** Procurem evitar de fer servir els pronoms personals forts per a referir-nos a entitats i coses, en general.

* ...segons estableix el Parlament de Catalunya. **Ell és qui** decideix...

...segons estableix el Parlament de Catalunya. **Aquesta institució** decideix...

- 6.13** Evitem els pleonasmes condemnats per la normativa actual.

** ...determineu **-ne** les coordenades **dels extrems relatius**.

...determineu les coordenades **dels extrems relatius**.

** Aquest és **un problema** que ja **el** conec de fa temps.

Aquest és **un problema** que ja conec de fa temps.

Determinants

- 6.14** Els possessius que no indiquen possessió són gairebé tots innecessaris i sovint són espuris.

* Determineu la **seva** veritable magnitud.

Determineu **-ne** la veritable magnitud.

Determineu la veritable magnitud **de la projecció**.

* ...segons el **seu** color.

...segons el color **que tenen**.

** Portava les **seves** mans a les butxaques.

Portava les mans a les butxaques.

Quantificadors

- 6.15** El quantificador *tot* s'acostuma a usar en masculí singular davant els topònims que no porten article, i també davant els topònims que duen article en plural i aquest no es pot suprimir.

[tot] Hispània

Viatjarem per [tot] Catalunya.

[Tot] ses Salines

[Tot] les Preses

En el cas de topònims que duen l'article femení en singular, si aquest forma part del topònim (com ara *l'Escala* o *sa Pobla*) aleshores és possible flexionar el quantificador.

[Tot] l'Escala

[Tota] l'Escala

6.16 L'ús de l'adjectiu indefinit plural *alguns*, *algunes* com a quantificador és emprat abusivament per influència de l'espanyol. És preferible de fer servir *uns quants*, *unes quantes*.

** Encara em queden [alguns] diners.

Encara em queden [uns quants] diners.

Verbs

Aspectes semàntics dels verbs

Crítèria

6.17 Per a indicar que s'ha de posar la resposta en un espai buit d'un text, fem servir el verb *emplenar*, que té un sentit més precís que **omplir*.

* [Ompliu] els espais buits.

[Empleneu] els espais buits.

En espanyol, no fem servir **llenar* sinó *rellenar*.

** [Llene] la tabla de más abajo.

[Rellene] la tabla de más abajo.

6.18 Fem servir el verb *expressar* per a indicar les unitats amb què es mesuren les magnituds. Cal evitar, però, d'escriure redundàncies com ara **expressar expressions*.

Quin és el pes de l'èmbol, [expressat] en unitats del sistema internacional (SI)?

La solubilitat del fluorur de bari [expressada] en $\text{m} \cdot \text{L}^{-1}$...

6.19 En català escrivim *fem*, *exercim*, *duem a terme*, etc., mentre que en espanyol escrivim *realiza* o *lleva a cabo*. En català, també podem escriure *realitzem*, però solament quan volem dir que 'fem real' una cosa.

[català] * Un equip d'investigadors [ha realitzat] l'experiment següent: [...].

Un equip d'investigadors [ha dut a terme] l'experiment següent: [...].

[espanyol] Un equipo de investigadores **ha realizado** el siguiente experimento: [...].

Un equipo de investigadores **ha llevado a cabo** el siguiente experimento: [...].

6.20 No hem de confondre el verb *assenyalar* ('mostrar o designar amb el dit o fent qualsevol altre senyal') amb el verb *senyalar* ('fer o posar un senyal').

** En el punt **assenyalat** amb la lletra B...

En el punt **senyalat** amb la lletra B...

Assenyalar també equival a *indicar*.

El president **assenyalà** les solucions possibles.

El president **indicà** les solucions possibles.

6.21 El verb ***discutir* és incorrecte en el sentit de 'raonar', 'analitzar' o 'argumentar', ja que es tracta d'un calc del verb anglès *to discuss*.

** **Discutiu** les situacions esmentades.

Analitzeu les situacions esmentades.

Excepcionalment, en matemàtiques és admissible de fer servir aquest verb en frases com ara:

Discutiu el sistema d'equacions lineals següent.

6.22 La Comissió de Lexicografia de la Secció Filològica de l'IEC, en data 7 de juny de 2017, va acordar no acceptar el verb ***contemplar* amb el sentit de 'considerar' o 'preveure'.

** El tribunal **va contemplar** la possibilitat d'absoldre l'acusat.

El tribunal **va considerar** la possibilitat d'absoldre l'acusat.

6.23 Per a indicar que s'addueixin les raons que expliquen o que justifiquen alguna cosa, en català fem servir principalment els verbs *justificar* o *argumentar*. També és admissible fer servir el verb *raonar* en aquests contextos, si els professors redactors l'utilitzen sistemàticament en la redacció de la prova.

Justifiqueu si cap d'aquests dos conceptes correspon a aquesta imatge.

Argumenteu si cap d'aquests dos conceptes correspon a aquesta imatge.

Raoneu si cap d'aquests dos conceptes correspon a aquesta imatge.

Pel que fa a l'espanyol, podem escriure indistintament *razonar*, *justificar* o *argumentar*.

Calcule la constante elàstica del muelle y **razone** si depende de la masa.

No és convenient, tanmateix, utilitzar l'expressió **explicar raonadament*, que per molt sovintejada que sigui no deixa de ser redundant. (Tampoc no són convenients, és clar, les combinacions **justificar/argumentar/raonar raonadament*.)

- * Expliqueu raonadament si cap d'aquests dos conceptes correspon a aquesta imatge.

Si interessa formular l'enunciat no amb un verb argumentatiu (com *argumentar*, *explicar*, *justificar*, *raonar*, etc.) sinó amb un verb simplement de dicció (com *descriure*, *dir*, *escriure*, *esmentar*, *exposar*, *indicar*, *redactar*, etc.) o amb un mot interrogatiu o una pregunta directa, sí que podem indicar, si interessa, que s'explicitin les raons o causes del que es respon amb el recurs a l'adverbi *raonadament* o al sintagma adverbial *d'una manera raonada*. O bé podem utilitzar la frase independent al final de l'enunciat: *Justifiqueu la resposta* (esp. *Justifique la respuesta*).

Quin és el termini de recuperació (*payback*) de les dues alternatives? Si s'aplica aquest criteri estàtic, quina alternativa seria la més recomanable? Justifiqueu la resposta.

Si extraïem d'aquest virus la molècula marcada amb la lletra B i injectem el virus modificat a una persona, aquesta persona contraurà l'hepatitis C? Justifiqueu la resposta.

- 6.24** El verb *citar* significa 'adquirir de viva veu o per escrit (un passatge d'un autor o autora) en suport del que diu' i el fem servir per a reproduir un fragment d'autor. Per a indicar que s'anomenin exemples d'un cas concret, hem de fer servir el verb *esmentar* ('fer esment d'algú o d'alguna cosa') i no ****citar**.

Citeu els fragments del text que avalen la vostra hipòtesi.

- **** Citeu quatre exemples de països del *centre* i quatre de la *perifèria*.

Esmenteu quatre exemples de països del *centre* i quatre de la *perifèria*.

També podem fer servir els verbs *anomenar* (quan es demanen noms) i *enumerar* (si s'ha de fer una llista), *dir*, *indicar*, etc. En aquests contextos també es pot utilitzar el verb *dir* si va seguit dels interrogatius *quin/a* i *a quin/a*.

Enumereu les característiques principals de...

Digueu quin és el context històric de les dades que proporciona la font.

Indiqueu quin és el context històric de les dades que proporciona la font.

Cal evitar l'ús del verb *enumerar* davant d'un complement especificat amb un nombre. En aquests casos recorrem a verbs com *esmentar* o *indicar*:

- **** Enumereu quatre característiques de l'ordre dòric.

Esmenteu quatre característiques de l'ordre dòric.

Indiqueu dues figures retòriques del poema.

- 6.25** Per a evitar l'ús reiterat i abús del verb *exposar* en els enunciats de les preguntes, quan volem que els examinands responguin a una pregunta amb arguments, paraules clares o exemples, fem preferiblement el verb *explicar*, en comptes del verb ***exposar**, que reservem per a les estructures del tipus *exposar tal tema*, en el sentit de 'desenvolupar-lo', i *exposar tal text o fragment*, en el sentit d' 'interpretar-lo'.

- * Exposeu l'evolució econòmica, social i política a Espanya en el període que va des de l'aprovació de la Constitució fins a les eleccions del 1982.

Expliqueu l'evolució econòmica, social i política a Espanya en el període que va des de l'aprovació de la Constitució fins a les eleccions del 1982.

Exposeu ('desenvolpeu') en dues línies o més la idea principal del text.

Exposeu ('interpreteu') aquest passatge poc clar de l'autor, a la vista del que manifesta la filòloga esmentada.

D'altra banda, és preferible fer servir el verb *entendre* en comptes de **comprendre* en la redacció de les preguntes.

* La primera part consisteix a llegir, **comprendre** i interpretar dos textos diferents.

La primera part consisteix a llegir, **entendre** i interpretar dos textos diferents.

6.26 *Medir* és una forma incorrecta en comptes de *prendre les mides*, *mesurar* o *amidar*. *Amidar* i *prendre les mides* s'utilitzen només per a les mesures de longitud. *Mesurar* es fa servir per a les mesures de capacitat i, també, per a les de longitud, tot i que en aquest darrer cas preferim el verb *fer*.

** La hipotenusa d'un triangle **medeix** 3 cm.

* La hipotenusa d'un triangle **mesura** 3 cm.

La hipotenusa d'un triangle **fa** 3 cm.

En sentit figurat, fem servir *prendre mesures*, no ***prendre mides*.

6.27 El verb *acotar* no és sinònim de *delimitar*, *fixar* o *assenyalar els límits*. Tanmateix, el mantenim quan significa 'posar les cotes (en un mapa, en un dibuix tècnic, etc.)'.

** Aquesta tendència artística és **acotada** per les dues grans guerres.

Aquesta tendència artística és **delimitada** per les dues grans guerres.

Acoteu el mapa amb les dades que s'ofereixen a continuació.

6.28 El verb *mostrar* es fa servir d'una manera generalitzada en la redacció de les proves. És preferible alternar-lo amb altres verbs que tenen el mateix significat, com ara *presentar* o *indicar*.

Les imatges següents mostren l'obra de...

Les imatges següents **presenten** l'obra de...

Les imatges següents, que mostren l'obra de...

En les imatges següents **es presenta** l'obra de...

En les imatges següents, en què es mostra l'obra de...

L'esquema següent **indica**...

6.29 Per a indicar el valor no monetari d'una cosa, és preferible fer servir el verb *ser* i no **valer*.

* ...quan les tensions dels terminals I_1 i I_2 **valen**, respectivament, 3 i 5...

...quan les tensions dels terminals I_1 i I_2 són, respectivament, 3 i 5...

* La massa d'un electró val $9,1094 \times 10^{-31}$ kg.

La massa d'un electró és $9,1094 \times 10^{-31}$ kg.

En altres casos preferim el verb *fer* (v. § 6.25):

* Trobeu quant val el costat del rombe...

Trobeu quant fa el costat del rombe...

6.30 L'expressió *trobar el valor de*, que és un calc de l'espanyol *encontrar el valor de* o la menys bona *hallar el valor de*, és inadequada. Per a determinar el valor d'una magnitud fem servir altres verbs que siguin escaients, com *calcular*, *determinar* o *indicar*.

[català] ** Trobeu el valor actualitzat net d'un projecte d'inversió...

Calculeu el valor actualitzat net d'un projecte d'inversió...

Determineu el valor actualitzat net d'un projecte d'inversió...

Indiqueu el valor actualitzat net d'un projecte d'inversió...

[espanyol] * Hállese el valor de la altura del triángulo.

Encuentre el valor de la altura del triángulo.

En matemàtiques, quan es demana que es facin unes operacions determinades, però no es pretén arribar a cap resultat final, és preferible fer servir el verb *resoldre* o *operar* en comptes de *calcular*.

* Calculeu i simplifiqueu $\frac{x-1}{x-2} - \frac{x^2-3}{x^2-3x+2}$.

Resoleu i simplifiqueu $\frac{x-1}{x-2} - \frac{x^2-3}{x^2-3x+2}$.

Opereu i simplifiqueu $\frac{x-1}{x-2} - \frac{x^2-3}{x^2-3x+2}$.

6.31 En els enunciats de problemes de ciències, evitem emprar el verb *agafar* o *prendre* a l'hora de presentar les dades. Podem substituir-lo pels verbs *fer servir* o *considerar*.

* Agafeu $g = 10 \text{ m/s}^2$.

Feu servir $g = 10 \text{ m/s}^2$.

Considereu $g = 10 \text{ m/s}^2$.

6.32 Utilitzem el verb *encastar* en comptes de *empotrar*, que no és normatiu.

** La biga AC de la figura està empotrada a una paret per l'extrem A.

La biga AC de la figura està encastada a una paret per l'extrem A.

6.33 Utilitzem el verb *inserir* en comptes de *insertar*, que no és normatiu.

** ...un mural que es pugui **inserir** en la imatge A.

...un mural que es pugui **inserir** en la imatge A.

6.34 El verb *classificar* regeix un complement directe nominal que designa una cosa que és distribuïble en grups o categories. En la construcció intransitiva pronominal, el complement directe de la construcció transitiva passa a ocupar la posició de subjecte amb les mateixes exigències de ser distribuïble en grups o categories. Si no és així, cal substituir-lo per un altre verb.

* **En** quin grup de recursos **es classifica** el petroli?

A quin grup de recursos **pertany** el petroli?

6.35 Atès que el verb *trigar* significa, pròpiament, ‘fer una cosa més tard del que cal, del que era d’esperar o de l’hora convinguda’, és preferible utilitzar *tardar* quan fem referència al temps que passa abans de fer o d’acomplir-se una cosa. En aquest segon sentit, podem fer servir també el verb *estar* (*estar* *⟨tant de temps⟩ a fer* *⟨una cosa⟩*).

* El satèl·lit Europa triga 3,55 dies a fer una òrbita completa al voltant de Júpiter.

El satèl·lit Europa tarda 3,55 dies a fer una òrbita completa al voltant de Júpiter.

El satèl·lit Europa està 3,55 dies a fer una òrbita completa al voltant de Júpiter.

6.36 No convé abusar de la locució verbal *tenir lloc* en sentit figurat. No hi ha inconvenient a fer-la servir quan porta un complement de lloc:

Escriuiu les reaccions que **tenen lloc** (*o bé es produeixen, s’esdevenen*) en un vas de precipitats.

Però quan equival a *esdevenir-se, produir-se, donar-se, ocórrer, passar, haver-hi*, etc., sense complement de lloc al darrere, procurem no utilitzar l’expressió *tenir lloc*:

* Indiqueu justificadament quin és el signe de variació d’entropia quan **té lloc** el fenomen següent: [...].

Temps verbals

6.37 Utilitzem el passat perifràstic com a forma preferent, però amb llibertat per a barrejar-lo amb el passat simple si ho fem amb estil.

Darwin **va investigar** molts casos fins que **va descobrir** que...

Darwin **va investigar** molts casos fins que **descobrí** que...

6.38 L’infinitiu no té valor imperatiu.

** En acabat, **repassar** la resposta.

En acabat, **repasseu** la resposta.

En espanyol també es considera no normatiu.

** Al terminar, **reparar** la respuesta.

Al terminar, **repase** la respuesta.

6.39 Excepte quan hi ha una voluntat clara d'èmfasi, no hem de reforçar l'imperatiu amb fórmules de necessitat.

* Cal que indiqueu...

Indiqueu...

6.40 Les oracions passives tradicionals (subjecte pacient, verb en passiva i ablatiu agent) són perfectament acceptables al costat de les oracions actives, i són preferibles en general a les passives pronominals, que són incorrectes quan indiquen l'agent.

L'EPO exògena també **ha estat utilitzada** illegalment **per alguns esportistes**...

Alguns esportistes també **han utilitzat** illegalment l'EPO exògena...

** L'EPO exògena també **s'ha utilitzat** illegalment **per part d'alguns esportistes**...

6.41 De vegades, sobretot en proves de l'àmbit de les ciències pures, es redacten oracions en futur simple que sonen més naturals en present d'indicatiu.

* La velocitat **serà**...

La velocitat **és**...

6.42 Quan es parla de la puntuació que s'atorgarà a un exercici, es pot fer servir el futur: «Es descomptaran 0,25 punts...», «Se descomtarán 0,25 puntos...».

En les instruccions que apareixen en els solucionaris, però, és preferible la redacció en imperatiu: «Adjudiqueu 0,5 punts pel càlcul i 0,5 punts per la interpretació», «Valoreu cada resposta correcta amb 0,4 punts», «Si l'aspirant no indica correctament les unitats del resultat final, descompteu 0,2 punts», ja que es tracta de textos adreçats als professors correctors en el moment de fer la valoració dels exàmens.

6.43 Cal anar amb compte amb els usos dels modes verbals. El subjuntiu demana un subjecte indefinit o hipotètic.

* Dibuixeu **les** circumferències tangents a les rectes R i S que **passin** pel punt P.

Dibuixeu **les** circumferències tangents a les rectes R i S que **passen** pel punt P.

Dibuixeu **una** circumferència tangent a les rectes R i S que **passi** pel punt P.

Dibuixeu les projeccions vertical i horitzontal d'**un** octaedre que **tingui** el centre en el punt $v-v'$.

Formes verbals

6.44 Preferim les formes *duu/duus* del verb *dur* en comptes de **du/dus*.

* Es **du** a terme l'electròlisi d'aigua...

Es **duu** a terme l'electròlisi d'aigua...

6.45 Emprem la forma *ser* i no **ésser* per a l'infinitiu d'aquest verb, però utilitzem la forma *ésser* per al nom corresponent.

* Quines van les causes de la revolució?

Quines van les causes de la revolució?

Aquesta proteïna és responsable de la pigmentació dels humans.

Règims verbals

6.46 El verb *descomptar* exigeix un subjecte animat. Per tant, no podem dir:

** Els errors comesos un màxim de 0,2 punts.

sinó que hem de conjugar aquest verb pronominalment:

Pels errors comesos un màxim de 0,2 punts.

En espanyol, la norma culta majoritària en aquests casos continua preferint la construcció de passiva pronominal:

Los errores ortográficos, gramaticales y léxicos cometidos en los ejercicios 1 y 2 de la prueba con un descuento de 0,1 puntos, hasta un máximo de 2 puntos.

6.47 El règim verbal del verb *contestar* segueix el model VERB + COMPLEMENT DIRECTE, sense preposició, tant en català com en espanyol.

[català] les preguntes següents.

[espanyol] las siguientes preguntas.

En canvi, el verb *respondre* regeix la preposició *a*:

[català] a les preguntes següents.

[espanyol] a las siguientes preguntas.

6.48 El verb *sublimar*, 'fer passar de l'estat sòlid al gasós i d'aquest al sòlid, sense aparentment passar per l'estat líquid', es conjuga pronominalment quan el subjecte és la cosa objecte de la sublimació.

** El iode a una temperatura poc elevada.

El iode a una temperatura poc elevada.

6.49 La perífrasi ***fer esment a* és incorrecta. La substituïm per *fer esment de*.

** Expliqueu el procés de recuperació de l'autonomia de Catalunya, fent esment al retorn del president Tarradellas.

Expliqueu el procés de recuperació de l'autonomia de Catalunya, fent esment del retorn del president Tarradellas.

6.50 Procurem evitar de conjugar el verb *indicar* pronominalment per a construir oracions de passiva pronominal, en què s'amaga l'agent innecessàriament.

* tal com s'indica en la figura

tal com indica la figura

6.51 D'acord amb la gramàtica normativa del 2016 (GIEC), els verbs que expressen augment o disminució gradual de l'assoliment d'un estat, com *augmentar/disminuir*, *minvar*, *pujar/baixar*, *apujar/abaixar* (i altres de similars com *créixer/decréixer* o *incrementar/decrementar* —aquest darrer encara no és normatiu—), han assimilat, col·loquialment, el seu complement quantitatiu al complement de mesura dels anomenats *verbs de mesura* o *verbs de mesurament*, el qual és introduït directament sense preposició o bé per les preposicions *de/en*.

El diari ha pujat vint cèntims aquesta setmana.

El diari ha pujat de vint cèntims aquesta setmana.

El diari ha pujat en vint cèntims aquesta setmana.

Els preus han baixat un 10 % durant els darrers tres mesos.

Els preus han baixat d'un 10 % durant els darrers tres mesos.

Els preus han baixat en un 10 % durant els darrers tres mesos.

Sembla increïble que els sous hagin augmentat un 3 %, tal com està la crisi econòmica.

Sembla increïble que els sous hagin augmentat d'un 3 %, tal com està la crisi econòmica.

Sembla increïble que els sous hagin augmentat en un 3 %, tal com està la crisi econòmica.

Els beneficis han disminuït un 25 % en aquest trienni.

Els beneficis han disminuït d'un 25 % en aquest trienni.

Els beneficis han disminuït en un 25 % en aquest trienni.

6.52 El verb *afectar* és un verb transitiu o bé un verb intransitiu pronominal. No és mai un verb intransitiu amb un complement de règim amb *a*. Així, doncs, caldrà corregir aquests usos incorrectes.

** Els abocadors no controlats poden afectar a la salut de la població.

Els abocadors no controlats poden afectar Ø la salut de la població.

Construccions verbals

6.53 Les oracions de gerundi copulatiu i de gerundi de posterioritat són incorrectes i, doncs, s'han de corregir.

** El deute queda satisfet, servint aquest document de justificant. [copulatiu]

El deute queda satisfet, en aquest document serveix de justificant.

** L'autor publicà l'últim llibre, morint l'any següent. [de posterioritat]

L'autor publicà l'últim llibre i morí l'any següent.

Igualment, evitem les construccions ****bo i + GERUNDI** i ****tot + GERUNDI** amb valor copulatiu o de posterioritat, que són incorrectes amb aquests valors.

** Reflexioneu sobre aquesta qüestió bo i exposant els vostres arguments d'una manera ordenada.

** Reflexioneu sobre aquesta qüestió tot exposant els vostres arguments d'una manera ordenada.

Reflexioneu sobre aquesta qüestió i exposeu els vostres arguments d'una manera ordenada.

En espanyol, tanmateix, podem deixar el gerundi tot sol amb aquests valors.

Reflexione sobre dicha cuestión exponiendo sus argumentos de forma ordenada.

Reflexione sobre dicha cuestión y exponga sus argumentos de forma ordenada.

6.54 És preferible construir la perífrasi **verb + GERUNDI** amb valor continuatiu amb el verb *continuar*, en comptes de **seguir*.

* Després de tres hores, l'alumnat segueix fent la tasca.

Després de tres hores, l'alumnat continua fent la tasca.

6.55 Construïm la perífrasi **anar + GERUNDI** o **estar + GERUNDI** en comptes de ****venir + GERUNDI**.

** Aquests són els mitjans tècnics que l'artista venia ideant per a desenvolupar els diferents sistemes estructurals.

Aquests són els mitjans tècnics que l'artista anava ideant per a desenvolupar els diferents sistemes estructurals.

Aquests són els mitjans tècnics que l'artista estava ideant per a desenvolupar els diferents sistemes estructurals.

6.56 Fem servir la perífrasi **acabar + GERUNDI** per a indicar que la situació designada és la culminació d'un procés o d'una situació prèvia. També es poden utilitzar els adverbis oracionals *finalment*, *al final* o *a l'últim* seguits d'un verb en forma personal en aquests mateixos contextos.

Tot i la polèmica que va protagonitzar, el candidat va acabar sent elegit.

Tot i la polèmica que va protagonitzar, finalment el candidat va ser elegit.

També podem utilitzar la perífrasi *acabar per* + INFINITIU si volem expressar la culminació d'una situació produïda per una insistència (GIEC, § 24.8.5.2c).

Ell, a força d'escodrinyar, **va acabar descobrint**-la.

Ell, a força d'escodrinyar, **finalment** la va descobrir.

Ell, a força d'escodrinyar, **va acabar per** descobrir-la.

6.57 L'ús del verb ****acabar amb** el sentit de 'posar fi', 'exterminar', 'fer caure', 'suprimir', 'anul·lar' o 'destruir' és incorrecte.

** L'insecticida **va acabar amb** la plaga.

L'insecticida **va exterminar** la plaga.

6.58 La combinació de la preposició *a* seguida d'infinitiu per *a* expressar necessitat és correcta només en construccions lexicalitzades, com ara *res a dir* o *res a fer*. D'acord amb la gramàtica normativa del 2016, en la construcció *a* + INFINITIU + *per* es pot explicitar l'agent del verb en infinitiu mitjançant un sintagma preposicional (GIEC, § 23.2.3e).

espai **que ha d'emplenar l'Administració**

espai **a emplenar per l'Administració**

6.59 Substituïm sempre la construcció **al* + INFINITIU amb valor temporal per *en* + INFINITIU, perquè la primera expressió és pròpia dels registres informals.

* **Al plantejar** aquesta qüestió, el filòsof intenta...

En plantejar aquesta qüestió, el filòsof intenta...

En acabar la guerra, la situació econòmica...

Quan es va acabar la guerra, la situació econòmica...

6.60 D'acord amb la gramàtica normativa del 2016, les construccions formades per *en* + INFINITIU poden prendre un valor causal derivat del valor de seqüenciació temporal que s'estableix en aquestes construccions (GIEC, § 29.2.5a).

En anar tan de pressa, no tindreu temps per a pensar la resposta.

Com que aneu tan de pressa, no tindreu temps per a pensar la resposta.

6.61 La construcció formada per *venir a* + INFINITIU és adequada amb sentit aproximatiu ('fer o esdevenir-se d'una manera aproximada allò que indica aquell infinitiu'). Aquest verb també pot fer referència a la culminació d'un procés o al resultat d'una argumentació.

Ve a ser la mateixa cançó de sempre. [aproximatiu]

El pis **ve a costar** uns 180.000 euros. [aproximatiu]

Una publicació com aquesta **vindrà a omplir** el buit que hi havia. [culminació]

Després de mitja hora sense parar de parlar, em **va venir a dir** que volia la meua col·laboració. [argumentació]

Amb valor aproximatiu, també es pot fer servir el verb principal de l'oració i afegir-hi l'adverbi *aproximadament* o les expressions *més o menys*, *si fa no fa*, *una mena de*.

Té **aproximadament** els mateixos anys que jo.

El pis costa, **si fa no fa**, uns 180.000 euros.

6.62 Substituïm sempre la construcció *anar a* + INFINITIU amb valor futur o pròxim pels temps verbals simples corresponents.

** Ara **va a començar** la sessió.

** **Anem a passar** al següent punt de la reunió.

Ara **començarà** la sessió.

Passem al següent punt de la reunió.

6.63 Preferim el verb *afrontar* en comptes de **fer front a* amb el sentit de 'fer cara a'.

* La minimització dels residus sòlids és un dels objectius principals de les administracions públiques per a **fer front a** l'augment continuat.

La minimització dels residus sòlids és un dels objectius principals de les administracions públiques per a **afrontar**-ne l'augment continuat.

En canvi, no és correcte el verb ***afrontar* (ni la locució ***fer front a*) amb el sentit de 'satisfer un pagament', 'atendre un pagament', 'fer-se càrrec d'un pagament' o, simplement, 'fer un pagament'.

** Hem hagut d'**afrontar** el pagament de la hipoteca.

Hem hagut de **fer** el pagament de la hipoteca.

Hem hagut de **pagar** la hipoteca.

6.64 Per a expressar el valor d'una cosa utilitzem l'expressió *Quin valor té...?* en comptes de **Quant val...?*

* **Quant val** aquest producte?

Quin valor té aquest producte?

6.65 Per bé que la GIEC (§ 23.2.2a) considera bona la construcció *venir* + PARTICIPI PASSAT + *per* quan equival a *estar* + PARTICIPI PASSAT + *per*, en l'exemple

La probabilitat que això passi **està/ve determinada per** les circumstàncies,

la construcció amb valor causal ***venir donat per* és incorrecta. La substituïm per *ser* + *causat* + *per* (passiva tradicional) o per l'oració equivalent en veu activa.

** Les pluges torrencials **venien donades pel** canvi climàtic.

Les pluges torrencials **eren causades pel** canvi climàtic.

El canvi climàtic **causava** les pluges torrencials.

També evitem aquesta construcció en l'argot científic:

- * Com s'interpreta l'escala d'un mapa que **ve donada** per l'expressió 1:500?
Com s'interpreta l'escala d'un mapa que **és donada** per l'expressió 1:500?
- * La densitat d'una substància **ve donada** pel quocient entre la massa d'aquesta substància i el volum que ocupa.
La densitat d'una substància **és definida** pel quocient entre la massa d'aquesta substància i el volum que ocupa.
La densitat d'una substància **és expressada** pel quocient entre la massa d'aquesta substància i el volum que ocupa.

D'altra banda, és acceptada la construcció absoluta amb *donar* (*donat* + SN):

Donada la base i l'altura d'un triangle, determineu-ne l'àrea.

6.66 Com a criteri d'estil, substituïm l'expressió **sembla ser que*, que és un calc acceptat de l'espanyol *parece ser que*, per l'expressió *semblar que*.

- * **Sembla ser que** suporta una pressió excessiva.
Sembla que suporta una pressió excessiva.

6.67 Per a expressar el fet de 'tenir un nom' fem servir el verb *anomenar-se* en comptes de l'expressió **rebre el nom de*.

- * Quin **nom reben** aquests bacteris?
Com **s'anomenen** aquests bacteris?

6.68 Per a indicar que s'exemplifica alguna cosa fem servir l'expressió *posar un exemple* o *dir un exemple* en comptes de ***donar un exemple*, que és incorrecta.

- ** Anomeneu i definiu tres d'aquests moviments i **doneu-ne un exemple** pràctic.
Anomeneu i definiu tres d'aquests moviments i **poseu-ne un exemple** pràctic.

6.69 Preferim el verb *caldre* en comptes de **necessitar* o de l'expressió **la necessitat de*.

- * **Es necessiten** 17,5 mL per a arribar al punt d'equivalència.
Calen 17,5 mL per a arribar al punt d'equivalència.
- * Sense **la necessitat** d'usar un catalitzador ni incrementar la temperatura.
Sense que **calgui** usar un catalitzador ni incrementar la temperatura.

6.70 Precedint l'expressió d'una quantitat, la combinació *ser de* és acceptable en català quan es tracta d'una propietat (o qualitat) d'un nom qualsevol, però és abusiva si el nom és una magnitud i el que es vol expressar és un resultat o equivalència:

Totes les resistències **són de** 10 Ω. ('els aparells tenen')

Tenim dues resistències: una resistència **és de** 10 Ω i l'altra **és de** 20 Ω . ('l'aparell té')

* DADA: la intensitat **és de** 30 A. ('la magnitud equival a')

DADA: la intensitat **són** 30 A. ('la magnitud equival a')

Davant aquests casos amb *ser de* és preferible canviar la construcció de la frase de manera que la quantitat aparegui com a complement de nom de la magnitud, o bé canviar el verb *ser* per un altre de més adient (com ara *fer*, *equivaler a*, *arribar a*, etc.). També és possible suprimir la preposició *de* i fer concordar el verb *ser* amb el complement.

* Observem que la pressió en l'equilibri **és de** 20 atm.

Observem, en l'equilibri, **una pressió de** 20 atm.

Observem que la pressió en l'equilibri **arriba a** 20 atm.

Observem que la pressió en l'equilibri **són** 20 atm.

Vegeu, també, els epígrafs 9.55 i 10.97.

6.71 La construcció *ser de* + INFINITIU, quan equival a *caldre* + INFINITIU o *haver de* + INFINITIU, s'ha de substituir per aquests altres verbs o per una construcció que s'adeqüi al mateix sentit.

** **És d'esperar** que aquesta normativa serà la definitiva.

Cal esperar que aquesta normativa serà la definitiva.

Hem d'esperar que aquesta normativa serà la definitiva.

Tanmateix, pot ser admissible quan equival a *poder-se* + INFINITIU en alguns contextos, per bé que la més recomanable és aquesta segona construcció.

* Una resposta com aquesta **era d'esperar**.

Una resposta com aquesta **es podia esperar**.

Adverbis i locucions adverbials

6.72 Com a norma d'estil, apliquem la doble negació en els enunciats amb elements negatius que l'admeten. En la GIEC (§ 35.4.2.1) es considera el manteniment del *no* en aquests casos com la solució habitual en els registres formals.

* **En cap cas** es poden respondre...

En cap cas no es poden respondre...

6.73 Com a norma d'estil, en expressions adverbials de temps escrivim, per exemple, «el juliol **del** 2007»; però en la fórmula de datació sencera no posem article davant de l'any: «2 de desembre **de** 2007».

D'altra banda, cal tenir en compte que, quan designem els anys amb les dues últimes xifres, l'article definit és obligatori, però no ho és quan designem els anys amb totes les xifres.

Del 90 al 97 va ser fora.

Del 1990 al 1997 va ser fora.

De 1990 a 1997 va ser fora.

Passa'm els exercicis del 2008 i el 2009, però no el del 2010, que ja està revisat.

Passa'm els exercicis de 2008 i 2009, però no el de 2010, que ja està revisat.

6.74 Per a indicar el començament o el final d'un període podem emprar diverses expressions equivalents que són normatives, preferentment per aquest ordre:

a començament de
al principi de
al començament de
a començaments de
a principis de

a final de
a la darrera de
a les acaballes de
al final de
a finals de

6.75 Escrivim *al més* + ADVERBI + *possible* abans que *el més* + ADVERBI + *possible* (forma que també és admesa a la GIEC, § 16.3.1.4f). De totes maneres, són preferibles les construccions tradicionals *com més* + ADVERBI + *millor* o *tan* + ADVERBI + *com sigui possible*.

* Responeu el més aviat possible.

Responeu al més aviat possible.

Responeu com més aviat millor.

Responeu tan aviat com sigui possible.

6.76 No s'han de confondre els adverbis *majorment* i *majoritàriament*. *Majorment* significa 'principalment', mentre que *majoritàriament* significa 'd'una manera majoritària' (cal tenir en compte també el que indiquem en el § 4.1).

Aquest argument és defensat, majorment, per un sol científic.

Aquest argument és defensat, majoritàriament, per científics nord-americans.

En els casos en què l'adverbi **majoritàriament* no fa referència a majories de persones o similars, val més substituir-lo per les formes *principalment* o *sobretot*.

* Es tracta d'un problema que afecta majoritàriament els carrers asfaltats.

Es tracta d'un problema que afecta principalment els carrers asfaltats.

Es tracta d'un problema que afecta sobretot els carrers asfaltats.

De tota manera, cal recordar que en les PACF no convé utilitzar termes literaris que no es fan servir generalment. Així, doncs, preferim l'adverbi normal *principalment* a un adverbi formal com *majorment*.

6.77 En comptes de les expressions ***en la seva totalitat* i ***per la totalitat de*, que són calcs de l'espanyol, fem servir *completament*, *totalment*, o *per tots / per totes*, respectivament, o bé altres expressions escaients.

** Escrit en la seva totalitat per la mà d'un autor.

Escrit completament per la mà d'un autor.

** Escrit per la totalitat de les alumnes.

Escrit per totes les alumnes.

6.78 Com a criteri d'estil, en comptes de l'expressió **per separat*, que és un calc acceptat de l'espanyol *por separado*, escrivim *separadament*, *d'un en un* o una altra expressió adequada en el mateix context.

* Resoleu els exercicis per separat.

Resoleu els exercicis separadament.

6.79 L'adverbi **degudament* es fa servir d'una manera abusiva en comptes de *adequadament*, *com cal*, *de la manera adequada*, segons el context.

* Acoteu degudament la solució.

Acoteu adequadament la solució.

6.80 L'expressió adverbial espanyola *ambos inclusive* en català es correspon amb l'expressió *ambdós inclusivament*, no pas amb ***ambdós inclosos*, o bé es pot substituir per *tots dos inclusivament*.

6.81 L'adverbi ***extremadament* que trobem a vegades modificant adjectius és innecessari i cal substituir-lo per *extremament*.

** La configuració pròpia dels gasos nobles ($ns^2 np^6$) i és extremadament estable.

La configuració pròpia dels gasos nobles ($ns^2 np^6$) i és extremament estable.

6.82 En la redacció dels enunciats sovint fem referència a la localització d'una part de la pàgina mitjançant la locució adverbial *de sota*. La correspondència correcta en espanyol és *de abajo* o *de más abajo* i no pas *de debajo*.

[català] Observeu atentament la imatge següent i contesteu les preguntes de sota.

[espanyol] Observe atentamente la siguiente imagen y conteste las preguntas de (más) abajo.

Preposicions i locucions preposicionals en general

6.83 Les preposicions *a* i *en* de vegades són intercanviables davant d'expressions de lloc.

Al laboratori s'ha de portar bata.

Està prohibit fumar en el laboratori.

Pel que fa als locatius figurats, especialment per a expressar la noció 'dins de', es fa servir generalment *en*.

en el batxillerat

en el text

Davant de locatius que tant es poden considerar figurats com literals, cal analitzar cada cas concret.

* amb les coordenades en l'origen

amb les coordenades a l'origen

* a punt C

en el punt C

* a cromosoma

en el cromosoma

En general, per a introduir referències a pàgines, es fa servir *a*, mentre que per a les referències a textos s'utilitza *en*. Pel que fa als capítols, les taules, les fotografies i altres elements d'il·lustració, pot escaure *a* o *en* segons el que es vol expressar.

en el text

en la taula 1 / a la taula 1

en la columna / a la columna

a la pàgina 18

En les expressions temporals l'ús de les preposicions *a* i *en* també presenta una certa flexibilitat: en el segle + NOMBRE o bé a segle + NOMBRE, però: en la dècada anterior i no ****a la dècada anterior** (perquè és durativa).

6.84 En expressions temporals, si la preposició *fins* és introduïda per les preposicions *a*, *en* o *per*, les mantenim com a criteri d'estil.

* No havien netejat les taules fins aquell moment

No havien netejat les taules fins en aquell moment

No havien netejat les taules fins a aquell moment

Hi seran fins per Nadal

6.85 L'expressió *****a nivell de*** tan sols és correcta per a parlar de coses en què s'estableixen nivells o graus (*a nivell del mar*, *a nivell de la troposfera*, etc.). En sentit figurat, la substituïm per expressions com *pel que fa a*, *en l'àmbit de*, *en el terreny de*, *en el camp de*, *en l'escala de*, segons el context.

** A nivell de contingut és un examen fluix.

Pel que fa a contingut, és un examen fluix.

En canvi, substituïm l'expressió ****a nivell + ADJECTIU**, que també és incorrecta, per l'adjectiu tot sol, per l'adverbi corresponent o per l'expressió *des del punt de vista + ADJECTIU*, segons el context.

****** És el fet més important **a nivell històric**.

És el fet **històric** més important.

****** **A nivell tècnic**, és una obra extraordinària.

Tècnicament, és una obra extraordinària.

Des del punt de vista tècnic, és una obra extraordinària.

6.86 Substituïm la locució preposicional ***a través de**, en sentit figurat, per les expressions *per mitjà de*, *servint-se de* o una altra d'equivalent. Sí que la fem servir quan té sentit literal ('anant d'un costat a l'altre de').

* Ho he sabut **a través d'**en Marc.

Ho he sabut **per mitjà d'**en Marc.

La llum passava **a través de**ls vidres.

6.87 La locució ****en base a** és incorrecta. Fem servir altres expressions com ara: *sobre la base de*, *segons*, *considerant*, *basant-se en*, *a partir de*, *d'acord amb* o *tenint en compte*.

****** Exposeu les diferències principals pel que fa a la situació de la dona entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament **en base a** l'esquema següent:

Exposeu les diferències principals pel que fa a la situació de la dona entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament **d'acord amb** l'esquema següent:

Exposeu les diferències principals pel que fa a la situació de la dona entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament **tenint en compte** l'esquema següent:

La locució ****en base a** també és incorrecta en espanyol. Les locucions correctes en aquesta llengua són: *sobre la base de*, *en función de*, *basándose en*, *a partir de*, *de acuerdo con*, *según*, etcètera.

****** El precio se calcula **en base a** cuántos pasajeros lleve el autobús.

El precio se calcula **en función de** cuántos pasajeros lleve el autobús.

En espanyol, la forma ****en función a** és incorrecta quan equival a 'según', 'dependiendo de'.

6.88 En català, la construcció ****a base de + INFINITIU** no té el sentit d'insistència. Són bones amb aquest sentit les construccions *a còpia de + INFINITIU* i *a força de + INFINITIU* (GIEC, § 19.9.3.5c).

****** La impressora 3D fabrica la figura massissa **a base d'**anar dipositant capes horitzontals de PLA.

La impressora 3D fabrica la figura massissa **a còpia d'**anar dipositant capes horitzontals de PLA.

6.89 És preferible fer servir la locució *a conseqüència de* sense l'adverbi *com* al davant.

- * Com a conseqüència del moviment sísmic, una sèrie d'onades de dos metres van escombrar la costa sud.

A conseqüència del moviment sísmic, una sèrie d'onades de dos metres van escombrar la costa sud.

6.90 D'acord amb la gramàtica normativa del 2016 (GIEC, § 19.9.3.5i), podem utilitzar les locucions *amb referència a* i *en referència a*, entre altres, per a delimitar el tema sobre el qual parlen els adjunts introduïts amb aquestes locucions.

Exposeu les diferències principals amb referència a la situació de la dona...

Exposeu les diferències principals en referència a la situació de la dona...

6.91 El mot *via* de la locució *en via de* s'escriu en singular.

[català] ** països en vies de desenvolupament

països en via de desenvolupament

[espanyol] países en vías de desarrollo

6.92 La construcció partitiva *d'altres* existeix des del català antic. Entenent el pronom *altres* com el conjunt o el tot, la preposició *de* faria la funció de restringir-ne el significat de manera que s'entengui que parlem solament d'una part dels altres', i no de 'tots els altres'.

Per la seva banda, en la construcció *entre [d']altres*, la preposició *de* partitiva és opcional, però la reservem per als casos en què no s'explicita el nom.

Entre altres, [...].

Entre d'altres, [...].

Entre altres de semblants, [...].

Entre molts altres de semblants, [...].

Entre molts d'altres de semblants, [...].

- * Els punts suspensius tenen entre d'altres funcions, les d'indicar que una frase és inacabada i que una enumeració no és tancada.

Els punts suspensius tenen entre altres funcions, les d'indicar que una frase és inacabada i que una enumeració no és tancada.

- * Aquesta empresa té entre moltes d'altres característiques, la fabricació de productes de qualitat.

Aquesta empresa té entre moltes altres característiques, la fabricació de productes de qualitat.

6.93 En català són acceptables certs casos de contacte de preposicions febles amb preposicions fortes, si bé de vegades se n'abusa. Aquest és el cas de la preposició *entre*, que en certs casos pot anar precedida directament de les preposicions *de* o *per*.

En primer lloc, cal tenir en compte que la preposició *entre* pot introduir els tipus de sintagmes següents:

— Sintagmes adverbials que fan la funció de complement circumstancial i que denoten nocions com lloc, suma, col·laboració, acumulació, etcètera.

Li agrada passejar-se entre la gent.

Entre tots dos teníem una seixantena d'euros.

— Sintagmes adverbials que denoten un conjunt de coses, en què la preposició *entre* té valor partitiu.

Entre els primers hi ha la major part dels noms masculins.

Però els següents, entre altres, difereixen de la norma.

— Sintagmes seleccionats pel verb que denoten elements d'un conjunt, amb verbs com *collocar*, *intercalar*, *desar*, *posar*, etc.; *passar un temps*, *viure*, etc.; *passar*, *anar*, etc.; opcions, amb verbs com *triar*, *decidir-se*, etc.; rangs, amb *calcular-se*, *preveure*, etc.; distribució, amb *repartir-se*, *dividir-se*, etcètera.

Intercalem una coma entre l'antecedent i la subordinada explicativa.

Això, **posa-ho** entre parèntesis.

El cost total **es calcula** entre dos i tres milions d'euros.

La població **es dividia** entre demòcrates i autoritaris a parts iguals.

— Sintagmes nominals que complementen noms com *distinció*, *divergència*, *separació*, etc.; *connexió*, *relació*, *semblança*, etc.; *partit*, *competició*, etc.; *tria*, *opció*, etcètera.

La **diferència** entre aleshores i a les hores

La **distància** entre el punt a i el punt b

La **semblança** entre pare i fill era extraordinària

L'**opció** entre dues grafies

— Sintagmes de valor adjectival.

Un somriure entre irònic i afalagat.

— Sintagmes que introdueixen el divisor d'una operació matemàtica.

Quant fa cinquanta entre tres?

Quan es produeix el contacte entre les preposicions *de* + *entre*, convé tenir en compte que aquesta confluència prové de diverses formulacions sintàctiques.

a) Tenim els casos en què la preposició *de* introdueix un complement del nom.

Les cendres de l'escalfapanxes

Les cendres d'entre les barres interiors

Quan el sintagma preposicional denota un interval, el contacte entre preposicions *de* i *entre* és correcte, excepte darrere de noms deverbals:

Joves d'entre divuit i trenta-cinc anys. (= Joves que tenen entre divuit i trenta-cinc anys.)

Joves de divuit a trenta-cinc anys.

Els paquets d'entre quaranta i seixanta quilos els deixarem aquí. (= Els paquets que pesen entre quaranta i seixanta quilos els deixarem aquí.)

Un període d'entre un dia i quatre mesos / d'un dia a quatre mesos. (= Un període que comprèn entre un dia i quatre mesos.)

Una multa d'entre cinquanta i sis-cents euros.

Escriviu un text d'entre 50 i 70 paraules.

- * Escriviu un text que tingui una extensió d'entre 50 i 70 paraules.

Escriviu un text que tingui una extensió entre 50 i 70 paraules.

b) Com a complement de règim, tenim els casos en què la preposició *de* introdueix el complement de verbs de pas o de trànsit que regeixen un complement de procedència o d'origen com *sortir*, *treure*, *escórrer-se*, *ressuscitar*, etcètera.

Va sortir d'entre les flames.

D'entre les plomes sortí un pollet i piulà.

Treu la pilota d'entre els esbarzers.

Crist ha ressuscitat d'entre els morts.

c) Com a complement preposicional, tenim els casos en què la preposició *de* introdueix el complement de verbs de selecció, els quals regeixen un complement que denota un conjunt genèric, com ESCOLLIR [un element d'un conjunt]; TRIAR [un element d'un conjunt], etc.

Escolliu una pregunta d'entre les diverses possibilitats.

- * **Escolliu** una pregunta de les diverses possibilitats.

Cal anar amb compte amb els casos en què l'ús de la preposició *entre* és abusiu.

- * Trieu un tema d'entre els dos que us proposem tot seguit. (= ** Trieu-ne **un d'entre els dos**.)

- * Trieu un tema entre els dos que us proposem tot seguit. (= ** Trieu-ne **un entre els dos**.)

Trieu un tema dels dos que us proposem tot seguit. (= Trieu-ne **un dels dos**.)

- * Algú d'entre el públic no para d'estossegar. (Aquest *algú* forma part del públic.)

Algú del públic no para d'estossegar.

En altres casos, és abusiu l'ús de la preposició *de*, perquè no és regida. Per exemple, en oracions amb el verb *haver-hi*.

- * D'entre les coses més extraordinàries que recordo, hi ha els de dos testimonis jurats.

Entre les coses més extraordinàries que recordo, hi ha els de dos testimonis jurats.

- * Calculeu la distància [que hi ha] d'entre els dos punts. (La preposició *de* aquí no és cap complement nominal.)

Calculeu la distància [que hi ha] **entre** els dos punts.

Calculeu la distància [que hi ha] **d'un punt a l'altre**.

D'altra banda, el contacte de les preposicions *per* + *entre* és genuí quan aporta un matís semàntic propi. Altrament, val més deixar-hi una sola preposició. En la pràctica, sembla que les construccions bones són les fetes amb verbs com *veure* i *mirar*.

Devia haver-la vista **per entre** les cortines.

Per entre les branques es veia el cel gairebé blanc.

Vaig veure la lluna allà fora **per entre** un reixat de barnilles.

Amb verbs com *passar*, *caminar*, *baixar*, *treure*, etc. o bé *ficar*, *dur*, etc., no és necessària la combinació.

L'aire que passa **per** la pineda.

L'aire que passa **entre** els pins.

* L'aire que passa **per entre** els pins.

* Passant la mà **per entre** els barrots.

* Ella s'esmuny **per entre** la gent evitant obstacles i defugint topades.

* Quan reia treia la llengua **per entre** les dents.

Baixaren per les roques **entre** ginesteres.

L'hi havien hagut de treure ficant-li sabó **entre** el dit i l'anell.

Duia un brot de menta **entre** les dents.

6.94 En català, l'expressió de la freqüència (no delimitada) es pot fer mitjançant la preposició *per*, mitjançant la preposició *a* o bé directament, sense preposició, segons el cas (GIEC, § 31.3.2e-f).

— Davant de mot sense determinant fem servir *per*.

El cotxe anava a 200 km **per hora**.

— Davant de mot introduït amb l'article definit fem servir la preposició *a* amb els mots *dia*, *hora*, *setmana*, *mes* i *any*.

Camina mitja hora **al dia**.

— Davant dels mots *hora*, *setmana* i *any* (no *dia* ni *mes*) introduïts amb l'article definit també és possible la construcció sense preposició.

Faig revisar la moto dues vegades **l'any**.

— Davant d'altres mots introduïts amb l'article definit és preferible el quantificador *cada*.

Ens trobem un cop **cada decenni**.

Les preposicions *per* i *per a* i les construccions relacionades

6.95 La gramàtica normativa del 2016 constata que, en la llengua espontània dels diferents parlars, es donen dos usos generalitzats de les preposicions *per* i *per a*: en valencià, en tortosí i a la Franja es diferencien sistemàticament els usos de *per* i *per a* (a la resta del nord-occidental en fan un ús menys sistemàtic); mentre que en els altres dialectes hi ha un ús generalitzat de *per* i prou.

En canvi, en els registres formals, la gramàtica diferencia una tercera opció: l'ús de totes dues preposicions d'acord amb el sistema tradicional (basat en la gramàtica de Pompeu Fabra del 1918).

Totes tres opcions són considerades com a normatives, en tots els registres, per la nova gramàtica (per bé que no admet en cap cas d'emprar exclusivament *per* a l'hora d'introduir construccions altres que les d'infinitiu).

Amb vista a la correcció de les proves de les PACF, optem per seguir el sistema tradicional en la correcció dels enunciats de les proves. En el cas dels textos de suport, respectem l'opció que hagi triat l'autor/a del text, sempre que en faci un ús coherent; només apliquem el criteri tradicional en els textos de suport que són traduccions fetes pels mateixos professors redactors.

6.96 Les preposicions *per* i *per a* poden introduir, d'una banda, un sintagma nominal, un sintagma adverbial o un sintagma preposicional, i, de l'altra, una oració d'infinitiu.

Cadascuna d'aquestes preposicions introdueix adjunts amb un dels valors següents:

— VALOR CAUSAL (*per*), per a indicar l'agent, la causa, el mitjà i el «propòsit» (en el sentit de 'voluntat');

— VALOR FINAL (*per a*), per a indicar el límit, la destinació, la finalitat i l'àmbit d'adequació a una expectativa, o bé per a expressar un valor concessiu no ponderatiu, cas en què són possibles totes dues opcions (*per* i *per a*).

6.97 Per a determinar quan s'ha de fer servir *per a* davant un sintagma nominal, adverbial o preposicional, hi ha tres requisits o trets que cal de tenir en compte.

S1) Quan introdueix un adjunt:

— Amb valor final o de destinació.

He d'escriure un guió demà.

Tindrà un paquet preparat quan pugui.

Fa peücs nadó.

Estudia metge.

A les sis surt el tren València.

Digueu quins valors de x la matriu és simètrica.

— Quan indica l'àmbit en què una característica és quantificada respecte a l'assoliment d'una determinada expectativa (com ara en oracions que contenen quantificadors implícits o explícits —*molt, prou, massa, bastant, gaire*—, adjectius com [*in*]suficient o el verb *bastar*).

L'escola és **molt** lluny ls meus fills.

corregir els exàmens, tres dies no {són **suficients** / **basten**}.

— Precedit d'adjectius o participis com ara *fàcil, difícil, plàcid, dur, car* o *barat* (especialment, els adjectius acabats en *-ble* o *-or*).

És una obra teatral de **difícil** accés als occidentals.

La segona proposta no sembla **acceptable** l'oposició.

L'Esperit Sant és l'ésser **vivificador** als creients.

— Amb valor concessiu no ponderatiu ('malgrat [que]' o 'tot i [que]').

la feina que fas, cobres massa.

Es conserva molt bé, l'edat que té.

— Quan expressa opinió o punt de vista ('en opinió de').

Això és una bona conclusió, nosaltres.

als sindicats d'agricultors, certs cultius ja no són competitius.

S2) En què l'ús de *per a* és considerat pel DIEC2 o per la gramàtica un cas de règim verbal del verb principal.

El meu sou no **arriba** casa i piscina.

Aquest accessori no **serveix** cotxe.

S3) En què la gramàtica ofereix la possibilitat de fer servir *per a* amb el mateix valor que *per* tot sol en la mateixa frase. En aquests casos, respectem la tria que fan els professors redactors, sempre que en facin un ús coherent.

la directora de l'escola, la implicació de les famílies és fonamental.

mi que van molt equivocats.

No n'hi ha tant.

Ja no dono gaire més.

Estudia metge.

Acord la reforma del Reglament.

Plataforma la llengua.

la feina que fas, cobres massa.

les coses que menja, no està gras.

Es conserva molt malament, l'edat que té.

REMARCA DELS REQUISITS S: Davant de sintagma nominal, adverbial i preposicional, si es compleix un dels dos primers requisits o trets (S1 o S2), cal fer servir *per a*, i si es compleix només el tercer (S3), són possibles totes dues opcions.

6.98 Per a determinar quan s'ha de fer servir *per a* davant una oració d'infinitiu, hi ha sis requisits o trets que cal tenir en compte:

I1) Quan introdueix un adjunt:

— Amb valor final o de destinació.

Necessitaran més diners *per a* comprar la casa.

És una proposta necessària *per a* aconseguir el que volem.

Una bomba de bambú *per a* treure aigua.

Plantegeu l'equació *per a* calcular la taxa interna de rendibilitat.

Un camió amb capacitat *per a* transportar fins a 10 tones.

Dissenyeu un taulell amb un calaix *per a* poder-hi desar els diners.

Apunteu possibles solucions *per a* assolir un desenvolupament sostenible.

L'autorització *per a* assistir a l'acte ha expirat.

— Amb valor concessiu no ponderatiu ('malgrat [que]' o 'tot i [que]').

Per [a] no ser d'aquí, coneixes molt bé les nostres tradicions.

Per [a] haver eixit tan tard, ha arribat de seguida.

I2) Que l'ús de *per a* sigui considerat un cas de règim verbal del verb principal.

Aquest llapis no **aprofita** *per a* dibuixar.

Això **no obsta** *per a* reconèixer que van estar encertats.

Aquest estri **serveix** *per a* pelar patates.

I3) Que el verb de l'oració principal expressi

— PROFIT (*servir, aprofitar*) o IMPEDIMENT (*obstar*, en contextos negatius), o que el verb sigui *ser*, amb un significat pròxim al de *servir*.

Aquest estri **serveix** *per a* pelar patates.

Aquest llapis no **aprofita** *per a* dibuixar.

Això **no obsta** *per a* reconèixer que van estar encertats.

Aquests diners **són** *per a* anar al teatre.

—PREPARACIÓ, DISPOSICIÓ O CAPACITACIÓ (*disposar, preparar[-se], capacitar, habilitar, classificar[-se]*).

Disposem-ho tot *per a* aconseguir tirar endavant el projecte.

Es va preparar molt *per a* cantar al Liceu.

Hem habilitat una aula *per a* fer reunions.

Cal tenir en compte que, en les perífrasis modals amb *deure, gosar, poder* i *voler*, el verb auxiliar aporta valors relacionats amb nocions com ara l'obligació, la capacitat,

la possibilitat, etc. En el cas d'aquests verbs, a més, es pot interpretar que no es tracta d'un predicat d'acció —en comparació amb les mateixes oracions sense el verb auxiliar (*poder fer* respecte a *fer*, per exemple)—, i aquesta construcció permet justificar l'ús de *per a*.

Justifiquem que **podem fer** desplaçar la reacció cap a la dreta.

Volen casar-se aviat acabar amb els rumors.

— UTILITZACIÓ (*emprar, fer servir, usar, utilitzar, valer-se*).

Emprarem tots els mitjans possibles atendre-us bé.

obtenir metalls podem **fer servir** els minerals i el reciclatge.

— CONVENCIMENT (*convèncer, subornar*).

L'**han convençut** pintar la façana.

Van subornar un dels guàrdies poder accedir al recinte

— NECESSITAT, CONVENIÈNCIA o OBLIGACIÓ (*convenir, caldre, fer falta, necessitar, requerir, haver de menester*), incloent-hi la perífrasi d'obligació (*haver de*).

Això ens **convé** mantenir la quota de mercat.

Es necessita coratge emprendre aquesta aventura.

comprar la casa, **necessitaran** més diners.

Els veïns **necessitaran**, comprar la casa, més diners.

Han de coure aquesta vianda una mica més poder-nos-la menjar.

arribar al carrer de Na Jordana, **has de seguir** recte.

No **necessita** electricitat funcionar.

Quins són els passos que **cal** completar dur a terme una teràpia gènica?

frenar el canvi climàtic **cal** ser conscients de la necessitat de substituir el model energètic actual.

trobar la densitat d'un material *x*, n'**hem de** conèixer el volum i la massa.

— MANCANÇA, INSUFICIÈNCIA o EXCÉS (*faltar, arribar, bastar, sobrar, mancar, valer*).

Em **falten** tres pàgines acabar el llibre.

Fan falta voluntaris distribuir les cartes.

Els diners no ens **arribaran** pagar totes les factures.

la correcció d'exàmens, tres dies no **basten**.

Vol un vestit nou i li **manquen** diners comprar-lo.

— L'ÚS o LA DESTINACIÓ que es dona a una cosa.

Emprarem tots els **recursos** que tenim per a resoldre el problema.

Hem habilitat una **aula** per a fer reunions.

Necessita un **aval** per a sol·licitar el préstec.

Vol un vestit nou i li manquen **diners** comprar-lo.

REMARCA DEL REQUISIT I3: Cal tenir present que, pel fet que les construccions finals poden aparèixer en combinació amb verbs, però també en combinació amb noms, adjectius i alguns quantificadors, decidir amb quin element es combina preferentment la preposició, de fet, esdevé irrellevant si el resultat acaba sent el mateix.

Emprarem tots els mitjans possibles per a atendre-us bé.

Emprarem tots **els mitjans** possibles per a atendre-us bé.

Emprarem tots els mitjans **possibles** per a atendre-us bé.

En canvi, hi ha casos en què es pot fer una doble interpretació amb resultats diferents:

Ha comprat pastilles per dormir.

Ha comprat **pastilles** per a dormir.

I4) Que es trobi en un CONTEXT NO AGENTIU (és a dir, que el verb de l'oració principal no expressi una acció voluntària atribuïda a un subjecte agent) en el qual es combini:

— Amb verbs estatus, com *tenir*, *haver-hi*.

Emprarem tots els recursos que **tenim** per a resoldre el problema.

Només **hi ha** un total de 3.200 € per a aportar al negoci.

Aquest detergent no **serveix** per a netejar aquest material.

Fan falta voluntaris per a distribuir les cartes.

No et **molesten** les grenyes llegir?

— Amb certs noms com els que designen instruments, mitjans o llocs relacionats, i també amb els que designen directrius, requisits, impediments, oportunitats o estímuls.

Ulleres per a nedar.

Una **eina** indispensable per a treballar bé.

Carnet per a manipular aliments.

El **termini** per a presentar-se a unes eleccions.

— Amb oracions passives o impersonals.

Els reglaments **s'aproven** per a complir-los.

Els legisladors no seran pas menys rebels si, **havent estat designats** per a protegir el poble, les seves llibertats i els seus béns, intenten d'usurpar-los-hi per la força.

L'adopció de menors **és tutelada** per l'Administració per a facilitar la integració dels infants.

Un dels nombrosos cartells de la fira que **es van dissenyar** fer-ne difusió és el que apareix en la imatge C.

- Amb infinitius (en contextos agentius) que indiquen l'ús o la destinació que es dona a una cosa.

Emprarem tots els **recursos** que tenim resoldre el problema.

Hem habilitat l'**aula** fer reunions.

- Amb valor de destinació, és a dir, quan indica l'àmbit en què una característica és quantificada respecte a l'assoliment d'una determinada expectativa (com ara en oracions que contenen quantificadors implícits o explícits —*molt, prou, massa, bastant, gaire*—, adjectius com *[in]suficient* o el verb *bastar*).

corregir els exàmens, tres dies no {**són suficients / basten**}.

Hi ha **massa** gent poder parlar amb tranquil·litat.

Tenim [**prou**] penil fer tots els entrepans?

No en tenim **prou** fer-ho.

Havia viscut **prou** saber que tot tenia matisos.

Era **prou** intrèpida intentar-ho.

- Amb adjectius o participis com ara *fàcil, difícil, dur, car, barat* (especialment, els adjectius acabats en *-ble* o *-or*), o bé *bo, apte, útil, indispensable, essencial, profitós, negat, adequat, necessari, [in]suficient*.

Adequat transportar aliments.

Negat treballar en equip.

Puntuable classificar-se en el campionat.

L'energia mecànica **necessària** fer l'elevació.

Aquell treballador era el més **apte** ocupar el càrrec.

Tots aporten punts de vista **útils** entendre la reconversió industrial del llibre.

La legislació actual està **dissenyada** preservar aquesta supremacia.

- I5)** Que el subjecte explícit o implícit de l'oració d'infinitiu NO SIGUI CORREFERENT (és a dir, que no coincideixi) amb el subjecte de l'oració principal.

Aquell estiu els pares el **van enviar** a un poblet d'Irlanda **aprendre** anglès.
[correferència amb el complement directe]

L'**han agafat** **fer** de delinqüent en una pel·lícula.
[correferència amb el complement directe]

Porta'm aquell informe a casa **poder-lo** llegir tranquil·lament.
[correferència amb el complement directe]

Li **vaig deixar** la meva ploma **per a** **fer** la prova escrita.
[correferència amb el complement indirecte]

Confiem en tu **per a** **resoldre** el problema.
[correferència amb el complement de règim]

I6) En què la gramàtica ofereix la possibilitat de fer servir *per a* amb el mateix valor que *per* tot sol en la mateixa frase (es dona en els adjunts que tenen un valor concessiu no ponderatiu). En aquests casos, respectem la tria que fan els professors redactors, sempre que en facin un ús coherent.

Per a no ser d'aquí, coneixes molt bé les nostres tradicions.

Per a haver eixit tan tard, ha arribat de seguida.

REMARCA DELS REQUISITS I: Davant d'infinitiu, el primer requisit (I1) o tret és obligatori i, a més, se n'ha de complir un altre (I2, I3, I4 o I5) perquè calgui fer servir *per a*, o bé, si es compleix I6, són possibles totes dues opcions.

6.99 La locució prepositiva *per tal de* introdueix exclusivament complements de finalitat que alhora expressen la motivació en un context agentiu. Aquests complements prenen típicament la forma d'una oració d'infinitiu o, amb la caiguda de la preposició *de*, la forma d'una subordinada de subjuntiu (*per tal que*). Per tant, en les construccions no agentives, en les quals a la locució *per tal de* li correspondria un *per a*, cal evitar l'ús d'aquella locució i recórrer a altres solucions.

* **Per tal** que les fórmules es mantinguin correctament, és fonamental que els correctors en tinguin una còpia en paper validada pels professors redactors.

Per a assegurar que les fórmules es mantinguin correctament, és fonamental que els correctors en tinguin una còpia en paper validada pels professors redactors.

* **Per tal** que es produeixin aquestes reaccions, és necessària la presència de piruvat.

Perquè (< PER A + QUE) es produeixin aquestes reaccions, és necessària la presència de piruvat.

* En el solucionari cal maquetar les solucions en negreta i, a més a més, tramades en gris al 10 %, **per tal** que les solucions no es confonguin amb el que ja surt en negreta en la prova.

En el solucionari cal maquetar les solucions en negreta i, a més a més, tramades en gris al 10 %, **de manera que** les solucions no es confonguin amb el que ja surt en negreta en la prova.

* També han de comprovar que la puntuació que han assignat a cada exercici sigui la correcta, **per tal que** la puntuació total de la prova sumi 10 punts.

També han de comprovar que la puntuació que han assignat a cada exercici sigui la correcta, **que** la puntuació total de la prova sumi 10 punts.

Si la construcció és agentiva la construcció *per tal de* + INFINITIU és totalment correcta.

Per tal d'augmentar-ne la producció diària, l'empresa **adquireix** una màquina de control numèric que pot fabricar nous tipus de cargols més ràpidament.

6.99 Malgrat l'ús sovintejat que es fa actualment, en registres formals i informals, de les construccions de *per* + INFINITIU SIMPLE amb valor causal *per a* indicar el motiu, considerem que hi ha expressions que és preferible construir-les amb l'infinitiu compost (l'anomenat

infinitiu perfet), o directament amb *perquè* i una clàusula amb un verb conjugat en una forma personal.

- * L'han premiat **per ser** tan llest.
L'han premiat **perquè és tan llest**.
- * L'han agafat **per delinquir**.
L'han agafat **per haver delinquit**.
L'han agafat **perquè ha delinquit**.
L'han agafat **pel fet d'haver delinquit**.

6.100 La gramàtica recull un seguit de verbs que regeixen la preposició *per*, és a dir, casos de règim verbal: *apostar*, *caracteritzar-se*, *decidir-se*, *delir-se*, *demanar*, *destacar*, *desviure's*, *distingir-se*, *frisar*, *interessar-se*, *maldar*, *mirar*, *optar*, *pregar*, *preguntar*, *singularitzar-se*, *vetllar* i *votar* (*votar* és també transitiu: *Voteu l'esquerra*). Els noms relacionats amb aquests verbs solen construir-se igualment amb *per*.

Comencem **per** aclarir que la micció és el procés que elimina l'orina de la bufeta cap a l'exterior del cos.

Es **deleix** **per** jugar amb els més grans.

Friso **per** saber-ho.

Són persones **interessades** **per** la música.

Hi ha un cas en què aquesta construcció no és de destinació, sinó que denota un estat encara no acomplert i equival a 'pendent de'; en aquests casos hi escrivim *per*.

Potser la muntanya encara té incògnites **per** revelar.

Candidats **per** entrevistar.

Documents **per** corregir.

D'altra banda, quant als usos de *per* simple davant un sintagma nominal, notem l'ús idiomàtic que es dona amb verbs com ara *treballar*, *lluitar* i *esforçar-se*, en què la preposició equival a 'en pro de'.

Treballar **per** la pàtria.

Lluitar **pel** poder.

6.101 En les matèries de ciències es fa servir *per a* quan es vol indicar que una incògnita, una magnitud o una funció pot prendre o ha de prendre uns valors determinats. Aquest ús, *per bé* que sembla un calc de l'anglès científic, no es pot condemnar rodonament encara que pugui ser abusiú; tanmateix, en la redacció dels enunciats, aquesta locució prepositiva es pot alternar amb altres construccions perquè la redacció no esdevingui excessivament monòtona. No és admissible, però, reduir-la a la preposició *per*.

- * Calculeu els valors **pels quals** s'anulla la funció.
Calculeu els valors **per als quals** s'anulla la funció.

Calculeu els valors amb què s'anulla la funció.

Calculeu els valors que anul·len la funció.

Calculeu els valors que fan nul·la la funció.

- * Digueu per quins valors de x la matriu és simètrica.
Digueu per a quins valors de x la matriu és simètrica.
Digueu amb quins valors de x la matriu és simètrica.
Digueu quins valors de x fan simètrica la matriu.
- * Per tant, per qualsevol successió de punts x_1, x_2, \dots, x_n que tendeix cap a a , la successió $f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ tendeix també cap a L .
Per tant, per a qualsevol successió de punts x_1, x_2, \dots, x_n que tendeix cap a a , la successió $f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ tendeix també cap a L .
Per tant, si tenim qualsevol successió de punts x_1, x_2, \dots, x_n que tendeix cap a a , la successió $f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ tendeix també cap a L .
- * Per a $E > 0$, aquesta funció sinusoidal és característica de les funcions d'ona associades a la partícula lliure.
 Si $E > 0$, aquesta funció sinusoidal és característica de les funcions d'ona associades a la partícula lliure.
 Quan $E > 0$, aquesta funció sinusoidal és característica de les funcions d'ona associades a la partícula lliure.

6.102 Quan volem indicar distribució o bescanvi, podem fer servir la preposició *per*, però no pas *per a*. També hi caben altres solucions.

3 punts cada apartat

- * Una empresa ofereix 225 euros per a repartir tot un paquet de fulls de propaganda.
Una empresa ofereix 225 euros per repartir tot un paquet de fulls de propaganda.
Una empresa ofereix 225 euros a canvi de repartir tot un paquet de fulls de propaganda.

6.103 Quan explicitem l'agent mitjançant un sintagma preposicional, a més de poder recórrer a la preposició *per* (i, en certs casos, a *de*⁴), podem recórrer generalment⁵ a les locucions *per part de* i *per obra de*.

L'explotació d'una idea {pels / per part dels} imitadors.

En les oracions passives, la recuperació de l'agent de l'acció verbal només és possible mitjançant un adjunt del predicat i, per tant, és un constituent optatiu. L'agent en aquestes oracions normalment és introduït amb *per*, però podem fer servir també la locució *per part de* (davant de possessiu, s'omet la preposició *de*).

4. El recurs a la preposició *de* per a introduir l'agent és possible només en dos tipus de construccions. Les construccions fetes amb participis de verbs de creació (com ara *fet, brodat, escrit, pintat, cosit*) i les fetes amb participis de verbs que seleccionen un agent experimentador (com ara *conegut, sabut, estimat, respectat*): *Un quadre pintat del seu pare. Una directora respectada de tothom.*
5. No semblen possibles les locucions agentives *per part de* i *per obra de* justament en els casos en què és possible la preposició de vistos en la nota 4.

Tal com està, aquest text serà difícilment acceptat per l'oposició.

Tal com està, aquest text serà difícilment acceptat per part de l'oposició.

6.104 A diferència de les construccions d'infinitiu introduïdes amb *per*, en les introduïdes amb *a* és possible explicitar l'agent del verb en infinitiu mitjançant un sintagma preposicional.

Res a dir-hi per part nostra.

Qüestions a tractar pel consell de govern.

Locucions conjuntives i altres nexes oracionals

6.105 La seqüència **tal que* sovint és innecessària.

* Calculeu un nombre tal que la meitat i les dues tercers parts del nombre sumin 49.

Calculeu un nombre que compleixi que la meitat i les dues tercers parts del nombre sumin 49.

Quin nombre compleix la condició que la meitat i les dues tercers parts d'aquest sumen 49?

En espanyol tampoc no és cap mostra de registre gaire culte.

6.106 Per a indicar igualtat, utilitzem locucions com ara *de la mateixa manera que* o *igual que* en comptes de ***a l'igual que*.

** A l'igual que aquestes dues artistes llatinoamericanes...

Igual que aquestes dues artistes llatinoamericanes...

De la mateixa manera que aquestes dues artistes llatinoamericanes...

6.107 Per a introduir un exemple o més d'un, fem servir la locució *com ara* o l'adverbi *com* en comptes de **tal com*.

* L'exercici aeròbic no gaire intens, tal com caminar de pressa una mitja hora al dia, ajuda a eliminar greixos emmagatzemats.

L'exercici aeròbic no gaire intens, com ara caminar de pressa una mitja hora al dia, ajuda a eliminar greixos emmagatzemats.

6.108 La locució conjuntiva *en [el] cas que* té l'equivalent espanyol *en [el] caso de que*. Segons el *Diccionario panhispánico de dudas* (2a ed., Madrid, Santillana, 2005; ed. en línia: <http://www.rae.es/recursos/diccionarios/dpd>), no s'ha d'ometre la preposició *de* d'aquesta locució (***en [el] caso que*).

[català] El decret estableix l'expropiació temporal d'un habitatge en [el] cas que s'hagin de desallotjar ciutadans.

[espanyol] ** El decreto establece la expropiación temporal de una vivienda en [el] caso que vayan a ser desalojados ciudadanos.

El decreto establece la expropiación temporal de una vivienda en [el] caso de que vayan a ser desalojados ciudadanos.

Cal recordar que en espanyol tampoc no se suprimeix la preposició *de* en construccions com ara *a pesar de que*, *a fi de que* i *a condició de que*.

- 6.109** La gramàtica normativa del 2016 fa servir i dona per bones una sèrie de locucions que abans es consideraven incorrectes. Tanmateix, a les proves de les PACF, com a criteri d'estil, continuarem corregint aquestes locucions en els enunciats de les proves, si bé no ho farem en els textos de suport d'un autor/a.

<i>Forma preferent en els enunciats</i>	<i>Forma acceptada en els textos de suport</i>
a aquest respecte	al respecte
a mitjan	a mitjans de
això no obstant, no obstant això	no obstant
amb vista a	de cara a
atès que	donat que
d'aquí a un mes	d'aquí un mes
degut al fet	degut a
si jutgem per	a jutjar per

7 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (V): QÜESTIONS ORTOTIPOGRÀFIQUES

Tipus de lletra

- 7.1** Les instruccions i els apunts generals s'han de compondre en negreta i en un cos més petit que el text general.

Contesteu les preguntes 1, 2, 3, i la 4 i la 5 d'UNA de les dues opcions (A o B). En cap cas no podeu fer un exercici de l'opció A i un altre de l'opció B.

- 7.2** En la disposició dels nivells d'ordre, el primer nivell s'escriu amb lletres i els altres nivells, amb xifres àrabiques, és a dir: opció «A > 1», i no «A > a».

- 7.3** Dins un mateix exercici, escrivim el text enunciatiu de les opcions en rodona. Només escrivim en negreta l'expressió «**Opció A**» i, si escau, el punt que hi ha al darrere.

- 7.4** Per a recalcar una dada o una instrucció, podem fer servir les majúscules (sense negreta ni cursiva) i també les minúscules en negreta. Evidentment, l'ús d'aquest recurs ha de ser coherent en una mateixa prova o sèrie de proves.

Contesteu **UNA** de les preguntes.

Poseu **un** exemple de factor extrínsec.

Contesteu les preguntes 1, 2, 3, i la 4 i la 5 d'UNA de les dues opcions (A o B). En cap cas no podeu fer un exercici de l'opció A i un altre de l'opció B.

Si dins un exercici cal triar només una part dels termes que s'han de comentar, el nombre s'ha de posar en caixa alta també.

Definiu breument **DOS** dels termes següents...

- 7.5** Hi ha enunciats que donen informació addicional en un apartat especial, normalment amb les paraules «NOTA», «DADA» (esp. «DATO»), «DADES», «FONT», «TEMA», «EXERCICI», «IMATGE» o «ANNEX», seguides de dos punts, que va sota l'enunciat principal (però damunt de l'especificació de la puntuació de l'exercici), tret que la informació facilitada faci referència exclusivament a un dels apartats de què consta la qüestió, cas en què va sota l'enunciat de l'apartat (però damunt de l'especificació de la puntuació de l'apartat, si n'hi ha). Escrivim aquestes paraules en versaleta amb la inicial en majúscula i la informació que ve després ha de començar amb majúscula i acabar amb punt.

NOTA: **L**es coordenades s'expressen en metres.

DADA: **V**elocitat de la llum = 300 000 km/s.

DADES: **P**rojeccions de la base triangular...

TEMA: **A**xonometria.

FONT: Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD).

EXERCICI: Interpreteu el sòlid representat en planta i alçat...

El cos de lletra d'aquestes informacions addicionals és el mateix que el de l'enunciat.

En química, es fan servir diferents unitats per a expressar quantitativament la proporció entre el solut i el solvent en la composició d'una solució: percentatge en massa i percentatge en volum, parts per milió (ppm), concentració en massa i concentració en quantitat de substància.

DADA: $p_{m_{CaCl_2}} = 110,98 \text{ g/mol.}$

[2 punts: 0,5 punts per cada apartat]

7.6 Les majúscules s'accentuen gràficament com les minúscules en els mateixos casos.

[català] L'heroi vivia a l'**A**tica...

[espanyol] El héroe vivía en el **A**tica...

[francès] **E**teins le chauffage. **A** bientôt.

7.7 Els títols dels temes que s'han de desenvolupar han d'anar en cursiva i amb la inicial absoluta en majúscula.

Desenvolpeu el tema següent: La doctrina de l'Estat de Hobbes.

7.8 D'acord amb les normes del *Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica* publicat per la Unió Internacional de Ciències Biològiques, denominem una espècie mitjançant dos noms (en llatí o grec), seguint la seqüència que formen el nom genèric (amb majúscula inicial i en cursiva) i el nom específic (en minúscula i cursiva): *Genus species*. Si el tàxon fa referència a una subespècie, consta de tres noms: *Genus species subspecies*. Si es tracta, però, d'un subgènere, el nom científic del subgènere es tanca entre parèntesis: *Genus (Subgenus) species* o *Genus (Subgenus) species subspecies*.

Una nova espècie d'homínid, l'Homo floresiensis, aparegué...

El mosquit tigre (Aedes albopictus) és originari de...

Si hi ha abreviatures en els tàxons, les escrivim en rodona: «var.», «sp.» o «ssp.».

L'alfals bord (*Medicago sativa* ssp. *falcata*) és una planta de flors grogues i fruit falcat que es fa espontàniament als marges i herbassars.

Les denominacions dels tàxons de rang superior al de l'espècie consten d'un sol nom i es componen en rodona i amb la inicial en majúscula si són escrites en llatí o grec («Genus», «Familia», «Ordo», «Classis», «Phylum», etc.), i en rodona i totalment en minúscula si són escrites en català («gènere», «família», «ordre», «classe», «filum», etc.) o espanyol («género», «familia», «orden», «clase», «filum», etc.).

El filum dels aquífecs (Aquificae) són uns bastonets o filaments gramnegatius, sense espores i termòfils.

Els fusobacteris o Fusobacteria són el filum que té com a gènere representatiu el *Fusobacterium* spp.

Notem que quan esmentem per primer cop un tàxon (o nom científic), cal que ho fem amb els components totalment desenvolupats (p. ex., *Aedes aegypti* —un mosquit—); quan tornem, però, a esmentar el tàxon en el text en podem abreujar el primer component (p. ex., *A. aegypti*) o els primers components (p. ex., *A. a. aegypti* —per la designació de la subespècie *Aedes aegypti aegypti*—).

7.9 Escrivim en cursiva els mots que tenen un ús metalingüístic.

Definiu el terme catalitzador.

7.10 Les acotacions dels diàlegs s'escriuen en cursiva. Si van emmarcades amb parèntesis, aquests també van en cursiva, perquè no formen part del text. Com que les acotacions van en cursiva, el text del diàleg, que és en rodona, no necessita cometes.

** 3. (On the phone) “Can I speak to Johan please?”

3. (On the phone) Can I speak to Johan please?

Símbols i fórmules

7.11 Els criteris i les normes següents segueixen els documents que citem a continuació, en què es poden trobar altres qüestions no tractades aquí, en relació amb l'escriptura de símbols, fórmules, unitats i magnituds.

— UNIÓN INTERNACIONAL DE QUÍMICA PURA I APLICADA (IUPAC).

Magnituds, unitats i símbols en química física [en línia]. 2a ed., corr.

Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008.

<<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000049/00000040.PDF>>.

La tercera edició en anglès d'aquesta obra —provisional— és de l'any 2007 i només està disponible en línia:

— INTERNATIONAL UNION OF PURE AND APPLIED CHEMISTRY (IUPAC).

Quantities, units and symbols in Physical Chemistry [en línia]. 3a ed., 2a reimpr.

Cambridge: IUPAC, 2007.

<<http://media.iupac.org/publications/books/gbook/IUPAC-GB3-2ndPrinting-Online-22apr2011.pdf>>.

— BUREAU INTERNATIONAL DES POIDS ET MESURES.

Le Système international d'unités (SI) [en línia]. 8a ed., 2006.

<http://www.bipm.org/utls/common/pdf/si_brochure_8.pdf>.

— *La simbologia i la formulació en els textos científics* [en línia], versió 5 bis, 26 juny 2017, dins l'espai web Crítèria.

<http://criteria.espais.iec.cat/files/2017/06/3-2-1_Simbologia-i-formulaci%C3%B3-en-textos-cient%C3%ADfics_05-bis.pdf>.

7.12 A la taula 23 hi ha la llista de prefixos que formen els múltiples i els submúltiples de les unitats de mesurament segons el sistema internacional d'unitats (SI), amb una mostra dels exemples més freqüents que podem trobar a les proves de matemàtiques, física, química i tecnologia industrial.

TAULA 23. Prefixos múltiples i submúltiples de les unitats

<i>Múltiples</i>			
<i>Factor multiplicador</i>	<i>Nom</i>	<i>Símbol</i>	<i>Exemples</i>
10	deca	da	dag (decagram), daL (decalitre), dam (decàmetre)
10 ²	hecto	h	hectom (hectòmetre), hPa (hectopascal)
10 ³	kilo	k	kA (kiloampere), kHz (kilohertz), km (kilòmetre), kV (kilovolt), keV (kiloeléctro-volt), kVA (kilovoltampere), kvar (kilovar), kVAr (kilovoltampere reactiu), kVARh (kilovoltampere reactiu hora), kW (kilowatt)
10 ⁶	mega	M	Mg (megagram), MeV (megaelectro-volt), MΩ (megaohm)
10 ⁹	giga	G	GeV (gigaelectro-volt)
10 ¹²	tera	T	TeV (teraelectro-volt)
10 ¹⁵	peta	P	
10 ¹⁸	exa	E	
10 ²¹	zetta	Z	
10 ²⁴	yotta	Y	

<i>Submúltiples</i>			
<i>Factor divisor</i>	<i>Nom</i>	<i>Símbol</i>	<i>Exemples</i>
10 ⁻¹	deci	d	dL (decilitre), dm (decímetre)
10 ⁻²	centi	c	cg (centigram), cL (centilitre), cm (centímetre)
10 ⁻³	milli	m	mA (miliampere), mbar (mil·libar), mF (mil·lifarad), mg (mil·ligram), mH (mil·lihenry), mL (mil·lilitre), mm (mil·límetre), mmol (mil·limol)
10 ⁻⁶	micro	μ	μC (microcoulomb), μF (microfarad), μΩ (microohm), μWb (microweber), μm (micròmetre)
10 ⁻⁹	nano	n	nF (nanofarad), nm (nanòmetre)
10 ⁻¹²	pico	p	pF (picofarad)
10 ⁻¹⁵	femto	f	
10 ⁻¹⁸	atto	a	
10 ⁻²¹	zepto	z	
10 ⁻²⁴	yocto	y	

7.13 Els professors redactors han d'escriure les fórmules amb un editor d'equacions, com ara el de MS Word®; perquè, si han estat creades amb un format d'imatge, no es poden corregir.

7.14 El signe igual (=) fa una mica més de 2 mm. Per tant, si el signe menys (−) arriba als 2 mm, ja n'hi ha prou. No ha de ser, però, tan llarg com el guió d'incís (—), que fa gairebé 4,5 mm.

$$3 \square 2 \square 2$$

Grup B, dieta mediterrània enriquida amb fruita seca \square nous— (30 g per dia).

7.15 Els símbols dels operadors matemàtics (+, =, :, ×, ∑, etc.) es componen en rodona i han de portar espais fins a banda i banda (vegeu l'epígraf 7.19).

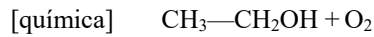
$$2 + 3 = 5$$

7.16 Els símbols de magnituds i els termes algebriacs en els textos científics i en les fórmules que s'hi utilitzen s'escriuen, habitualment, en minúscula i en cursiva i cal que els comprovem

sistemàticament. Se n'exceptuen els símbols dels elements químics i els de les unitats de mesurament, que escrivim en rodona.

[àlgebra] $C(q) = \frac{q^3}{100} + 4q + 20$

Però,

7.17 Els superíndexs i els subíndexs han de ser proporcionats respecte al cos del text, i no massa grossos.

** $y = 4x - x^2$
 $y = 4x - x^2$

7.18 Entre la quantitat i el símbol que la segueix hi va un espai fi. També en el cas dels percentatges.

425 m
 33 %
 65 ‰

7.19 També cal deixar un espai fi a banda i banda dels símbols dels operadors matemàtics (+, =, :, ×, etc.).

2 + 3 =
 10 - 4 = 6

Cal tenir present, però, que en les operacions amb funcions, si a continuació de la funció hi ha un parèntesi o un claudàtor, no deixem espai entremig.

$y(x, t) = (8 \text{ cm}) \cos[(60 \text{ rad/s})t + (0,5 \text{ rad/m})x]$

7.20 Les fórmules matemàtiques, físiques i químiques en paràgraf a part han d'anar centrades i no cal que portin punt al final. El paràgraf de text que segueix aquesta fórmula no porta la primera línia sagnada.

1. Considereu la funció següent:

$$f(x) = \frac{3x - 1}{x + 2}$$

Calculeu el valor de la funció per a $x = 7$.

7.21 Si hi ha dues o més línies de fórmules, se centra tot el bloc, però les diverses fórmules s'alineen generalment per un signe operacional concret (generalment, un igual o una fletxa) i se centra tot el bloc respecte dels marges de la caixa de text.

$$x = a + b$$

$$y = c - 2b$$

$$z = 3a - 1 + 2$$

7.22 Els subíndexs de les magnituds fisicoquímiques relacionades amb la constant d'equilibri de reaccions químiques poden anar en cursiva o en rodona, segons que representin magnituds o no, respectivament. Si no es tracta de cap de les que figuren en la taula 61 (§ 10.130), cal que ho comprovem sistemàticament en alguna obra de referència.

K_a , K_{sp} (també és admissible K_{ps}); però K_c , K_p , K_m , K_f

7.23 Els subíndexs descriptius s'escriuen en rodona i en català o en espanyol, segons la versió. Si el terme és llarg es pot abreujar, però no es posa cap punt al final de l'abreviació.

[català]	E_{motor}	'energia del motor'
	$E_{elèctr}$	'energia elèctrica'
	* E_{dis}	'energia dissipada'
	E_{diss}	'energia dissipada'
[espanyol]	$E_{elèctr}$	'energía eléctrica'
	E_{dis}	'energía disipada'

Generalment, però, és preferible desenvolupar el subíndex descriptiu:

R_t , R_{total} 'resistència total'

Cal tenir en compte que els subíndexs *max* i *min* són símbols i, per tant, en un símbol com V_{max} o V_{min} , *max* i *min* no s'han d'accentuar ni en català ni en espanyol.

7.24 Només cal unificar una disposició diferent dels nombres trencats (en text seguit o en una fórmula) si es troben en el mateix context. Ara bé, les unitats fraccionàries del tipus «m/s» s'han de compondre sempre així, i no amb el numerador damunt el denominador en dues línies diferents. (V. també, més endavant, el § 10.136 per als trencats de les reaccions químiques).

$$* \quad c = 3 \times 10^8 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$c = 3 \times 10^8 \text{ m/s}$$

7.25 Quan en el text es fa referència a les parts d'un tant per cent, cal vigilar que s'hagi fet un ús coherent de l'article indefinit *un* i de l'article definit *el* en cada part del percentatge.

* L'empresa va invertir un 60% dels beneficis en maquinària nova, un 20% a amortitzar l'immobilitzat i el 20% a comprar vehicles nous.

L'empresa va invertir un 60% dels beneficis en maquinària nova, un 20% a amortitzar l'immobilitzat i un 20% a comprar vehicles nous.

L'empresa va invertir el 60% dels beneficis en maquinària nova, el 20% a amortitzar l'immobilitzat i el 20% a comprar vehicles nous.

- 7.26** Escrivim el símbol de grau sexagesimal ($^{\circ}$) enganxat al símbol de l'escala de temperatura corresponent ($^{\circ}\text{C}$, $^{\circ}\text{F}$ o $^{\circ}\text{R}$, posem per cas) i el separem de la xifra mitjançant un espai fi: 23°C . En el cas que no aparegui acompanyat del símbol de l'escala, s'escriu enganxat a la xifra precedent:

Dibuixeu un triangle que tingui un costat de 70 mm, que l'angle oposat a aquest costat sigui de 45° , i que tingui una altura de 60 mm.

- 7.27** El *kelvin* és la unitat de temperatura termodinàmica i es representa mitjançant una lletra ca majúscula (K) sense el símbol del grau ($^{\circ}$), i tampoc no s'anomena «grau».

...a una temperatura de 298 K, és a dir, 77°F .

** Doneu el resultat en graus Kelvin.

Doneu el resultat en kèlvins.

- 7.28** Els ions es poden representar numèricament amb el signe (+ o -) al davant o al darrere, però cal ser coherent en el mateix fascicle.

- 7.29** En les fórmules químiques, els subíndexs literals van en cursiva perquè representen una variable.

NO_x (òxid de nitrogen, en què el nitrogen pot actuar amb més d'una valència)

- 7.30** El símbol de *molar* és una M en versaleta, el de *formal* és una F en versaleta i el de *normal* és una N en versaleta.

El símbol M en versaleta és la unitat de concentració (en el sentit de quantitat de concentració) d'una substància química.⁶ S'aplica a les solucions i és equivalent a l'expressió unitària « mol L^{-1} ». Com a unitat de quantitat, el símbol M (que es pronuncia «molar») admet derivats prefixats del tipus mM, μM , etc. (pronunciats «mil·limolar», «micromolar», etc.).

D'altra banda, en la redacció dels enunciats (tant en català com en espanyol), podem adjuntar directament l'expressió de la quantitat molar tant als termes *solució* (esp. *disolución*) o *concentració* com al nom de l'element de la substància.

[català] Preparem una solució 0,045 M de HCl.

Una solució amb una concentració inicial 0,1 M.

Una solució d'hidròxid de sodi 0,080 M.

[espanyol] Una disolución acuosa 0,020 M de $\text{C}_{18}\text{H}_{21}\text{NO}_3$.

Una solución con una concentración inicial 0,1 M.

Una disolución acuosa de codeïna 0,020 M.

6. Aquesta quantitat abans s'anomenava *molaritat*, terme que la IUPAC recomana d'evitar perquè es pot confondre amb *molalitat*.

- 7.31** Tot i que els símbols internacionals de massa i de radi són m i r , respectivament, quan es tracta de la massa i el radi terrestres hi ha la tradició tipogràfica d'escriure aquests símbols en majúscula seguits del subíndex T . Així, per exemple, la fórmula general de la força gravitatòria que exerceix una massa damunt una altra es representa:

$$F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$$

(G és la constant de gravitació newtoniana i equival a $6,674\ 28(67) \times 10^{-11} \text{ m}^3 \text{ kg}^{-1} \text{ s}^{-2}$). Quan la primera massa és la de la Terra i el radi es correspon amb el radi de la Terra (és a dir, que la segona massa es troba damunt la superfície de la Terra), aleshores s'acostuma a representar de la manera següent:

$$F = G \frac{M_T m}{R_T^2}$$

Quan els símbols de la massa de la Terra i del radi no estan dins una fórmula, es poden escriure també M_{Terra} i R_{Terra} .

$$M_{\text{Terra}} = 5,98 \times 10^{24} \text{ kg}$$

$$R_{\text{Terra}} = 6,37 \times 10^6 \text{ m}$$

En el cas que les dues masses pertanyin a cossos celestes, és preferible posar tots dos símbols en majúscula i afegir-hi el subíndex de la inicial del nom o el nom sencer de cada cos.

$$F = G \frac{M_T M_L}{r^2}$$

$$M_{\text{Terra}} = 5,98 \times 10^{24} \text{ kg}$$

$$M_{\text{Lluna}} = 7,35 \times 10^{22} \text{ kg}$$

$$r = 384,4 \times 10^6 \text{ m}$$

- 7.32** Les lletres que s'empren per a designar angles, sovint manllevades de l'alfabet grec, s'escriuen en cursiva.

cos α

l'angle α

- 7.33** No apostrofem l'article definit ni la preposició *de* davant cap símbol (vegeu també l'epígraf 10.124).

El OF_2 és un compost de fluor

En aquesta reacció es desprenen 3 L de O_2 .

El segment va de [a A] fins a la B.

- 7.34** En les proves de ciències fem servir la forma *kilogram* desenvolupada (i no **quilogram*) i la forma *kilòmetre* (i no **quilòmetre*). Els símbols «kg» i «km» es fan servir quan són precedits d'una quantitat escrita amb xifres.

* ...per cada $\boxed{\text{kg}}$
per cada $\boxed{\text{kilogram}}$
una massa de $10 \boxed{\text{kg}}$
per cada $\boxed{\text{kilòmetre}}$ recorregut...

7.35 Els milers i els milions s'indiquen amb un punt en les proves d'humanitats i ciències socials (concretament, en les assignatures d'economia de l'empresa i geografia; cf. § 10.64 i § 10.105), i sense punt en les proves de ciències i tecnologia. En totes les proves de ciències, els milers i els milions s'indiquen deixant un espai fi (cf. també § 7.18), i no un punt, tant en català com en espanyol.

$3 \boxed{4}03 \text{ m}$ (en les proves d'humanitats i ciències socials)

$2 \boxed{4}31,5917$

$3 \boxed{4}03 \text{ m}$ (en les proves de ciències i tecnologia)

$2 \boxed{4}31,591 \boxed{7}$

7.36 En la notació sexagesimal s'han de fer servir les cometes rectes una mica inclinades cap a la dreta per la part de dalt.

** $30^\circ 33 \boxed{44} \boxed{''}$

$30^\circ 33 \boxed{44} \boxed{''}$

7.37 En les fórmules, l'operació matemàtica de producte es pot representar de diverses maneres: sense espai, mitjançant un espai fi, mitjançant un punt volat (\cdot) entre espais fins o bé mitjançant una aspa o creu (\times) del cos de lletra corresponent entre espais fins.

Seguint les recomanacions del sistema internacional (SI), quan multipliquem el valor de les magnituds (a , b , c , etc.) convé de fer servir un operador de multiplicació (\times) o els parèntesis (o els claudàtors), però no el punt volat (\cdot). (V. *Le Système international d'unités - The International System of Units* (8a. ed., 2006), § 5.3.6). Nosaltres, però, representem preferentment sense espai el producte de magnituds físiques. Vegeu l'epígraf 10.89 per a conèixer les altres formes acceptades d'escriure el producte de les magnituds físiques.

ab

Utilitzem preferentment l'espai fi per a indicar el producte d'unitats. Notem que cal deixar un espai fi entre els símbols d'unitats diferents. (V. l'epígraf 10.92 per a conèixer les altres formes acceptades d'escriure el producte d'unitats).

el símbol del kilowatt hora és $\text{kW} \boxed{\text{h}}$

$R = 8,31 \text{ J} \boxed{\text{K}^{-1}} \boxed{\text{mol}^{-1}}$

Però representem preferentment mitjançant un punt volat (\cdot), entre espais fins, el producte d'una incògnita per un nombre, per evitar que el contacte entre la incògnita (x) i el signe de multiplicar (\times) pugui ser confusionari.

$$** [(+1) \times 2] + (\times \times 1) = 0$$

$$[(+1) \times 2] + (\times \cdot 1) = 0$$

Finalment, segons la recomanació de l'SI, quan multipliquem simplement quantitats o nombres, convé de fer servir únicament l'aspa (\times) com a operador de multiplicació. (V. *Le Système international d'unités - The International System of Units* (8a. ed., 2006), § 5.3.6). Així, doncs, indicarem preferentment mitjançant una aspa o creu (\times), entre espais fins, el producte de nombres, especialment en les potències de base 10.

$$** 25 \cdot 60,5$$

$$25 \times 60,5$$

$$3 \times 9$$

$$6,022 \times 10^{23}$$

Signes de puntuació i altres signes ortogràfics

- 7.38** No fem servir signes inicials d'entonació ($\grave{\cdot}$, $\acute{\cdot}$), ja que no són normatius. Emprem només els signes d'entonació de tancament.

** $\grave{\cdot}$ Quines són les característiques principals d'aquesta tendència $\acute{\cdot}$

Quines són les característiques principals d'aquesta tendència $\acute{\cdot}$

En els textos de suport, especialment en les matèries de llengua, podem deixar els signes inicials d'entonació si el professor/a ho vol d'aquesta manera. En espanyol, en canvi, s'han de fer servir els signes inicials i els finals.

- 7.39** Els punts suspensius (...) han de ser el signe tipogràfic format per un glif únic ('imatge d'un signe tipogràfic que constitueix una unitat gràfica, que pot equivaler a un caràcter, a diversos caràcters o a part d'un caràcter'), i no tres punts seguits.

** Un, dos, tres \dots

Un, dos, tres \dots

- 7.40** L'omissió d'un fragment en una citació textual (que s'indica amb punts suspensius entre claudàtors), si no es pot comprovar, ha de portar la puntuació forta al final si la citació continua amb una inicial en majúscula.

* [...] el final del cicle [...] El pensament de [...].

[...] el final del cicle [...] El pensament de [...].

Si en un text objecte de comentari hi ha moltes indicacions d'omissió (tres o més) i en la referència bibliogràfica es fa constar que es tracta d'una adaptació, es poden suprimir totes aquestes indicacions d'acord amb el professor o professora.

7.41 L'adjectiu *següent* va seguit de dos punts quan queda al final de l'enunciat només si vol dir 'que segueix immediatament'. Quan vol dir 'que es troba darrere d'un altre' va seguit de punt. Això també és vàlid per a l'adjectiu espanyol *siguiente*. Per a tenir més informació sobre la posició de l'adjectiu *següent*, vegeu l'epígraf 6.1.

[català] Contesteu les preguntes següents: [Això és, les que venen tot seguit.]

Observeu el circuit digital i responeu a les qüestions següents [Això és, les que venen després del circuit digital.]

[espanyol] Indique qué estructuras celulares llevan a cabo las siguientes funciones:

Observe atentamente el gráfico y responda a las preguntas siguientes:

7.42 L'incís *com a mínim* s'escriu entre comes.

** Comenteu-ne dos com a mínim i no un de sol.

Comenteu-ne dos, com a mínim, i no un de sol.

7.43 Tradicionalment, l'expressió *és a dir* s'escriu entre comes, però també podem ometre la segona coma si n'hi ha d'altres a prop.

L'autoritat normativa, és a dir, l'Institut d'Estudis Catalans, [...].

L'autoritat normativa, és a dir, l'Institut d'Estudis Catalans, [...].

7.44 L'expressió *així doncs* es pot escriure amb coma intermèdia o sense.

Així, doncs, cal especificar el resultat...

Així doncs, cal especificar el resultat...

7.45 Procurem no abusar dels incisos; és preferible emprar frases independents.

* Confeccioneu el balanç de la situació, cal calcular-ne els beneficis.

Confeccioneu el balanç de la situació, calculeu-ne els beneficis.

7.46 Pel que fa a l'ús dels guions d'incís (esp. *rayas de inciso*), en català no hi posem el de tancament al final del període (davant de punt), però en espanyol sí que l'hi hem de posar (OLE, § 3.4.7.1.1; i també § 3.4.1.3.1). Vegeu, a més, l'epígraf 7.48.

[català] —No— diu Jonàs.

[espanyol] —No— dice Jonás.

7.47 Pel que fa al català, les citacions entre cometes es puntuen segons els criteris que segueixen. En els casos en què la citació consisteix en una oració completa al començament d'un paràgraf o a continuació d'un punt, el punt de tancament es col·loca abans de les cometes de tancament i la citació comença amb majúscula (*a*). Aquest també és el cas d'una citació interrompuda per un incís (*b*).

- a) «Doncs bé, dèiem que els ocells *ho* fan ben diferent» Identifiqueu el referent del pronom feble *ho*.
- b) «*Vespre a la cafeteria*» de Joan Vinyoli, «ens parla de la por sinistra que pateixen les persones»

Quan la citació apareix a l'interior del discurs i no constitueix per si sola una oració completa, el punt final va després de les cometes de tancament i la citació comença amb minúscula (*c*).

- c) Indiqueu l'opció que equival a «una minyona d'alguna casa bona»

Quan la citació consisteix en una oració completa precedida de dos punts i acabada amb un punt (tant si comença amb majúscula o minúscula), són possibles dos criteris diferents:

— Podem fer prevaldre el punt de l'oració completa més interna (la citada) i posar el punt abans de les cometes de tancament.

- d) Reescriuiu l'oració següent del text amb altres paraules i sense alterar-ne el sentit principal: «La vostra sublim rancunieta nyeu-nyeu prou es basquejava per difamar-la, però ella se n'escapolia com una sargantana»

— O bé podem fer prevaldre el punt de l'oració completa més externa (la del discurs principal) i posar el punt després de les cometes de tancament (*e*).

- e) Reescriuiu l'oració següent del text amb altres paraules i sense alterar-ne el sentit principal: «La vostra sublim rancunieta nyeu-nyeu prou es basquejava per difamar-la, però ella se n'escapolia com una sargantana»

A les PACF, en principi, apliquem el primer criteri; però si el professor/a s'estima més seguir el segon criteri, atès que l'opció *e* és generalment acceptada, també la podem aplicar. Ara bé, hem de vigilar d'adoptar un mateix criteri per a tota la prova.

Per acabar, si al final de la citació hi ha un signe d'interrogació, un signe d'admiració o uns punts suspensius, i després es tanquen cometes, podem optar per posar el punt final més extern (*f*) o bé per ometre'l, si considerem que preval el punt de l'oració més interna (*g*).

- f) En un moment del text la protagonista pregunta als homes de Serrallonga: «No em teniu por encara?» Expliqueu a què es refereix.
- g) En un moment del text la protagonista pregunta als homes de Serrallonga: «No em teniu por encara?» Expliqueu a què es refereix.

7.48 Pel que fa a l'espanyol, l'*Ortografia de la lengua española* (OLE, § 3.4.8.3) explicita la norma de posar sempre el punt i seguit o punt final darrere les cometes de tancament en les citacions, «independientemente de que el texto entrecomillado abarque todo el enunciado o solo parte de él».

«No está el horno para bollos» Con estas palabras zanjó la discusión y se marchó.

I també prescriu el contacte de tres elements, en què no s'estalvia el punt i seguit, que va afegit al final de tot:

«¿Dónde te crees que vas?» Esa pregunta lo detuvo en seco.

«Si pudiera decirle lo que pienso realmente...» A Pedro no le resultaba fácil hablar con sinceridad.

Posa èmfasi especial en els contactes d'un element parentètic de tancament (un parèntesi, un claudàtor, unes cometes o un guió llarg) amb el punt i seguit, tot advertint: «Nunca debe escribirse un punto de cierre de enunciado delante de un signo de cierre de comillas, paréntesis, corchetes o rayas» (OLE, § 3.4.1.3.2).

Dijo: «Tú y yo hemos terminado». Tras estas palabras se marchó dando un portazo. (Creo que estaba muy enfadada. No me extraña). En la calle le esperaba Emilio —un buen amigo—. Este, al verla llegar, sonrió.

7.49 En les proves de llengües altres que el català o l'espanyol (que s'anomenen específicament «llengua estrangera»), hem de tenir en compte les normes ortotipogràfiques següents:

a) LA FORMA DE LES COMETES.

[textos en alemany]	„Das ist alles nicht optimal“
[textos en anglès]	“Of course”
[textos en francès]	« ses droits » [amb espai fi a l'interior del fragment emmarcat per les cometes]

b) LA DATAció DE LES PUBLICACIONS EN LES REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

[textos en alemany]	 Ostdeutsche Zeitung (15. April 2006)
[textos en anglès]	Text adapted from an article by Alex WILLIAMS. <i>The New York Times</i> (October 15, 2006)
[textos en francès]	D'après <i>Le Figaro Magazine</i> (26 septembre 2009)

c) L'ÚS DEL GUIÓ LLARG EN ELS INCISOS. En francès i en alemany, el guió llarg dels incisos s'escriu amb un espai fi a banda i banda. En anglès, s'escriu enganxat al text per davant i per darrere.

[textos en francès]	J'essaie d'éviter de penser à ça — surtout que j'entends parler tous les jours du chômage.
[textos en alemany]	Ferienwohnung im Schwarzwald — und alle haben dafür schliesslich eine Menge Geld bezahlt.
[textos en anglès]	There are common expectations of how a teenage boy will talk and act—especially a black teenage boy. Surprise came when the results of the OECD's international maths, science and reading tests—the 2009 PISA tests—were published.

d) ELS ESPAIS DEIXATS ABANS DELS SIGNES DE PUNTUACIÓ. En els textos en francès, es deixa un espai fi abans dels dos punts, del punt i coma i dels signes d'interrogació i d'admiració. Notem que les cometes baixes també se separen del text amb un espai fi: « guillemets français » (v. § 7.49.a).

[textos en francès] L'établissement accueille une population cosmopolite et défavorisée; les meilleurs élèves abandonnent ce lycée. Est-ce que les professeurs du lycée étaient très exigeants avec les élèves?

Pel que fa a la resta de signes (punt, punts suspensius, coma, apòstrof, cometes angleses, parèntesis, claudàtors, etc.), no s'hi deixa cap espai.

[textos en francès] « Il dit : "Bonjour" »

e) LES CITACIONS TEXTUALS. En els textos en francès, en principi, les citacions han d'anar entre cometes i en rodona, però les podem deixar en cursiva i sense cometes si els professors redactors són coherents en aquest ús.

[textos en francès] À cette fin, il importe de « dialoguer avec lui », de lui faire connaître « ses droits », de « le rendre acteur de son savoir ».

À cette fin, il importe de *dialoguer avec lui*, de lui faire connaître *ses droits*, de *le rendre acteur de son savoir*.

7.50 Si en un text s'inclou una crida a una nota a peu de pàgina o a un mot d'un glossari, aquesta crida sempre va darrere del signe de puntuació, llevat que el text estigui entre parèntesis i la crida només faci referència a una part d'aquest text.

** [...] a la velocitat de la llum^a.

[...] a la velocitat de la llum^a.

[...] (o la velocitat de la llum^a).

En espanyol, d'acord amb José Martínez de Sousa (*Ortografía y ortotipografía del español actual*, § 16.17.1.1.1, p. 472), s'apliquen els mateixos criteris que hem vist per al català.

[...] a la velocidad de la luz^a.

[...] (o la velocidad de la luz^a).

Aquesta norma, lògicament, no s'aplica als superíndexs que no són indicacions de crides. En els casos d'una xifra elevada al quadrat, d'una unitat cúbica, d'un símbol superindexat (com el de grau), etc., no podem tenir mai un signe de puntuació entremig de la xifra o unitat i el superíndex.

** [...] tenen, aproximadament, un volum d'1 m³.

[...] tenen, aproximadament, un volum d'1 m³.

8 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (VI): QÜESTIONS DE DISPOSICIÓ DEL TEXT

Aspectes generals de la disposició del text

- 8.1** Llevat de les indicacions compostes amb lletra negreta, tots els paràgrafs han de portar la primera línia entrada un quadratí i mig. En són excepció els paràgrafs que segueixen un títol o una fórmula centrats (cf. § 8.37-8.39 i § 7.21).

Expliqueu, en quinze línies com a mínim (unes cent cinquanta paraules), el tema següent: *Característiques de la ciutat romana de Tàrraco* (fundació, nom, fets històrics rellevants, monuments que s'hi conserven, urbanisme, etc.).

- 8.2** En les proves de llengua, quan formulem preguntes sobre la forma d'un mot extreta del text de suport, destaquem aquesta forma mitjançant la cursiva (ús metalingüístic):

El gerundi del verb *debatre* (que en el text apareix en la forma *debatudes*) és _____.

Un sinònim de sobta és:

- a) sorprèn
- b) enganya
- [...]

- 8.3** En el cas d'exercicis en què hi ha una enumeració d'elements, l'un sota l'altre, i van encapçalats per un guió llarg, és preferible eliminar el guió si pot ser confusionari; per exemple, davant de l'expressió d'enllaços químics.

- * **b)** Anomeneu els compostos següents:

— H_2CO_3
— AgBr
— $\text{CH}_3\text{—CH}_2\text{OH}$

- b)** Anomeneu els compostos següents:

H_2CO_3
 AgBr
 $\text{CH}_3\text{—CH}_2\text{OH}$

Per coherència, dins la mateixa sèrie de l'assignatura fem extensible aquest criteri a la resta d'exercicis en què els elements apareixen introduïts per un guió.

Qüestions d'opció múltiple

- 8.4** De vegades, les preguntes es formulen mitjançant qüestionaris d'opció múltiple, consistents en preguntes que contenen més d'una resposta possible, entre les quals els examinands n'han de triar una. En català, aquestes «preguntes de tipus test» s'anomenaven tècnicament, fins a l'any 2014, **preguntes d'elecció múltiple*, terme que, de fet, és un calc de l'anglès. Ara preferim les denominacions *pregunta d'opció múltiple* o *qüestió d'opció múltiple*, perquè de fet els examinands han de triar una sola resposta entre les opcions que els són proposades, i

el conjunt de preguntes o qüestions s'anomena *qüestionari d'opció múltiple*; en espanyol, en podem dir *pregunta (o cuestión) de opción múltiple* o *pregunta (o cuestión) de tipo test, cuestionario de opción múltiple* o *cuestionario de tipo test*.

Les matèries de les PACF que contenen qüestions d'opció múltiple són les següents:

PACF (GM):	Competència en llengua estrangera: anglès i francès Competència en tecnologies
PACF (GS comunes):	Llengua estrangera: alemany/anglès/francès
PACF (GS específiques):	Segona llengua estrangera: anglès/francès Biologia [només ocasionalment] Física Tecnologia industrial

- 8.5** Preferiblement, el qüestionari ha d'anar precedit de les instruccions per a resoldre'l, però en general no cal posar cap pregunta de mostra. Només posem aquestes instruccions en les matèries de grau mitjà de les PACF de competència en llengües estrangeres (anglès i francès).

Encercleu la lletra de l'opció que respon correctament a la qüestió plantejada.

Exemple:

0. I don't like this food.
- a) How nice of you!
 - b) You're right, it's not good.
 - c) See you later!

- 8.6** El qüestionari d'opció múltiple òptim ofereix cinc respostes possibles; d'acord amb la psicometria, no és recomanable de posar-ne menys. Tanmateix, el Departament d'Economia i Coneixement ha decidit que el nombre de respostes que han de figurar en les proves han de ser únicament quatre.

- 5.2. Al cim d'una muntanya, on la pressió atmosfèrica és inferior que a nivell del mar,
- a) la temperatura d'ebullició de l'aigua és més petita que a nivell del mar.
 - b) la temperatura d'ebullició de l'aigua és més gran que a nivell del mar.
 - c) la temperatura d'ebullició de l'aigua depèn de la temperatura ambient.
 - d) la temperatura d'ebullició de l'aigua sempre és igual a 100 °C.

En el cas de les PACF, el nombre de respostes possibles es redueix a tres en algunes matèries de llengües estrangeres (concretament, les de competència en llengües estrangeres d'anglès i de francès, de grau mitjà, i la de llengua estrangera d'anglès, de grau superior).

3. *(At a clothes shop)* Can I try this on?
- a) Sure, have you got the receipt?
 - b) Sure, does it suit you?
 - c) Sure, have you checked the size?

- 8.7** Per a designar les opcions fem servir lletres en negreta cursiva, amb un parèntesi de tancament en negreta rodona. Independentment de les lletres identificatives de les opcions, el text de cada resposta va entrat a un quadratí de distància respecte a l'enunciat.

1. D'on procedeix l'ozó que es detecta a les capes baixes de la troposfera?
 - a) De la capa d'ozó de l'estratosfera.
 - b) De la reacció de l'oxigen atmosfèric amb els clorofluorocarburs.
 - c) D'algunes activitats industrials.
 - d) De la reacció de l'oxigen amb els òxids de nitrogen.

8.8 Si l'enunciat de la qüestió forma una oració completa, separada sintàcticament de les solucions proposades, acaba amb un signe de puntuació fort que marca el final d'oració (un punt, un signe d'interrogació, etc.); en aquests casos, les solucions s'escriuen amb majúscula inicial i punt final, ja es tracti d'una oració, d'un sintagma o d'un sol mot.

- 5.1. L'acetat de plata és una sal poc soluble en aigua. Considerant que dissoldre'l és un procés endotèrmic i que l'àcid acètic és un àcid feble, quin dels canvis següents farà augmentar la solubilitat de l'acetat de plata en l'aigua?
 - a) Addició d'acetat de sodi.
 - b) Addició d'àcid nítric.
 - c) Addició d'acetat de plata.
 - d) Disminució de la temperatura.
5. Una biga és un element horitzontal de l'estructura d'un edifici que té la funció de suportar les càrregues i transmetre-les cap a les columnes. Quin tipus d'esforç ha de suportar la biga sense deformar-se?
 - a) Tracció.
 - b) Compressió.
 - c) Torsió.
 - d) Flexió.

8.9 Si l'enunciat de la qüestió forma una oració completa, separada sintàcticament de les solucions proposades, i, acaba amb un signe de puntuació fort que marca el final d'oració (un punt, un signe d'interrogació o, fins i tot, dos punts), però les solucions contenen únicament dates, abreviacions, fórmules o nombres aïllats, aquest tipus de solucions no han de portar cap majúscula inicial ni han d'acabar pas en punt.

1. Un motor d'inducció gira a $1\,728\text{ min}^{-1}$ quan està connectat a una freqüència $f = 60\text{ Hz}$. Quin és el nombre de parells de pols del motor?
 - a) 1
 - b) 2
 - c) 3
 - d) 4
2. La unitat en què s'expressa la potència reactiva és:
 - a) J
 - b) VA
 - c) W
 - d) var
3. Un motor d'inducció de dos parells de pols connectat a una xarxa de $f = 50\text{ Hz}$ treballa en condicions nominals i la velocitat de gir és $1\,428\text{ min}^{-1}$. Quin és el lliscament nominal en tant per cent?
 - a) 2,4%
 - b) 4,8%
 - c) 52,4%
 - d) 72%

4. Quanta energia, expressada en joules, consumeix una sandvitxera de 1800 W que tarda 5 min a fer un entrepà calent?
- 540 Kj
 - 6 J
 - 9 kJ
 - 360 J

En el cas que es tracti d'una enumeració de símbols, fórmules, etc., no cal tampoc posar-hi punt final.

2. Un corrent altern sinusoidal de 2 A de valor eficaç circula per una resistència $R = 2 \Omega$. Quin és el valor mitjà i quin és el valor màxim instantani, respectivament, de la potència consumida per la resistència?
- 4 W i 8 W
 - 8 W i 16 W
 - 12 W i 24 W
 - 16 W i 32 W

Davant un cas com el següent, en què cada opció conté tres respostes juxtaposades,

- 2.1. Fem vibrar una corda de 3,6 m de longitud pinçant-la perpendicularment. La corda oscilla amb una freqüència de 400 Hz. Les ones generades tarden 0,01 s a arribar a l'altre extrem de la corda. Calculeu la velocitat de propagació, la longitud d'ona i el període de l'ona produïda. Contesteu encerclant la lletra de la resposta correcta.
- $1440 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; 0,9 m; 0,01 s
 - $360 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; 0,9 m; $2,5 \times 10^{-3} \text{ s}$.
 - $360 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; 3,6 m; $2,5 \times 10^{-3} \text{ s}$.
 - $1440 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; 3,6 m; 0,01 s.

és preferible recórrer a les barres inclinades i no posar-hi cap punt final:

- 2.1. Fem vibrar una corda de 3,6 m de longitud pinçant-la perpendicularment. La corda oscilla amb una freqüència de 400 Hz. Les ones generades tarden 0,01 s a arribar a l'altre extrem de la corda. Calculeu la velocitat de propagació, la longitud d'ona i el període de l'ona produïda. Contesteu encerclant la lletra de la resposta correcta.
- $1440 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$ / 0,9 m / 0,01 s
 - $360 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$ / 0,9 m / $2,5 \times 10^{-3} \text{ s}$
 - $360 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$ / 3,6 m / $2,5 \times 10^{-3} \times \text{s}$
 - $1440 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$ / 3,6 m / 0,01 s

Notem que, a continuació d'un enunciat de la qüestió acabat en puntuació forta, si hi ha una (o més d'una) solució consistent en una oració o un sintagma, aleshores totes les solucions comencen amb majúscula i acaben en punt.

1. Un motor d'inducció gira a 1728 min^{-1} quan està connectat a una freqüència $f = 60 \text{ Hz}$. Quin és el nombre de parells de pols del motor?
- 1.
 - 2.
 - 3.
 - Cap de les respostes anteriors no és correcta.

2. Quina és la velocitat de l'objecte en l'instant corresponent als 10 s, expressada en $\text{km} \cdot \text{h}^{-1}$? Feu els càlculs necessaris i contesteu encerclant la lletra de la resposta correcta.
- a) $36 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$
 - b) $0 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$, perquè l'objecte està aturat.
 - c) $21,6 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$
 - d) $18 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$

Excepcionalment, en casos amb enunciats de la qüestió acabats en puntuació forta, si entre les solucions hi ha un predomini de les que no demanen punt final al costat d'una de consistent en un sol mot (que sí que en demanaria), no hi posarem cap majúscula inicial demarcativa ni tampoc cap punt final.

2. La unitat en què s'expressa la potència reactiva és:
- a) adimensional
 - b) VA
 - c) W
 - d) var

8.10 Tot i que aquesta disposició de l'enunciat acabat en puntuació forta és la disposició que confereix més llibertat a l'hora de redactar les respostes, de vegades l'enunciat és incomplet i necessita la compleció amb el concurs de les solucions proposades. Aquesta compleció ha de ser del mateix tipus en cadascuna d'aquestes solucions, i n'ha de resultar una oració coherent sintàcticament i semànticament en cada combinació. Per tant, l'enunciat ha de portar el signe de puntuació que li correspon perquè l'oració sigui llegible (sovint, cap signe; de vegades, una coma; mirarem d'evitar, però, els dos punts o els punts suspensius, perquè aquests estableixen un trencament sintàctic). Les solucions completives proposades, en aquest cas, les escrivim amb minúscula inicial i punt final.

1. Un interruptor diferencial és un element de protecció que serveix per a
- a) evitar que la potència subministrada per la companyia superi la potència contractada per l'usuari
 - b) protegir les persones de contactes directes i indirectes, per mitjà de la detecció dels corrents de fuga
 - c) detectar una sobretensió perillosa per a la instal·lació i desviar-la directament cap al terra de la instal·lació
 - d) Cap de les respostes anteriors no és correcta.
1. Una càrrega resistiva-inductiva monofàsica és alimentada a 230 V de tensió. La mesura del corrent consumit és $I = 10 \text{ A}$. Respecte a la potència activa P consumida de la xarxa, es pot assegurar que
- a) $P < 2300 \text{ W}$
 - b) $P = 2300 \text{ W}$
 - c) $P > 2300 \text{ W}$
 - d) no es pot fer cap deducció respecte al valor de P
- 5.4. Les reaccions químiques sempre són espontànies si
- a) són endotèrmiques i presenten una variació d'entropia negativa
 - b) són endotèrmiques i presenten una variació d'entropia positiva.
 - c) són exotèrmiques i presenten una variació d'entropia positiva.
 - d) són exotèrmiques i presenten una variació d'entropia negativa.

3. En els *Lieder* de Franz Schubert
- El paper del piano és secundari
 - sovint hi intervenen instruments de corda.
 - el piano i la veu comparteixen protagonisme.
 - la música és més important que el text.
6. El valor de pic d'una tensió composta d'un sistema trifàsic simètric i equilibrat és, respectivament del valor eficaç d'una tensió senzilla (simple) del mateix sistema
- $\sqrt{2}$ vegades més gran
 - $\sqrt{3}$ vegades més gran.
 - $\sqrt{6}$ vegades més gran.
 - $\sqrt{9}$ vegades més gran.
- 2.2. Sobre un pla d'1 m de longitud es posa un cos de 2 kg. Mantenim un dels extrems del pla a terra i l'altre extrem a 45 cm sobre el terra. El coeficient de fregament entre el cos i el pla és 0,6. Per tant, el cos
- baixarà a una velocitat constant
 - no baixarà.
 - baixarà amb un moviment accelerat.
 - pujarà.

8.11 Val la pena notar que, per un afany de coherència entre les opcions de resposta, un plantejament de qüestió i opcions només parcialment continu com ara

1. No hauries de comprar aliments
- caducats.
 - que engreixin.
 - que taquin.
 - Totes les respostes anteriors són correctes.

on l'opció *d* trenca l'esquema de resposta de *a*, *b* i *c*, és millor transformar-lo, si és possible i hi està d'acord el professor/a, en un plantejament de qüestió i opcions uniformement discontinu:

1. Quins aliments no hauries de comprar?
- Els que han caducat.
 - Els que engreixen.
 - Els que taquen.
 - Totes les respostes anteriors són correctes.

8.12 Les opcions de resposta d'una qüestió d'opció múltiple s'escriuen en cursiva quan es tracta de formes metalingüístiques.

2. Com s'anomena l'obertura d'una organització als mercats internacionals?
- Deslocalització.*
 - Globalització.*
 - Internacionalització.*
 - Totes les respostes anteriors són correctes.

8.13 Hi ha altres models de qüestions d'opció múltiple. En el següent, per exemple, es fan servir espais buits subratllats (que porten un espai de separació al davant i al darrere, excepte abans d'un signe de puntuació). Pel que fa a la puntuació de les solucions completives, en aquests casos s'ajusten al context dels espais en buit, se separen amb una barra inclinada que porta un espai a banda i banda, i no porten puntuació final.

1. Aquesta obra va ser escrita per un compositor [] però la seva sonoritat està influenciada per la música [] del []
- a) espanyol [] / alemanya [] / final del segle XIX
 - b) català / francesa / principi del segle XX
 - c) català / centreeuropea / mitjan segle XX
 - d) català / oriental / l'edat mitjana

Puntuació total i específica dels exercicis

- 8.14** Cal que comprovem que la puntuació de la prova suma 10 i que té una distribució coherent.
- 8.15** Quan explicitem la puntuació d'una qüestió, hem de tenir en compte el nombre de respostes que es demana en l'enunciat. Si la puntuació de la qüestió no es pot repartir d'una manera uniforme entre les diverses respostes, hem d'especificar el criteri de puntuació. Per exemple, si una qüestió val *un* punt però es demanen *cinc* respostes (posem per cas que l'aspirant ha d'anomenar cinc elements), els professors correctors poden deduir que cada resposta correcta val 0,2 punts. Però si en una qüestió que val *un* punt es demana que l'aspirant anomeni *set* elements o que empleni *dotze* caselles d'una taula, com que la puntuació no es pot dividir d'una manera exacta, els professors correctors de la prova no podran deduir quant val exactament cada resposta correcta. En casos com aquest, hem d'especificar com es distribueix la puntuació o com s'avalua la qüestió.
- 8.16** La puntuació ha de ser idèntica en la versió catalana i en l'espanyola.
- 8.17** Tots els enunciats porten la puntuació corresponent entre claudàtors. La puntuació que es dona per cada exercici se situa, en línia a part, a l'altura de la primera lletra del text i es compon amb lletra de pal sec (Futura), sense negreta i en un cos més petit.

Interpreteu els resultats de l'experiment.
[1 punt]

Exercici 6
[...]

Indiqueu, a la columna de la dreta, la lletra del dibuix que es correspon amb les cèl·lules, estructures i processos indicats a la taula.
[2 punts]

Exercici 3
[2 punts en total]

El dibuix següent mostra l'estructura del virus de l'hepatitis C:
[...]

- a) Indiqueu el nom de les parts senyalades en el dibuix.
[0,5 punts]
- b) Si extraiem d'aquest virus la molècula marcada amb la lletra B i injectem el virus modificat a una persona, aquesta persona contraurà l'hepatitis C? Justifiqueu la resposta.
[1,5 punts]

- 8.18** Els punts que val cada qüestió s'escriuen amb xifres i entre claudàtors.

[català] * [un] punt
* [1 punt]

	[1 punt]	[0,1 punts]
[espanyol]	[1 punto]	[1,2 puntos]
[alemany]	[1 Punkt]	[0,17 Punkte]
[anglès]	[1 mark]	[0.25 marks]
	[1 point]	[0.33 points]
[francès]	[1 point]	[2 points]

8.19 Quan en la indicació del valor dels exercicis s'especifica la puntuació total de l'exercici seguida de la puntuació assignada a cada aspecte o part, separem els valors amb dos punts.

[català]	[2 punts]	[0,5 punts per cada cas]
[francès]	[2,5 punts]	[0,25 points par question]

Quan, a més de la puntuació total d'un exercici, es vol especificar la puntuació parcial dels apartats que el formen, cal disposar els dos tipus de puntuació d'una de les dues maneres següents.

Primera opció:

Definiu els mots següents i doneu-ne un sinònim.
 [1 punt: 0,5 punts per cada apartat]

- a)
- b)

Segona opció:

Definiu els mots següents i doneu-ne un sinònim.
 [1 punt en total]

- a) [0,5 punts]
- b) [0,5 punts]

En la primera opció, com que la redacció és seguida, no cal posar «en total» abans d'especificar la puntuació dels apartats.

Notem que, en la primera opció, hi haurà variants de redacció segons el tema de la pregunta o l'estructura de la prova:

- [1 punt: 0,5 punts per cada apartat]
- [1 punt: 0,5 punts per cada relació]
- [2 punts: 1 punt per cada equació]
- [1 punt: 0,5 punts per cada problema]
- [1 punt: 0,5 punts per cada pregunta]

D'altra banda, no són recomanables variants del tipus:

- * [1 punt: cada apartat va] 0,2 punts]

Excepcionalment, acceptem especificacions com ara:

[5 puntos: 3 puntos por el contenido y 2 puntos por la capacidad de argumentar]

En les proves de llengües estrangeres acceptem el criteri dels professors redactors:

[2,5 points: 0,25 points par question]

[3 marks: 0.5 marks for each correct answer]

En les observacions tramades dels solucionaris no hi fem canvis:

En aquest exercici cal valorar:

— La resolució correcta de les vistes segons la solució donada a continuació.

[1,5 punts: 0,5 punts per cada vista]

[2,5 punts]

En aquest exercici cal valorar:

— La construcció correcta del polígon estrellat.

[2 punts]

— La diferenciació dels valors de línia.

[0,5 punts]

Adjudiqueu 0,5 punts per la definició i 0,5 punts pels exemples.

Adjudiqueu 0,2 punts per casella.

Adjudiqueu 0,25 punts per cada casella ben contestada.

Adjudiqueu 0,4 punts per afirmació correcta.

Adjudiqueu 0,25 punts per hormona i 0,25 punts per funció.

Valoreu cada resposta correcta amb 0,4 punts.

Valoreu cada resposta correcta amb 0,67 punts, fins a un màxim global de 2 punts.

Si les puntuacions parcials no són idèntiques, l'única disposició adequada per a la puntuació és la segona opció, no pas la primera. No seria bona, doncs, la disposició de la puntuació següent:

- * 1. Tres socis es reparteixen certa quantitat de diners. El primer s'emporta una quarta part del total, el segon el 40 % del total i el tercer 490 €.
- [1,5 punts: 0,5 punts per l'apartat a i 1 punt per l'apartat b]
- a) Plantegeu una equació de primer grau adequada per a resoldre el problema.
- b) Resoleu l'equació de l'apartat anterior per solucionar el problema i saber quants diners s'emporta cadascun d'ells.

La disposició adequada és:

Tres socis es reparteixen certa quantitat de diners. El primer s'emporta una quarta part del total, el segon el 40 % del total i el tercer 490 €.

[1,5 punts en total]

a) Plantegeu una equació de primer grau adequada per a resoldre el problema.

[0,5 punts]

b) Resoleu l'equació de l'apartat anterior per solucionar el problema i saber quants diners s'emporta cadascun d'ells.

[1 punt]

En els casos d'especificació de la puntuació en la mateixa línia, tant en català com en espanyol repetim sempre la paraula *punts* (espanyol, *puntos*). Per tant, no és admissible un cas com el següent:

[espanyol] * [5 puntos: 3]por el contenido y 2]por la capacidad de argumentar...]

Pel que fa a l'explicitació del total de la puntuació expressada, en les proves de llengües estrangeres, per l'estructura que tenen, no és mai necessària. Tanmateix, si en alguna ocasió realment calgués fer-ne l'explicitació, sapiguem que les fórmules de cada llengua són:

[alemany] [Insgesamt: 2,5 Punkte]

[francès] [Total]: 4 points]

Si s'afegeixen especificacions dins els mateixos claudàtors que contenen la puntuació total, no explicitem el nom *total* en cap llengua.

[francès] * [0,5 points par réponse correcte ; total]: 4 points.]

[francès] [4 points : 0,5 points par réponse correcte]

8.20 En el cas dels qüestionaris d'opció múltiple, especifiquem entre claudàtors i en un cos de lletra més petit com es puntua la resposta correcta, la resposta incorrecta i la pregunta no contestada. Si es descompten punts per cada error, cal comprovar que no es puguin restar més punts que el valor total de la pregunta. Així mateix, en aquests qüestionaris, cal que el nombre de punts final sigui divisible pel nombre d'apartats.

Observeu el mapa polític d'Europa i relacioneu els números que hi apareixen amb els noms de capitals europees proposats al costat. Escriuiu el número corresponent dins les caselles.

[1 punt: 0,25 punts per cada relació]

8.21 La puntuació del solucionari i la de l'examen ha de ser la mateixa. En els qüestionaris d'opció múltiple i en els exercicis d'omplir caselles en general, la puntuació addicional que a vegades hi ha al solucionari també ha d'aparèixer a l'examen, amb una diferència de redacció: el que en l'examen pot aparèixer en futur, en el solucionari ha d'anar en present d'indicatiu.

[examen]

[0,5 punts per cada resposta correcta; -0,17 punts per cada resposta incorrecta. Per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

[solucionari]

[0,5 punts per cada resposta correcta; -0,17 punts per cada resposta incorrecta. Per les qüestions no contestades no hi ha cap descompte.]

Cal evitar, però, d'utilitzar el futur quan no és necessari:

* [4 punts: 2,5 punts per l'exterior de l'objecte, 0,5 punts dels quals correspondran als contorns aparents, i 1,5 punts pel forat interior.]

[4 punts: 2,5 punts per l'exterior de l'objecte, 0,5 punts dels quals corresponen als contorns aparents, i 1,5 punts pel forat interior.]

Taules, quadres i figures

8.22 Sempre que sigui possible cal proporcionar el material gràfic en documents separats dels fitxers de text (MS Word[®]), en format TIFF (a 300 dpi de resolució, com a mínim, i amb una mida semblant a la que ha de tenir al final) o en FreeHand[®] obert per a poder-ne fer un fitxer EPS. En aquest sentit, cal anar amb compte amb les imatges baixades d'Internet, ja que una resolució de 72 dpi no és suficient. Com a últim recurs, els professors redactors poden donar les il·lustracions al Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans perquè les escanegi.

8.23 La *taula* és la disposició de dades en forma de llista vertical, mentre que un *quadre* és més genèric i pot acollir tota mena d'informació literal o gràfica.

8.24 *Gràfic* i *gràfica* no signifiquen el mateix: un gràfic és la representació d'una cosa mitjançant un dibuix (una taula, un esquema, entre d'altres), mentre que una gràfica és la «línia geomètrica» resultant d'una funció. Noteu l'ús de les preposicions:

[català] Representeu els resultats en un gràfic / Representeu els resultats amb una gràfica

[espanyol] Represente los resultados en un gráfico / Represente los resultados con una gráfica

Si el gràfic no conté línies o punts sinó barres, sectors, etc., l'anomenem preferiblement *diagrama*.

Un diagrama de barres

Dos casos especials de diagrama de barres són: l'histograma (que recull les freqüències d'una variable en barres verticals) i la piràmide de població (que té les barres disposades horitzontalment en dos blocs per sexes; també es pot anomenar *piràmide d'edats* o *triangle d'edats*).

8.25 Les taules d'informació han de portar títol, preferentment. Aquest ha d'anar centrat, en cursiva i sense punt final. Els encapçalaments de columna s'escriuen en cursiva i els camps situats a l'esquerra en rodona (vegeu la figura 2), llevat dels casos en què la capçalera, per qüestions d'espai, s'ha traslladat a la columna de l'esquerra i aleshores no va centrada, sinó justificada a l'esquerra. Les columnes que contenen les dades es justifiquen a la dreta.

El text de les taules s'ha de compondre en un cos més petit que el text general i no han de portar filet al voltant

<i>Evolució de la població a Espanya per grups d'edat (%)</i>					
	<i>1900</i>	<i>1960</i>	<i>1980</i>	<i>1995</i>	<i>2008</i>
0-19 anys	42	35	34	24	19
20-64 anys	53	57	55	60	64
65 o més	5	8	11	16	17

FONT: Instituto Nacional de Estadística, 2009.

FIGURA 2. *Exemple de taula amb títol i font*

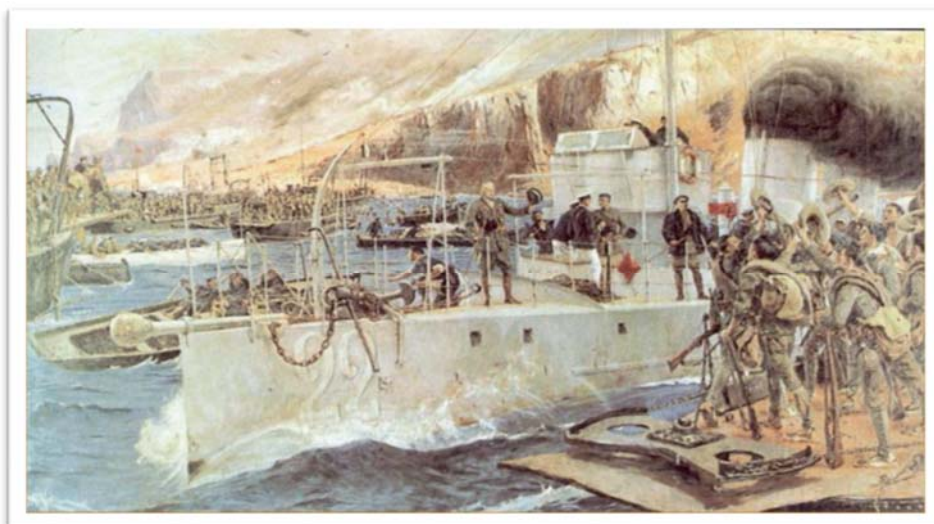
Les taules que s'han d'emplenar també porten els encapçalaments de columna i els camps de l'esquerra centrats tant verticalment com horitzontalment. Per a més informació sobre la maquetació de les taules, vegeu els epígrafs 12.27-12.38.

8.26 Les figures, en general, han de portar peu i la font completa. Si hi ha més d'una taula, imatge o figura, hem de numerar-les (vegeu les figures 3 i 4). No és imprescindible el filet al voltant. Per a tenir més informació sobre la maquetació de figures i altres il·lustracions i els textos que les acompanyen (peus, fonts, títols, etc.), vegeu l'epígraf 12.27 i la taula 68.

IMATGE B. *Meal Tray* ('Safata per a Menjar'), feta de silicona i apta per a menjar-hi. MAEZM, Corea, 2008

FIGURA 3. *Exemple de figura numerada i amb peu justificat*

El desembarcament d'Alhucemas, de José Moreno Carbonero (1927)

FIGURA 4. Exemple de figura amb peu centrat

- 8.27** En els mapes, les taules i els gràfics, el text s'escriu en la llengua de la versió de la prova: català o espanyol. Per tant, si cal, els hem de traduir.
- 8.28** Si una taula o una figura inclouen una llista de termes que està ordenada alfabèticament, el criteri d'ordenació respecta l'ordre alfabètic de cada llengua.

<i>Termes</i>	<i>Términos</i>
alzina	chopo
faig	encina
pi	haya
pollancre	pino
roure	roble

Tanmateix, si els termes ordenats són matèria directa de l'exercici (i, doncs, van numerats amb lletres o xifres), convé mantenir el paral·lelisme entre la solució resultant en català i la solució resultant en espanyol, i l'ordenació dels termes de la versió espanyola es farà en funció de l'ordenació alfabètica dels termes de taules en català.

Seguim aquest mateix criteri en les taules que contenen dades encreuades (com les que surten en la prova d'economia), en què hi ha d'haver la mateixa presentació (i, per tant, la mateixa ordenació) de les dades numèriques en la prova en espanyol que en la prova en català.

[català]

<i>Conceptes (ordenats alfabèticament)</i>	<i>Imports (€)</i>
Amortització acumulada	18.000
Bancs	100.000
Capital	110.000
Despeses de personal	96.000
Deutes a llarg termini	25.000
Equips per a processos d'informació	10.000
Fons de comerç	8.000

[espanyol]

<i>Conceptos (sin ordenar)</i>	<i>Importes (€)</i>
Amortización acumulada	18.000
Bancos	100.000
Capital	110.000
Gastos de personal	96.000
Deudas a largo plazo	25.000
Equipos para procesos de información	10.000
Fondos de comercio	8.000

En el cas que en la versió en català d'aquestes taules s'indiqui que els conceptes estan ordenats alfabèticament, caldrà indicar en la versió en espanyol que els conceptes no s'han ordenat, amb l'expressió «(sin ordenar)» entre parèntesis.

- 8.29** Cal que revisem que les figures tenen les mateixes dimensions en les proves i en el solucionari, i que les fletxes, si n'hi ha, estan ben col·locades.
- 8.30** Si alguna imatge porta text incorporat, cal que aquest es pugui llegir i corregir; per això és important que tinguin una bona resolució.
- 8.31** No es poden fer servir imatges amb marques d'aigua o que poden estar subjectes a drets d'imatge.
- 8.32** Si es fan dibuixos amb l'MS Word®, hem de comprovar que aquests s'imprimeixen bé i que es veuen completament un cop fet el document en PDF.
- 8.33** Les fórmules s'han de lliurar en format d'imatge sense tancar; per això aconsellem treballar amb l'editor d'equacions de l'MS Word®. Per a assegurar que les fórmules es mantinguin correctament, és fonamental que els correctors en tinguin una còpia en paper validada pels professors redactors.

Textos de suport i citacions

- 8.34** Els professors redactors han d'adjuntar el text original d'on han tret la citació (també en el cas d'una traducció) per a poder-ne fer la comprovació, perquè de vegades conté subratllats, cursives o negretes que són rellevants per algun motiu, i per a assegurar-nos que s'ha copiat correctament el dit text.
- 8.35** Les citacions en paràgraf a part i els textos de suport es componen en un cos més petit que el text general. A més, cal entrar el paràgraf de la citació el doble que l'espai habitual. En canvi, el text de suport no cal entrar-lo el doble. En el cas dels poemes, a més, se centra el bloc de text per la línia més llarga (incloent-hi el títol).
- Quan el text de suport apareix inserit en el que és l'estructura d'una qüestió numerada, la disposició del text s'ajusta a l'altura de l'enunciat, no pas a la del número de la qüestió:

5. Llegiu el text següent i responeu a les qüestions plantejades a continuació.
[2 punts]

El llegat de Gandhi, una eina útil per a transformar el món

[...] Qui era Gandhi?

Comprendre Gandhi significa apropar-se al context cultural, polític i social en què va viure: l'Índia britànica del darrer terç del segle XIX i primera meitat del segle XX; una Índia ancestral, plena d'història; però també incorporada, pel caràcter de colònia preferent de l'Imperi britànic, al món modern dels segles esmentats. Gandhi ultrapassa el seu univers específic i esdevé un exemple viu, personal i paradigmàtic del diàleg amb el món occidental i amb diversos dels corrents culturals i polítics que se'n deriven.

Mohandas Karamchand Gandhi va néixer el 2 d'octubre de 1869 a Porbandar, un poble banyat per l'oceà Índic, a la península de Kathiawar. Era el fill petit d'una família que, en termes occidentals, considerariem de classe mitjana. El seu pare ocupà diversos càrrecs polítics per a l'estat de Gujarat i era un home influent. Però la societat índia estava molt marcada per la pertinença a la casta. L'estructura social de l'hinduisme es dividia en quatre castes subdividides en milers de subcastes. Les quatre bàsiques eren, per ordre de consideració:

- Els braman (la casta sacerdotal).
- Els ksatriya (la casta guerrera).
- Els vaisya (comerciants, professions liberals...).
- Els sudra (treballadors manuals, la casta més baixa en el sistema hindú).

[...].

Adaptació feta a partir d'un text del blog

d'Artur DOMINGO i BARNILS. «El llegat de Gandhi». *Filopontos* [en línia] (3 maig 2013)

- a) Anomeneu dues característiques de la societat índia que apareixen en el text.
- b) Esmenteu dos aspectes característics del jainisme.

Però si el text de suport va encapçalat per un enunciat previ a l'estructura de les qüestions numerades de la prova, o si no porta cap mena d'encapçalament, aleshores ajustem el text a la caixa més ampla.

Llegiu el text i feu els exercicis de la pàgina següent.

El meu cor s'accelerava (sovint sense cap causa externa que ho justificués) i temia morir d'un atac fulminant. Una piga microscòpica era l'indici d'un mal lleig. I això, per no parlar de les fiblades que atacaven a traïció els òrgans més desprevinguts o de les protuberàncies sospitoses que palpant-me amb perseverança descobria en els replecs més recòndits del cos. Com que tenia la vaga consciència de ser una desgraciada víctima de la hipocondria familiar, alimentada per generacions i generacions de mares patidores, intentava resistir-me fins al darrer moment a donar credibilitat als meus símptomes, i encara més a visitar el metge. [...].

En l'enèsima visita per a descartar malalties imaginàries, el metge em va acabar mirant amb una seriositat que devia reservar per als casos greus.

—Efectivament, vostè està malalt—va admetre—. Necessita un psicòleg que tracti la seva hipocondria. No se m'havia acudit mai prendre'm seriosament la meva obsessió per les malalties, és a dir, incorporar-la a la llista dels meus mals. D'alguna manera m'adonava que la hipocondria les contenia totes, que era d'un rang superior, una supermalaltia que em permetia experimentar-les totes, patir-les totes. Potser per això — només ara queia de la figuera!— era l'única autèntica.

[...].

Text extret del blog de

Gerard BAGUÉ. «El malalt imaginari». *Contes de carrer* [en línia] (24 maig 2010)

1. Resum

[...]

[4 punts]

Les citacions de menys de tres línies poden anar inserides dins el paràgraf, entre cometes baixes, és a dir, no cal aïllar-les en un paràgraf a part.

- 8.36** Si es vol fer constar la referència bibliogràfica dels textos de suport o citacions textuais, s'ha de situar al peu del text i alinear a la dreta, amb un cos més petit que el text citat. Si, a més a més, els professors redactors volen indicar la paginació d'una citació, amb la intenció d'indicar que la citació és al començament o al final del llibre d'on l'han extreta, la hi poden posar.

Estratègies de dissolució, llegir i viatjar, que el transeünt practicava constantment. Mai abans les havia pogut fer servir amb tanta impunitat i fermesa. Quan vagarejava, intentava que el seu caminar fos una mena de dilució, de disgregació entre els diversos trajectes dels vianants, com si una boira baixa pogués fer desaparèixer el seu rastre i confondre'l amb el dels altres, i si a la ciutat pensava això, en els llibres deixava el seu propi rastre, com si es deixés ell mateix, com si es perdés.

Francesc SERÉS. «Ignorar-se. Un home sol. 1989».

A: *De fems i de marbres*. Barcelona: Quaderns Crema, 2003, p. 59

- 8.37** Els títols dels textos de suport es destaquen amb negreta i van centrats, raó per la qual és preferible ajustar la primera línia del text de suport a caixa, això és, no sagnar-la. Preferiblement, els títols s'escriuen només amb la inicial absoluta en majúscula.

Tout le monde aime le cinéma, mais...

Le cinéma occupe encore une place centrale dans la culture populaire. Il est plus grand que la télévision, plus spectaculaire que les jeux vidéo, plus important que les vidéos virales sur Internet, même si toutes ces choses peuvent être plus intéressantes, plus rentables ou plus amusantes. Tout le monde aime le cinéma ! Mais la relation entre le cinéma et son public traverse un mauvais moment. Cet été, les recettes ont battu des records, mais le nombre de spectateurs n'a jamais été aussi bas depuis l'été 1997.

Per als títols i subtítols dels textos de suport de les matèries d'anglès, vegeu l'epígraf 9.25.

- 8.38** Si hi ha un subtítol entre el títol i el text de suport, es compon amb lletra cursiva, sense punt final. A més, va centrat si el títol també ho està.

Un tresor caigut del cel

Un muntanyenc troba al Mont Blanc una maleta amb un centenar de pedres precioses

Durant gairebé mig segle, el Mont Blanc ha guardat a les seves entranyes un misteriós tresor: una caixa metàl·lica amb un centenar de pedres precioses a l'interior. Trobada el 9 de setembre passat per un alpinista francès, es tracta molt probablement d'una de les restes del Boeing 707 d'Air India, que es va estavellar a prop del cim, amb cent disset persones a bord.

- 8.39** Si dins del text de suport hi ha títols d'apartats, aquests títols es componen com si es tractés d'un subtítol (amb lletra cursiva sense negreta ni punt final), però alineats a caixa. A més, van precedits d'una línia blanca i seguits de mitja blanca, i el text de sota ha de començar sagnat.

Why Dads Don't Talk about Balance

Several LinkedIn Influencers weighed in on the topic of working parents this week. Here's what two of them had to say.

Sallie Krawcheck, chair of Ellevest Network and Ellevest Asset Management

"I spent one weekend away with each of the kids every year... for the most part these weekends are remembered fondly," Krawcheck wrote. "Getting away from the routine meant everything." "I convinced my husband early on... that when one of the little ones woke up in the middle of the night and screamed 'Mommy!', they actually meant 'Parent of either gender'. [...]"

Wade Burgess, vice president of talent solutions at LinkedIn

Burgess offered his own practical ways to "deal with things that men simply don't bring up due to the strange social implication that work/life balance isn't as much of an issue for men as it is for women." [...]"

- 8.40** La numeració de les línies dels textos de suport de les proves de llengua o literatura comença a partir del títol del text i no es compten les línies blanques.

El ratolí d'ordinador

Quan el nord-americà Douglas Engelbart va patentar, el 1970, un «indicador de posició XY per a pantalla d'ordinador», poca gent devia intuir que allò permetria a la informàtica arribar a tothom. Engelbart era un tècnic electrònic amb talent que havia treballat a la NASA i creat després el seu propi laboratori a Stanford.

5

Tanmateix, si els professors redactors no tenen en compte el títol del text, respectarem la numeració que hagin fet.

- 8.41** Les crides per a donar la definició d'un terme o bé l'equivalència corresponent es fan, preferiblement, amb nombres volats o, si només n'hi ha una, amb un asterisc.

La nota de la crida se situa a continuació del text que la demana, després de la referència bibliogràfica (si n'hi ha), separada del text amb una línia blanca i un filet. Entre filet i nota no hi va cap línia en blanc.

A la nota, entre l'asterisc (volat) i el terme reprès cal deixar, com a mínim, l'espai d'un quadratí (igual que si hi ha un número o lletra amb un punt, els quals aquí no van volats). El terme o els termes s'han d'escriure en cursiva i caixa baixa inicial i la definició o l'equivalent, en rodona. El conjunt de la crida ha de tenir un cos més petit que el del text immediatament superior.

En el cas que es tracti d'un glossari d'equivalències és convenient que hi hagi tant l'equivalent en català com en espanyol (excepte en les PACF), separats per una barra inclinada (amb un espai a cada banda) i sense punt final.

Chemists also depend on petrol molecules to obtain other molecules to combat illnesses. In addition, the artificial colouring and flavour of industrial food also come from combining petrol molecules. Finally, petrol is even necessary to make our clothes. Synthetic fabrics^{*} are made with plastic, which also derives from this black liquid.

^{*} fabric: teixit / tejido

At the beginning of last year, G. Giuliani, a technician who was working on an experiment at a national laboratory in Italy, issued an urgent warning that a large earthquake¹ was about to strike the Abruzzo region. The prediction was based on measurements he had made of high levels of radon² gas, presumably released from rocks that were being moved by the pressure of a coming quake.

1. ¹ *earthquake*: terratrèmol / terremoto

2. ² *radon*: element químic que pertany als gasos nobles / elemento químico perteneciente a los gases nobles

Si hi ha barreja d'equivalències i de glosses o definicions, és preferible que tots els paràgrafs acabin en punt.

revenir sur terre : ^Revenir sur le plan des réalités concrètes et non de l'imagination¹

8.42 Cal tenir en compte que, en les matèries de llengües estrangeres, les entrades del glossari han de ser, si són noms, en singular i, si són verbs, en infinitiu. És a dir, el terme marcat dins el text de suport pot aparèixer en plural o bé, si es tracta d'un verb, conjugat, però a l'hora de recollir-los en el glossari cal considerar-los entrades de diccionari.

8.43 Els textos de suport que són obres teatrals han de seguir la disposició ortotipogràfica següent en els diàlegs dels personatges.

Tant en català com en espanyol, els noms dels personatges s'escriuen en versaleta (llevat de la inicial, que va en majúscula). Si hi ha una acotació, l'escrivim en cursiva i entre parèntesis (aquests també en cursiva), respectant la puntuació que hi correspongui. Si els noms dels personatges es justifiquen a l'esquerra, a la mateixa línia que el diàleg, aquest va introduït amb dos punts. Els paràgrafs es componen sagnats a la francesa.

NANDO (*en veu baixa*): Què passa?

MANELIC: Que us cridava l'amo.

JOSEP (*en veu baixa*): Mort!

PEPA (*en veu baixa*): Jesús!

(*Exclamació de tothom en veure el cadàver.*)

MANELIC: I ara vosaltres a riure força! A riure! I tu, Marta, vine!

MARTA: Sí, sí! Anem's-en, anem's-en!...

MANELIC (*emportant-se-la a braços*): Lluny de la terra baixa! (*Perquè li obrin pas.*) Fora tothom!

Aparteu-se! He mort el llop! He mort el llop! He mort el llop!

(*Ho va repetint cridant mentre s'allunya.*)

En espanyol, per tradició, s'admet que, en comptes dels dos punts, el nom del personatge es tanqui amb un punt, seguit immediatament d'un guió llarg abans del diàleg, que comença després d'un espai en blanc, o bé simplement un punt seguit d'un espai (OLE, § 3.4.7.2.4, p. 379).

EL EMPEÑISTA.— ¿Qué ha sido, sereno?

EL SERENO.— Un preso que ha intentado fugarse.

MAX.— Latino, ya no puedo gritar... ¡Me muero de rabia!... Estoy mascando ortigas. Ese muerto sabía su fin... No le asustaba, pero temía el tormento... La Leyenda Negra, en estos días menguados, es la Historia de España. Nuestra vida es un círculo dantesco. Rabia y vergüenza. Me muero de hambre, satisfecho de no haber llevado una triste velilla en la trágica mojiganga. ¿Has oído los comentarios de esa gente, viejo canalla? Tú eres como ellos. Peor que ellos, porque no tienes una peseta y propagas la mala literatura, por entregas. Latino, vil corredor de aventuras insulsas, llévame al Viaducto. Te invito a regenerarte con un vuelo.

DON LATINO.— ¡Max, no te pongas estupendo!

Si els noms dels personatges se centren en línia a part del diàleg, els dos punts són sobrers.

EL MINISTRO

¿Y ese hombre quién es?

MAX

¡Un amigo de los tiempos heroicos! ¡No me reconoces, Paco! ¡Tanto me ha cambiado la vida!
¡No me reconoces! ¡Soy Máximo Estrella!

EL MINISTRO

¡Claro! ¡Claro! ¡Claro! ¿Pero estás ciego?

MAX

Como Homero y como Belisario.

[...]

EL MINISTRO

Válgate Dios. ¿Y cómo no te has acordado de venir a verme antes de ahora? Apenas leo tu firma en los periódicos.

MAX

¡Vivo olvidado! Tú has sido un vidente dejando las letras por hacernos felices gobernando. Paco, las letras no dan para comer. ¡Las letras son colorín, pingajo y hambre!

EL MINISTRO

Las letras, ciertamente, no tienen la consideración que debieran, pero son ya un valor que se cotiza. Amigo Max, yo voy a continuar trabajando. A este pollo (*se refiere al secretario del ministro, Dieguito*) le dejas una nota de lo que deseas... Llegas ya un poco tarde.

Si en una acotació apareix un nom de personatge, s'ha de compondre en versaleta cursiva.

- 8.44** Els textos de suport que provenen d'articles de diari escrits des d'una corresponsalia solen començar amb la referència al lloc de redacció. Aquesta indicació se separa sempre del text de la notícia amb un guió mitjà (més curt que el guió dels incisos) separat per un espai a banda i banda.

COPENHAGEN The Danish inventor Peter Madsen was formally indicted on Tuesday on charges of homicide in connection with the death in August of Kim Wall, a Swedish journalist who had boarded his submarine to interview him.

Referències bibliogràfiques dels textos de suport

- 8.45** Per a la composició de les referències bibliogràfiques dels textos de suport, l'obra de referència és la següent:

Citació bibliogràfica. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de Política Lingüística, 2012. També disponible en línia a: http://lengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/btpl/arxiu/1_citaciobibliografica.pdf. [Consulta: 6 de juliol de 2018].

A més, cal tenir en compte les indicacions específiques que segueixen.

- 8.46** Les referències bibliogràfiques han de constar, com a mínim, d'autor o autora i de títol. Les componem alineades a la dreta sota el text de suport després d'una blanca, en un cos mig punt més petit que el del text referenciat. Si la referència és molt llarga, la partim al final d'algun dels blocs d'informació; preferiblement, de la manera que es mostra a continuació.

PART DE PUBLICACIÓ EN SÈRIE

Josep ABELLA. «La llengua i la cultura». *Avui* (14 gener 2003), p. 13

Joana SIRVENT. «Una sortida exemplar». *La Vanguardia. Cultura* (5 setembre 2008), p. 10

MONOGRAFIA

Miquel OVELLA. *La ciència europea*.
Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004

PART DE MONOGRAFIA

Miquel OVELLA. «La ciència incerta». A: *La ciència europea*.
Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004

Francesc SERÉS. «Ignorar-se. Un home sol. 1989».
A: *De fems i de marbres*. Barcelona: Quaderns Crema, 2003, p. 59

Luis SEPÚLVEDA. «Historia mínima». En: *La lámpara de Aladino*.
Barcelona: Tusquets, 2008, pp. 63-64

- 8.47** Si el nom de l'autor o autora comença amb una vocal, fem baixar a la línia següent la preposició *de*.

Adaptació feta a partir del text de
Ramon FOLCH. *Risc, tsunami, Kyoto*, 2005

Adaptació feta a partir del text
d'Amadeu MONTSERRAT. *Una aventura als antípodes*, 2005

- 8.48** Sempre que el text de suport sigui una traducció d'un altre text original, cal fer constar aquest fet.

[català]

Traducció feta a partir del text de
Wikipedia: La enciclopedia libre [en línia].
<http://es.wikipedia.org/wiki/Marte_%28planeta%29>

[espanyol]

Traducción realizada a partir del texto
Globalización i medi ambient: El segle de l'ecologia.
Diputació de Barcelona i Associació Una Sola Terra, 2002

- 8.49** Considerem que un text és adaptat quan els professors redactors han modificat el contingut del text original, o bé quan ha calgut fer-hi una correcció més enllà de la mera correcció ortotipogràfica (correcció de mots, expressions, etc.).

Si el text de suport és una obra literària (conte, assaig, novel·la, obra de teatre) o un text històric, en principi no el considerem un text adaptat.

Si en el text hi ha omissions respecte de l'original les indiquem per mitjà del símbol «[...]». Si hi ha moltes omissions, podem optar per eliminar-les, sempre que en la referència

bibliogràfica consti que es tracta d'un text adaptat i que el professor o professora hi estigui d'acord. Vegeu els epígrafs 7.39-7.40 per a l'ús d'aquest símbol.

[català]	Adaptació feta a partir del text de Valentí PUIG. «La lectura com a anacronisme». <i>La Vanguardia</i> (20 novembre 2011)
	Adaptació feta a partir d'un text publicat a <i>El Periódico de Catalunya</i> (26 octubre 2007)
[espanyol]	Adaptación realizada a partir del texto de Alejandro LUCÍA. <i>Sobre fisiología del deporte</i>
	Adaptación realizada a partir del texto de Rosa MONTERO. «La hidra». <i>El País</i> (25 mayo 2010)
	Adaptación realizada a partir de un texto de <i>El Periódico de Catalunya</i> (26 octubre 2007)
	Traducción y adaptación a partir de un texto de <i>L'Econòmic</i> (31 enero 2015)
[alemany]	Text bearbeitet und gekürzt aus <i>Deutsch perfekt</i> (Juni 2009)
	Vereinfacht/Verändert und gekürzt aus Efrain ESPINOSA VILLEGAS. <i>Jugendmagazin aus Hamburg</i> [online]
[anglès]	Text adapted from an article by Alex WILLIAMS. <i>The New York Times</i> (October 15, 2006)
	Text adapted from an article by BBC News [online] (June 26, 2015)
	Extracts from an article by Dave BERNARD. <i>Yahoo News</i> [online] (November 1, 2014)
[francès]	Texte adapté d'un article de Jacques PAUBEL. <i>Le français dans le monde</i> (8 février 2011)
	D'après <i>Le Nouvel Observateur</i> (17 octobre 2013)

8.50 Si l'obra consisteix en una publicació que agrupa diverses obres originàriament independents, els diversos títols se separen amb un punt i coma en rodona.

Traducció feta a partir del text de
Sigmund FREUD. *Psicología de las masas* []
Más allá del principio del placer [] *El porvenir de una ilusión*.
Madrid: Alianza Editorial, 1984

8.51 Si l'obra és un suplement d'una publicació periòdica, fem constar de primer el títol de la publicació i a continuació el del suplement, separats per un punt.

Traducció feta a partir del text
«El juez de las lecciones ejemplares».
La Vanguardia [] *Revista* (3 novembre 2002)

Tanmateix, si el títol del suplement inclou el títol de la publicació periòdica, fem constar només el primer: per exemple, «*Ara Ciència*» (i no «*Ara. Ara Ciència*») i «*El País Semanal*» (i no «*El País. El País Semanal*»).

8.52 En les referències bibliogràfiques, tot i que, en general, ometem la paraula *Editorial* o *Editors* en la informació corresponent a l'editorial, les denominacions «Edicions 62», «Edicions 3 i 4» i «Alianza Editorial» s'han de respectar completes.

8.53 Les adreces electròniques i les adreces d'Internet que apareixen dins de text o que no formen part d'una referència bibliogràfica estricta es componen en cursiva i no s'emmarquen amb angles.

Per a resoldre aquests casos, podeu consultar el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (<http://dlc.iec.cat>).

8.54 En els textos extrets d'Internet, tant si duen l'enllaç corresponent com si no, hem de posar l'etiqueta «[en línia]» en la llengua que els pertoqui.

Adaptació feta a partir del text de
Jaume CELA i Juli PALOU. «Tintín a la foguera».
Ara Criatures [en línia] (22 octubre 2011)

Adaptación realizada a partir del texto de
Juan ESLAVA GALÁN. *Lo que ha cambiado España* [en línea]
<http://www.juaneslavangalan.com/columnas_texto.php?id=16>

Text adapted from an article by
Anahad O'CONNOR. *The New York Times* [online] (August 22, 2011)

8.55 Cal tenir present que les adreces electròniques no han d'acabar mai amb una barra inclinada perquè és sobrera, i sovint ja són prou llargues.

* <<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/BTPL/arxius>>

<<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/BTPL/arxius>>

8.56 En les referències bibliogràfiques, els títols de les publicacions periòdiques (això és, diaris, revistes, suplementos, etc.) s'escriuen amb els mots significatius en majúscula per poder-los distingir dels títols de les monografies, els quals només mantenen la inicial absoluta en caixa alta.

PUBLICACIÓ PERIÒDICA

Gabriel JANER MANILA. «Contar històries». *Serra d'Or* (octubre 2013)

Pilar GONZÁLEZ DUARTE. «Marie Sklodowska-Curie.
Una combinació excepcional de capacitat intel·lectual i qualitat humana».
Educació Química, núm. 8 (2011)

MONOGRAFIA

Miquel OVELLA. «La ciència incerta». A: La ciència europea.
Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004

Adaptació feta a partir del text de
Quim MONZÓ. «La monarquia». A: El perquè de tot plegat.
Barcelona: Quaderns Crema, 1992, p. 145-148

9 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES DE GRAU SUPERIOR (I): MATÈRIES COMUNES

Els criteris que oferim a continuació parteixen de la recopilació de casos concrets que s'han donat en les edicions anteriors i que poden servir de pauta per a la resolució de dubtes freqüents amb vista a la redacció i la correcció dels propers exàmens. Atès que els criteris, en general, apareixen descrits únicament en relació amb una sola matèria, recomanem llegir les indicacions de totes les matèries.

Història

- 9.1** Els noms de personatges històrics i polítics s'han d'escriure complets, com a mínim, la primera vegada que apareixen en el text (vegeu la taula 24), encara que no cal que hi figurin tots els noms de fonts. En la taula 24, en primer lloc apareix la forma amb els noms secundaris abreujats (forma que fem servir la primera vegada) i al costat, entre parèntesis, la forma totalment desenvolupada (amb tots els noms de fonts). (Vegeu, també, les taules 18 i 19.) Pel que fa a les formes en espanyol dels noms escrits originàriament en alfabetos diferents del romà, ens basem en les indicacions del document de la Fundéu BBVA titulat «Sistemas de transcripción. Guía de aplicación».

TAULA 24. *Noms de personatges històrics i polítics*

<i>Català</i>	<i>Dades biogràfiques</i>	<i>Espanyol</i>
Mikhaïl Aleksàndrovitx Bakunin	1814-1876	Mijaíl Alexándrovich Bakunin
George H. Bush (George Herbert Bush)	1924-	George H. Bush (George Herbert Bush)
Fidel Castro	1926-2016	Fidel Castro
comte de Cavour (Camillo Benso di Cavour)	1810-1861	conde de Cavour (Camillo Benso di Cavour)
Winston L. S. Churchill (Winston Leonard Spencer Churchill)	1874-1965	Winston L. S. Churchill (Winston Leonard Spencer Churchill)
Eamon De Valera	1882-1975	Eamon De Valera
Mohandas K. Gandhi (Mohandas Karamchand Gandhi)	1869-1948	Mohandas K. Gandhi (Mohandas Karamchand Gandhi)
Adolf Hitler	1889-1945	Adolf Hitler
Ruhollà M. Khomeini (Ruhollà Musavi Khomeini)	1902-1989	Ruholah M. Jomeini (Ruholah Musavi Jomeini)
Nikita Serguèievitx Khrusxov	1894-1971	Nikita Serguéievich Jruschov
Lenin (Vladímir Iliitx Uliànov, «Lenin»)	1870-1924	Lenin (Vladímir Ilich Uliánov, «Lenin»)
Abraham Lincoln	1809-1865	Abraham Lincoln
Lluís XVI (Lluís XVI de França)	1754-1793	Luis XVI (Luis XVI de Francia)
Luiz I. Lula da Silva (Luiz Inácio Lula da Silva)	1945-	Luiz I. Lula da Silva (Luiz Inácio Lula da Silva)
Karl Marx	1818-1883	Karl Marx
Richard M. Nixon (Richard Milhous Nixon)	1913-1994	Richard M. Nixon (Richard Milhous Nixon)
Enric Prat de la Riba i Sarràs	1870-1917	Enric Prat de la Riba i Sarràs
Maximilien de Robespierre	1758-1794	Maximilien de Robespierre

TAULA 24. *Noms de personatges històrics i polítics (Continuació)*

<i>Català</i>	<i>Dades biogràfiques</i>	<i>Espanyol</i>
Ióssif Stalin (Ióssif Vissariónovitx Djugaixvili, «Ióssif Stalin»)	1879-1953	Iósif Stalin (Iósif Visariónovich Dzugashvili, «Iósif Stalin»)
Josep Torras i Bages	1846-1916	Josep Torras i Bages
Harry S. Truman (Harry Swinomish Truman)	1894-1972	Harry S. Truman (Harry Swinomish Truman)
Thomas W. Wilson (Thomas Woodrow Wilson)	1856-1924	Thomas W. Wilson (Thomas Woodrow Wilson)
Mao Zedong	1893-1976	Mao Zedong

- 9.2** El mot *Komintern* ('internacional comunista'), com a nom d'una organització, s'escriu amb majúscula inicial i en rodona. Cal tenir en compte que en català es tracta d'un nom femení, mentre que en espanyol és masculí:

[català] la **K**omintern

[espanyol] el **K**omintern

- 9.3** Escrivim la denominació informal *Sindicat Vertical* aplicada a l'únic sindicat permès durant el franquisme (la *Organización Sindical Española*), com a nom propi d'una organització, amb majúscules inicials tant en el nom com en l'adjectiu, i en rodona.

[català] el **S**indicat **V**ertical

[espanyol] el **S**indicato **V**ertical

- 9.4** Els partits i altres formacions polítiques s'escriuen com recull la taula 25.

TAULA 25. *Noms de partits i altres formacions polítiques*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
Alianza Popular (AP)	Alianza Popular (AP)
Coalición Popular (CP)	Coalición Popular (CP)
Confederació Nacional del Treball (CNT)	Confederación Nacional del Trabajo (CNT)
Convergència i Unió (CiU)	Convergència i Unió (CiU)
Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)	Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)
Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (FET y de las JONS)	Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (FET y de las JONS)
Federació Anarquista Ibèrica (FAI)	Federación Anarquista Ibérica (FAI)
Front Popular	Frente Popular
Lliga Catalana	Lliga Catalana
Lliga Regionalista	Lliga Regionalista
Partido Comunista de España (PCE)	Partido Comunista de España (PCE)
Partido Conservador	Partido Conservador
Partido Liberal	Partido Liberal
Partido Socialista Obrero Español (PSOE)	Partido Socialista Obrero Español (PSOE)
Partit Nacionalista Basc (PNB)	Partido Nacionalista Vasco (PNV)
Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM)	Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM)
Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC)	Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC)

TAULA 25. *Noms de partits i altres formacions polítiques (Continuació)*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
Sindicato Vertical	Sindicato Vertical
Solidaritat Catalana	Solidaritat Catalana
Unió Catalanista	Unió Catalanista
Unión de Centro Democrático (UCD)	Unión de Centro Democrático (UCD)
Unió Democràtica de Catalunya (UDC)	Unió Democràtica de Catalunya (UDC)
Unión Liberal	Unión Liberal

9.5 Cal tenir en compte que els noms de fets, institucions i períodes històrics destacats s'escriuen tal com recull la taula 26.

TAULA 26. *Noms de fets i períodes històrics*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
el bienni 1931-1933 / el «bienni reformista»	el bienio 1931-1933 / el «bienio reformista»
el bienni 1933-1936 / el «bienni negre» / el «bienni conservador»	el bienio 1933-1936 / el «bienio negro» / el «bienio conservador»
l'Antic Règim	el Antiguo Régimen
l'antiguitat	la Antigüedad
les Bases de Manresa	las Bases de Manresa
el Brexit	el <i>brexit</i>
el/la cap d'estat	el jefe/fa de Estado
el/la cap de govern	el jefe/fa de Gobierno
la Constitució del 1876 / la Constitució del 1931	la Constitución de 1876 / la Constitución de 1931
la Contrareforma o la Reforma catòlica	la Contrarreforma o la Reforma catòlica
el cop d'estat	el golpe de Estado
la desfeta del 1998	el Desastre de 1998
la dictadura de Primo de Rivera	la dictadura de Primo de Rivera
l'edat contemporània	la Edad Contemporánea
l'edat mitjana	la Edad Media
l'Estatut d'autonomia	el Estatuto de Autonomía
el Govern català	el Gobierno catalán
el Govern provisional (1931)	el Gobierno provisional (1931)
els Fets de Maig del 1937 / els Fets d'Octubre del 1934	los Sucesos de Mayo de 1937 / los Sucesos de Octubre de 1934
el franquisme	el franquismo
la Guerra Freda	la Guerra Fría
l'Imperi austrohongarès	el Imperio austrohúngaro
l'Imperi romà	el Imperio romano
la Mancomunitat de Catalunya	la Mancomunidad de Catalunya
el Memorial de Greuges	el Memorial de Greuges (Memorial de Agravios)
el Missatge a la reina regent (1888)	el Missatge a la reina regent (Mensaje a la Reina Regente) (1888)
el motí d'Aranjuez (1808)	el motín de Aranjuez (1808)
el Poder central (Bases de Manresa del 1892)	el Poder central (Bases de Manresa de 1892)
la política econòmica <i>desarrollista</i> del règim franquista	la política económica desarrollista del régimen franquista
la primera revolució industrial	la Primera Revolución Industrial
la Reforma (protestant)	la Reforma (protestante)
el regeneracionisme	el regeneracionismo
el règim (franquista)	el régimen (franquista)

TAULA 26. *Noms de fets i períodes històrics*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
la Restauració	la Restauración
la Revolució Cubana	la Revolución cubana
la Revolució Francesa	la Revolución francesa
la revolució industrial [concepte]	la revolución industrial [concepte]
la Revolució Industrial [sinònim de 'la primera revolució industrial']	la Revolución Industrial [sinònim de 'la Primera Revolución Industrial']
la Revolució Russa [però <i>la revolució bolxevic</i> , perquè és una denominació descriptiva]	la Revolución rusa [però <i>la revolución bolchevique</i> , perquè és una denominació descriptiva]
la Segona República (espanyola)	la Segunda República (española)
la segona revolució industrial	la Segunda Revolución Industrial
la Setmana Tràgica	la Semana Trágica
el torn pacífic	el turno pacífico
la transició (política espanyola)*	la transición (política española)

* Aquest recurs de la minúscula en l'ús absolut de «la transició» divergeix del tractament proposat en el document «Regles d'ús de les majúscules i minúscules» de Crítèria (entrada 3.1.2).

També cal tenir present que els noms de les unitats militars generalment es tradueixen, si hi ha la tradició de fer-ho (taula 27).

TAULA 27. *Noms d'unitats militars històriques*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
les Brigades Internacionals	las Brigadas Internacionales
la División Azul	la División Azul
la Legió Còndor	la Legión Cónдор

9.6 Instruccions

a) Portada

[català] INSTRUCCIONS

La prova consta de dos exercicis:

Part obligatòria: Exercici 1.

Part optativa: Exercici 2. En aquest exercici heu de triar UNA de les dues opcions, A o B.

Cal que indiqueu clarament quina heu triat (A o B).

Si responeu a les dues opcions, s'entendrà que heu escollit l'opció A. En cap cas no es puntuaran qüestions de les dues opcions.

[espanyol] INSTRUCCIONES

La prueba consta de dos ejercicios:

Parte obligatoria: Ejercicio 1.

Parte optativa: Ejercicio 2. En este ejercicio debe elegirse UNA de las dos opciones, A o B.

Indique claramente la opción elegida (A o B).

Si responde a las dos opciones, se entenderá que se ha escogido la opción A. En ningún caso se puntuarán cuestiones de las dos opciones.

b) Cos del solucionari

Text introductori general (tramat):

Aquest solucionari té per objectiu principal donar una certa coherència a la tasca dels correctors i suggerir els aspectes que es considera que els aspirants haurien d'esmentar en la prova. Malgrat tot, els criteris que s'hi ofereixen s'han d'entendre com unes indicacions, mai com una pauta tancada i encotillada. Es tracta d'una prova de maduresa i, en aquest sentit, interessa més valorar aspectes globals com ara l'expressió escrita, la capacitat de raonament i reflexió i l'actitud crítica, i deixar en un nivell significatiu, però no necessàriament essencial, el que es podria anomenar «coneixements».

Per tant, els correctors han d'utilitzar aquests criteris de la manera que considerin més adequada. En una prova d'aquest tipus, la tasca de correcció és complexa i les indicacions pretenen ser més una ajuda que una imposició.

Llengua castellana

9.7 La denominació oficial d'aquesta matèria en les proves és en espanyol: *Lengua castellana*.

9.8 Per a destacar una expressió dins un fragment citat, utilitzem el subratllat.

Indique la función sintáctica que realizan los siguientes sintagmas subrayados dentro de la oración a la que pertenecen:

[0,5 puntos]

a) «La migala discurre libremente por la casa» (línea 2):

b) «El silencio de la noche me trae el eco de sus pasos» (línea 26):

Si els professors redactors especifiquen en l'enunciat que els mots o expressions van subratllats, en cursiva o en negreta, respectem aquesta indicació tipogràfica.

9.9 Numerem les línies dels textos que s'han de comentar i ens assegurem que quan es remet a una expressió concreta d'una línia, correspongui a la línia que s'indica (cf. § 8.40).

9.10 Segons el *Diccionario panhispánico de dudas* (2a ed., Madrid, Santillana, 2005, <http://www.rae.es/recursos/diccionarios/dpd>), el verb acostuma a anar en singular quan el subjecte va posposat i els elements coordinats són noms abstractes o no comptables, especialment si apareixen sense determinació.

Se .

9.11 Instruccions

a) Portada

INSTRUCCIONES

Los errores ortográficos, gramaticales y léxicos cometidos en los ejercicios 1 y 2 de la prueba se penalizan con un descuento de 0,1 puntos, hasta un máximo de 2 puntos. No se incluyen aquí los errores del ejercicio 3 («Expresión escrita»), ya que se valorarán conjuntamente con otros aspectos que deben tenerse en cuenta en la redacción.

b) Cos del solucionari

1. Comprensión del texto y expresión

Resum:

La respuesta debe corregirse teniendo en cuenta la calidad del conjunto, y pueden otorgarse puntuaciones intermedias entre las propuestas:	
El resumen recoge las ideas esenciales del texto de forma clara, ordenada y precisa; no presenta marcas de subjetividad y no copia literalmente fragmentos del texto	1,5 puntos
El resumen recoge la mayoría de las ideas esenciales del texto, no presenta marcas de subjetividad y no copia de forma literal fragmentos del texto, pero tiene algún error en cuanto a precisión, claridad y orden	1 punto
El resumen tiene deficiencias graves en las ideas esenciales, no mantiene la objetividad o copia literalmente del texto, o presenta una expresión poco clara y precisa.....	0,5 puntos
El resumen no recoge las ideas esenciales del texto, lo malinterpreta o presenta una expresión claramente desordenada, confusa y sin precisión	0 puntos

Preguntes de redacció breu:

La respuesta debe corregirse teniendo en cuenta la calidad del conjunto, y pueden otorgarse puntuaciones intermedias entre las propuestas:	
Respuesta completa y bien redactada	0,5 puntos
Respuesta válida pero con alguna imprecisión o falta de claridad.....	0,25 puntos
Respuesta claramente deficiente.....	0 puntos

Exercici de comprensió d'expressions:

Cada respuesta correcta se valora con 0,25 puntos. Si es aceptable pero hay alguna imprecisión, se valora con 0,1 puntos.

2. Reflexión lingüística

Exercicis puntuals:

Cada respuesta correcta se valora con 0,25 puntos.

Exercici d'emplenament del quadre de formes derivades de categories diferents:

Cada respuesta correcta se valora con 0,1 puntos. Pueden aceptarse como correctas otras respuestas. Cualquier error ortográfico invalida la respuesta.

3. Expressió escrita (redacció)

- La valoración del texto se efectúa sumando la puntuación otorgada en cada uno de los apartados que se indican a continuación, pero también debe realizarse una valoración cualitativa global, a partir de la cual se puede redondear y modificar al alza o a la baja la puntuación total de esta cuestión.
- Si el texto no se adapta al enunciado elegido, se valora con 0 puntos.
- Si el texto es muy breve, cada apartado se puntúa de manera proporcional a la extensión. Si tiene menos de cincuenta palabras, se valora con 0 puntos.

a) Coherencia	
Selección y ordenación correctas de la información	0,5 puntos
Algún problema en la ordenación o selección de la información	0,25 puntos
Texto desordenado y confuso	0 puntos
b) Cohesión (puntuación, concordancia, construcción de las oraciones)	
0-2 errores	0,75 puntos
3-4 errores	0,5 puntos
5-6 errores	0,25 puntos
Más de 6 errores	0 puntos
c) Corrección (ortografía, morfosintaxis, léxico)	
0-2 errores	1 punto
3-4 errores	0,8 puntos
5-6 errores	0,6 puntos
7-8 errores	0,4 puntos
9-10 errores	0,2 puntos
Más de 10 errores	0 puntos
d) Variación	
El texto utiliza recursos sintácticos variados y un léxico preciso y no contiene repeticiones; se admite alguna deficiencia leve	0,25 puntos

Se demuestran pocos recursos léxicos y sintácticos, y algunas palabras o estructuras se repiten a menudo	0 puntos
e) Registro	
La lengua del texto se ajusta al grado de formalidad y al canal adecuados.	
Se acepta algún error leve	0,25 puntos
El texto contiene errores graves respecto al canal o al grado de formalidad	0 puntos
f) Disposición	
El texto respeta los márgenes, las líneas están correctamente dispuestas y la letra es legible	0,25 puntos
Falta alguno de los elementos anteriores	0 puntos

Llengua catalana

9.12 Per a destacar elements d'una frase extreta del text de suport fem servir el subratllat.

- 1.1. Escriviu un sinònim, o una expressió equivalent, de les expressions subratllades següents, que també apareixen subratllades en el text.

[1 punt]

a) «Com que és “jove i sense experiència” [...]» (línia 5):

b) «[...] en funció de la seva satisfacció [...]» (línia 6):

Si citem directament mots subratllats en el text de suport, emprem les cometes baixes.

- 1.2. Escriviu, íntegrament, l'antecedent dels pronoms febles i relatius següents, que trobareu subratllats en el text; és a dir, escriviu què signifiquen en aquest text en concret.

[1,5 punts]

a) «l'» (a «l'espanta», línia 4):

b) «hi» (línia 10):

c) «on» (línia 18):

Si recorrem, però, a la forma canònica d'un mot flexionat en el text, no hi posem cometes; en aquests casos, afegim la forma literal entre cometes baixes dins el parèntesi, a continuació de la indicació de la línia, després d'una coma.

- 1.1.1. Definiu les paraules següents, subratllades en el text.

[1 punt: 0,5 punts per cada apartat]

a) «estufa» (línia 3):

b) nadó (línia 7, «nadons»):

9.13 Numerem les línies dels textos que s'han de comentar i ens assegurem que quan es remet a una expressió d'una línia, correspongui a la línia que s'indica (cf. § 8.40).

9.14 Els fragments de text que citem dins les preguntes s'escriuen entre cometes i hem de concretar entre parèntesis de quines línies del text provenen.

Reescriuiu en el quadern de respostes el fragment que s'inicia amb «El plaer sorgia [...]» i que finalitza amb «[...] que el feien diferent» (línies 12-16).

La indicació entre parèntesis de les línies forma part del text; per tant, precedeix la puntuació (un punt o dos punts) que tanca l'oració.

9.15 Instruccions

a) Portada

INSTRUCCIONS

Per cada error d'ortografia, gramàtica o lèxic es descomptaran 0,1 punts, fins a un màxim de 2 punts, en els apartats 1 i 2. Els errors de l'apartat 3 («Expressió escrita») ja es tindran en compte en puntuar la redacció corresponent.

b) Cos del solucionari

Comprensió del text i expressió

Exercici de resum:

Corregiu l'exercici tenint en compte els criteris següents:

El resum recull tres o quatre de les idees essencials del text d'una manera clara, ordenada i precisa1,5 punts

El resum és vàlid perquè recull en general la informació del text, però hi pot haver una certa imprecisió en l'expressió o algun oblit.....1 punt

El resum té mancances a l'hora de recollir les idees expressades en el text (hi apareixen només dues de les idees essencials) o presenta una expressió poc clara i precisa.....0,5 punts

El resum no recull les idees essencials del text o presenta una expressió clarament desordenada i confusa, mancada de precisió.....0 punts

El resum s'ha de valorar globalment: a partir de la proposta de puntuació quantitativa anterior i també atenent la qualitat del conjunt, de manera que es poden adjudicar puntuacions intermèdies, com ara 1,25, 0,75 o bé 0,25.

Exercicis de raonament i de comprensió:

S'ha de corregir la resposta tenint en compte la qualitat global, a partir dels criteris següents:

Resposta clara i completa 1 punt
Resposta vàlida però amb alguna imprecisió o manca de claredat0,75 o 0,5 punts
Resposta deficient, tot i que hi pugui haver algun element vàlid0,25 punts
Resposta clarament deficient0 punts

Exercici de sinònims:

Valoreu cada resposta correcta amb 0,25 punts.

Reflexió lingüística

Exercicis de tria d'un mot o text donat:

Valoreu cada resposta correcta amb 0,25 punts.

Exercicis d'aportació d'una forma flexional o conjugada:

Valoreu cada resposta correcta amb 0,25 punts. Qualsevol error ortogràfic invalida la resposta.

Exercicis de compleció de formes:

Valoreu cada resposta correcta amb 0,1 punts.

Hi pot haver altres respostes vàlides diferents de les que es recullen en aquest model de correcció. Qualsevol error ortogràfic invalida la resposta.

Expressió escrita (redacció)

La valoració del text s'efectua sumant la puntuació adjudicada a cadascun dels apartats que indiquem a continuació, però també s'ha de tenir en compte la qualitat global, a partir de la qual es pot arrodonir i modificar a l'alça o a la baixa la puntuació total d'aquesta qüestió.

Si el text no respon al que es demana (se n'allunya molt clarament i tracta d'un tema diferent), es valora amb 0 punts.

Si el text és molt breu, cada apartat es puntuaria d'una manera proporcional a l'extensió. Si té menys de cinquanta mots, es valora amb 0 punts.

a) Coherència

Selecció i ordenació correctes de la informació.....	0,5 punts
Algun problema en l'ordenació o en la selecció de la informació.....	0,25 punts
Text desordenat i confús	0 punts

b) Cohesió (puntuació, concordança, construcció de les frases)

0-2 errors	0,75 punts
3-4 errors	0,5 punts
5-6 errors	0,25 punts
Més de 6 errors.....	0 punts

c) Correcció (ortografia, morfosintaxi, lèxic)

0-2 errors	1 punt
3-4 errors	0,8 punts
5-6 errors	0,6 punts
7-8 errors	0,4 punts
9-10 errors	0,2 punts
Més de 10 errors	0 punts

d) Variació

El text fa servir recursos sintàctics variats i un lèxic precís i no conté repeticions; s'hi admet alguna deficiència lleu	0,25 punts
El text presenta pocs recursos lèxics i sintàctics, i hi ha mots o estructures que es repeteixen sovint	0 punts

e) Registre

La llengua del text s'ajusta al grau de formalitat i al canal adequats; s'hi admet algun error lleu	0,25 punts
El text conté errors greus pel que fa al canal o al grau de formalitat.....	0 punts

f) Disposició

El text respecta els marges, les línies estan disposades correctament i la lletra és ben llegible	0,25 punts
Hi manca algun dels elements anteriors	0 punts

Llengua estrangera: alemany

9.16 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

a) Cos del solucionari

Exercici de redacció

Valoreu l'exercici globalment de 0 a 5 punts segons els criteris següents:

5 punts	Molt bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals complexes i variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha molt poques errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals i no dificulten, en cap cas, la comprensió del text
4 punts	Bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals simples però variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha unes quantes errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text
3 punts	Resultat adequat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals simples i un vocabulari senzill però variat i adequat al registre del text. Hi ha errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text en la major part dels casos
2 punts	Resultat inadequat Text poc coherent, amb poca cohesió i manca de puntuació en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals i un vocabulari pobres i repetitius. Hi ha nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que dificulten la comprensió del text
1 punt	Resultat pobre Text gens coherent, sense cohesió ni puntuació correcta. El text és difícil d'entendre a causa de les nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals
0 punts	Mal resultat Text que no s'adequa a l'opció escollida i la comprensió del qual és molt difícil o impossible

Descompteu 0,5 punts si el text redactat no té la llargària mínima demanada.

- 9.17** Per a altres qüestions, vegeu també els epígrafs 4.2, 4.6, 5.8-5.9, 7.49, 8.18-8.19, 8.49 i 12.16.

Llengua estrangera: anglès

- 9.18** En anglès, tot i que no hi ha cap norma explícita, quan es troben en contacte les cometes amb un punt i seguit, un punt final o una coma, el punt i la coma precedeixen les cometes de tancament. Aquesta pràctica es correspon a l'«estil americà» que proposa el llibre *The Chicago manual of style* (14a ed. Chicago; Londres: The University of Chicago Press, 1993, § 5.11).

In about 10 years' time, all daily objects will probably be linked to the Internet and to each other, which will make them more “intelligent^[1]” When you look [...].

“Education is the best provision for old age^[2]” wrote Aristotle.

En la mateixa línia, i d'acord amb la mateixa obra, sembla que s'acostumen a col·locar les crides de les notes després del punt i seguit.

The letter was for Stan, a single man^[2]

In many zoos the animals are studied and bred^[3]

Si en un text en anglès cal posar cometes dintre d'un fragment que ja va entre cometes, les cometes interiors han de ser simples.

Lines 29-31: “In 2009, the United Nations declared July 18^[1] [Nelson Mandela International Day^[1]] in recognition [...].”

- 9.19** En les abreviatures posem punt al final, seguint les indicacions del *The Chicago manual of style*.

Mr.]

Dr.]

En anglès, l'abreviatura *etc.* tant pot anar precedida de coma com no anar-hi (v. *Revers*, a <http://diccionario.reverso.net/ingles-cobuild/etc>).

She knew all about my schoolwork, my hospital work [etc.], ...a packed programme of events—shows, dances, coach tours, sports [etc.]

- 9.20** En anglès, seguint la praxi del *The Chicago manual of style*, les omissions d'una part del text d'una oració es marquen amb tres punts («...»), com en català. Però si l'omissió afecta el començament d'una oració que ve després d'una altra, el punt final de la primera oració es manté i els tres punts s'escriuen a continuació, deixant un espai entremig («... »). Si a continuació de l'omissió de la part final d'una oració ve una altra oració (sobretot si aquesta comença amb un mot que sempre s'escriu en majúscula, com *I*), es combinen els tres punts amb el punt final de l'oració precedit d'un espai («... »):

Last [...] I went to Denmark. (week)

My taylor is rich [...] is poor. (My trainer)

I like lions, elephants and [...] I often go to the zoo to see them. (monkeys.)

- 9.21** En les enumeracions en anglès es posa una coma abans de la conjunció que introdueix l'últim terme.

Choose the word or definition (*a*, *b*, *c*] or *d*) that best explains the meaning of the words below as they are used in the text.

- 9.22** En anglès, la separació dels milers en les quantitats numèriques es fa amb la coma i no amb un punt:

1,000

10,000

100,000

1,000,000

Conseqüentment, la separació entre el nombre enter i la part decimal es fa amb el punt i no amb una coma:

10.2

1,000.2

- 9.23** En anglès, el símbol de la moneda s'uneix a la primera xifra de la quantitat a la qual acompanya, llevat que es tracti de lletres de l'alfabet comú. El símbol de centau de dòlar (*¢*), però, va darrere, també unit a la quantitat. També van darrere de la quantitat els noms

desenvolupats de les monedes, en aquest cas separats per un espai fi. Finalment, les grafies mixtes de grans quantitats rodones a darrere van separades per un espai ordinari (vegeu la taula 28).

TAULA 28. *Representació de quantitats monetàries en anglès*

<i>Forma abreujada</i>	<i>Forma desenvolupada</i>
\$1,000	1,000 dollars
£500	500 pounds
Can\$33 / C\$33	33 Canadian dollars
¥100,000	100,000 yens
QR 85	85 Qatari riyals
Fr 220	200 francs
\$0.85 / \$.85	85 cents (of a dollar)
85¢	85 cents (of a dollar)
€1,000,000	1 million euros
€1 million	1 million euros
US\$610 billion	610 billion US dollars

9.24 En les taules 29 i 30 tenim unes quantes abreviacions d'unitats de mesurament angleses (*The Chicago manual of style*, § 14.38-14.9):

TAULA 29. *Símbols d'unitats de longitud angleses*

in	<i>inch</i>	polzada
ft	<i>foot</i>	peu
yd	<i>yard</i>	iarda
mi	<i>mile</i>	milla

TAULA 30. *Símbols d'unitats de massa, volum i capacitat angleses*

<i>Massa</i>			<i>Volum</i>			<i>Capacitat</i>		
dr	<i>dram</i>	dracma	pt	<i>pint</i>	pinta	pt	<i>pint</i>	pinta
oz	<i>ounce</i>	unça	qt	<i>quart</i>	quart [de galó]	qt	<i>quart</i>	quart [de galó]
lb	<i>pound</i>	lliura	pk	<i>peck</i>	quart [de mesura]	gal	<i>gallon</i>	galó
tn	<i>ton</i>	tona [llarga]	bu	<i>bushel</i>	mesura	bbbl	<i>barrel</i>	barril

9.25 Els títols i subtítols que encapçalen els textos de suport de les proves d'anglès porten els mots constituents escrits amb majúscula inicial excepte si es tracta d'articles (*a, an, the*), conjuncions coordinatives (*and, but, or, for, nor*), preposicions (*by, of, to, from, with, about, against, between, through, etc.*) i certes abreviacions científiques que comencen amb una lletra que s'escriu necessàriament en minúscula (*pH, mRNA*), seguint el criteri de *The Chicago manual of style*.

Why You Should Stop Living to Work

Harvard Accuses Students of Cheating

Nomophobia: The Biggest Phobia in the World?

Necessàriament, no solament s'escriu en majúscula inicial el primer mot del títol o subtítol sinó també el darrer.

What Americans Stand **For**

Avoiding a Run-In****

Segons el llibre *The copyeditor's handbook* d'Amy Einsohn (University of California Press, 2011, p. 161), quan hi surten conjuncions correlatives, la primera s'escriu amb majúscula inicial i la segona tota en minúscules.

Mayor Urges **Either Fare Hikes **or** Service Cuts**

9.26 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

En qüestionaris d'opció múltiple

La solució correcta està destacada amb lletra negreta.

Pregunta	Resposta	Text de referència
1	b	Lines 4-5: “ ‘In humans, it develops at a very early age, and is often considered to be a vital part of human development,’ she says.”
2	d	Line 7: “Humor appears to be an important part of human survival [...]”
3	a	Lines 11-12: “Not everyone has a sense of humor. People with autism, Asperger’s syndrome, and a variety of developmental disabilities sometimes lack one, or have a very strange one.”
4	c	Lines 23-24: “[...] encouraging children to tell jokes and to think about what makes things funny, can help them develop a sense of humor [...]”
5	a	Lines 25-26: “ ‘Older people can also enhance this ability by paying attention to ways in which humor manifests around them.’ ”

Exercici de redacció

Valoreu l'exercici globalment de 0 a 5 punts segons els criteris següents:

5 punts	Molt bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals complexes i variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha molt poques errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals i no dificulten, en cap cas, la comprensió del text
---------	---

4 punts	Bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals simples però variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha unes quantes errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text
3 punts	Resultat adequat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals simples i un vocabulari senzill però variat i adequat al registre del text. Hi ha errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text en la major part dels casos
2 punts	Resultat inadequat Text poc coherent, amb poca cohesió i manca de puntuació en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals i un vocabulari pobres i repetitius. Hi ha nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que dificulten la comprensió del text
1 punt	Resultat pobre Text gens coherent, sense cohesió ni puntuació correcta. El text és difícil d'entendre a causa de les nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals
0 punts	Mal resultat Text que no s'adequa a l'opció escollida i la comprensió del qual és molt difícil o impossible

Descompteu 0,5 punts si el text redactat no té la llargària mínima demanada.

- 9.27** Per a altres qüestions, vegeu també els epígrafs 4.2, 4.6, 5.8-5.9, 7.49, 8.18-8.19, 8.49 i 12.16.

Llengua estrangera: francès

- 9.28** En francès, les abreviacions dels adjectius ordinals són les que recull la taula 31:

TAULA 31. *Abreviacions dels adjectius ordinals en francès*

<i>Masculí singular / plural</i>	<i>Femení singular / plural</i>
le 1 ^{er} / les 1 ^{rs}	la 1 ^{re} / les 1 ^{res}
le 2 ^d / les 2 ^{ds} (o <i>deuxième/es</i> : 2 ^e / 2 ^{es})	la 2 ^{de} / les 2 ^{des} (o <i>deuxième/es</i> : 2 ^e / 2 ^{es})
le 3 ^e / les 3 ^{es}	la 3 ^e / les 3 ^{es}
La resta: ^{e/es}	La resta: ^{e/es}

Exemples:

Tous deux son arrivés au 10es au classement.

Le plus ancien et le plus grand musée sacré au 9e art en Europe.

A l'hora d'escriure les abreviacions dels segles, en el cas de *le deuxième* cal evitar abreviacions com ara:

** Les apologistes chrétiens du IIeme siècle.

** Les apologistes chrétiens du III^{ieme} siècle.

Entre le 1er siècle avant J.-C. et le IIe siècle après J.-C. Rome a étendu son empire en Occident.

9.29 En francès, les abreviatures dels tractaments de persona no acostumen a portar punt final, llevat del cas de *monsieur* i *messiers*: «M.» i «MM.».

Mme/Mmes (*madame/madames*)
Dr/Drs (*docteur/docteurs*)
Pr/Prs (*professeur/professeurs*)

Però,

M./MM. (*monsieur/messiers*)

9.30 En francès, la representació de quantitats en xifres de milers no porta punt sinó un espai fi. Quan es tracta de números d'ordre (com ara en la datació dels anys o en la numeració de les pàgines) no es posa mai ni punt ni espai fi.

1 500 kilos
de 6 000 à 8 000 mètres
vs.
né en 1737, mort en 1813
20 février 2014

9.31 Com a regla general, en francès els numerals cardinals s'escriuen amb lletres fins al vint.

Il a invité treize de ses amis à sa soirée d'anniversaire.

Quand le docteur arriva, la veste déchirée et le visage couvert de sang, 26 personnes patientaient dans la salle d'attente.

Ara bé, en certs casos s'ha d'optar per un ús homogeni.

Malgré les 85 participants, il manquait 15 personnes pour atteindre le quota.

D'altra banda, a l'inici d'una oració, els numerals s'escriuen amb lletres.

Vingt-six personnes patientaient dans la salle d'attente, quand le docteur arriva, la veste déchirée et le visage couvert de sang.

També s'escriuen amb lletres en usos nominals i en certes expressions fixades.

Avec son seul cinq de pique, il venait de rafler la mise.

Même avec sa robe sans prétention, elle était sur son trente-et-un.

Il était fan de la musique des années soixante-dix.

Davant de les unitats s'usa el criteri general, però s'escriuen amb xifres davant dels símbols de les unitats.

L'examen durera une heure.

Elle a pédalé 15 km pour lui livrer sa commande.

- 9.32** En el cas dels noms d'institucions, en els textos en francès s'escriu únicament la inicial del primer mot en majúscula, excepte en el cas dels ministeris, que només porten la inicial en majúscula en el primer nom significatiu de la part concreta.

l'Assemblée nationale

Centre national de la recherche scientifique

ministère des Affaires étrangères et du Développement international

- 9.33** En francès és opcional l'accentuació de les majúscules, però a les PACF les accentuem sistemàticament per raons de claredat.

* A bientôt.

A bientôt.

9.34 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

Exercici de redacció

Valoreu l'exercici globalment de 0 a 5 punts segons els criteris següents:

5 punts	Molt bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals complexes i variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha molt poques errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals i no dificulten, en cap cas, la comprensió del text
4 punts	Bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals simples però variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha unes quantes errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text
3 punts	Resultat adequat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals simples i un vocabulari senzill però variat i adequat al registre del text. Hi ha errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text en la major part dels casos
2 punts	Resultat inadequat Text poc coherent, amb poca cohesió i manca de puntuació en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals i un vocabulari pobres i repetitius. Hi ha nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que dificulten la comprensió del text
1 punt	Resultat pobre Text gens coherent, sense cohesió ni puntuació correcta. El text és difícil d'entendre a causa de les nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals
0 punts	Mal resultat Text que no s'adequa a l'opció escollida i la comprensió del qual és molt difícil o impossible

Descompteu 0,5 punts si el text redactat no té la llargària mínima demanada.

9.35 Per a altres qüestions, vegeu també els epígrafs 4.2, 4.6, 7.7, 7.49, 8.18-8.19, 8.49 i 12.16.

Matemàtiques

9.36 Componem els símbols dels operadors matemàtics (+, =, :, Σ, etc.) en rodona.

9.37 En general, componem els símbols de totes les funcions en cursiva. Hem de tenir en compte que entre f i (x) no hi ha espai, però evitem que es trepitgin.

$$f(x) = \frac{x^2 - 8}{x^2 - 4x + 4}$$

9.38 Les constants matemàtiques s'escriuen en rodona, a diferència de les incògnites, que van en cursiva. Així, doncs, les constants « π » (constant d'Arquimedes, $\pi \approx 3,141\,592\,65\dots$), « e » (constant d'Euler o de Napier, $e \approx 2,718\,281\,828\,4\dots$), « i » (nombre imaginari, $i^2 = -1$) i « Φ » (nombre auri, $\Phi \approx 1,618\,033\,988\,7\dots$) van sempre en rodona.

9.39 Escrivim un espai fi davant i un altre darrere dels operadors matemàtics.

$$2 \text{] } + \text{ [} 3 \text{] } = \text{ [} 5$$

$$10 - 4 = 6$$

9.40 Escrivim el signe menys davant una xifra negativa sense espai entremig.

9.41 Componem els vectors (\mathbf{a}) i les matrius en negreta cursiva (\mathbf{A}). Quan fem referència a la matriu zero o matriu nul·la, la representem amb la xifra zero en negreta rodona ($\mathbf{0}$).

$$\mathbf{A} = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Les matrius \mathbf{A} , \mathbf{B} i $\mathbf{0}$.

La matriu unitat es pot representar amb els símbols \mathbf{E} i \mathbf{I} , mentre que la inversa de la matriu quadrada es representa \mathbf{A}^{-1} i la transposada de la matriu (o matriu transposada) es representa \mathbf{A}^T .

9.42 Els signes *prima* o *primera* ('), *segones* ("), *terceres* (""), etc., han de ser rectes i han d'estar una mica inclinats cap a la dreta per la part de dalt: F' , F'' .

9.43 Diem que « x és més gran o més petit que y », en comptes de dir que *« x és major o menor que y ».

9.44 Escrivim els intervals i les coordenades deixant un espai fi després de la coma que separa els dos nombres inclosos en l'interval o coordenada.

* [15,45) [interval]

[15,]45)

$(0, \lfloor -2)$ [coordenades]

En el cas que un dels nombres de la coordenada porti un decimal, deixem un espai fi també abans de la coma que separa els dos nombres que conformen la coordenada.

* $(0,5;3,2)$
 $(0,5 \lfloor \lfloor 3,2)$

A més, cal tenir present que hi ha intervals oberts, que delimitem amb els signes «()» o bé amb «] [»]; intervals semioberts, que es delimiten amb els signes «[[», «[]», «]]» i «()», i també intervals tancats, que delimitem amb els signes «[]».

9.45 En els exercicis en què es demana que es determini l'equació d'una recta paral·lela a una altra recta, hi afegirem la paraula *recta* per raó de claredat.

Indiqueu l'equació de la recta paral·lela a la recta d'equació $2x - 3y - 1 = 0$.

9.46 Per a les funcions trigonomètriques i hiperbòliques emprem els símbols recomanats per la IUPAC. Notem que entre el símbol i la x hi va un espai fi, contràriament al que fem amb la funció $f(x)$, en què no posem cap espai.

TAULA 32. Símbols de les funcions trigonomètriques i hiperbòliques

$\sin x$	(sinus de x)	$\sinh x$	(sinus hiperbòlic de x)
$\cos x$	(cosinus de x)	$\cosh x$	(cosinus hiperbòlic de x)
$\tan x$	(tangent de x)	$\tanh x$	(tangent hiperbòlica de x)
$\cot x$	(cotangent de x)	$\coth x$	(cotangent hiperbòlica de x)
$\arcsin x$	(arcsinus de x)	$\arctan x$	(arctangent de x)
$\arccos x$	(arccosinus de x)	$\log x$	(logaritme de x)

En les proves de matemàtiques admetem, també, el símbol «tg» per a *tangent* (i derivats), al costat del símbol «tan».

$\text{tg } x$ (tangent de x)

9.47 Expressem el domini d'una funció amb el símbol Dom , en rodona, no pas amb una D tota sola, i sense espai fi:

* $\text{D}(f)$
 $\text{Dom}(f)$
 $\text{Dom}(f(x))$

9.48 Escrivim els símbols de funció polinòmica amb majúscula cursiva, sense espai fi:

* $p(x) = 3 + 2x$
 $P(x) = ax^2 + bx + c$
 $Q(x) = x + 5x^2$

9.49 En matemàtiques, s'utilitza sempre el terme *altura*. També s'utilitza el terme *longitud*. (Per als noms de les dimensions dels objectes i de tota classe de cossos reals o imaginaris, vegeu els epígrafs 4.9 i 4.10 i les taules 7, 8, 9, 10 i 11. Vegeu, a més, l'epígraf 10.56, en l'apartat de dibuix tècnic.)

Calculeu l'**altura** del triangle de vèrtexs *A*, *B* i *C*.

Anomeneu *x* el costat de la base del prisma, i *y* l'**altura**.

Un segment de **longitud** fixada *m* recolza sobre els eixos de coordenades.

9.50 El verb *oscillar* es fa servir a vegades en matemàtiques en sentit figurat aplicat a una magnitud, ús ja recollit tant en el DIEC2 com en el *Diccionari de matemàtiques i estadística* de l'Enciclopèdia Catalana. No cal, doncs, substituir-lo per *variar* o *fluctuar*.

9.51 En l'argot matemàtic podem fer servir el verb *verificar* en l'accepció: '[Una funció o una matriu,] complir les condicions que donen solució a [una propietat, una equació matemàtiques]'. Amb el mateix sentit, també podem utilitzar *satisfer*, ús que ja recull el DIEC2.

La funció *x* **verifica** les propietats commutativa i triangular.

Una matriu que **verifica** una determinada equació.

Un valor que **satisfà** una equació.

9.52 En matemàtiques, es distingeix la *mediana* (esp., *mediana*) de la *mitjana* (esp., *media*). Quan parlem de la mitjana convé especificar que es tracta de la *mitjana aritmètica* (esp., *media aritmètica*). Un altre terme relacionat amb aquests dos és *moda* (esp., *moda*).

mediana: Dada situada en el centre d'un conjunt de dades o d'observacions estadístiques, ordenades de més petita a més gran, que té el mateix nombre de dades per sobre que per sota.

mitjana aritmètica: Quocient de la suma de valors d'un conjunt i del nombre d'elements que el formen.

moda: En estadística, valor de l'observació més freqüent en un conjunt de dades.

Lligats a aquests conceptes, hi ha el de *variància* i el de *desviació típica*. El símbol de la desviació típica és una sigma minúscula en cursiva: σ .

9.53 En les fórmules de càlcul de la desviació mitjana i de la mitjana aritmètica fem servir el punt volat per al producte, així evitem la possible confusió que tindria l'aspa amb la creu de la suma:

$$d_m = \frac{7+2\cdot4+3+2+1+2\cdot1+2+4+3+4+2\cdot5}{14}$$

9.54 Els eixos de coordenades cartesianes en un pla s'anomenen amb article en català i sense en espanyol:

[català] l'eix de **les** ordenades

l'eix de **les** abscisses

[espanyol] el eje de ordenadas
el eje de abscisas

D'altra banda, tinguem en compte que no és acceptable denominar ****eixos coordinats** els eixos de coordenades.

9.55 Per raons de claredat evitem la sintaxi argòtica que marquem amb asterisc a continuació:

- * Un rectangle d'àrea 8 m².
- Un rectangle de 8 m² d'àrea.

Vegeu, també, els epígrafs 6.70 i 10.97.

9.56 De vegades no es vol fer referència a cap unitat de mesurament en concret i s'empra, simplement, el terme *unitat*, que es representa amb el símbol «u».

$$\frac{25}{5} = 5 \text{ u}$$

9.57 Entre les abreviatures que podem trobar en matemàtiques hi ha les més corrents de màxim comú divisor i mínim comú múltiple:

- m. c. d.
- m. c. m.

Quan s'especifiquen els nombres sobre els quals es fa l'operació, es posen entre parèntesis després de l'abreviatura amb un espai normal de separació:

m. c. m. (a, b, c)

9.58 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

**Trieu i resolcu CINC dels set exercicis que es proposen.
Indiqueu clarament quins heu triat. Si no ho feu així, s'entendrà que heu escollit els cinc primers.
Cada exercici val 2 punts.**

MATERIAL NECESSARI

**Material d'ús habitual: bolígraf, llapis i goma, regle, etcètera.
Compàs i semicercle graduat (transportador).
Calculadora científica.**

Cadascú ha de portar el seu propi material. En cap cas no es permet la cessió de calculadores ni d'altres materials entre els aspirants.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

**Elija y resuelva CINCO de los siete ejercicios propuestos.
Indique claramente cuáles ha escogido. Si no lo hace así, se entenderá que ha escogido los cinco primeros.
Cada ejercicio vale 2 puntos.**

MATERIAL NECESARIO

Material de uso habitual: bolígrafo, lápiz y goma, regla, etcétera.
Compás y semicírculo graduado (transportador).
Calculadora científica.

Cada uno debe llevar su propio material. En ningún caso se permite la cesión de calculadoras ni de otros materiales entre los aspirantes.

Cal tenir en compte que el fet que a la portada s'indiqui el valor en punts de cada exercici estalvia d'indicar-lo al cos de la prova, on a cada exercici només cal indicar els valors parcials en el lloc corresponent.

b) Cos del solucionari

Les preguntes que demanen de fer quatre exercicis porten a sota:

Compteu 0,5 punts per cada apartat.

Les preguntes que demanen de fer dos exercicis porten a sota:

Compteu 1 punt per cada apartat.

Ara bé, si ja s'indica la puntuació de cada apartat, no cal afegir-hi els tramats grisos.

9.59 Per a certes recomanacions de llengua específiques d'aquesta matèria, vegeu els epígrafs 6.26, 6.29-6.31, 7.15, 7.19-7.21.

10

CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES DE GRAU SUPERIOR (II): MATÈRIES ESPECÍFIQUES

Biologia

10.1 La teoria de l'evolució s'anomena d'aquesta manera, i no ****teoria evolutiva**.

****** La teoria evolutiva de Darwin...

La teoria de l'evolució de Darwin...

10.2 En l'àmbit de la genètica, els termes *pare* i *mare* no són sinònims del terme *progenitor*, perquè precisament es vol distingir l'herència procedent de cadascun dels progenitors.

10.3 El nom dels enzims es compon en rodona.

* l'enzim lactasa

l'enzim lactasa

l'enzim α-1,4-glicosidasa àcida

10.4 La sigla de l'àcid ribonucleic s'escriu RNA (amb la forma anglesa) i, si porta l'article o la preposició *de* davant, s'apostrofa: l'RNA i d'RNA. Així mateix, l'àcid desoxiribonucleic s'escriu com la sigla anglesa DNA. En espanyol, però, s'escriuen ARN i ADN. Davant el terme *RNA-polimerasa*, que és el nom d'un enzim, també apostrofa l'article i la preposició: l'RNA-polimerasa (vegeu la taula 33).

TAULA 33. *Sigles dels àcids nucleics*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
DNA	ADN
RNA	ARN
mRNA	ARNm
tRNA	ARNt

Representem les seqüències d'RNA amb guions mitjans (signes menys) i sense espais en blanc.

3'—AAGCTTAACCGT...—5'

10.5 No hem de confondre els termes *aerobi* i ****aeròbic**. *Aerobi* es refereix a l'organisme que viu només en presència d'oxigen, mentre que *aeròbic* és l'adjectiu que significa 'relatiu a', 'provocat per' o 'pertanyent als aerobis o a l'aerobiosi'. El parell *anaerobi* i *anaeròbic*, antònim de l'anterior, funciona de la mateixa manera.

** Expliqueu les característiques dels aeròbics.

Expliqueu les característiques dels aerobis.

Expliqueu el comportament aeròbic dels organismes...

10.6 El *bacteri* és un ‘microorganisme unicel·lular d’estructura procariòtica’ i és masculí. És incorrecte l’ús del terme ****bactèria**.

** La diftèria és una malaltia infecciosa greu causada per la bactèria *Corynebacterium diphtheriae*.

La diftèria és una malaltia infecciosa greu causada pel bacteri *Corynebacterium diphtheriae*.

10.7 Un *gàmeta* és una ‘cèl·lula haploide que en la reproducció sexual es fusiona amb una altra i dona lloc al zigot’ i és un nom masculí. No és correcta la forma ****gamet**.

10.8 Els termes de genètica *haploide* (‘que posseeix un únic joc de cromosomes, n ’) i *diploide* (‘que posseeix un joc doble de cromosomes, $2n$ ’) són adjectius i hem de procurar de no utilitzar-los com a noms. Si hem de recórrer a formes nominals, d’acord amb el *Diccionari enciclopèdic de medicina*, tenim els noms *haplont* (‘organisme compost per cèl·lules haploides’) i *diplont* (‘organisme en fase diploide’).

** Completeu la taula següent indicant en cada cas si es tracta d’una cèl·lula haplont o diplont.

Completeu la taula següent indicant en cada cas si es tracta d’una cèl·lula haploide o diploide.

10.9 La cèl·lula pròpia i específica del fetge, que sintetitza i emmagatzema glicogen, s’anomena *hepatòcit*.

10.10 Un *heterozigot* és un ‘zigot format per la unió de dos gàmetes que tenen diferent constitució genètica’ i, com a adjectiu, es refereix a l’individu que prové d’un zigot heterozigot, mentre que l’adjectiu *heterozigòtic* vol dir ‘relatiu o pertanyent als heterozigots i a l’heterozigosi’. Passa el mateix amb les formes paral·leles *homozigot* i *homozigòtic*.

En biologia, la relació existent entre dos al·lels d’un heterozigot que presenta el fenotip d’un dels progenitors s’anomena *dominància*.

Quina probabilitat té el fill sa de l’arbre genealògic anterior de ser heterozigot?

Aquesta malaltia es pot originar per l’herència heterozigòtica de modalitats relativament benignes de talassèmia B⁺...

La Real Academia Española desaconsella l’ús de la *z* en aquestes formes:

[espanyol] *heterozigoto* y *homozigoto*

heterozigótico y *homozigótico*

10.11 Un *llevat* és un ‘fong unicel·lular que es reproduïx per gemmació o escissió, especialment aquell que amb els seus enzims produeix fermentacions en productes orgànics naturals’.

Per a obtenir l’etanol a partir de la glucosa s’utilitzen grans tancs amb llevats del gènere *Saccharomyces*.

- 10.12** El *metabòlit* és el ‘compost químic existent en els éssers vius que participa en les reaccions químiques del metabolisme intermediari on és produït’.

Completeu la taula de sota anomenant el i el procés que corresponen a cada lletra i a cada número, respectivament.

- 10.13** El terme *multiplicació vegetativa* fa referència a la ‘formació de noves plantes sense la intervenció de cèl·lules sexuals, a partir de fulles, tiges i òrgans especials o bé de qualsevol part viva d’una planta’.

A partir de la de la tija subterrània o rizoma...

- 10.14** En els exàmens en català, anomenem *glícids* les biomolècules formades per carboni, hidrogen i oxigen quan ens hi referim d’una manera general. Dins d’aquesta categoria, hi trobem els *glúcids*, que són només els derivats de la glucosa. Atès que el terme *glícids* encara no s’ha difós prou en els llibres de text i en l’ensenyament secundari, pot ser necessari, durant un quant temps, recórrer a fórmules de redacció com la següent: «el catabolisme dels glícids (o glúcids)». En els exàmens en espanyol, emprem per a tots dos conceptes el terme *glúcidos*.

En català són vàlids els termes equivalents *glicòlisi* i *glucòlisi*, si bé els diccionaris d’especialitat (CiT) solen prioritzar la primera forma. En espanyol, el DRAE accepta totes les formes possibles: *glicólisis*, *glicolisis*, *glucólisis* i *glucolisis*.

- 10.15** Actualment es considera inadequat emprar els termes **hidrat de carboni* (esp., **hidrato de carbono*), en comptes de *carbohidrat* (esp., *carbohidrato*).

- 10.16** Segons l’Organització Mundial de la Salut, en la classificació internacional ABO dels grups sanguinis, cada grup sanguini es representa mitjançant una o dues lletres majúscules (A, B, AB, O). En alemany i en altres idiomes de l’Europa central el tipus O és anomenat 0 (‘zero’). Així mateix, el factor Rhesus de la sang se simbolitza Rh, generalment seguit d’un signe més (+) o un signe menys (-). D’aquesta manera, els grups sanguinis possibles són: A+, A-, B+, B-, AB+, AB-, O+ i O-.

- 10.17** Els noms dels cromosomes i dels al·lels s’escriuen en rodona, però els noms dels gens s’escriuen en cursiva.

el cromosoma

l’al·lel

el gen

- 10.18** Els compostos químics que participen en el cicle de l’àcid cítric, també anomenat *cicle dels àcids tricarboxílics* o *cicle de Krebs* són els que figuren a la taula 34.

TAULA 34. *Compostos químics del cicle de l'àcid cítric*

acetil coenzim A	isocitrat-deshidrogenasa
acetil-CoA	malat
aconitasa	malat-deshidrogenasa
cis-aconitat	ortofosfat inorgànic (P _i)
oxalacetat	oxalacetat
α-cetoglutarat	2-oxoglutarat
α-cetoglutarat-deshidrogenasa	2-oxoglutarat-deshidrogenasa
citrat	pirofosfat inorgànic (PP _i)
citrat-sintasa	succinat
CoA-SH	succinat-deshidrogenasa
fumarasa	succinil coenzim A
fumarat	succinil-CoA
isocitrat	succinil-CoA-sintasa

- 10.19** Al costat de *ruta*, terme emprat en els llibres especialitzats de bioquímica, també acceptem *via* per a designar la seqüència de reaccions d'un procés bioquímic determinat:

ruta metabòlica

via de metabolisme

- 10.20** En biologia, hi ha diverses classificacions dels regnes en què es poden dividir els éssers vius. Generalment es fa servir un sistema de cinc regnes: moneres (Monera), protists (Protista), fongs (Fungi), plantes (Plantae) o metàfits i animals (Animalia) o metazous (Metazoa). Vegeu també l'epígraf 7.9.

- 10.21** Els noms comuns de les espècies s'han de comprovar en fonts de prestigi, com ara la Fundació Enciclopèdia Catalana, o bé el TERMCAT. Vegeu els exemples de la taula 35.

TAULA 35. *Noms comuns d'espècies*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
cranc de riu americà (en comptes de * <i>cranc americà</i>)	cangrejo de las marismas
musclo zebra (en comptes de * <i>musclo zebra</i>)	mejillón cebra

- 10.22** Preferentment, els noms de científics s'han d'escriure sencers la primera vegada que apareixen en el text per raons de claredat; ara bé, en els contextos en què el nom exerceix simplement una funció denominativa o distintiva d'un sintagma més ampli, més o menys fixat, no cal desenvolupar-lo. Per exemple: «una superfície de Riemman», «les lleis de Mendel», «la taula de Mendeléiev», etc. Vegeu la taula 36 per als noms complets de científics.

TAULA 36. *Noms de científics i inventors*

<i>Nom</i>	<i>Dades biogràfiques</i>
Aage Bohr	físic (1922-2009)
Johannes Nicolaus Brønsted	químic i físic (1879-1947)
Marie Curie	física (1867-1924)
Thomas Alva Edison / Thomas A. Edison	inventor (1847-1931)
Albert Einstein	físic (1879-1955)
Thomas Martin Lowry	físic i químic (1874-1936)
Gregor Mendel	naturalista (1822-1884)
Dmitri Mendeléiev / <i>esp.</i> Dmitri Mendeléyev	químic i inventor (1834-1907)
Johannes Friedrich Miescher	biòleg i metge (1844-1895)
Isaac Newton	físic, matemàtic i filòsof (1642-1727)
Louis Pasteur	biòleg (1822-1895)
Nikola Tesla	enginyer i inventor (1857-1943)
James Watt	matemàtic i inventor (1736-1819)

- 10.23** Els noms dels estris de laboratori s’han d’escriure, en català i en espanyol, tal com apareixen recollits en la taula 37.

 TAULA 37. *Estris de laboratori*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
càpsula de Petri	cápsula de Petri
matràs aforat	matraz aforado
placa de Petri	placa de Petri
vàlvula de Bunsen	válvula de Bunsen
vas de precipitats	vaso de precipitados
balança granetària	balanza granataria (també <i>báscula granataria</i>)

- 10.24** En comptes de l’anglicisme **pedigrí*, en biologia cal emprar el terme *arbre genealògic* (esp., *árbol genealógico*).

- 10.25** Altres termes específics de biologia són els que figuren en la taula 38.

TAULA 38. *Altres termes emprats en biologia*

Català	Espanyol
arbre genealògic (en comptes de l'anglicisme *pedigri)	árbol genealógico (en comptes de l'anglicisme *pedigri)
Hialoplasma (del gr. <i>hýalos</i>)	el hialoplasma
lisogen, lisògena 'Que hostatja bacteriòfags en estat latent integrats en el cromosoma del bacteri' <i>soca lisògena</i> / 'relatiu a la lisi'	lisógeno, lisógena 'Que hospeda bacteriòfagos en una forma latent integrada en el cromosoma de la bacteria' <i>bacteria lisógena</i> / 'relativo a la lisis'
lisogènic, lisogènica 'relatiu a la lisogènia' <i>cicle lisogènic</i> (no és bo ** <i>lisigènic</i>)	lisogénico, lisogénica 'relativo a la lisogènia' <i>ciclo lisogénico</i>
lític 'relatiu a la lisi' <i>virus lític, cicle lític</i>	lítico 'relativo a la lisis' <i>virus lítico, ciclo lítico</i>
<i>Els cicles lític i lisogènic són dos cicles diferents de reproducció dels virus</i>	<i>Los ciclos lítico y lisogénico son dos ciclos distintos de reproducción de los virus</i>

Els termes *lisi* i *lisogènia* fan referència, en biologia, a dues nocions diferents, relacionades amb el tipus de reproducció dels virus. D'una banda, la *lisi* fa referència a la destrucció de la integritat de la membrana cel·lular d'un bacteri, que es mor. Un dels dos cicles de reproducció dels virus és el *cicle lític*, que comporta aquesta destrucció perquè (sense entrar en detalls) produeix un cert nombre de bacteriòfags *virulents*.

D'altra banda, la *lisogènia* és la propietat d'alguns bacteriòfags (anomenats *bacteriòfags temperats* o *moderats*) consistent a infectar soques bacterianes i convertir-les en soques *lisògenes*, és a dir, que hostatgen bacteriòfags en estat latent els quals es repliquen sincrònicament amb el DNA bacterià i es transmeten a generacions successives.

L'altre cicle de reproducció dels virus és el *cicle lisogènic*, el qual no comporta la *lisi*, sinó que permet que el bacteri afectat continuï vivint i reproduint-se normalment.

En espanyol els dos cicles s'anomenen *ciclo lítico* i *ciclo lisogénico*, respectivament.

L'adjectiu *lisogen lisògena*, altrament, segons el DIEC2 tant pot ser sinònim de *lisogènic* (acc. 1) com de *lític* (acc. 2).

10.26 Escrivim els tipus de diabetis amb xifres aràbigues, no pas amb xifres romanes.

- * diabetis tipus II
- diabetis tipus 2

10.27 La forma *omega-3* és la representació comercial de l'àcid ω -3. Per tant, convé escriure *omega-3* amb guionet, tant en català com en espanyol —malgrat que l'*Ortografia de la lengua española* (OLE, p. 422) admeti d'escriure l'expressió *ácidos omega 3* amb espais entremig.

10.28 L'hormona que es detecta en un test d'embaràs que dona positiu s'anomena *hormona gonadotrofina* (o *gonadotropina*) *coriònica*, la qual, si bé es representa a vegades amb la sigla *HGC* en català i en espanyol, és preferible que la representem amb la sigla anglesa *HCG*. (En anglès, la *H* inicial és per *human*, de *human chorionic gonadotropin*, no pas per *hormone*, i si bé la primera lletra de la sigla hi ha qui l'escriu en minúscula, «hCG», nosaltres la mantenim en caixa alta.)

10.29 En les matèries de ciències, en general no es fan servir les lletres versaletes. És el cas, per exemple, de la designació de les fases de les divisions cel·lulars de la meiosi, que al costat del nom específic de la fase porten xifres romanes en caixa alta que n'indiquen la divisió (I o II) a què pertanyen: *profase I, metafase II, anafase I, telofase II*.

10.30 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

Trieu i resolau CINC dels set exercicis que es proposen.

Indiqueu clarament quins exercicis heu triat. Si no ho feu així, s'entendrà que heu escollit els cinc primers.

Cada exercici val 2 punts.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

Elija y resuelva CINCO de los siete ejercicios propuestos.

Indique claramente cuáles ha escogido. Si no lo hace así, se entenderá que ha escogido los cinco primeros.

Cada ejercicio vale 2 puntos.

Cal tenir en compte que el fet que a la portada s'indiqui el valor en punts de cada exercici estalvia d'indicar-lo al cos de la prova, on a cada exercici només cal indicar els valors parcials en el lloc corresponent.

b) Cos del solucionari

(No hi ha instruccions en el cos del solucionari.)

Ciències de la Terra i del medi ambient

10.31 Per a designar una 'massa d'aigua relativament poc extensa dipositada en una depressió del terreny' fem servir, en general, *estany*, i no **llac*, que reservem per a una 'gran extensió d'aigua que ocupa una depressió del continent'. En espanyol, en canvi, s'utilitza sistemàticament *lago*.

10.32 El terme *capbussar* té la variant *cabussar*. Si bé seguint el DIEC2 preferim la primera forma, cal respectar la voluntat del professor/a. Tractarem de la mateixa manera els mots que se'n deriven, com ara *capbussament/cabussament*.

Es diuen falles conformes les que tenen els estrats que capbussen/cabussen en la mateixa direcció que el pla de falla.

Les falles són superfícies planes i, com a tals, es caracteritzen pel sentit i l'angle de capbussament/cabussament.

10.33 Utilitzem la forma *no sostenible* en comptes de **no sustentable* o **insostenible*.

* Expliqueu per què l'energia obtinguda a partir dels combustibles fòssils es considera insostenible ambientalment.

Expliqueu per què l'energia obtinguda a partir dels combustibles fòssils es considera no sostenible ambientalment.

10.34 Els sintagmes *gas hivernacle* i *gas amb efecte d'hivernacle* són termes equivalents. Cal vigilar de no deixar-se la preposició *de* entre *efecte* i *hivernacle*, que no s'utilitza en el terme espanyol.

[català]	** gas d'efecte hivernacle
	** gas amb efecte hivernacle
	gas amb efecte d hivernacle
	gas hivernacle
[espanyol]	gas de efecto invernadero
	gas invernadero

10.35 El terme *medi ambient* és correcte però redundant; generalment, n'hi ha prou de fer servir *medi*.

Anomeneu dos efectes que es produïrien sobre els éssers humans, la fauna, la flora o el medi en general si es reduís l'ozó estratosfèric.

10.36 El sintagma adjectiu *de boca* és incorrecte en expressions com ***aigua de boca* o ***aigua de consum de boca*. Les expressions correctes són *aigua potable* o *aigua per al consum humà*.

10.37 El *boirum* (en anglès, *smog*) és la boira que es produeix a causa d'una gran concentració de partícules de pols i fum. Si es considera convenient, s'hi pot afegir a continuació la forma anglesa entre parèntesis. En espanyol, se'n diu *esmog*.

[català]	No s'ha de confondre mai la boira amb el boirum.
	No s'ha de confondre mai la boira amb el boirum (<i>smog</i>).
[espanyol]	Nunca se debe confundir la niebla con el esmog.
	Nunca se debe confundir la niebla con el esmog (<i>smog</i>).

10.38 D'acord amb la IUPAC, la unitat de pressió més habitual és el *bar*, que no és una unitat del sistema internacional (1 bar = 10⁵ Pa). La unitat per a les pressions baixes és el *millibar*. D'altra banda, cal tenir en compte que *millibar* i *hectopascal* són termes sinònims. Totes aquestes unitats i els valors corresponents figuren a la taula 39.

TAULA 39. *Unitats de pressió*

<i>Unitat de pressió</i>	<i>Símbol</i>	<i>Valor equivalent</i>
pascal	Pa	
hectopascal	hPa	1 hPa = 100 Pa
bar	bar	1 bar = 10 ⁵ Pa
millibar	mbar	1 mbar = 100 Pa

10.39 Segons el Servei Meteorològic de Catalunya, les abreviacions més habituals que es fan servir en els climogrames (diagrames ombrotèrmics) són les que figuren en la taula 40.

TAULA 40. Abreviacions emprades en els climogrames

Abreviació	Forma desenvolupada
AT	amplitud tèrmica; diferència entre la temperatura mitjana (Tmm) del mes més càlid i la del mes més fred (mesurada en °C)
dG	nombre mitjà de dies de glaçada
dG=0	període sense glaçada
dPPT	nombre mitjà de dies de pluja
EM	estació meteorològica
Gp	període de glaçada probable
Gs	període de glaçada segura
NT	nombre d'anys de la sèrie climàtica per a la variable temperatura
PPTm	precipitació mitjana mensual (en mm)
PPT×24h	precipitació màxima en vint-i-quatre hores (en mm)
Tmm	temperatura mitjana mensual (en °C)
Tnm	temperatura mínima mitjana (en °C)
Tnm F	temperatura mínima mitjana del mes més fred (en °C)
Tnn	temperatura mínima absoluta (en °C)
Tnmm	temperatura mitjana de les mínimes absolutes (en °C)
Txm	temperatura màxima mitjana (en °C)
Txm C	temperatura màxima mitjana del mes més càlid (en °C)
Txx	temperatura màxima absoluta (en °C)
Txxm	temperatura mitjana de les màximes absolutes (en °C)

10.40 El terme *geomorfologia* només funciona com a nom quan significa ‘part de la geodinàmica i de la geografia física que s’ocupa de l’estudi del relleu de la superfície terrestre, de les forces que l’originen i de l’evolució que ha tingut’. Sí que podem emprar l’adjectiu corresponent: *estructura geomorfològica*, *procés geomorfològic*.

* La fotografia següent mostra una **geomorfologia** molt típica dels granits i dels granitoides.

La fotografia següent mostra una **estructura geomorfològica** molt típica dels granits i dels granitoides.

10.41 A les taules següents (taules 41, 42, 43 i 44) hi ha termes específics i topònims (taules 42, 43 i 44) de camps semàntics relacionats amb les ciències de la vida i del medi ambient que apareixen sovint en les PACF.

TAULA 41. Fonts d’energia

Català	Espanyol
biomassa (i residus)	biomasa (y residuos)
carbó	carbón
gas natural	gas natural
petroli	petróleo
energia eòlica	energía eólica
energia hidràulica	energía hidráulica
energia nuclear	energía nuclear
energia solar	energía solar

10.42 Altres topònims relacionats amb les ciències de la vida i del medi ambient són els següents (taules 42, 43 i 44):

TAULA 42. *Noms de volcans*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
Corcovado	Corcovado
Etna	Etna
Hekla	Hekla
Kerinci	Kerinci
Kilimanjaro	Kilimanjaro
Kliutxevskoi	Kliuchevskoi
Mauna Loa	Mauna Loa
Montagne Pélée	Montagne Pélée
Mt. Camerun	Mt. Camerún
Mt. Fuji / Fuji-San	Mt. Fuji
Mt. Saint Helens	Mt. Saint Helens
Nevado del Ruiz	Nevado del Ruiz
Nyiragongo	Nyiragongo
Pinatubo	Pinatubo
Popocatépetl	Popocatépetl
Ruapehu	Ruapehu
Stromboli	Stromboli
Teide	Teide
Vesuvi	Vesubio

TAULA 43. *Noms de les muntanyes o cims més alts per continents*

<i>Continent</i>	<i>Català*</i>	<i>Espanyol</i>	<i>Alçària</i>
Àfrica	el Kilimanjaro	Kilimanjaro	5.895 m
Amèrica del Nord	el Denali (el mont McKinley)	monte Denali (monte McKinley)	6.194 m
Amèrica del Sud	l'Aconcagua	Aconcagua	6.962 m
Antàrtida	el massís Vinson	macizo Vinson	4.892 m
Àsia	l'Everest	Everest	8.848 m
Europa	l'Elbrús	Elbrús	5.642 m
	el Mont Blanc	Mont Blanc	4.808 m
Oceania	el Puncak Jaya	monte Jaya	4.884 m
	el mont Kosciuszko	monte Kosciuszko	2.228 m

* La presència de l'article en els noms en català és només orientativa per si s'han d'escriure en un context discursiu.

TAULA 44. Noms relacionats amb la tectònica de plaques

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
placa africana	placa africana
placa antàrtica	placa antártica
placa aràbiga	placa arábiga
placa de Cocos	placa de Cocos
placa de Nazca	placa de Nazca
placa del Carib	placa del Caribe
placa de Scotia	placa de Scotia
placa eurasiàtica	placa euroasiàtica
placa filipina	placa filipina
placa indoaustraliana	placa indoaustraliana
placa de Juan de Fuca	placa Juan de Fuca
placa nord-americana	placa norteamericana
placa pacífica	placa pacífica
placa sud-americana	placa suramericana
placa xinesa	placa china
dorsal de l'Índic	dorsal del Índico
dorsal de l'Índic sud-oriental	dorsal del Índico suroriental
dorsal del Pacífic oriental	dorsal del Pacífico oriental
dorsal medioatlàntica	dorsal mesoatlàntica
dorsal medioíndica	dorsal mesoíndica
dorsals oceàniques	dorsales oceánicas
escorça terrestre	corteza terrestre
falles de transformació (o transformants)	fallas de transformación
límit de placa / vora de placa / llavi de placa	límite de placa / borde de placa
mantell	manto
moviment de plaques	movimiento de placas
plataforma continental	plataforma continental
zones de subducció	zonas de subducción

Crítèria

10.43 Pel que fa a les classes texturals del sòl, les combinacions de percentatges d'argila, llim i arena (o sorra) que constitueixen mostres de sòls diferents s'agrupen en dotze classes texturals, segons els criteris USDA (Departament d'Agricultura dels Estats Units), i en onze classes segons els criteris ISSS (Societat Internacional de la Ciència del Sòl), tal com mostra la taula 45:

TAULA 45. *Classes texturals del sòl*

<i>Críteris USDA</i>	<i>Críteris ISSS</i>
arenosa	arenosa
argilosa	argilosa fina argilosa grossa
franca	franca
l·limosa	
arenofranca	
argil·loarenosa	argil·loarenosa
argil·l·limosa	argil·l·limosa
francoarenosa	francoarenosa
francoargilosa	francoargilosa
franc·l·limosa	franc·l·limosa
francoargil·loarenosa	francoargil·loarenosa
francoargil·l·limosa	francoargil·l·limosa

Qualificant els tipus de sòl, però, les denominacions són en masculí (vegeu la taula 46):

TAULA 46. *Tipus de sòls*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
argilós fi	arcilloso fino
argil·loarenós	arcilloarenoso
argilós gros	arcilloso grueso
argil·l·limós	arcillolimoso
francoargil·loarenós	francoarcilloarenoso
francoargilós	francoarcilloso
francoargil·l·limós	francoarcillolimoso
arenós	arenoso
francoarenós	francoarenoso
franc	franco
franc·l·limós	francolimoso

Pel que fa als tipus de roques, les més habituals són les següents:

TAULA 47. *Tipus de roques*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
argiles	arcillas
calcàries	calizas
conglomerats	conglomerados
dolomites	dolomitas
evaporites	evaporitas
guixos	yesos
graves	gravas
gresos	areniscas
margues	margas

- 10.44** Altres termes específics de ciències de la Terra que apareixen sovint són els que figuren a la taula 48.

TAULA 48. *Altres termes emprats en ciències de la Terra*

<i>català</i>	<i>Espanyol</i>
bloc diagrama	bloque diagrama
calcària carstificada	caliza karstificada
demanda bioquímica d'oxigen (DBO ₅)*	demanda bioquímica de oxígeno (DBO ₅)
demanda química d'oxigen (DQO)	demanda química de oxígeno (DQO)
contaminació difusa	contaminación difusa
microgram (µg)	microgramo (µg)
micròmetre (µm)	micrómetro (µm)

* La forma amb el 5 subindexat és la que apareix en el *Diccionari de les ciències ambientals*, consultable en línia (CiT).

- 10.45** Les partícules de l'ambient es classifiquen segons la mida. Per a descriure'n els rangs, es fa servir el símbol PM (de l'anglès *particulate matter*) subindexat amb la xifra relativa als micròmetres de diàmetre que fan:

PM₁₀ (partícules de 10 micròmetres de diàmetre)

10.46 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

Trieu i resolau CINC dels set exercicis que es proposen.

Indiqueu clarament quins exercicis heu triat. Si no ho feu així, s'entendrà que heu escollit els cinc primers.

Cada exercici val 2 punts.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

Elija y resuelva CINCO de los siete ejercicios propuestos.

Indique claramente cuáles ha escogido. Si no lo hace así, se entenderá que ha escogido los cinco primeros.

Cada ejercicio vale 2 puntos.

Cal tenir en compte que el fet que a la portada s'indiqui el valor en punts de cada exercici estalvia d'indicar-lo al cos de la prova, on a cada exercici només cal indicar els valors parcials en el lloc corresponent.

b) Cos del solucionari

En exercicis en què es demana més d'una qüestió:

Adjudiqueu 0,75 punts per la identificació del tipus d'ambient sedimentari, i 0,25 punts pel fet de respondre correctament a les dues preguntes relatives a la selecció dels sediments.

Adjudiqueu 0,75 punts per cada figura.

Adjudiqueu 0,75 punts per l'aplicació de l'escala vertical, i 0,5 punts pel tall.

Adjudiqueu 0,75 punts per la predicció del temps, i 0,25 punts pel fet de respondre correctament a la pregunta.

Adjudiqueu 0,5 punts pel fet de marcar la conca del rec de la manera més aproximada possible, i 0,5 punts pel càlcul de la superfície de la conca.

Adjudiqueu 0,5 punts per la definició, i 0,5 punts per l'explicació de les diferències.

Adjudiqueu 0,25 punts pel nom correcte de les capes, i 0,75 punts per l'explicació de les característiques de la capa més superficial.

Adjudiqueu 0,75 punts per la identificació del procés i dels factors que el provoquen, i 0,5 punts per l'explicació del paper de les plantes i la identificació del procés que es produeix en el pendent.

Adjudiqueu 0,5 punts per la identificació i classificació dels materials, i 0,5 punts per la descripció del procés de formació i la referència dels agents.

Comentari de text

- 10.47** Si l'enunciat d'un exercici concret té més d'un paràgraf, s'entra la primera línia a partir del segon paràgraf.
- 10.48** La portada dels fascicles d'aquesta matèria és encapçalada pel títol específic següent:

**Proves d'accés als ensenyaments artístics superiors [any]
Alumnat sense títol de batxiller**

Per indicació dels responsables del Departament d'Educació i dels serveis jurídics corresponents, no corregim la denominació *títol de batxiller*, encara que sigui una denominació antiga i sexista.

- 10.49** A la primera pàgina de la prova, precedint el títol del text de suport, hi ha de dir, a caixa i amb lletra negreta rodona del cos 12:

[català] **Llegiu el text i feu els exercicis de la pàgina següent.**

[espanyol] **Lea el texto y realice los ejercicios de la página siguiente.**

- 10.50** A l'última pàgina de la prova (però no en la del solucionari), damunt el peu amb l'escut de l'Institut d'Estudis Catalans i la llegenda corresponent, hi ha de figurar la recomanació següent, a caixa i amb lletra negreta rodona del cos 12:

[català] **Abans de lliurar la prova, feu-ne una darrera lectura.**

[espanyol] **Antes de entregar la prueba, realice una última lectura.**

- 10.51** Aquesta prova consta només de dos exercicis: primer, un resum del text proporcionat i, després, el comentari de text corresponent, pautat de la manera següent en l'enunciat de l'exercici:

[català]

2. Comentari de text

Escriuiu, d'una manera clara i ordenada, un comentari de text de l'article que heu llegit, de cent paraules com a màxim.

Per a redactar-lo, tingueu en compte la pauta que hi ha a continuació, i recordeu que un comentari de text és un escrit que té per objectiu analitzar i interpretar el text d'un autor/a i fer-ne una valoració personal:

- Identifiqueu el tema principal.
- Enumereu les idees més significatives al voltant del tema principal i assenyalau les aportacions a partir de les quals s'organitza el discurs de l'autor/a.
- Exposeu el vostre punt de vista sobre el tema d'una manera ordenada (eviteu fer una transcripció del text original).

- Per acabar, presenteu breument les conclusions principals d'acord amb la vostra anàlisi del text.

[espanyol]

2. Comentario de texto

Escriba, de manera clara y ordenada, un comentario de texto, de cien palabras como máximo, del artículo que ha leído.

Para redactarlo, tenga en cuenta la pauta que hay a continuación, y recuerde que un comentario de texto es un escrito que tiene como objetivo analizar e interpretar el texto de un autor/a y valorarlo desde un punto de vista personal:

- Identifique el tema principal.
- Enumere las ideas más significativas alrededor del tema principal y señale las aportaciones a partir de las cuales se organiza el discurso del autor/a.
- Exponga su punto de vista sobre el tema de manera ordenada (evite hacer una transcripción del texto original).
- Para terminar, presente brevemente las conclusiones principales de acuerdo con su análisis del texto.

10.52 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

Per cada error ortogràfic, lèxic, morfològic o sintàctic es descomptaran 0,1 punts, fins a un màxim de 2 punts.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

Por cada error ortográfico, léxico, morfológico o sintáctico se descontarán 0,1 puntos, hasta un máximo de 2 puntos.

b) Cos del solucionari

Exercici de resum (1):

Cal valorar la comprensió correcta del text, la claredat i la precisió en el resum, la riquesa de l'expressió i la coherència i cohesió del discurs.

Els examinands poden canviar l'ordre de les idees exposades per l'articulista i enllaçar-les d'una manera diferent, i aquesta disposició del text no s'ha de penalitzar.

Exercici de comentari (2):

Cal valorar la capacitat de construir un discurs coherent i cohesionat prenent com a punt de partida el text proposat; també se n'ha de valorar la claredat, la precisió i la riquesa d'expressió.

Els examinands poden ampliar la informació del text amb dades derivades de la pròpia experiència.

Suggeriment de pautes d'avaluació per a l'examen:

Resum

- Demuestra una bona comprensió de l'article.
- Conté les idees bàsiques.
- L'expressió és bona.
- El text està ben estructurat.

Comentari de text

- Identifica correctament les idees principals del text.
- L'exposició és clara i precisa.
- Les conclusions personals estan ben estructurades i elaborades.

Una vegada puntuat el contingut, es descompten les **incorreccions** ortogràfiques, lèxiques, morfològiques o sintàctiques, a raó de 0,1 punts per falta (excepte les repetides), fins a un màxim de 2 punts per al conjunt de l'examen.

Dibuix tècnic

- 10.53** L'*alçat* és la 'projecció ortogonal d'una figura o d'un cos damunt el pla vertical d'un sistema de dos plans en què l'altre pla és horitzontal'.
- 10.54** Cal que proporcionem les imatges al 100 %, especialment en el document de MS Word® però també en l'original en paper.
- 10.55** Hi ha una norma DIN que s'anomena simplement 5 («DIN 5»), que fa referència als eixos de coordenades. No l'hem de confondre amb el format de paper DIN A5, que equival al format ISO A5 (14,8 x 21 cm).
- 10.56** Per tradició, descrivim les figures geomètriques planes mitjançant els termes *base* i *altura* (encara que parlem de [*vista d'*]*alçat* —esp. *alzado*—). (Per als noms de les dimensions dels objectes i de tota classe de cossos reals o imaginaris, vegeu els epígrafs 4.9 i 4.10 i les taules 7, 8, 9, 10 i 11.)

Dibuixeu un triangle que tingui una altura de 60 mm i una base de 35 mm.

- 10.57** El nom de l'estri que es fa servir per a dibuixar o escriure s'introdueix amb la preposició *amb*.

** dibuix a llapis

dibuix amb llapis

- 10.58** En català, quan parlem dels sistemes de representació específics —l'europeu o l'americà— no ens podem estalviar l'article.

** Representeu a escala 1:1 i en sistema europeu les vistes [...].

Representeu a escala 1:1 i en el sistema europeu les vistes [...].

- 10.59** En la representació tipogràfica de les equivalències escalars, tant és vàlid inserir un espai fi a banda i banda dels dos punts, com no deixar-hi cap espai:

...a escala 1:1 000

...a escala 1:1 000

- 10.60** En dibuix tècnic, la representació de les línies de cota de les figures geomètriques segueix unes normes específiques. Vegeu l'epígraf 12.39 del capítol de maquetació. Pel que fa a la plasmació sobre el paper de les vistes d'alçat, perfil dret i planta superior d'una figura, vegeu l'epígraf 12.47.

- 10.61** Cal tenir en compte la terminologia específica d'aquesta matèria que es recull en la taula 49.

TAULA 49. *Termes de dibuix tècnic*

<i>Terme</i>	<i>Definició</i>
dièdric	Sistema de representació basat en una doble projecció cilíndrica ortogonal, cadascuna de les projeccions sobre un pla vertical i horitzontal, i un abatiment posterior d'un pla sobre l'altre
origen / punt d'origen / punt origen	Punt especial —normalment denotat per la lletra <i>O</i> — que representa el punt fix de referència de la geometria de l'espai del voltant
[perspectiva] dimètrica	Sistema axonomètric ortogonal en el qual dos dels angles entre eixos projectats són iguals
perspectiva cavallera	Perspectiva axonomètrica obliqua en què una de les cares verticals del cos és paral·lela al pla de projecció
perspectiva militar	Perspectiva axonomètrica obliqua en què les cares horitzontals del cos són paral·leles al pla de projecció
sistema europeu	Sistema de representació en què el pla es col·loca darrere de l'objecte en el sentit de la projecció
sistema americà	Sistema de representació en què el pla es col·loca davant de l'objecte en el sentit de la projecció
terna	Conjunt de tres elements
veritable magnitud	Valor real d'un segment, un angle, etcètera

10.62 A grans trets, podem dir que en dibuix tècnic s'estudia la representació gràfica dels cossos tridimensionals sobre un pla. En aquesta representació són importants la projecció i la perspectiva. Conèixer les tipologies d'aquestes dues nocions ens permet establir l'ordre de les denominacions dels objectes de representació (sempre que els professors redactors no hi tinguin inconvenient). Per exemple, escrivim *projecció paral·lela ortogonal* i no ***projecció ortogonal paral·lela*, o bé *perspectiva ortogonal isomètrica* i no ***perspectiva isomètrica ortogonal* (entenent que, en aquest cas, ometem la categoria *axonomètrica*). Podem veure els esquemes d'aquestes tipologies en les figures 5 i 6 següents.

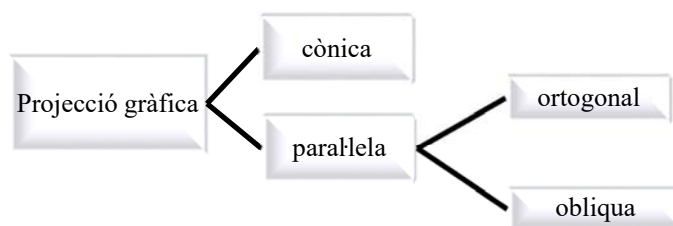

FIGURA 5. *Tipologia de la projecció gràfica*

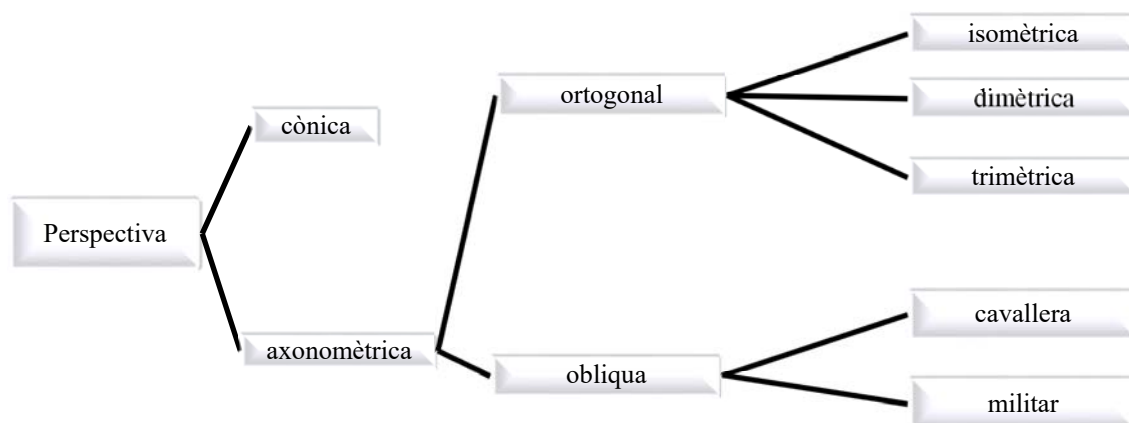

FIGURA 6. Tipologia de la perspectiva en dibuix tècnic

10.63 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

Feu cadascun dels exercicis en fulls independents.

Poseu el nom i els cognoms en cadascun dels fulls utilitzats.

Indiqueu el número de l'exercici i escolliu la posició del full més favorable per a obtenir un resultat òptim.

En tots els exercicis cal seguir les especificacions de les normes de dibuix tècnic referents a la disposició de les vistes, el tipus i gruix de les línies, els sistemes d'acotació i altres especificacions aplicables.

Material necessari: escaire, cartabó, regle graduat, compàs, llapis, goma d'esborrar i cinta adhesiva.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

Realice cada uno de los ejercicios en hojas independientes.

Ponga su nombre y apellidos en cada una de las hojas utilizadas.

Indique el número del ejercicio y escoja la posición más favorable de la hoja para obtener un resultado óptimo.

En todos los ejercicios es necesario seguir las especificaciones de las normas de dibujo técnico referidas a la disposición de las vistas, el tipo y grosor de las líneas, los sistemas de acotación y otras especificaciones aplicables.

Material necesario: escuadra, cartabón, regla graduada, compás, lápiz, goma de borrar y cinta adhesiva.

Portada dels solucionaris:

Característiques generals que cal tenir en compte pel que fa a la resolució dels exercicis:

L'elaboració dels exercicis en fulls independents.

La bona distribució de l'exercici en el full.

La pulcritud de la presentació.

b) Cos del solucionari

Exercici 1:

En aquest exercici cal valorar:

- La resolució correcta de les vistes segons la solució donada a continuació, amb tall parcial o sense.
[1,5 punts: 0,5 punts per cada vista]
- La disposició de les vistes segons el sistema europeu.
[0,5 punts]
- La diferenciació dels valors de línia.
[0,25 punts]
- La posició i la distribució de les cotes, i també que l'acotació és suficient.
[0,75 punts]

Exercici 2:

En aquest exercici cal valorar:

- La representació de l'escala i de la contraescala.
[0,75 punts]
- La representació de la planta segons la solució donada a continuació.
[1 punt]
- La diferenciació dels valors de línia.
[0,25 punts]

O bé

En aquest exercici cal valorar:

- La representació de l'escala i de la contraescala.
[0,75 punts]
- La representació del plànol segons la solució donada a continuació.
[1 punt]
- La diferenciació dels valors de línia.
[0,25 punts]

Exercici 3:

En aquest exercici cal considerar:

- La resolució correcta a mà alçada de la isometria segons la solució donada a continuació.
[1,5 punts]
- L'encaix i la proporció de la resolució presentada.
[0,75 punts]
- La diferenciació dels valors de línia.
[0,25 punts]

Exercici 4:

En aquest exercici cal valorar una solució de les dues que té:

- La construcció correcta del triangle ABC o ABD .
[2 punts]
- La diferenciació dels valors de línia.
[0,5 punts]
- Per tempteig no es compta res.

O bé

Aquest exercici es pot resoldre de dues maneres: segons el mètode particular o segons el sistema general de construcció de polígons. Cal valorar el mateix en un cas i en l'altre:

- La construcció correcta del polígon.
[2 punts]
- La diferenciació dels valors de línia.
[0,5 punts]
- Per tempteig no es compta res.

O bé

En aquest exercici cal valorar una solució de les dues que té:

- La construcció correcta del quadrat.
[1 punt]
- La construcció correcta de les circumferències tangents.
[1 punt: 0,25 punts per cada una]
- La diferenciació dels valors de línia.
[0,5 punts]

Economia de l'empresa

10.64 Les quantitats s'escriuen amb lletres llevat que calguin més de tres mots per a enunciar-les (cf. § 4.6), que siguin nombres decimals o que vagin acompanyades de símbols. En l'escriptura dels milions, els miliards (1 miliard = 1.000 milions) i els bilions rodons o, com a màxim, amb un decimal, fem servir una grafia mixta. Els milers i els milions es marquen amb un punt, com en les altres assignatures de ciències socials (cf. § 7.35).

10.65 En els exercicis en què es demana la taxa interna de rendibilitat, no podem redactar l'enunciat de la manera següent: «Calculeu la taxa interna de rendibilitat...», atès que en aquests exercicis no es demana un resultat en forma de xifra, sinó el plantejament d'una equació.

* Calculeu la taxa interna de rendibilitat (TIR) d'aquest projecte amb el valor del flux de caixa net obtingut en l'apartat *a* i el valor residual de 7.000 €.

Plantegeu l'equació per a calcular / Plantegeu el càlcul de la taxa interna de rendibilitat (TIR) d'aquest projecte amb el valor del flux de caixa net obtingut en l'apartat *a* i el valor residual de 7.000 €.

10.66 Els termes del tipus *indústria 4.0* corresponen a una nova manera d'organitzar els mitjans de producció. No hi ha motiu per a escriure aquest terme amb la inicial en majúscula, ja que l'etiqueta «4.0» s'afegeix indistintament a diversos noms comuns del món de la producció i la comercialització.

* la Indústria 4.0

* l'Agricultura i Ramaderia 4.0

la Indústria 4.0

l'Agricultura i la Ramaderia 4.0

Premi atorgat pel seu model 4.0 de negoci de producció i comercialització d'oli d'oliva verge extra que ofereix al consumidor local i internacional un producte d'alta qualitat i una experiència de compra innovadora.

10.67 Actualment els productes del sector alimentari que són de temporada o que provenen de circuits comercials curts es denominen *de kilòmetre zero*. Aquesta expressió l'escrivim en caixa baixa i desenvolupada en lletres (i amb *k-* de *kilo-*), enfront d'altres possibilitats menys bones.

* de km 0

* de quilòmetre 0

* de kilòmetre 0

* de quilòmetre zero

* de Kilòmetre Zero

de kilòmetre zero

En espanyol, tenim la forma *de kilómetro cero*.

10.68 La taula 50 mostra els termes d'àmbit econòmic més habituals en economia de l'empresa.

TAULA 50. *Termes d'economia de l'empresa*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
actiu corrent (AC)	activo corriente (AC)
amortització	amortización
anàlisi DAFO	análisis DAFO
aprovisionament	aprovisionamiento
balanç de situació	balance de situación
Banc Mundial	Banco Mundial
benefici abans d'impostos (BAI)	beneficio antes de impuestos (BAI)
benefici abans d'interessos i impostos (BAII)	beneficio antes de intereses e impuestos (BAII)
benefici net (BN)	beneficio neto (BN)
beneficis (B)	beneficios (B)
comanda	pedido
comanda òptima	pedido óptimo
compte de clients	cuenta de clientes
cost de comanda (CC)	coste de pedido (CP)
cost fix; costos fixos (CF)	coste fijo; costes fijos (CF)
cost total; costos totals (CT)	coste total; costes totales (CT)
cost variable; costos variables (CV)	coste variable; costes variables (CV)
creditor	acreedor
demanda	demanda
descompte d'efectes	descuento de efectos
desinversió	desinversión
deslocalització	deslocalización
despeses financeres	gastos financieros
deute	deuda
diners líquids	dinero líquido
emmagatzematge	almacenamiento
estoc	<i>stock</i>
estoc de seguretat (ES)	<i>stock</i> de seguridad (SS)
existències finals (Ef)	existencias finales (Ef)
facturatge	factoraje (o <i>factoring</i>)
flux de caixa / flux de tresoreria / flux d'efectiu	flujo de caja / flujo de tesorería
flux de caixa net	flujo de caja neto
fons de maniobra (FM)	fondo de maniobra (FM)
fons de maniobra econòmic (FMe)	fondo de maniobra económico (FMe)
fons de maniobra financer (FMf)	fondo de maniobra financiero (FMf)
Fons Monetari Internacional (FMI)	Fondo Monetario Internacional (FMI)
Hisenda pública	Hacienda Pública
immobilitzat	inmovilizado
impost sobre el benefici	impuesto sobre el beneficio
ingrés total; ingressos totals (IT)	ingreso total; ingresos totales (IT)
internacionalització	internacionalización
lideratge en costos (estratègia)	liderazgo en costes (estrategia)
liquiditat	liquidez
lísing	<i>leasing</i>
llindar de rendibilitat / punt mort	umbral de rentabilidad / punto muerto
localització	localización
màrqueting <i>mix</i> / màrqueting total	<i>marketing mix</i> / <i>marketing</i> total
mercat madur	mercado maduro
obligacions de pagament	obligaciones de pago
passiu actiu (Pa)	pasivo activo (Pa)
passiu corrent (Pc)	pasivo corriente (Pc)
període de maduració econòmic (PMe)	periodo de maduración económico (PMe)
període mitjà de maduració econòmic (PMMe)	periodo medio de maduración económico (PMMe)
període de maduració financer (PMf)	periodo de maduración financiero (PMf)

Crítèria

TAULA 50. *Termes d'economia de l'empresa* (Continuació)

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
període mitjà de maduració financer	periodo medio de maduración financiero
petita i mitjana empresa (PIME o pime)	pyme (pl. pymes)
preu de venda unitari (P; PV; PVU)	precio de venta unitario (P; PV; PVU)
proveïdor	proveedor
punt mort (Q*) / llindar de rendibilitat	punto muerto (Q*) / umbral de rentabilidad
quantitat d'unitats (Q)	cantidad de unidades
R+D+I (recerca, desenvolupament i innovació)	I+D+i (investigación, desarrollo e innovación)
ràtio d'endeutament	ratio de deuda / ratio de endeudamiento
ràtio de disponibilitat	ratio de disponibilidad
ràtio de liquiditat	ratio de liquidez
ràtio de solvència	ratio de solvencia
ràtio de tresoreria	ratio de tesorería
rendibilitat	rentabilidad
rènting	renting
Seguretat Social	Seguridad Social
sistema just in time (JIT)	sistema just in time (JIT)
taxa interna de rendibilitat (TIR)	tasa interna de rentabilidad (TIR)
termini (curt termini [c/t]; llarg termini [l/t])	plazo (corto plazo [c/p]; largo plazo [l/p])
termini de recuperació (o <i>payback</i>)	plazo de recuperación (o <i>payback</i>)
termini entre comandes	plazo entre pedidos
titularitat (propis o aliens)	titularidad (propios o ajenos)
trencament d'estoc	ruptura de <i>stock</i>
unitat monetària (u. m.)	unidad monetaria (u. m.)
valor actual net (VAN)	valor actual neto (VAN)
volum de clients	volumen de clientes

Pel que fa als mètodes de producció, vegeu la taula 66.

- 10.69** Escrivim els noms de les empreses amb caixa baixa i començats amb majúscula, llevat que es tracti o provingui d'una sigla. Si s'hi indica el tipus d'empresa, hi afegim, després de la coma, la sigla que pertoqui (SA, SL, etc.), no l'abreviatura (*S.A., *S.L., etc.). Cal notar, a més, que no posem coma després de la sigla del tipus d'empresa si no la demana el context sintàctic (p. ex., en el cas que a continuació vingués un incís).

- * TEXTILEA S.L.
- * TEXTILEA, S.L.
- * TEXTILEA, SL
- * TextileaSL
- Textilea, SL

- ** la Seat
- la SEAT

- * L'empresa Ciber-K, SA] ha fet un esforç important per augmentar el volum d'operacions.
L'empresa Ciber-K, SA ha fet un esforç important per augmentar el volum d'operacions.
L'empresa MBits, SA] dedicada a la personalització de material informàtic] presenta [...].

- 10.70** La sigla corresponent al terme *petita i mitjana empresa* és PIME i, com a tal, s'ha d'escriure amb majúscules. Recentment, el TERMCAT ha publicat dos vocabularis en què apareix la forma *pime* com a nom comú, forma acceptable si la prefereix el professor/a.

En espanyol, en canvi, la sigla ha passat a ser un nom comú recollit en el DRAE i, per tant, es pot escriure en minúscula i pot fer flexió de nombre: «una *pyme*», «unas *pymes*».

D'altra banda, cal tenir en compte que en català parlem d'una *empresa gran*, una *empresa mitjana* i una *empresa petita*.

10.71 El «Fons Monetari Internacional» (FMI) i el «Banc Mundial», com a noms d'entitats, s'escriuen amb cada mot amb majúscula inicial.

10.72 En un balanç els parèntesis tenen el mateix valor que el símbol negatiu:

$$(650) = -650.$$

Cal tenir en compte, però, que en un mateix balanç no es poden combinar els dos sistemes.

	<i>Pam, SL (en €)</i>	<i>Pum, SL (en €)</i>
Actiu corrent	100.000	75.000
Actiu total	230.000	275.000
Patrimoni net	100.000	180.000
Fons de maniobra	40.000	(10.000)
BAII	34.500	68.750
Benefici net	22.500	54.000

Vegeu la disposició dels conceptes a les taules de balanç i altres taules d'economia a l'epígraf 12.35-12.36.

10.73 En els balanços d'empresa, cal tenir en compte que el concepte següent s'escriu sense coma:

* Organismes de la Seguretat Social creditors

Organismes de la Seguretat Social creditors

10.74 En economia de l'empresa es fa servir l'aspa com a operador de multiplicació:

$$\text{Vendes 2016} = \text{vendes 2015} \times 1,25 = 2.000 \times 1,25 = 2.500 \text{ milers d'euros}$$

$$\text{Percentatge de deutes a curt termini} = \frac{\text{passiu corrent}}{\text{passiu total}} \times 100 = \frac{5.000}{7.000} \times 100 = 71,4 \%$$

Però si l'aspa es pot confondre amb una lletra, és preferible utilitzar el punt volat:

$$* Q^* = \frac{2 \times s \times D}{g}$$

$$Q^* = \frac{2 \cdot s \cdot D}{g}$$

10.75 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

La prova consta de cinc exercicis distribuïts en dues parts:

PRIMERA PART: Exercicis 1 i 2.

SEGONA PART: Trieu i resolcu TRES dels cinc exercicis que us proposem. Indiqueu clarament quins heu escollit. En cas que respongueu a més de tres exercicis, només es valoraran els tres primers.

[espanyol] **INSTRUCCIONES**

La prueba consta de cinco ejercicios distribuidos en dos partes:

PRIMERA PARTE: Ejercicios 1 y 2.

SEGUNDA PARTE: Elija y resuelva TRES de los cinco ejercicios propuestos. Indique claramente cuáles ha escogido. En caso de que responda a más de tres ejercicios, solo se valorarán los tres primeros.

b) Cos del solucionari

PRIMERA PART

Exercici 1:

Pauta de correcció

Considereu un mateix error només una vegada. No penalitzeu les errades de l'apartat *a* en els apartats següents.

a)

Pauta de correcció

Valoreu el balanç per masses patrimonials amb 1,25 punts, i l'obtenció de l'import del capital, amb 0,25 punts. Si l'import obtingut no és correcte però l'alumne/a té clara la manera d'arribar-hi, adjudiqueu-li la puntuació.

b)

Pauta de correcció

Adjudiqueu 0,5 punts pel càlcul i 0,5 punts per la interpretació. Si l'alumne/a no ha fet bé els càlculs però la interpretació és correcta d'acord amb el resultat obtingut, adjudiqueu-li la puntuació de la interpretació.

O bé

Adjudiqueu 0,5 punts pel resultat financer i 0,5 punts pel resultat de l'exercici.

Exercici 2, *b*:

Adjudiqueu 0,25 punts per cada exemple.

e)

Pauta de correcció

IT: ingressos totals; CT: costos totals; CF: costos fixos; CV: costos variables.

Valoreu cada concepte marcat amb 0,25 punts (0,25 punts x 4 = 1 punt).

Valoreu amb 0,5 punts la identificació del punt mort (Q*).

O bé

Adjudiqueu 0,25 punts per la definició, 0,25 punts pel càlcul i 0,5 punts pel comentari.

Exercici 2, *a*:

Adjudiqueu 0,5 punts pel càlcul de la quota i 0,5 punts per l'explicació.

SEGONA PART

Dels cinc exercicis següents, escolliu-ne només TRES.

Exercici 3, *b*:

Adjudiqueu 0,125 punts per cada mètode.

Exercici 5, *b*:

Pauta de correcció

Si els càlculs estan malament però el comentari és coherent amb el resultat obtingut per l'alumne/a, considereu vàlida la interpretació (l'apartat *b*).

O bé

Adjudiqueu 0,25 punts per cada encert.

Exercici 6, a:

Pauta de correcció

Encara que no es comentin totes les variables, podeu donar la màxima puntuació si creieu que se n'han esmentat les més importants.

Exercici 6, b:

Pauta de correcció

Si l'alumne/a no ho explica del tot bé o només sap explicar un dels dos tipus de responsabilitat, adjudiqueu-li la meitat dels punts.

Exercici 7, b:

Adjudiqueu 0,25 punts per cada etapa.

Educació física

- 10.76** Alguns esports, jocs i activitats físiques se solen conèixer pel nom original en anglès, en francès o en un altre idioma. Això no obstant, si tenen traducció al català, ha de prevaler la forma traduïda. Ara bé, si es tracta de formes poc conegudes que podrien confondre l'aspirant, es pot fer servir la doble denominació (vegeu la taula 51).

TAULA 51. *Termes d'esports, jocs i activitats físiques*

Català	Espanyol
ciclisme de sala (<i>spinning</i>)	ciclismo de interior (<i>spinning</i>)
<i>boccia</i>	<i>boccia</i>
corfbol (<i>korfball</i>)	balonkorf (<i>korfball</i>)
cursa de llançadora (<i>course navette</i>)	<i>course navette</i>
flexió de tronc estant assegut (prova de <i>sit and reach</i>)	prueba de sentarse y estirar (prueba de <i>sit and reach</i>)
golbol (<i>goalball</i>)	balongol (<i>goalball</i>)
<i>kickball</i>	<i>kickball</i>
velocitat gestual (<i>tapping test</i>)	velocidad gestual (<i>tapping test</i>)

- 10.77** Quant a l'entrenament de la resistència, en educació física hi ha els *sistemes d'entrenament*, els *mètodes d'entrenament* i els *mitjans d'entrenament*.

Els sistemes d'entrenament de la resistència poden ser continus o fraccionats; els continus poden ser harmònics o variables; els fraccionats, poden ser en intervals o repeticions.

Els mètodes d'entrenament de la resistència són: *cross* passeig, cursa contínua, sèries, *fartlek*, costes, aeròbic, graons (*steps*), aeròbic amb bicicleta (*spinnig*), etcètera.

Els mitjans d'entrenament de la resistència són: caminar, córrer, nedar, patinar, fer esquí de fons, bicicleta, exercicis múltiples, rem, piragüisme, etcètera.

Esmenteu QUATRE mitjans per a treballar la resistència.

- 10.78** Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

A cada pregunta:

Criteris d'avaluació

De vuit a deu respostes correctes1 punt

Sis o set respostes correctes 0,5 punts

Menys de sis respostes correctes0 punts

O bé alguna de les opcions següents:

Criteris d'avaluació

De sis a vuit respostes correctes1 punt

Quatre o cinc respostes correctes0,5 punts

Menys de quatre respostes correctes0 punts

Criteris d'avaluació

De quatre a sis respostes correctes1 punt

Tres respostes correctes0,5 punts

Menys de tres respostes correctes0 punts

Criteris d'avaluació

Quatre o cinc respostes correctes1 punt

Dues o tres respostes correctes0,5 punts

Menys de dues respostes correctes0 punts

Criteris d'avaluació

Quatre respostes correctes 1 punt

Dues o tres respostes correctes0,5 punts

Menys de dues respostes correctes... 0 punts

Criteris d'avaluació

Tres o quatre respostes correctes 1 punt

Dues respostes correctes0,5 punts

Menys de dues respostes correctes0 punts

Criteris d'avaluació

Tres respostes correctes1 punt

Dues respostes correctes0,5 punts

Menys de dues respostes correctes0 punts

Exercici de definició d'un terme:

Criteris d'avaluació

Raonament i exemples correctes1 punt

Raonament o exemples correctes0,5 punts

Raonament i exemples incorrectes0 punts

Física

- 10.79** Per a evitar problemes de comprensió i d'apostrofació davant la sigla del sistema internacional d'unitats, tant en català com en espanyol escrivim sempre «sistema internacional (SI)», sense «d'unitats», la primera vegada que surt.

D'acord amb el sistema internacional (SI), [...] però l'SI proposa...

- 10.80** Els símbols de les set magnituds físiques de base són els que recull la taula 52.

TAULA 52. Símbols de les set magnituds físiques de base

Símbol	Magnitud física
I	intensitat del corrent elèctric
I_v	intensitat lluminosa
l	longitud
m	massa
n	quantitat de substància
t	temps
T	temperatura termodinàmica

10.81 Les equacions dels moviments rectilinis són les dues següents:

$$e = e_0 + v_0 \cdot t + 1/2 a \cdot t^2$$

$$v_f = v_0 + a \cdot t$$

on

a és l'acceleració
 e és el desplaçament del mòbil
 e_0 és la posició inicial
 t és l'interval de temps considerat
 v_0 és la velocitat inicial (al principi de l'interval de temps considerat)
 v_f és la velocitat final (al final de l'interval de temps considerat)

10.82 La distància total recorreguda es representa amb el símbol s (en cursiva, perquè és una magnitud) i es resol amb l'equació de moviment rectilini adaptada a s . En els solucionaris de les proves de física trobem un sistema de marcatge en què el subíndex 0 marca el punt inicial de repòs (en l'espai o en el temps) i els altres subíndexs (1, 2, 3...), si mai cal, marquen punts específics del recorregut:

$$s = s_0 + v_0 \cdot (t - t_0) + \frac{1}{2} a \cdot (t - t_0)^2$$

10.83 Tot i que la IUPAC ha fixat com a representació abreujada de la força electromotriu emf, per tradició donem també per bona la sigla FEM (però no **«fem» ni **«Fem»); el símbol d'aquesta magnitud és E o bé E_{mf} .

Determineu si la $\boxed{\text{FEM}}$ de la pila es manté constant.

10.84 Un vector s'escriu en negreta cursiva (\mathbf{a}) o bé en cursiva i amb una fletxa al damunt (\vec{a}).

\mathbf{v} , \vec{v} (vector de velocitat)

\mathbf{k} , \vec{k} (vector d'ona plana)

10.85 El vector normal o perpendicular es pot escriure de les maneres següents: \mathbf{n} , \mathbf{N} , \mathbf{F}_{norm} , \mathbf{F}_n , \mathbf{F}_N . Totes són equivalents.

10.86 En moviments circulars, com el gir de la Terra o del tambor d'una rentadora, parlem d'acceleració tangencial (a_t), acceleració centrípeta (a_c) o acceleració normal (a_n).

10.87 Cal que ens fixem en la traducció a l'espanyol dels casos concrets següents:

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
el radi fa 10 m	
el radi són 10 m	
* el radi és de 10 m	el radio es de 10 m
moment flexor	
moment de flexió	
** moment flector	momento flector
l'extrem encastat a una paret	
* l'extrem encastat en una paret	el extremo empotrado en una pared
a una velocitat de...	
a la velocitat de...	a la velocidad de...
per l' efecte Joule	
* per efecte Joule	por efecto Joule

10.88 Els símbols de la velocitat (v), de la força (F), del moment d'una força (M) i de l'acceleració de la gravetat (g) s'escriuen en negreta cursiva quan es vol indicar que es tracta de magnituds *vectorials*. El símbol de la gravetat, a més, s'escriu amb lletra de pal sec.

En la pràctica, considerem necessària la negreta quan en l'enunciat es fa referència explícita a vectors. Si el símbol introdueix dades numèriques el podem deixar escrit sense negreta.

El vector F .

$$F = 100 \text{ N}; mg = 490 \text{ N}$$

Quan es tracta de magnituds no vectorials, tots aquests símbols s'escriuen sense negreta. Per exemple, quan es refereixen a les coordenades x i y , afegides com a subíndex al símbol.

v_x

10.89 Els productes de magnituds físiques es poden escriure de qualsevol de les maneres següents, ordenades segons la prioritats gràfica establerta per l'Oficina Internacional de Pesos i Mesures i la IUPAC.

$a b$

ab

$a \cdot b$

$a \times b$

* ab

De totes les formes admeses, en les proves optem preferentment per la forma sense espai: ab (V. § 7.37).

10.90 Els quocients de magnituds físiques es poden escriure de qualsevol de les maneres següents (la barra inclinada s'ha de compondre en lletra rodona), ordenades segons la prioritats gràfica establerta per l'Oficina Internacional de Pesos i Mesures i la IUPAC. Vegeu l'epígraf 7.24 per al cas de les unitats fraccionàries.

$$a/b$$

$$\frac{a}{b}$$

$$ab^{-1}$$

$$a \cdot b^{-1}$$

$$* ab^{-1}$$

10.91 No es pot emprar més d'una barra inclinada en una mateixa expressió, llevat que s'utilitzin parèntesis per a evitar ambigüitats. Cal tenir en compte que, quan es combinen diferents factors, la multiplicació precedeix la divisió; per tant, la combinació a/bc s'ha d'interpretar $a/(bc)$, i no pas $(a/b)c$.

$$** a/b/c$$

$$(a/b)/c$$

10.92 El producte i el quocient d'unitats s'escriuen d'una manera similar al producte i el quocient de magnituds, amb la diferència que, quan s'omet el signe de multiplicació, cal deixar un espai fi entre els símbols de les diferents unitats. (Vegeu l'últim paràgraf de l'epígraf 7.37 per a l'ús preferent de les aspes o creus.)

** Js	** m/s/s	** ms ⁻²	** m·kg/s ³ /A	** mkg s ⁻³ A ⁻¹
Js	m/s ²	ms ⁻²	** m·kg/s ³ ·A	m kg s ⁻³ A ⁻¹
* Js		* ms ⁻²	m kg/(s ³ ·A)	* m·kg·s ⁻³ ·A ⁻¹
J·s		m·s ⁻²	* m kg/(s ³ ·A)	m·kg·s ⁻³ ·A ⁻¹
J×s		m×s ⁻²	m·kg/(s ³ ·A)	m×kg×s ⁻³ ×A ⁻¹

De les formes admeses per la IUPAC per a indicar el producte d'unitats, optem per la forma en què se separen els símbols d'unitat amb un espai fi (v. § 7.37).

Tanmateix, representem preferentment mitjançant un punt volat (·), entre espais fins, el producte d'una incògnita per un nombre, per evitar que el contacte entre la incògnita (x) i el signe de multiplicar (×) pugui ser confusori.

$$* [(+1) \times 2] + (\boxed{x} \times 1) = 0$$

$$[(+1) \times 2] + (\boxed{x} \cdot 1) = 0$$

Finalment, indiquem preferentment mitjançant una aspa o creu (×), entre espais fins, el producte de nombres, especialment per una potència de base 10.

$$3 \times 9$$

$$6,022 \times 10^{23}$$

10.93 Els isòtops dels elements químics es poden representar de tres maneres diferents: quan es tracta d'una fórmula, la representació preferent és indicar el nombre de massa amb un superíndex a l'esquerra del símbol de l'element: «urani 233», «U-233» i «²³³U».

Per raons de claredat, en el càlcul de masses ens decantem per representar entre parèntesis el nombre màssic i el símbol de l'element a la dreta del símbol m , sense deixar-hi cap espai, i no per subindexar-los al símbol m :

$$* m^{99}_{\text{Sr}} = 94,9194 \text{ u}$$

$$m(^{99}\text{Sr}) = 94,9194 \text{ u}$$

Quan es tracta de text seguit tenim dues maneres diferents de representar els isòtops: o bé amb el nombre màssic unit al símbol mitjançant un guionet: «U-233», o bé amb el nom de l'element desenvolupat i amb el nombre màssic separat per un espai: «urani 233».

10.94 En física, les magnituds vectorials (concretament, la velocitat, l'acceleració i la força) tenen mòdul i direcció. El mòdul és la longitud del vector. Podem calcular l'angle que forma la direcció d'un vector respecte a una direcció externa al vector; en aquests casos, el mòdul del vector i l'angle resultant es representen convencionalment tancant el valor modular entre claudàtors i subindexant-hi el valor de l'angle:

$$v(30, -17, 15) = \boxed{34,55}_{-29,75^\circ}$$

10.95 Per a indicar la velocitat a què va un cos, fem la preposició *a*:

- * La velocitat $\boxed{\text{amb}}$ què es mou un cos...
- La velocitat $\boxed{\text{a}}$ la qual es mou un cos...
- * Calculeu $\boxed{\text{amb}}$ quina velocitat lineal es mou la superfície lateral del tambor de la rentadora.
- Calculeu $\boxed{\text{a}}$ quina velocitat lineal es mou la superfície lateral del tambor de la rentadora.

10.96 Les unitats de la física s'escriuen en minúscula i fan la forma de plural afegint-hi una *s* (o substituint una terminació en *-a* per una en *-es*), encara que l'origen del nom sigui un nom propi (vegeu la taula 53).

TAULA 53. Unitats físiques, amb llurs símbols i magnituds corresponents

Unitat	Plural	Símbol	Magnitud física (i símbol)
ampere (esp. <i>amperio</i>)	amperes	A	intensitat de corrent elèctric (I)
candela	candeles	cd	intensitat lluminosa (I_v)
coulomb (esp. <i>culombio</i>)	coulombs	C	càrrega elèctrica (Q)
electró-volt	electró-volts	eV	energia ($E_{(eV)}$)
grau Celsius (esp. <i>grado Celsius</i>)	graus Celsius	°C	temperatura Celsius (θ)
hertz (esp. <i>hercio</i>)	hertzs	Hz	freqüència (f)
joule (esp. <i>julio</i>)	joules	J	energia (U), treball (w , W), calor (q , Q)
kelvin	kèlvins	K	temperatura termodinàmica (T)
litre (esp. <i>litro</i>)	litres	L	volum (V)
lumen	lúmens	lm	flux lluminós (Φ_v , F)
mol	mols	mol	quantitat (n) de substància

TAULA 53. Unitats físiques, amb llurs símbols i magnituds corresponents (Continuació)

metre cúbic (esp. <i>metro cúbico</i>)	metres cúbics	m ³	volum (V)
newton	newtons	N	força (F), pes (P , W)
ohm (esp. <i>ohmio</i>)	ohms	Ω	resistència elèctrica (R)
pascal	pascals	Pa	pressió, esforç (p , P)
radian (esp. <i>radián</i>)	radians	rad	frequència angular, frequència circular (ω)
siemens	siemens	S	conductància elèctrica (G)
tesla	tesles	T	inducció magnètica (B), densitat de flux magnètic (B)
volt (esp. <i>voltio</i>)	volts	V	potencial elèctric (V), força electromotriu (E)
watt (esp. <i>vatio</i>)	watts	W	potència (P), flux radiant (Φ)
weber	webers	Wb	flux magnètic (Φ)

Com acabem de veure, els símbols de les unitats van en rodona i els de les magnituds físiques van en cursiva. Per als valors de les magnituds de la física vegeu la taula 54.

TAULA 54. Valor quantitatiu de diverses magnituds de la física

Magnitud	Fórmula*
acceleració estàndard de caiguda lliure	$g = 9,80 \text{ m/s}^2$
càrrega elèctrica de l'electró**	$Q_{\text{electró}} = -1,60 \times 10^{-19} \text{ C}$
càrrega elèctrica del protó	$Q_{\text{protó}} = 1,60 \times 10^{-19} \text{ C}$
constant de Coulomb	$k = 9,00 \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}$ (o bé $k = 1/4\pi\epsilon = 9,00 \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}$)
constant de Planck	$h = 6,63 \times 10^{-34} \text{ J s}$
constant gravitacional	$G = 6,67 \times 10^{-11} \text{ N m}^2 \text{ kg}^{-2}$
densitat màssica	$\rho = m/V$
energia (electró-volt)	$1 \text{ eV} = 1,60 \times 10^{-19} \text{ J}$
intensitat del llindar d'audició	$I_0 = 1,0 \times 10^{-12} \text{ W m}^{-2}$
lleï d'Ohm	$I = V/R$
massa de l'electró en repòs	$m_{\text{electró}} = 9,11 \times 10^{-31} \text{ kg}$
massa de la Lluna	$M_{\text{Lluna}} = 7,35 \times 10^{22} \text{ kg}$
massa de la Terra	$M_{\text{Terra}} = 5,98 \times 10^{24} \text{ kg}$
massa de Saturn	$M_{\text{Saturn}} = 5,69 \times 10^{26} \text{ kg}$
massa del protó en repòs	$m_{\text{protó}} = 1,67 \times 10^{-27} \text{ kg}$
radi de la Lluna	$R_{\text{Lluna}} = 1,74 \times 10^6 \text{ m}$ (o bé $1,74 \times 10^3 \text{ km}$)
radi de la Terra	$R_{\text{Terra}} = 6,37 \times 10^6 \text{ m}$ (o bé $6\,370 \text{ km}$)
radi de Saturn	$R_{\text{Saturn}} = 5,73 \times 10^7 \text{ m}$
velocitat de la llum	$c = 3,00 \times 10^8 \text{ m s}^{-1}$

- * El nombre de decimals d'aquestes fórmules és susceptible de variació segons el grau de precisió que interressi presentar. El valor dels arrodoniments, però, cal que sigui sempre el mateix en una mateixa prova.
- ** La càrrega elèctrica de l'electró és negativa i és imprescindible que la marquem amb el signe menys, perquè és l'únic tret que diferencia la càrrega elèctrica de l'electró de la càrrega elèctrica del protó. Cal tenir en compte que, en els problemes de física, el símbol de les càrregues puntuals es representa tot sovint amb una q minúscula i que aquest ús és acceptable.

Vegeu també la taula 65 de magnituds, unitats i símbols d'electrotècnia. Pel que fa a les constants físiques fonamentals, vegeu el document *La simbologia i la formulació en els textos científics* de l'espai web Crítèria.

10.97 L'afany de precisió en els enunciats de física i de matèries que s'hi relacionen, com la tecnologia industrial, ha derivat en una mena de sintaxi molt específica pròpia d'aquests àmbits d'especialitat. Aquesta sintaxi específica s'observa sovint en l'expressió de les quantitats i en relació amb les magnituds de què es parla. Pel que fa a l'expressió de les quantitats, no ha de fer estrany trobar decimals (un o dos) representats per zeros:

$$M_T = \boxed{6,0} \times 10^{24} \text{ kg} \quad R_T = 6\,400 \text{ km} \quad G = 6,7 \times 10^{-11} \text{ m}^3 \text{ kg}^{-1} \text{ s}^{-2}$$

$$\text{DADA: } k = \boxed{9,00} \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}.$$

Pel que fa a la referència a les magnituds, el criteri més recomanable és acompanyar la denominació de la magnitud amb el símbol, més precís, a la dreta, com si fos un adjectiu (és a dir, en aposició), tot seguit i sense cap coma de separació:

- * Quan un protó entra amb velocitat, \vec{v} , a la regió on actua un camp magnètic, \vec{B} , la trajectòria que segueix el protó és [...].
- Quan un protó entra amb velocitat \vec{v} a la regió on actua un camp magnètic \vec{B} , la trajectòria que segueix el protó és [...].

En els casos en què el símbol de la magnitud no sembla que porti més precisió que el terme que la designa, no són recomanables tampoc les formulacions amb comes, per a no trencar excessivament el discurs:

- * Si la intensitat de corrent, I , és constant, dibuixeu el camp magnètic creat pel fil conductor [...].
- Si la intensitat de corrent I és constant, dibuixeu el camp magnètic creat pel fil conductor [...].

En aquest sentit, quan s'explicita el valor d'una magnitud referida amb el mot que la designa i interessa introduir-ne també el símbol, es posa un signe d'equivalència entre el símbol i la quantitat que expressa el valor de la magnitud, i no se sol introduir cap separador entre la denominació de la magnitud i la igualtat que la identifica amb el valor corresponent.

- * El combustible utilitzat tenia una densitat, ρ , de $0,74 \text{ kg/L}$.
El combustible utilitzat tenia una densitat $\rho = 0,74 \text{ kg/L}$.
Una càrrega elèctrica $Q = 10 \text{ C}$ està situada a una distància $d = 2 \text{ m}$ d'un fil conductor per on circula un corrent $I = 1 \text{ A}$.
- Les cordes d'una guitarra tenen una longitud $l = 78,0 \text{ cm}$.
- Una caixa de massa $m = 40 \text{ kg}$...

Tanmateix, si no interessa introduir el símbol de la magnitud, no hi ha cap problema a escriure l'enunciat de la manera següent:

Les cordes d'una guitarra tenen una longitud de 78,0 cm.

Vegeu, també, els epígrafs 6.70 i 9.55.

10.98 Els noms de satèl·lits artificials s'escriuen en cursiva i amb caixa alta inicial; en canvi, els noms de programes espacials s'escriuen en rodona (vegeu la taula 55). La numeració que generalment porten els satèl·lits artificials que pertanyen a sèries, missions o programes és aràbiga.

TAULA 55. *Noms de satèl·lits artificials, sondes espacials i laboratoris espacials*

Advanced Technological Satellite

el coet *Apollo 12*

Challenger

el transbordador *Columbia*

el nanosatèl·lit *CubeCat-1*

Estació Espacial Internacional [*International Space Station (ISS)*]

el programa *Gemini*

el satèl·lit *Giotto*

Mariner 3

Orbiting Astronomical Observatory

Orbiting Geophysical Observatory

Salyut 5

el satèl·lit *Terra* [*Earth Observing System (EOS)*]

els satèl·lits *Meteosat*, *Hispatat* i *Intelsat*

Skylab 3

Sputnik 1

Venus 13

Els noms dels satèl·lits artificials mantenen la forma de la llengua d'origen, però el primer cop que s'esmenten convé d'adjuntar-los entre parèntesis la sigla corresponent, si en tenen, i la traducció.

L'*Advanced Technological Satellite (ATS)* (satèl·lit tecnològic avançat) és un satèl·lit tecnològic de proves de nous materials.

La nau russa *Soyuz TMA-22*, amb tres tripulants a bord, es va acoblar aquest dimecres amb èxit a l'*Estació Espacial Internacional (EEI)*.

10.99 Els noms de programes, sèries o missions espacials s'escriuen en rodona i no porten cap numeració:

Mercury, Gemini, Apollo i Space Shuttle són programes, sèries o missions nord-americans, i Vostok i Soyuz, soviètics

Una missió del programa Pioneer

La missió Juno de la NASA

El nou sistema de navegació europeu Galileo

Els noms de les llançadores espacials s'escriuen amb rodona i amb la grafia que tenen en la llengua d'origen:

Saturno, Atlas-Centaur, Titan, Atlas-Mercury, Delta, Scout, Diamant, Lambda 45, Black Arrow, Thor-Delta són llançadores espacials

- 10.100** Per bé que, generalment, els termes de la física es representen amb símbols, hi ha unes quantes abreviatures i sigles que es poden representar tal com figuren a la taula 56, sempre que la tria de les abreviatures o de les sigles sigui coherent en tota la prova.

TAULA 56. Abreviatures i sigles de la física

Abreviatura, sigla	Terme
d. d. p., DDP	diferència de potencial
FEM	força electromotriu (v. t. § 10.83)
m. c. u., MCU	moviment circular uniforme
m. c. u. a., MCUA	moviment circular uniformement accelerat
m. r. u., MRU	moviment rectilini uniforme

- 10.101** Quan es parla de tipus de ressonàncies en circuits, es fan servir les expressions *ressonància en circuits LCR en sèrie* i *ressonància en circuits LCR en paral·lel*, però en argot tècnic se simplifiquen aquestes expressions per *ressonància sèrie* i *ressonància paral·lel*, respectivament. En les proves de física i d'electrotècnia és preferible d'escriure l'expressió sencera; tanmateix, a petició del professor/a, es pot admetre la construcció argòtica simplificada. Les expressions **ressonància en sèrie* i **ressonància en paral·lel* semblen menys recomanables.

- * ressonància en sèrie
ressonància en un circuit *LCR* en sèrie
ressonància sèrie

- 10.102** L'expressió *resistència en sèrie* fa referència a un dispositiu connectat en sèrie en un circuit elèctric. D'altra banda, l'expressió argòtica *resistència sèrie* és acceptable només referida a la magnitud.

- 10.103** La unitat referida a les revolucions per minut es pot representar de les maneres següents: rev/min (si hi fem referència en un enunciat), min^{-1} (símbol internacional) i rpm (símbol usual).

La politja motriu és accionada per un motor que gira a 120 min^{-1} .

10.104 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

Trieu i resolcu CINC dels set exercicis que es proposen.

Indiqueu clarament quins exercicis heu triat. Si no ho feu així, s'entendrà que heu escollit els cinc primers.

Cada exercici val 2 punts.

MATERIAL NECESSARI

Material d'ús habitual: bolígraf, llapis, goma, etcètera.

Calculadora científica.

Regle graduat.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

Elija y resuelva CINCO de los siete ejercicios propuestos.

Indique claramente cuáles ha escogido. Si no lo hace así, se entenderá que ha elegido los cinco primeros.

Cada ejercicio vale 2 puntos.

MATERIAL NECESARIO

Material de uso habitual: bolígrafo, lápiz, goma, etcétera.

Calculadora científica.

Regla graduada.

Cal tenir en compte que el fet que a la portada s'indiqui el valor en punts de cada exercici estalvia d'indicar-lo al cos de la prova, on a cada exercici només cal indicar els valors parcials en el lloc corresponent.

b) Cos del solucionari

(No hi ha instruccions en el cos del solucionari.)

Geografia

10.105 Recordem que, en aquesta assignatura, indiquem els milers i els milions amb un punt (cf. § 7.35).

3̄103 m

10.106 Escrivim el nom de les comunitats autònomes espanyoles amb la seva forma catalana. En les proves en espanyol, escrivim els topònims dels Països Catalans també en català (vegeu la taula 57). La primera forma de cada columna recull el nom oficial i la segona (després de la barra inclinada), el nom usual.

TAULA 57. *Nom de les comunitats autònomes, les regions i les ciutats autònomes de l'Estat espanyol*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
Andalusia	Andalucía
Aragó	Aragón
Illes Balears	Illes Balears
Canàries	Canarias
Cantàbria	Cantabria
Castella i Lleó	Castilla y León
Castella-la Manxa	Castilla-La Mancha
Catalunya	Catalunya
Ciutat Autònoma de Ceuta / Ceuta	Ciudad Autónoma de Ceuta / Ceuta
Ciutat Autònoma de Melilla / Melilla	Ciudad Autónoma de Melilla / Melilla
Comunitat de Madrid / Madrid	Comunidad de Madrid / Madrid
Comunitat Valenciana / País Valencià	Comunitat Valenciana / País Valencià
Extremadura	Extremadura
Galícia	Galicia
Comunitat Foral de Navarra / Navarra	Comunidad Foral de Navarra / Navarra
País Basc	País Vasco / Euskadi
Principat d'Astúries / Astúries	Principado de Asturias / Asturias
Regió de Múrcia / Múrcia	Región de Murcia / Murcia
La Rioja	La Rioja

D'acord amb l'*Ortografia catalana* (OIEC, § 4.3.2.2i), en els topònims compostos consolidats com una sola unitat toponímica (com ara *Castella-la Manxa*) el guionet s'uneix als dos noms de lloc que els constitueixen sense deixar cap espai (aclarament del 14 de setembre de 2017 fet per l'Oficina d'Onomàstica de l'IEC); és un cas similar al del topònim compost *Castell-Platja d'Aro*, per bé que la Secció Filològica de l'IEC considera que aquest municipi s'hauria d'anomenar *Castell i Platja d'Aro*. Això no obsta perquè es mantinguin, per raons tipogràfiques, els espais a banda i banda del guionet en contextos com ara *ruta l'Hospitalet de l'Infant - Tarragona*.

10.107 La sigla PAC fa referència a *política agrària comuna*, tant en català com en espanyol. Aquesta denominació desplegada és un nom comú, i, doncs, s'escriu en minúscula.

10.108 Podem veure les unitats de l'Agència Internacional de l'Energia a la taula 58.

TAULA 58. *Unitats emprades per l'Agència Internacional de l'Energia*

<i>Nom de la unitat</i>	<i>Símbol</i>
tona equivalent de petroli	tep
kilotona equivalent de petroli	ktep
megatona equivalent de petroli	Mtep
gigatona equivalent de petroli	Gtep
tona equivalent de petroli per euro del PIB	tep/€ (PIB)
tona equivalent de carbó	tec

10.109 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

La prova consta de dos exercicis:

Part obligatòria: Exercici 1.

Part optativa: Exercici 2. En aquest exercici heu de triar UNA de les dues opcions, A o B. Cal que indiqueu clarament quina heu triat (A o B).

Si responeu a les dues opcions, s'entendrà que heu escollit l'opció A. En cap cas no es puntuaran qüestions de les dues opcions.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

La prueba consta de dos ejercicios:

Parte obligatoria: Ejercicio 1.

Parte optativa: Ejercicio 2. En este ejercicio debe escoger UNA de las dos opciones, A o B. Indique claramente la opción elegida (A o B).

Si responde a las dos opciones, se entenderá que ha escogido la opción A. En ningún caso se puntuarán cuestiones de las dos opciones.

b) Cos del solucionari

(No hi ha instruccions en el cos del solucionari.)

Psicologia i sociologia

Crítèria

10.110 Recordem que el terme ****aprenentatge per recolzament** no és correcte. Cal substituir-lo per l'expressió correcta corresponent: *teoria de la zona de desenvolupament pròxim o potencial (ZDP)*.

[català]

** aprenentatge per recolzament

teoria de la zona de desenvolupament pròxim (o potencial)

[espanyol]

teoría de la zona de desarrollo próximo (o potencial)

10.111 Quan ens volem referir a la psicologia Gestalt, fem servir el terme *gestaltisme* (esp., *gestaltismo*).

10.112 Els tres estrats o instàncies de la vida psíquica de l'individu s'escriuen en rodona i sense cometes.

[català]

l'allò (*o id*), el jo (*o ego*) i el superjò (*o superego*)

[espanyol]

el ello (*o id*), el yo (*o ego*) y el superyó (*o superego*)

Altres termes específics de la psicologia i la sociologia són els que figuren a la taula 59:

TAULA 59. *Termes específics de psicologia i sociologia*

<i>Català</i>	<i>Definició</i>	<i>Espanyol</i>
<i>destrudo</i>	‘impuls o força destructora’	<i>destrudo</i>
díada	‘parella’	díada
eros	‘pulsió o principi de vida’	eros
<i>laissez-faire</i>	‘lideratge liberal’	<i>laissez faire</i>
libido	‘impuls o força creadora’	libido
tánatos	‘pulsió o principi de mort’	tánatos
(aprenentatge, reforç) vicari o indirecte	‘per observació i imitació de la conducta d’un model’	(aprendizaje, refuerzo) vicario o indirecto

10.113 Els noms de filòsofs, psicòlegs, sociòlegs i altres pensadors s’han d’escriure complets la primera vegada que apareixen (vegeu la taula 60).

Per a la transcripció dels noms eslaus (originàriament escrits en alfabet ciríl·lic), en català recorrem a l’assessorament de la professora de la Universitat de Barcelona Helena Vidal, autora dels criteris aprovats per la Secció Filològica sobre la transcripció del rus al català (cf. el § 5.3). Per a la transcripció a l’espanyol, en canvi, ens basem en la forma que apareix a l’*Enciclopedia Espasa* en línia (<http://espasa.planetasaber.com/default.asp?1458217986>), però sempre seguint les recomanacions de l’*Ortografía de la lengua española* (OLE, cap. VI § 3 p. 621-622; i, també, cap. VII § 2.2.1 p. 635; i, pel que fa a l’accentuació a l’espanyola, cap. VII § 4 p. 648).

TAULA 60. *Noms de filòsofs, psicòlegs, sociòlegs i altres pensadors*

<i>Nom</i>	<i>Dades biogràfiques</i>
Alfred Adler	psicòleg (1870-1937)
Theodor W. Adorno / Theodor Wiesengrund Adorno	filòsof i sociòleg (1903-1969)
David Ausubel	psicòleg i pedagog (1918-2008)
Albert Bandura	psicòleg (1925)
Jerome Seymour Bruner	psicòleg (1915-2016)
Auguste Comte	filòsof i sociòleg (1798-1857)
Émile Durkheim	sociòleg i pedagog (1858-1917)
Erik Erikson	psicòleg (social) (1902-1994)
Ludwig A. Feuerbach / Ludwig Andreas Feuerbach	filòsof (1804-1872)
Sigmund Freud	neuròleg i psiquiatre (1856-1939)
Carol Gilligan	filòsofa i psicòloga (1936)
John Grinder	lingüista i neurolingüista (1940)
Jürgen Habermas	filòsof (1929)
G. W. Friedrich Hegel / Georg Wilhelm Friedrich Hegel	filòsof (1770-1831)
Max Horkheimer	filòsof i sociòleg (1895-1973)
Carl Gustav Jung	metge, psiquiatre, psicòleg analític (1875-1961)
Melanie Klein	psicoanalista (1882-1960)
Lawrence Kohlberg	psicòleg (1927-1987)
Wolfgang F. Köhler	psicòleg (1887-1967)
Jacques-Marie Émile Lacan	psiquiatre i psicoanalista (1901-1981)
Kurt Lewin	psicòleg (1890-1947)
Kurt Ludewig	psicòleg (1942)
Herbert Marcuse	filòsof i sociòleg (1898-1979)
Karl H. Marx / Karl Heinrich Marx	filòsof, polític i economista (1818-1883)
Abraham Maslow	psicòleg (1908-1970)
George H. Mead / George Herbert Mead	filòsof (1863-1931)
Robert K. Merton / Robert King Merton	sociòleg (1910-2003)
Talcott Parsons	sociòleg (1902-1979)
Ivan P. Pàvlov / Ivan Petróvitx Pàvlov; esp. Iván Petróvich Pávlov	fisiòleg (1849-1936)
Jean Piaget	psicòleg (1896-1980)
Carl Rogers	psicòleg (1902-1987)
Burrhus F. Skinner / Burrhus Frederic Skinner	psicòleg (1904-1990)
Edward Lee Thorndike	psicòleg (1874-1949)
Lev Semiónovitx Vigotski; esp. Lev Semiónovich Vigotski	psicòleg del desenvolupament (1896-1934)
John Broadus Watson	psicòleg (1878-1958)
Max Weber / Maximilian Weber	historiador i sociòleg (1864-1920)
Max Wertheimer	psicòleg (1880-1943)
Wilhelm Wundt	fisiòleg, filòsof i psicòleg (1832-1920)

10.114 Els nou tipus d'intel·ligència que hi ha establerts són els següents:

intel·ligència cinesicocorporal	intel·ligència interpersonal	intel·ligència logicomatemàtica
intel·ligència espaciovistual	intel·ligència intrapersonal	intel·ligència musical
intel·ligència existencial	intel·ligència lingüística	intel·ligència naturalista

10.115 La glàndula situada a banda i banda de la tràquea en català s'anomena *tiroide*, mentre que en espanyol es diu *tiroides*; totes dues són formes del singular.

[català] la [glàndula] tiroide

[espanyol] la [glàndula] tiroides

10.116 Com que són noms propis, escrivim amb majúscula inicial:

el **C**ercle de Praga

l'**E**scola de Frankfurt

10.117 Instruccions

a) Portada

[català] INSTRUCCIONS

La prova consta de dues parts:

PRIMERA PART: Comentari de text (A). Aquesta part val 4 punts.

SEGONA PART: Escolliu UNA de les dues opcions (B1 o B2). Respongueu a TRES de les cinc qüestions que es proposen en l'opció escollida. Indiqueu clarament quines heu escollit. En cas que respongueu a més de tres qüestions, només es valoraran les tres primeres. Aquesta part val 6 punts.

[espanyol] INSTRUCCIONES

La prueba consta de dos partes:

PRIMERA PARTE: Comentario de texto (A). Esta parte vale 4 puntos.

SEGUNDA PARTE: Elija UNA de las dos opciones (B1 o B2). Responda a TRES de la cinco cuestiones que se proponen en la opción escogida. Indique claramente cuáles ha escogido. En caso de que responda a más de tres cuestiones, solo se valorarán las tres primeras. Esta parte vale 6 puntos.

b) Cos del solucionari

A cada qüestió de la segona part (B1 i B2), segons el cas:

Valoreu cada resposta correcta amb 0,2 punts.

Valoreu cada resposta correcta amb 0,25 punts.

Valoreu cada resposta correcta amb 0,4 punts.

Valoreu cada resposta correcta amb 0,5 punts.

Adjudiqueu 0,25 punts per cada casella ben contestada.

Adjudiqueu 0,25 punts per la localització i 0,25 punts per cada definició.

Adjudiqueu 1 punt per la definició i 0,5 punts per cada exemple.

Química

- 10.118** Escrivim la valència amb què actua un element en un compost entre parèntesis i sense espai entre el nom de l'element i el parèntesi.

nitrat de coure(II)

- 10.119** En les fórmules estructurals de química orgànica, en què s'indiquen els enllaços químics principals (generalment, entre carbonis), el guió d'enllaç és més llarg que el signe menys (—) però més curt que el guió d'incís (—), i no hi ha d'haver espai ni abans ni després del signe.

$\text{CH}_3\text{—CH}_3\text{—CH}_2\text{OH}$

Els enllaços covalents poden ser simples, dobles o triples, però sempre cal que siguin de la mateixa mida en un mateix context:

$\text{CH}_3\text{—CH}_2\text{OH}$

$\text{C}=\text{O}$

$\text{N}\equiv\text{N}$

- 10.120** En la denominació dels enllaços químics covalents que queden units per un àtom d'oxigen o de sofre, el símbol d'aquests elements s'escriu en cursiva.

O-glicosídic

S-glicosídic

- 10.121** En català oposem el mot *dissolució* (que indica el procés) al mot *solució* (que denota el resultat).

Es valoren 5,00 mL d'una solució d'amoniac.

La FEM de la pila depèn de les concentracions de les espècies en dissolució.

En espanyol, en canvi, es pot fer servir *disolución* en els dos sentits, i seguirem el criteri del professor/a redactor/a.

Se valoran 5,00 mL de una disolución de amoníaco.

Se valoran 5,00 mL de una solución de amoníaco.

La FEM de la pila depende de las concentraciones de las especies en disolución.

A més a més, en química analítica no utilitzem el terme **dissolvent* ('producte que dissol'), sinó *solvent*.

- 10.122** L'excipient on s'incorporen els productes actius, correctius i coadjuvants per a formar un medicament pot ser aquós o oliós, i ens hi referim amb el mot *vehicle*, no pas amb el mot ***medi*.

** Solució o suspensió d'una substància química en un medi aquós.

Solució o suspensió d'una substància química en un vehicle aquós.

10.123 El símbol del nombre atòmic és Z i s'escriu en cursiva.

DADA: $Z = 16$

10.124 Davant els símbols químics i les fórmules químiques simbòliques no apostrofem cap partícula (cf. § 7.33). Tanmateix, davant el nom dels compostos químics que comencen per un símbol, apliquem les normes generals d'apostrofació sense excepcions:

la combustió de l'*n*-butà i de l'*n*-propà (isòmers dels hidrocarburs respectius) [llegit «l'enabutà» i «l'enapropà»]

l' α -D-glucosa o l'alfa-D-glucosa [llegit «l'alfadextroglucosa»]

d'*o*-cresol o d'*orto*-cresol [llegit «d'ortocresol»]

l'1,2-etandiamina [llegit «l'udosetandiamina»]

d'*N,N*-bis(2-aminocetil)-1,2-etandiamina [llegit «d'enaenabisdosaminocetil»]

i també:

l'enèsim element d'una successió

l'*n*-èsim

l'L-tiroxina [llegit «l'elatiroxina» o «la levotiroxina»]

10.125 La indicació de posició dextro (D-) o levo (L-) en els noms dels compostos químics s'escriu en versaleta:

l'àcid L-ascòrbic

l' α -D-glucosa

10.126 El nom *hialuronat*, que trobem per exemple en la denominació de l'àcid hialuronat sòdic, és un nom compost que conté la forma prefixada *hial-*, del mot gr. *hýalos* ('cristall, vitri'), que és un mot esdrúixol. Per tant, l'hem d'escriure amb l'article definit i la preposició *de* apostrofats. Vegeu també *hialoplasma* a la taula 37.

Al 3 % d'hialuronat sòdic.

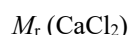
10.127 Una expressió sinònima de *pes atòmic* és *massa atòmica relativa*, però no **massa atòmica*, tota sola.

10.128 El pes molecular, també anomenat *massa relativa*, es representa, segons la IUPAC, amb el símbol M_r . Aquesta magnitud se sol representar informalment amb els símbols «PM» o «pm». Quan acompanyem el símbol en qüestió amb l'element corresponent subindexat, podem recórrer a aquests altres dos símbols (PM i pm) per a evitar confusions de lectura:

* DADA: $M_{rCaCl_2} = 110,98$ g/mol.

DADA: $p_m_{\text{CaCl}_2} = 110,98 \text{ g/mol}$.

També podem representar el pes molecular entre parèntesis:

10.129 L'amanitina és un pèptid. Per tant, no té sentit escriure ****pèptid de l'amanitina**.

** el pèptid de l'amanitina

l'amanitina

10.130 La constant d'equilibri de solució d'un electròlit, que sovint s'anomena *producte de solubilitat*, se simbolitza d'acord amb la IUPAC, K_s o K_{sol} , amb el subíndex en rodona. Tanmateix, també podem emprar el símbol K_{sp} , documentat en obres d'especialitat, o bé K_{ps} , amb el subíndex traduït al català, a petició dels professors redactors.

$$K_{\text{ps}}(\text{HNO}_2) = 4,5 \times 10^{-4}$$

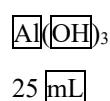
La llista completa de constants d'equilibri que apareixen en els problemes de química és la que figura a la taula 61, i cal parar atenció a la composició del subíndex, que pot haver d'anar en rodona o en cursiva, segons el significat del símbol.

TAULA 61. *Constants d'equilibri de reaccions químiques*

K_a	constant de dissociació àcida o constant de dissociació d'un àcid
K_b	constant d'hidròlisi bàsica o constant d'hidròlisi d'una base
K_c	constant d'equilibri en concentracions
K_f	constant de formació
K_f	constant de fugacitat
K_m	constant d'equilibri en molalitats
K_p	constant d'equilibri en pressions
K_{ps}	} producte de solubilitat (constant d'equilibri de solució d'un electròlit)
K_s	
K_{sol}	
K_{sp}	
K_w	constant de dissociació aquosa o constant de dissociació de l'aigua (water)

Relacionat amb el producte de solubilitat, cal tenir en compte que el *coeficient de reacció* se simbolitza, d'acord amb la IUPAC, amb una Q .

10.131 Escrivim en rodona els símbols dels elements químics i els de les unitats de mesurament.

Els noms dels darrers elements químics aprovats per la IUPAC, amb els quals es completa definitivament la taula periòdica dels elements, són els que tenen els nombres atòmics

següents: 112, *copernici* (símbol, Cn); 113, *nihoni* (símbol, Nh); 114, *flerovi* (símbol, Fl); 115, *moscovi* (símbol, Mc); 116, *livermori* (símbol, Lv); 117, *tennes* (símbol, Ts), i 118, *oganessó* (símbol, Og). A més, cal recordar que la Secció Filològica va canviar, pel febrer del 2013, la grafia de l'element 103, **laurenci* per *lawrenci*.

Pel que fa a la correspondència dels noms dels elements en català i en espanyol vegeu la taula 62.

TAULA 62. *Noms dels elements químics en català i en espanyol*

<i>Català</i>	<i>Símbol</i>	<i>Nre. atòmic</i>	<i>Espanyol</i>
alumini	Al	13	aluminio
americium	Am	95	americio
antimoni	Sb	51	antimonio
argent, v. <i>plata</i>			
argó	Ar	18	argón
arsènic o arseni	As	33	arsénico
àstat	At	85	ástato
			azufre, v. <i>sofre</i>
bari	Ba	56	bario
berilli	Be	4	berilio
berkeli	Bk	97	berkelio
bismut	Bi	83	bismuto
bohri	Bh	107	bohrio
bor	B	5	boro
brom	Br	35	bromo
cadmi	Cd	48	cadmio
calci	Ca	20	calcio
californi	Cf	98	californio
carboni	C	6	carbono
ceri	Ce	58	cerio
cesi	Cs	55	cesio
			cinc, v. <i>zinc</i> (cat.)
			circonio, v. <i>zirconi</i> (cat.)
clor	Cl	17	cloro
cobalt	Co	27	cobalto
copernici	Cn	112	copernicio
coure	Cu	29	cobre
criptó	Kr	36	kriptón o criptón
crom	Cr	24	cromo
curi	Cm	96	curio
darmstadtium	Ds	110	darmstatio
disprosi	Dy	66	disprosi
dubni	Db	105	dubnio
einsteini	Es	99	einstenio
erbi	Er	68	erbio
escandi	Sc	21	escandio
estany	Sn	50	estaño
estronci	Sr	38	estroncio
europi	Eu	63	europio
fermi	Fm	100	fermio
ferro	Fe	26	hierro
flerovi	Fl	114	flerovio
fluor	F	9	flúor
fòsfor	P	15	fósforo
franci	Fr	87	francio
gadolini	Gd	64	gadolinio
galli	Ga	31	galio
germani	Ge	32	germanio
hafni	Hf	72	hafnio

TAULA 62. Noms dels elements químics en català i en espanyol (Continuació)

<i>Català</i>	<i>Símbol</i>	<i>Nre. atòmic</i>	<i>Espanyol</i>
hassi	Hs	108	hasio
heli	He	2	helio
hidrogen	H	1	hidrògeno
holmi	Ho	67	holmio
indi	In	49	indio
iode	I	53	yodo o iodo
iridi	Ir	77	iridio
iterbi	Yb	70	iterbio
itri	Y	39	itrio
			kriptón, v. <i>criptón</i>
lantani o lantà	La	57	lantano
lawrenci	Lr	103	lawrencio o laurencio
liti	Li	3	litio
livermori	Lv	116	livermorio
luteci	Lu	71	lutecio
magnesi	Mg	12	magnesio
manganès	Mn	25	manganeso
meitneri	Mt	109	meitnerio
mendelevi	Md	101	mendelevio
mercuri	Hg	80	mercurio
molibdè	Mo	42	molibdeno
moscovi	Mc	115	moscovio
neó	Ne	10	neón
neodimi	Nd	60	neodimio
neptuni	Np	93	neptunio
nihoni	Nh	113	nihonio
niobi	Nb	41	niobio
níquel	Ni	28	níquel
nitrogen	N	7	nitrògeno
nobeli	No	102	nobelio
ogannessó	Og	118	oganesón
or	Au	79	oro
osmi	Os	76	osmio
oxigen	O	8	oxígeno
plata o argent	Ag	47	plata
platí	Pt	78	platino
plom	Pb	82	plomo
plutoni	Pu	94	plutonio
poloni	Po	84	polonio
potassi	K	19	potasio
praseodimi	Pr	59	praseodimio
prometi	Pm	61	prometio
protoactini	Pa	91	protactinio
radi	Ra	88	radio
radó	Rn	86	radón
reni	Re	75	renio
rodi	Rh	45	rodio
roentgeni	Rg	111	roentgenio
rubidi	Rb	37	rubidio
ruteni	Ru	44	rutenio
rutherfordi	Rf	104	rutherfordio
samari	Sm	62	samario
seaborgi	Sg	106	seaborgio
seleni	Se	34	selenio
silici	Si	14	silíce
sodi	Na	11	sodio
sofre	S	16	azufre
talli	Tl	81	talio

TAULA 62. Noms dels elements químics en català i en espanyol (Continuació)

Català	Símbol	Nre. atòmic	Espanyol
tàntal	Ta	73	tántalo
tecneci	Tc	43	tecnecio
telluri o tellur	Te	52	telurio o telurio
tennes	Ts	117	teneso
terbi	Tb	65	terbio
titani	Ti	22	titanio
tori	Th	90	torio
tuli	Tm	69	tulio
tungstè o wolframi	W	74	wolframio o volframio o tungsteno
urani	U	92	uranio
vanadi	V	23	vanadio
wolframi, v. tungstè			
xenó	Xe	54	xenón
zinc	Zn	30	zinc o cinc
zirconi	Zr	40	circonio o zirconio

10.132 L'entalpia estàndard (o increment d'entalpia estàndard) s'escriu ΔH° . Si volem precisar més, aleshores distingim l'entalpia estàndard de reacció ($\Delta_r H^\circ$) de l'entalpia estàndard de formació ($\Delta_f H^\circ$). Si els professors redactors corresponents ho volen, també podem utilitzar els símbols ΔH_r° i ΔH_f° .

Calculeu el ΔH° d'aquesta reacció.

Calculeu el $\Delta_r H^\circ$ d'aquesta reacció.

$\Delta_f H^\circ$ (H_2O , 1)

Apliquem el mateix criteri a l'energia lliure estàndard de formació (o increment d'energia estàndard de formació): $\Delta_f G^\circ$ o, a petició dels professors redactors, ΔG_f° .

$$\Delta_f G^\circ = -339,4 \text{ kJ mol}^{-1}$$

10.133 Si ens referim al nom de la unitat, el plural de la paraula *mol* és *mols*.

Disposem d'un nombre indeterminat de $\boxed{\text{mols}}$.

Disposem de vint $\boxed{\text{mols}}$ de nitrogen dins d'un reactor.

El símbol d'aquesta unitat, que s'anomena de la mateixa manera (mol), és invariable, com tots els símbols.

Disposem de $\boxed{20 \text{ mol}}$ de nitrogen dins d'un reactor.

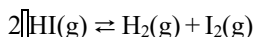
La solubilitat del fluorur de bari expressada en $\boxed{\text{mol L}^{-1}}$.

10.134 Podem escriure la paraula *volums* desenvolupada o abreujada.

aigua oxigenada de 2 $\boxed{\text{volums}}$

aigua oxigenada de 2 $\boxed{\text{vol.}}$

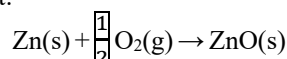
10.135 Pel que fa a les reaccions químiques, deixem un espai fi entre el coeficient i el símbol de la molècula o de l'ió.

10.136 En la formulació química, l'ordre de prioritat de la disposició dels nombres trencats és el següent, segons el context on es troba el nombre trencat:

a) Si la fórmula està centrada en un paràgraf a part, aleshores donem preferència a la disposició vertical del nombre trencat, per bé que també és admissible la grafia horitzontal.

Considerem la reacció següent:

b) Si la fórmula es troba en línia amb el text del paràgraf, aleshores donem preferència a la disposició horitzontal del nombre trencat, per bé que també és admissible la grafia vertical. No és convenient l'ús d'un sol caràcter.

Segons la reacció $\frac{1}{2}$ HI...

Segons la reacció $\frac{1}{2}$ HI...

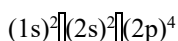
** Segons la reacció $\frac{1}{2}$ HI...

10.137 La quantitat de substància o quantitat química, designada amb el símbol n seguit de la substància en qüestió (per exemple, KCl), es pot expressar n_{KCl} o $n(\text{KCl})$. Com a preferent, utilitzem la forma amb subíndex: n_{KCl} ; tanmateix, podem fer servir l'expressió $n(\text{KCl})$ si a continuació no hi ha altres parèntesis que puguin crear cap confusió. Si escollim l'opció amb parèntesis, davant del parèntesi d'obertura no hi ha d'haver cap espai.

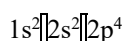
n_{KCl}

$n(\text{KCl})$

10.138 La IUPAC recomana representar les configuracions electròniques dels àtoms tancant entre parèntesis la identificació de l'orbital i la lletra que n'indica la capacitat, i indicant amb superíndex exterior el nombre d'electrons efectius que hi ha (3a ed., 2a reimpr. Cambridge: IUPAC, 2007, § 2.6.3 i 1.6.4). En aquesta representació, les lletres minúscules que designen la capacitat dels orbitals electrònics van en rodona. Els parèntesis d'obertura van precedits d'un espai fi.

Tanmateix, la representació de la configuració electrònica pot prescindir dels parèntesis en el cas que ho demani el professor/a, si bé es mantenen els espais fins entre els orbitals.

10.139 Les partícules subatòmiques s'escriuen en rodona.

la partícula α (alfa)

γ (fotó)

β (protó)

10.140 En la nomenclatura dels sistemes orgànic, inorgànic, macromolecular i bioquímic fem servir lletres gregues en rodona, perquè no són símbols de quantitats físiques, sinó que designen la posició d'una substitució en un enllaç, un afegiment d'un àtom lligat i el mode del pont en compostos coordinats, els grups finals en els noms de base estructural de les macromolècules, i l'estereoquímica en els glícids o carbohidrats i en els productes naturals.

àcid α -etilciclopentaniacètic

β -metil-4-propilciclohexanietanol

α -(triclorometil)- α -cloropoli(1,4-fenilenometilè)

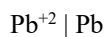
10.141 Les lletres que representen els símbols dels elements van en cursiva quan indiquen, en el nom dels compostos químics, afegiments a heteroàtoms; per exemple: *O*-, *N*-, *S*-, i *P*-. D'altra banda, el símbol *H* denota l'hidrogen indicat o afegit.

N-metilbenzamida

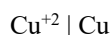
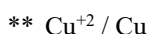
O-etil hexanitioat

naftalè-2(1*H*)-ona

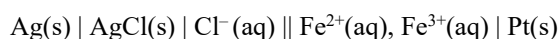
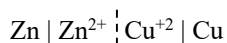
10.142 La pila o cel·la galvànica es representa mitjançant un diagrama com el següent, en què les fases apareixen separades per una plec o barra vertical simple (|).

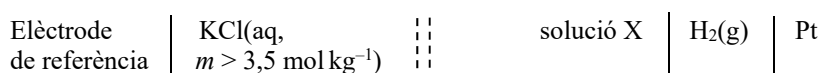
No és admissible representar aquest límit de fase amb una barra inclinada.

Utilitzem una barra vertical discontinua (|) per a representar la unió entre líquids miscibles que s'estableix entre els ponts salins, per bé que es pot fer servir també la plec doble o barra vertical doble (||).

Fem servir una barra vertical doble discontinua (||) per a representar la unió líquida en la qual se suposa que s'ha eliminat el potencial d'unio líquida.

El símbol del potencial estàndard de reducció d'una cel·la es pot expressar de dues maneres diferents:

$$E^\circ(\text{Ag}^+ | \text{Ag})$$

$$E^\circ_{\text{Ag}^+/\text{Ag}}$$

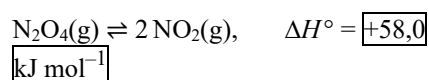
En aquests casos es pot admetre, a petició del professor o professora, fer servir la barra inclinada en comptes de la pleca:

$$E^\circ(\text{Ag}^+ / \text{Ag})$$

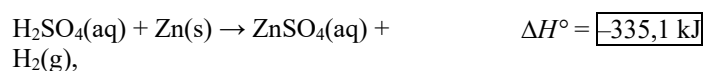
$$E^\circ_{\text{Ag}^+/\text{Ag}}$$

10.143 Una reacció de reducció-oxidació o reacció d'oxidoreducció se sol anomenar *reacció redox*. El conjunt format per l'espècie reduïda i l'espècie oxidada d'una semireacció redox s'anomena *parell redox* (esp. *par redox*).

10.144 Per recomanació dels professors redactors, tot i que la IUPAC no fa aquesta distinció, en el cas de les reaccions, l'entalpia es pot expressar en kJ mol^{-1} quan hi ha un sol reactiu; i solament en kJ quan hi ha més d'un reactiu.

$\boxed{\text{kJ mol}^{-1}}$

Els símbols més habituals que indiquen l'estat d'agregació que poden aparèixer al darrere de la fórmula de cada reactant de la reacció són les que figuren a la taula 63.

TAULA 63. *Símbols d'estats d'agregació*

<i>Símbol</i>	<i>Denominacions</i>
(aq) / esp. (ac)	en solució aquosa
(g)	gasós o en vapor
(l)	líquid
(s)	sòlid

10.145 Segons el tipus de relació existent entre el reactiu i el producte, l'equació d'una reacció química es representa amb els símbols =, →, ⇌, ⇌:

$\text{H}_2 + \text{Br}_2 = 2 \text{HBr}$	equació estequiomètrica
$\text{H}_2 + \text{Br}_2 \rightarrow 2 \text{HBr}$	reacció neta
$\text{H}_2 + \text{Br}_2 \rightleftharpoons 2 \text{HBr}$	reacció bidireccional
$\text{H}_2 + \text{Br}_2 \rightleftharpoons 2 \text{HBr}$	equilibri o reacció en equilibri

10.146 Designem els grups dels elements químics de la taula periòdica amb el mot *grup* i un número de l'1 al 18, distribuïts d'esquerra a dreta. La denominació amb numeració romana i una lletra que s'escriu amb un espai fi de separació es considera obsoleta:

- * I A, II A, III A, ..., VIII A
 grup 1, grup 2, grup 3, grup 4...

10.147 Pel que fa al nom dels estris de laboratori, vegeu la taula 37 (§ 10.23).

10.148 Els símbols més habituals relacionats amb les solucions emprats en química analítica es componen tal com indica la taula 64.

TAULA 64. *Símbols emprats en química analítica per a les solucions*

<i>Símbol</i>	<i>Denominacions</i>
% en pes	percentatge en pes: (massa de solut [en g] / massa de solució [en mL]) × 100
% en volum	percentatge en volum: (massa de solut [en g] / volum de la solució [en mL]) × 100
F	[solució] formal (corresponent a mol/L)
<i>m</i>	[solució] molal (corresponent a mol/kg)
M	[solució] molar (corresponent a g/L)
m/m	[relació] massa/massa, [relació] massa de solut / massa de solució (en tant per u)*
N	[solució] normal (corresponent a mol/L)
P/P	[relació] pes/pes, [relació] massa de solut / massa de la solució (en tant per u)*
P/V	[relació] pes/volum, [relació] massa de solut / volum de la solució (en tant per u)*
ppb	part per mil milions ([massa de solut / massa de solució] × 10 ⁹)
ppm	part per milió ([massa de solut / massa de solució] × 10 ⁶)
<i>X</i>	quantitat molar parcial (SI)

* El símbol corresponent a aquesta denominació s'usa per tradició, però no és reconegut internacionalment ni segueix la grafia establerta per la IUPAC.

10.149 En la multiplicació dels càlculs de química de solucions fem servir l'aspa:

$$0,48 \text{ g Ca(OH)}_2 \times \frac{2 \text{ mol HCl}}{74 \text{ g Ca(OH)}_2} \times \frac{1000 \text{ cm}^3}{0,5 \text{ mol HCl}} = 25,9 \text{ cm}^3 \text{ HCl}$$

10.150 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

- Trieu i resoleu CINC dels set exercicis que es proposen.
- Indiqueu clarament quins exercicis heu triat. Si no ho feu així, s'entendrà que heu escollit els cinc primers.
- Cada exercici val 2 punts.

[espanyol] INSTRUCCIONES

- Elija y resuelva CINCO de los siete ejercicios propuestos.
- Indique claramente cuáles ha escogido. Si no lo hace así, se entenderá que ha escogido los cinco primeros.
- Cada ejercicio vale 2 puntos.

Cal tenir en compte que el fet que a la portada s'indiqui el valor en punts de cada exercici estalvia d'indicar-lo al cos de la prova, on a cada exercici només cal indicar els valors parcials en el lloc corresponent.

b) Cos del solucionari

(No hi ha instruccions fixes en el cos del solucionari.)

Segona llengua estrangera: anglès

10.151 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

La solució correcta està destacada amb lletra negreta.

Exercici A: Comprensió del text.

Valoreu l'exercici globalment amb 3 punts, a raó de 0,5 punts per resposta correcta.

La solució correcta està destacada amb lletra negreta.

Exercici B: Comprensió del vocabulari utilitzat en el text.

Valoreu l'exercici globalment amb 2 punts, a raó de 0,25 punts per resposta correcta.

Exercici C: Expressió escrita.

Valoreu l'exercici globalment de 0 a 5 punts segons els criteris següents:

5 punts	Molt bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals complexes i variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha molt poques errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals i no dificulten, en cap cas, la comprensió del text
4 punts	Bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals simples però variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha unes quantes errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text
3 punts	Resultat adequat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals simples i un vocabulari senzill però variat i adequat al registre del text. Hi ha errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text en la major part dels casos
2 punts	Resultat inadequat Text poc coherent, amb poca cohesió i manca de puntuació en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals i un vocabulari pobres i repetitius. Hi ha nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que dificulten la comprensió del text

1 punt	Resultat pobre Text gens coherent, sense cohesió ni puntuació correcta. El text és difícil d'entendre a causa de les nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals
0 punts	Mal resultat Text que no s'adequa a l'opció escollida i la comprensió del qual és molt difícil o impossible

Descompteu 0,5 punts si el text redactat no té la llargària mínima demanada.

10.152 Per a altres qüestions, vegeu també els epígrafs 4.2, 4.6, 5.8-5.9, 7.49, 8.18-8.19, 8.49, 8.54, 9.18-9.25 i 12.17.

Segona llengua estrangera: francès

10.153 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

Exercici de redacció:

Valoreu l'exercici globalment de 0 a 5 punts segons els criteris següents:

5 punts	Molt bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals complexes i variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha molt poques errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals i no dificulten, en cap cas, la comprensió del text
4 punts	Bon resultat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen d'una manera correcta estructures gramaticals simples però variades. El vocabulari és adequat al registre del text i no es repeteix. Hi ha algunes errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text
3 punts	Resultat adequat Text coherent, amb cohesió i ben puntuat en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals simples i un vocabulari senzill però variat i adequat al registre del text. Hi ha errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que no dificulten la comprensió del text en la major part dels casos
2 punts	Resultat inadequat Text poc coherent, amb poca cohesió i manca de puntuació en el qual s'utilitzen unes estructures gramaticals i un vocabulari pobres i repetitius. Hi ha nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals que dificulten la comprensió del text
1 punt	Resultat pobre Text gens coherent, sense cohesió ni puntuació correcta. El text és difícil d'entendre a causa de les nombroses errades ortogràfiques, lèxiques o gramaticals
0 punts	Mal resultat Text que no s'adequa a l'opció escollida i la comprensió del qual és molt difícil o impossible

Descompteu 0,5 punts si el text redactat no té la llargària mínima demanada.

10.154 Per a altres qüestions, vegeu també els epígrafs 4.2, 4.6, 5.8-5.9, 7.49, 8.18-8.19, 8.49, 8.54, 9.28-9.33 i 12.17.

Tecnologia industrial

10.155 No traduïm els subíndexs al català si corresponen a símbols fixats internacionalment. Si es tracta d'abreviacions pròpies de l'autor o autora per a una qüestió concreta, es poden deixar en català. Vegeu els epígrafs 7.22-7.23 per tenir-ne més informació.

$E_{\text{elèctr}}$ 'energia elèctrica'

E_{diss} 'energia dissipada'

10.156 La constant de Coulomb o constant electroestàtica se simbolitza per mitjà d'una lletra ca (k) minúscula cursiva, no majúscula ($k = 8,988 \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}$).

10.157 Les magnituds i els símbols corresponents emprats habitualment en electrotècnia són els que figuren en la taula 65.

TAULA 65. *Magnituds, unitats i símbols d'electrotècnia*

<i>Magnitud</i>	<i>Símbol de la magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol de la unitat</i>
capacitat	C	microfarad	μF
diferència de potencial elèctric [d'una pila o cèl·la galvànica]	$\Delta V, U, E$	volt	V
energia reactiva	E_q	kilovoltampere reactiu hora	kVArh
factor de potència	fdp	[no en té]	[no en té]
flux magnètic	Φ	weber	Wb
força electromotriu	\mathcal{E}	ampere	A
frequència	f	hertz	Hz
impedància [de càrrega] (o càrrega d'impedància)	\underline{Z}, \bar{Z}	ohm	Ω
inductància	L	henry (i mil·lihenry)	H (i mH)
intensitat	I	ampere (i mil·liampere)	A (i mA)
[factor] pi	π	[no en té (= 3,14159...)]	[no en té]
potència activa [del motor]	P	watt (i kilowatt)	W (i kW)
potència aparent	S	watt (i kilowatt) voltampere (i kilovoltampere)	W (i kW) VA (i kVA)
potència nominal	P_N	voltampere (i kilovoltampere)	VA (i kVA)
potència reactiva	Q, P_q	kilovoltampere reactiu	kVAr
reactància	X	ohm	Ω
règim del motor (revolucions)	n	[1 partit per minut]	min^{-1}
rendiment	η	tant per cent	%
resistència	R	ohm	Ω
resistència de l'induït	R_i	ohm	Ω
resistivitat	ρ	ohm metre (i microohm metre)	$\Omega \cdot \text{m}$ (i $\mu\Omega \cdot \text{m}$)

NOTA: 1 kW = 1 kVA.

10.158 La raó geomètrica resultant entre la pressió absoluta de descàrrega i la pressió absoluta de succió en el treball de compressió realitzat per un compressor en un sistema frigorífic s'anomena *relació de compressió*, que representem amb una R majúscula subindexada amb una c , tot en cursiva.

R_c (relació de compressió)

P_d (pressió de descàrrega)

P_s (pressió de succió)

10.159 Pel que fa als mètodes de producció, cal notar que si bé els termes que els denominen són femenins (*planificació, tècnica, teoria*) les sigles s'anomenen en masculí perquè es consideren, totes, sistemes (vegeu la taula 66).

TAULA 66. *Sigles de tecnologia industrial*

<i>Sigla</i>	<i>Terme</i>
l'ICPM	interruptor de control de potència màxima
l>ID	interruptor diferencial
l'IGA	interruptor general automàtic
el JIT	<i>just in time</i> ('només quan cal')
el LED	sigla de l'anglès <i>light-emitting diode</i> , 'díode electroluminescent' / 'díode emissor de llum' / díode LED (forma redundant) / també s'accepta la forma lexicalitzada <i>led</i> (pl. <i>leds</i>); esp. <i>led</i> (pl. <i>ledes</i>)
l'MRP	<i>material requirements planning</i> ('planificació de necessitats de materials')
el PERT	<i>program evaluation and review technique</i> ('tècnica de revisió i avaluació de programes')
el PIA	petit interruptor automàtic
el TOC	<i>theory of constraints</i> ('teoria de restriccions')

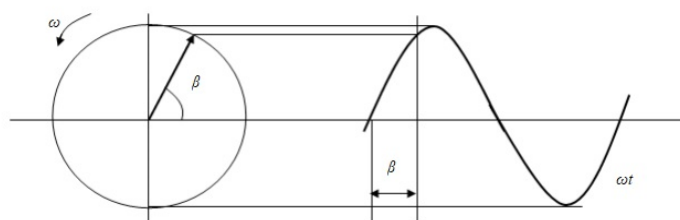
10.160 Quan la sigla LED es refereix a la tecnologia, no marquem el plural de cap manera:

[català]	tubs de LED
	tecnologia de LED
[espanyol]	tubos de LED
	tecnología de LED

10.161 En electromagnetisme es fan servir els termes *fasor* i *diagrama fasorial*.

fasor: Vector emprat per a representar magnituds elèctriques alternes escalars que varien sinusoidalment amb el temps, i que permet que sigui tractat com un nombre complex la part real del qual és igual a la magnitud que representa.

diagrama fasorial: En electromagnetisme, diagrama format per un gràfic en què el fasor gira els 360 graus d'una circumferència mentre el senyal sinusoidal recorre el seu rang de valors, de tal manera que quan el fasor completa un gir, el senyal que genera completa un període sencer. El diagrama fasorial representa la rotació del vector en funció del temps.

10.162 Instruccions

a) Portada

[català]

INSTRUCCIONS

La prova consta de tres parts:

PRIMERA PART

Responeu a les qüestions d'opció múltiple. Aquesta part val 5 punts.

SEGONA PART

Resoleu les dues qüestions sobre el cas pràctic que us plantejem. Aquesta part val 2 punts.

TERCERA PART

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i resoleu-ne els problemes (7 i 8). Aquesta part val 3 punts. Cal que indiqueu clarament quina opció heu triat (A o B). Si responeu a les dues opcions, s'entendrà que heu escollit l'opció A. En cap cas no es puntuaran problemes de les dues opcions.

[espanyol]

INSTRUCCIONES

La prueba consta de tres partes:

PRIMERA PARTE

Responda a las cuestiones de opción múltiple. Esta parte vale 5 puntos.

SEGUNDA PARTE

Resuelva las dos cuestiones sobre el caso práctico planteado. Esta parte vale 2 puntos.

TERCERA PARTE

Elija UNA de las dos opciones (A o B) y resuelva los problemas (7 y 8). Esta parte vale 3 puntos. Indique claramente la opción escogida (A o B). Si responde a las dos opciones, se entenderá que ha elegido la opción A. En ningún caso se puntuarán problemas de ambas opciones.

b) Cos del solucionari

En el cuestionari d'opció múltiple:

La solució correcta està destacada amb lletra negreta.

En l'última qüestió:

En l'apartat **b** es puntua amb 0,5 punts el fet que els aspirants determinin la velocitat de rotació a l'eix del tambor, tant si ho expressen en rad/s (6,28 rad/s) com en min^{-1} (60 min^{-1}); i amb 0,5 punts més, el fet que determinin la velocitat d'ascensió o descens de la càrrega.

11 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES DE GRAU MITJÀ PER MATÈRIES

Competència d'interacció amb el món físic

11.1 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

Exercici del gràfic millimetrat:

Per a puntuar aquesta qüestió cal tenir en compte:

- La situació correcta de les variables.
- La indicació dels noms dels eixos.
- El repartiment correcte dels eixos.
- La situació correcta dels punts.

Atorgueu 0,75 punts si indica adequadament els reactius i productes però no iguala la reacció; atorgueu 0,25 punts més si, a més, iguala la reacció.

11.2 Vegeu també els continguts equivalents de les matèries de *biologia* (§ 10.1-10.29), *física* (§ 10.79-10.103) i *química* (§ 10.118-10.149) de grau superior.

Competència en llengua castellana

11.3 La denominació oficial d'aquesta matèria en les proves és en espanyol: *Competencia en lengua castellana*.

11.4 Instruccions

a) Portada

INSTRUCCIONES

Los errores ortográficos, gramaticales y léxicos cometidos en los apartados 1-3 de la prueba se penalizarán con un descuento de 0,05 puntos, hasta un máximo de 1 punto. No se incluyen aquí los errores del apartado 4 («Expresión escrita»), ya que se valorarán conjuntamente con otros aspectos que deben tenerse en cuenta en la redacción correspondiente.

b) Cos del solucionari

1. COMPRENSIÓN LECTORA:

[1.1]

La respuesta debe corregirse teniendo en cuenta la calidad del conjunto, y pueden otorgarse puntuaciones intermedias entre las propuestas:

Respuesta clara y completa 1 punto

Respuesta válida, pero con alguna imprecisión o falta de claridad	0,5 puntos
Respuesta claramente deficiente	0 puntos

[1.2, 1.3 i 1.4]

Respuesta clara y completa	0,5 puntos
Respuesta válida, pero con alguna imprecisión o falta de claridad	0,25 puntos
Respuesta claramente deficiente.....	0 puntos

[1.5]

La respuesta correcta se valora con 0,5 puntos.

2. LÉXICO:

[2.1 i 2.2] Cada respuesta correcta se valora con 0,25 puntos.

[2.3] Cada explicación correcta se valora con 0,5 puntos. Si es aceptable pero hay alguna imprecisión, se valora con 0,25 puntos.

3. GRAMÁTICA:

[3.1] Cada respuesta correcta se valora con 0,25 puntos.

[3.2] Cada respuesta correcta se valora con 0,5 puntos.

[3.3] La respuesta correcta se valora con 0,5 puntos. Si hay algún error ortográfico, se valora con 0,25 puntos.

4. EXPRESIÓN ESCRITA:

- La valoración del texto se efectúa sumando la puntuación otorgada en cada uno de los apartados que se indican a continuación, pero también debe realizarse una valoración cualitativa global, a partir de la cual se puede redondear y modificar al alza o a la baja la puntuación total de esta cuestión.
- Si el texto no se adapta al enunciado elegido, se valora con 0 puntos.
- Si el texto es muy breve, cada apartado se puntúa de manera proporcional a la extensión. Si tiene menos de cincuenta palabras, se valora con 0 puntos.

a) Coherencia	
Selección y ordenación correctas de la información	0,5 puntos
Algún problema en la ordenación o selección de la información	0,25 puntos
Texto desordenado y confuso	0 puntos
b) Cohesión (puntuación, concordancia, construcción de las oraciones)	
0-2 errores	0,75 puntos
3-4 errores	0,5 puntos
5-6 errores	0,25 puntos
Más de 6 errores	0 puntos
c) Corrección (ortografía, morfosintaxis, léxico)	
0-2 errores	1 punto
3-4 errores	0,8 puntos
5-6 errores	0,6 puntos
7-8 errores	0,4 puntos
9-10 errores	0,2 puntos
Más de 10 errores	0 puntos
d) Variación	
El texto utiliza recursos sintácticos variados y un léxico preciso y no contiene repeticiones; se admite alguna deficiencia leve	0,25 puntos
Se demuestran pocos recursos léxicos y sintácticos, y algunas palabras o estructuras se repiten a menudo	0 puntos
e) Registro	
La lengua del texto se ajusta al grado de formalidad y al canal adecuados. Se acepta algún error leve	0,25 puntos
El texto contiene errores graves respecto al canal o al grado de formalidad ..	0 puntos
f) Disposición	
El texto respeta los márgenes, las líneas están correctamente dispuestas y la letra es legible	0,25 puntos
Falta alguno de los elementos anteriores	0 puntos

11.5 Vegeu també el contingut equivalent de la matèria comuna *llengua castellana* de grau superior (§ 9.7-9.10).

Competència en llengua catalana

11.6 Instruccions

a) Portada

INSTRUCCIONS

Per cada error d'ortografia, gramàtica o lèxic es descomptaran 0,05 punts, fins a un màxim d'1 punt, a cada qüestió fins a la 7. Els errors de la qüestió 8 ja es tindran en compte en la correcció corresponent.

b) Cos del solucionari

Pregunta de sinònims, d'antònims o de categories gramaticals sobre quatre mots o construccions:

Adjudiqueu 0,25 punts per cada resposta correcta.

Pregunta de definir mots:

Els models de resposta només són orientatius. Adjudiqueu 0,5 punts per cada resposta correcta.

La definició que contingui imprecisions però que es pugui considerar acceptable s'ha de valorar amb 0,25 punts.

Pregunta de morfologia (formes de la conjugació verbal) sobre quatre casos:

Adjudiqueu 0,25 punts per cada resposta correcta. Si hi ha cap error ortogràfic, no considereu correcta la resposta.

Pregunta de morfologia (plural vs. singular) sobre cinc casos:

Adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta. Si hi ha cap error ortogràfic, no considereu correcta la resposta.

Preguntes breus sobre el text:

Per cada resposta correcta	0,5 punts
Per cada resposta correcta, però amb alguna imprecisió o manca de claredat	0,25 punts

Pregunta llarga sobre el text:

Resposta clara i completa	1 punt
Resposta vàlida, però amb alguna imprecisió o manca de claredat	0,5 punts
Resposta clarament deficient	0 punts

S'ha de corregir la pregunta atenent la qualitat del conjunt. Es poden adjudicar puntuacions intermèdies (de 0,75 o 0,25) entre les que es proposen més amunt.

Exercici de redacció:

- La valoració del text s'efectua sumant la puntuació adjudicada a cadascun dels apartats que indiquem a continuació, però també s'ha de tenir en compte la qualitat global, a partir de la qual es pot arrodonir i modificar a l'alça o a la baixa la puntuació total d'aquesta qüestió.
- Si el text no respon al que es demana (se n'allunya molt clarament i tracta d'un tema diferent), es valora amb 0 punts.
- Si el text és molt breu, cada apartat es puntua d'una manera proporcional a l'extensió. Si té menys de cinquanta mots, es valora amb 0 punts.

a) Coherència	
Selecció i ordenació correctes de la informació	0,5 punts
Algun problema en l'ordenació o en la selecció de la informació.....	0,25 punts
Text desordenat i confús	0 punts
b) Cohesió (puntuació, concordança, construcció de les frases)	
0-2 errors	0,75 punts

3-4 errors	0,5 punts
5-6 errors	0,25 punts
Més de 6 errors	0 punts
c) Correcció (ortografia, morfosintaxi, lèxic)	
0-3 errors	1 punt
4-5 errors	0,8 punts
6-7 errors	0,6 punts
8-9 errors	0,4 punts
10-11 errors	0,2 punts
Més d'11 errors	0 punts
d) Variació	
El text fa servir recursos sintàctics variats i un lèxic precís i no conté repeticions; s'hi admet alguna deficiència lleu	0,25 punts
El text presenta pocs recursos lèxics i sintàctics, i hi ha mots o estructures que es repeteixen sovint	0 punts
e) Registre	
La llengua del text s'ajusta al grau de formalitat i al canal adequats. S'hi admet algun error lleu	0,25 punts
El text conté errors greus pel que fa al canal o al grau de formalitat	0 punts
f) Disposició	
El text respecta els marges, les línies estan disposades correctament i la lletra és ben llegible	0,25 punts
Hi manca algun dels elements anteriors	0 punts

11.7 Vegeu el contingut equivalent de la matèria comuna *llengua catalana* de grau superior (§ 9.12-9.14).

Competència en llengua estrangera: anglès

11.8 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

La solució correcta està destacada amb lletra negreta.

Quan s'explicita més d'una resposta possible, s'hi afegeix una indicació amb un fons trammat de color gris. Si les diverses respostes estan disposades en paràgrafs a l'original, hem de mantenir aquests paràgrafs i anteposar-los un guió llarg. També cal deixar mitja línia entre resposta i resposta. Si es dobla la línia de la resposta, cal justificar-la al nivell de les línies de resposta anteriors, no al nivell del guió extern. Per exemple:

4. Contesteu breument les preguntes següents:
[2 punts: 1 punt per cada apartat]

Us proposem diverses respostes, però també es considera correcta qualsevol altra resposta que sigui coherent i demostrï la comprensió del text.

a) How do dogs help human beings?

— Dogs help human beings in a lot of ways. For instance, guard/protect houses or flats and the people that live in them. Dogs are also useful to the police forces because they can detect drugs and can find people who are lost in the mountains, for example.

b) Which do you prefer, dogs or cats?

— I prefer dogs because they like to play more than cats and you can take them to the park. Dogs also guard/protect the house and their owner.

— I prefer cats because they are cleaner and normally smaller. They are more independent and it is easier to keep them in a flat. In addition, you don't need to take them to the park.

11.9 En les proves de competència en llengua estrangera d'anglès (GM), en les quals els enunciats són solament en català (i no en espanyol), si s'hi ha d'especificar cap equivalència d'un terme o expressió només s'especifica en català. Per exemple, en una nota d'un text de suport. (Cf. § 8.40.)

11.10 Vegeu també el contingut equivalent de la matèria comuna *llengua estrangera: anglès* de grau superior (§ 9.18-9.25).

Competència en llengua estrangera: francès

11.11 Instruccions

a) Portada

(No hi ha instruccions a la portada.)

b) Cos del solucionari

Quan s'explicita més d'una resposta possible, s'hi afegeix una indicació amb un fons trammat de color gris. Si les diverses respostes estan disposades en paràgrafs a l'original, hem de mantenir aquests paràgrafs i anteposar-los un guió llarg. També cal deixar mitja línia entre resposta i resposta. Si la resposta dobla ratlla, cal justificar-la al nivell de les línies de resposta anteriors, no al nivell del guió extern. Per exemple:

4. Contesteu breument les preguntes següents:
[2 punts: 1 punt per cada apartat]

Us proposem diverses respostes, però també es considera correcta qualsevol altra resposta que sigui coherent i demostrï la comprensió del text.

a) Que pensez-vous de l'interdiction de fumer dans des espaces publics ?

— Je pense que je suis libre de fumer et de le faire où je veux. On doit me respecter.

— À mon avis il ne faut pas fumer si on dérange les autres, je fume un peu mais je respecte l'interdiction.

b) Vous êtes fumeur ? Connaissez-vous les conséquences et les dangers de cette habitude ?

— Je n'ai jamais fumé, je n'aime pas l'odeur du tabac et je sais que c'est mauvais pour la santé.

— Je fume beaucoup et je ne peux pas arrêter. J'ai décidé de ne plus fumer cette année car je sais que c'est mauvais, mais c'est difficile.

11.12 Vegeu també el contingut equivalent de la matèria comuna *llengua estrangera: francès* de grau superior (§ 9.28-9.33).

Competència en tecnologies

11.13 Instruccions

a) Portada

[català] INSTRUCCIONS

- La prova consta de deu qüestions que valen 1 punt cadascuna.
- Les qüestions d'opció múltiple tenen només una resposta correcta.
- Pels errors en les qüestions d'opció múltiple no es descomptaran punts.

[espanyol] INSTRUCCIONES

- La prueba consta de diez cuestiones que valen 1 punto cada una.
- Las cuestiones de opción múltiple tienen solo una respuesta correcta.
- Por los errores en las cuestiones de opción múltiple no se descontarán puntos.

b) Cos del solucionari

Text introductor general:

En les qüestions d'opció múltiple la solució correcta està destacada amb lletra negreta.

11.14 Vegeu també el contingut equivalent de la matèria *tecnologia industrial* de grau superior (§ 10.155-10.161).

Competència matemàtica

11.15 Instruccions

a) Portada

[català] INSTRUCCIONS

Material que pot emprar l'aspirant durant la prova:

- Material d'ús habitual (bolígraf, regla, escaire, semicercle graduat, llapis de colors, etc.), i també una calculadora científica.
- En cap cas no és permesa la cessió de calculadores ni de cap altre material entre els aspirants.

[espanyol] INSTRUCCIONES

Material que puede utilizar el aspirante durante la prueba:

- Material de uso habitual (bolígrafo, regla, escuadra, semicírculo graduado, lápices de colores, etc.), y también una calculadora científica.
- En ningún caso está permitida la cesión de calculadoras ni de otros materiales entre los aspirantes.

b) Cos del solucionari

Exercici d'equacions de primer grau:

Descompteu 0,25 punts (a cada equació) per petits errors.

- 11.16** Vegeu també el contingut equivalent de la matèria comuna *matemàtiques* de grau superior (§ 9.36-9.57).

Competència social i ciutadana

11.17 Instruccions

(No hi ha instruccions a la portada ni en el cos del solucionari.)

- 11.18** Vegeu els continguts equivalents de les matèries d'*història* (§ 9.1-9.5) i *geografia* (§ 10.105-10.108) de grau superior.

12 CRITERIS DE MAQUETACIÓ I CORRECCIÓ

Pauta de treball de la maquetació i la correcció

12.1 Una vegada el Departament d'Educació ha lliurat els originals de les proves, el procés de correcció i d'edició a càrrec de l'Institut d'Estudis Catalans segueix la pauta de treball que mostra la taula 67.

TAULA 67. Pauta de treball de la maquetació i la correcció

<i>Fase</i>	<i>Tasca</i>
1	Els maquetistes disposen la maqueta dels fascicles de les proves i dels solucionaris a partir del text lliurat pels professors redactors de la matèria corresponent (sis fascicles en total: dues proves en català, dues en castellà i dos solucionaris en català). Durant la maquetació apliquen els criteris de disseny establerts prèviament i acordats amb el Departament d'Educació. → Original maquetat
2	Un mateix corrector/a revisa l'original maquetat de tots els fascicles de la mateixa prova (llevat dels enunciats dels dos solucionaris), comprova que s'hagin aplicat els criteris de disseny i que la versió catalana i castellana siguin exactament iguals. → Original corregit
3	Un supervisor/a revisa la correcció feta prèviament, resol els dubtes que hagin pogut quedar de la correcció i pren decisions sobre l'adequació dels canvis proposats. → Original supervisat
4	Els maquetistes introdueixen les correccions marcades en l'original i tornen a imprimir el fascicle. En el cas dels enunciats dels solucionaris, els maquetistes aprofiten la maqueta de les proves. → Primeres proves netes
5	Un altre corrector/a comprova que els maquetistes han introduït bé les correccions i fa una lectura de la matèria (marca les correccions en tots els enunciats, tant en els de les proves com en els dels solucionaris). → Primeres proves corregides
6	Els maquetistes introdueixen les correccions de les primeres proves i n'imprimeixen unes altres. → Segones proves netes
7	Un altre corrector/a comprova les segones proves i s'assegura que està tot bé. → Segones proves corregides
8	Els maquetistes introdueixen les correccions de les segones proves i imprimeixen, en principi, la versió final del fascicle. → Terceres proves netes
9	Si hi ha temps, un corrector/a torna a llegir la versió final de tots els fascicles i comprova que no s'hi ha esmunyit cap error al llarg dels processos de maquetació i correcció, cas en el qual es treuen unes proves noves i es tornen a revisar. → Terceres proves corregides
10	Un corrector/a o un supervisor/a emplenen la graella de control de comprovacions sistemàtiques abans de la signatura i fa entrar les correccions corresponents als maquetistes. → Primer control de qualitat (graella)
11	Quan la matèria es dona per tancada i definitiva, el coordinador/a general del projecte convoca el professor/a redactor/a corresponent a una reunió final per a la comprovació i la signatura de la prova. → Convocatòria del professor/a redactor/a de la matèria
12	Un coordinador/a de sala o un supervisor/a es reuneix amb el professor/a redactor/a per a comprovar que el contingut dels fascicles de la matèria ha quedat tal com havia proposat en la redacció de l'original de les proves i per a resoldre els dubtes que han quedat pendents. → Comprovació del professor/a redactor/a

TAULA 67. *Pauta de treball de la maquetació i la correcció (Continuació)*

<i>Fase</i>	<i>Tasca</i>
13	Si s'hi ha de fer cap esmena, el fascicle és retornat als maquetistes perquè hi introdueixin els canvis darrers del professor/a redactor/a, el qual signa la versió definitiva del fascicle en senyal de conformitat, després d'haver repassat amb el coordinador/a que s'han introduït els canvis demanats pel professor/a redactor/a. → Introducció d'esmenes i signatura del professor/a redactor/a
14	Un corrector/a emplena la segona graella de control de comprovacions sistemàtiques després de la signatura i fa entrar les correccions corresponents als maquetistes, en el cas que n'hi hagi moltes. → Segon control de qualitat (graella)
15	El supervisor/a general de la correcció duu a terme la lectura final d'assegurament de la redacció dels enunciats de les proves i de la disposició del text de cada fascicle. → Lectura final
16	El coordinador/a comprova que els canvis de la lectura final i la segona graella s'han introduït correctament i demana a la persona de contacte del Departament d'Educació que els vingui a signar, atès que són canvis posteriors a la signatura del professor/a redactor/a. Si algun d'aquests canvis era sobre alguna qüestió específica de contingut, s'ha consultat prèviament amb el professor/a redactor/a corresponent. → Introducció d'esmenes posteriors a la signatura del professor/a redactor/a
17	Un cop signats tots els canvis sorgits en la lectura final, els maquetistes converteixen els arxius de cada fascicle en un PDF. Si hi ha temps, el coordinador/a i algun corrector/a hi passen el corrector informàtic i en fan una última lectura. Si s'ha de fer alguna correcció, el coordinador/a la fa introduir als maquetistes i avisa la persona de contacte del Departament d'Educació perquè la vingui a signar. Un cop signats tots els canvis, els maquetistes tornen a fer els PDF corresponents de les matèries esmenades i el coordinador/a lliura tots els PDF al cap de Producció Editorial. → Lliurament a la impremta

Format de les proves

Portades

- 12.2** A les portades hi ha un quadre blanc amb les dades de l'aspirant, amb una línia a sota, i un altre quadre trammat (al 20 % de negre) de color gris per a la qualificació, també amb una línia a sota. El text de dins d'aquests quadres es compon en negreta (no en seminegreta). Els encapçalaments de cada fascicle de les proves d'accés als cicles formatius només porten en majúscula la inicial absoluta de tota la denominació (figura 7).

FIGURA 7. Model de portada de fascicle

- 12.3** Les instruccions de la portada s'han d'escriure en un cos de lletra mig punt més petit que el text general (cos 10, interlineat 15), en negreta i amb el tipus de lletra utilitzada en el text general.
- 12.4** Els possibles encapçalaments de les proves: «Proves d'accés a cicles formatius de grau superior de formació professional inicial, d'ensenyaments d'arts plàstiques i disseny, i d'ensenyaments esportius [any]» o «Proves d'accés a cicles formatius de grau mitjà de formació professional inicial, d'ensenyaments d'arts plàstiques i disseny [any]», van sempre en català, tant si la prova és en català com en espanyol.
- 12.5** A la portada, el nom de la llengua ha d'anar escrit en minúscula després de dos punts:

Competència en llengua estrangera: francès
Llengua estrangera: alemany
Segona llengua estrangera: anglès

- 12.6** La portada de les proves pot contenir dades sobre la prova i instruccions per als aspirants. La redacció i el format d'aquestes instruccions han de seguir el model recollit per a cada matèria en les seccions 9, 10 i 11 d'aquests criteris.
- 12.7** Quan hi ha instruccions a la portada, han d'anar encapçalades amb el títol «Instruccions», en negreta i versaletes. Com a paràgraf independent de la resta del text, aquest títol va alineat a l'esquerra seguit d'una línia blanca, i les instruccions pròpiament dites s'escriuen en paràgrafs sense sagnia.

INSTRUCCIONS

- Trieu i resolau CINC dels set exercicis que es proposen.
- Indiqueu clarament quins heu triat. Si no ho feu així, s'entendrà que heu escollit els cinc primers.
- Cada exercici val 2 punts.

12.8 A cada portada hi ha el nom del fitxer de la prova o del solucionari. Va situat a baix de tot, alineat a la dreta, sota el codi de barres (figura 8).

FIGURA 8. *Indicació a la portada del nom del fitxer del solucionari de la prova de biologia (GS) de l'any 2013.*

Estructura dels fascicles

12.9 Les proves d'avaluació consisteixen en una sèrie d'exercicis enquadernats en forma de fascicle. Totes les pàgines d'un fascicle, incloent-hi les pàgines en blanc, van numerades, i l'última porta al peu una llegenda que indica que l'IEC s'ha encarregat de la correcció lingüística i de l'edició de la prova (figura 9).

FIGURA 9. *Peu de l'última pàgina del fascicle que indica que l'IEC s'ha encarregat de la correcció lingüística i de l'edició de la prova*

12.10 A més dels exercicis obligatoris, integrats per qüestions numerades, de vegades els fascicles poden contenir exercicis agrupats en unitats estructurals superiors, anomenades *opcions*, entre les quals els aspirants poden triar. Els títols de les opcions s'escriuen en majúscula i negreta, i els dels exercicis, en negreta. Tant els uns com els altres van justificats a l'esquerra.

Pel que fa a l'enunciat general que sol precedir les qüestions numerades dels exercicis o presenta un element temàtic (com ara un text per comentar o un gràfic), s'escriu en lletra rodona regular i amb els paràgrafs sagnats un quadratí i mig.

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

Exercici 1

En una pràctica de laboratori, un grup de segon de batxillerat ha fet un experiment per a demostrar que la llum és una ona.

12.11 De vegades les qüestions poden anar numerades amb un número en negreta, seguit d'un punt i un espai d'un quadratí. L'enunciat s'escriu en rodona i justificat a partir de la primera lletra del text de l'enunciat, i la primera línia dels paràgrafs següents van sagnats un quadratí i mig.

Les qüestions poden tenir apartats, que s'indiquen amb una lletra minúscula (en negreta cursiva) seguida d'un parèntesi de tancament (en negreta rodona) i d'un espai de mig quadratí. Cal tenir en compte que, entre l'enunciat del primer nivell (**1**) i el del segon (**a**), no hi va cap línia en blanc.

1. L'ozó troposfèric és un contaminant que, si arriba a concentracions elevades, pot ser molt perillós per a la salut humana.

En la taula següent es mostren les cinc mesures més elevades de nivells mitjans d'ozó que s'han mesurat a Barcelona.

2. El Consell Comarcal ha rebut amb una preocupació especial la informació referida a les cicatrius observades en el terreny.

a) De quin procés de la geodinàmica externa poden ser indicatives aquestes cicatrius?

12.12 Quan hi ha més d'una opció («Opció A» i «Opció B»), no hi pot haver l'exercici «A», «B», etc., dins l'opció A, sinó que els exercicis han d'anar numerats («1», «2», etc.). Les subnumeracions s'han de fer amb lletres minúscules en cursiva.

OPCIÓ A

1. [...]
 a) [...]

Tipus de lletra

12.13 La versió en català es compon amb lletra de la família Stone Serif®. La versió en espanyol es compon amb lletra de la família Stone Sans®. El cos de lletra general de la prova és 10,5.

12.14 Els números de pàgina, en tots els fascicles, es componen amb Stone Serif® i amb un cos com el del text general.

12.15 En tots els casos, a excepció dels quadres de la portada de les proves, la negreta és, de fet, seminegreta.

12.16 En les proves de competència en llengües estrangeres de grau mitjà, les qüestions d'opció múltiple porten un exemple de mostra. Aquesta mostra va precedida, en la línia anterior, del mot *Exemple*, en cursiva regular, escrit en català (igual que els enunciats de la prova) i seguit de dos punts. Tot plegat va en gris (al 60 % de negre) i la lletra d'ordre de l'opció vàlida ha d'anar encerclada.

Exemple:

a) Grease

b) Dirty dancing

c) Rambo

d) Mary Poppins

12.17 En les proves de Competència en llengua catalana (GM) i de Llengua catalana (GS) hi pot haver un exercici de compleció de frases amb una forma lèxica en què s'indica, mitjançant

un model de resposta, com s'ha de contestar l'exercici. En aquests casos fem la paraula *model*, en cursiva i majúscula inicial, seguida de dos punts i l'exemple de mostra a continuació en rodona. Tot plegat justificat a l'esquerra, al nivell de l'enunciat.

2.3. Completeu les frases següents amb [...]

Model: Avui tot vessa (VESSAR)
d'alegria.

Enunciats

12.18 Els enunciats sempre van justificats a caixa i s'escriuen en lletra rodona. En principi, si no els precedeix una numeració en la primera línia de l'enunciat, porten la primera línia sagnada un quadratí i mig.

12.19 La numeració dels enunciats es pot disposar de diverses maneres. A continuació, hi ha exemplificades les quatre disposicions més habituals en les proves de les PACF. Les disposicions d'enunciats 1 i 2 s'expliquen detalladament en els epígrafs 12.10 i 12.11.

Tingueu en compte que els rectangles indiquen els espais (d'un quadratí i mig —el més llarg—, d'un quadratí —el de mida mitjana— i de mig quadratí —el més curt—) que s'han de respectar en la maquetació dels enunciats.

- Exercici 1**
1. Un cotxe es desplaça durant 3 min a una velocitat constant de 126 km/h. Tot seguit, frena i s'atura al cap de 15 s. Contesteu, en el sistema internacional (SI), les qüestions següents.
a) L'espai que ha recorregut el cotxe en els primers tres minuts.
2. 1. Un cotxe es desplaça durant 3 min a una velocitat constant de 126 km/h. Tot seguit, frena i s'atura al cap de 15 s. Contesteu, en el sistema internacional (SI), les qüestions següents.
a) L'espai que ha recorregut el cotxe en els primers tres minuts.

En algunes matèries, la disposició de la numeració es fa seguint el sistema decimal. Aquesta disposició es basa en la correlació de les xifres aràbigues separades per un punt.

3. 1. **Comprensió del text i expressió**
[3,5 punts en total]
- 1.1. Resumiu les idees principals exposades en el text. El resum ha de tenir entre vuitanta i cent paraules.
- 1.2. Expliqueu d'una manera clara i entenedora què significa que els gossos «són molt sensibles a la manera com els humans se'ls adrecen» (línia 11).

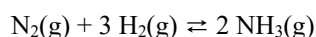
En determinats casos, després de la numeració amb número i punt, podem trobar l'enunciat d'una qüestió que s'encapçala directament amb la numeració de segon nivell (escrita amb lletra minúscula cursiva i parèntesi de tancament en rodona).

4. 5. a) Trobeu l'equació explícita de la recta que passa pels punts $A(3, -2)$ i $B(1, 6)$.
[1,25 punts]

Cal tenir present que la disposició i la numeració dels enunciats han de ser coherents al llarg d'una mateixa prova.

12.20 En el cas que hi hagi un element entre dos paràgrafs (imatge, taula, fórmula, etc.), si aquest element va centrat, el paràgraf de sota l'element no s'ha de sagnar.

4. La reacció de síntesi de l'amoniac és:

A 300 °C, es disposen 10 mol de nitrogen i 30 mol d'hidrogen dins d'un reactor. Quan s'arriba a l'equilibri queden 4,4 mol de nitrogen sense reaccionar.

12.21 En les qüestions en què l'enunciat presenta un text inicial comú que fa d'introducció a diversos apartats (*a*, *b*, *c*, etc.), encara que aquest text inicial acabi en dos punts, els textos dels enunciats dels apartats comencen en majúscula si tenen sentit complet. Tanmateix, paral·lelament al que es diu a l'epígraf 8.8 sobre els qüestionaris d'opció múltiple, és preferible evitar els enunciats inicials que demanen dos punts i escriure'ls de manera que acabin en punt i a part.

a) **Exercici 4**

[...] Calculeu, en el sistema internacional (SI)

- a) L'espai que ha recorregut el cotxe en els primers tres minuts.
[0,5 punts]
- b) L'acceleració del moviment de frenada del cotxe.
[0,75 punts]
- c) L'espai que ha recorregut el cotxe des que ha començat a frenar fins que s'ha aturat.
[0,75 punts]

b) **Exercici 4**

Un cotxe es desplaça durant 3 min a una velocitat constant de 126 km/h. Tot seguit, frena i s'atura al cap de 15 s. Doneu els resultats en el sistema internacional (SI).

- a) L'espai que ha recorregut el cotxe en els primers tres minuts.
[0,5 punts]
- b) L'acceleració del moviment de frenada del cotxe.
[0,75 punts]
- c) L'espai que ha recorregut el cotxe des que ha començat a frenar fins que s'ha aturat. Doneu-ne el resultat en km.
[0,75 punts]

Si els enunciats dels apartats porten puntuació forta a l'interior, aquests enunciats també comencen necessàriament en majúscula.

c) **Exercici 6**

[...] Sense tenir en compte les masses de la corda i de la politja ni el fregament

- a) Marqueu en el dibuix les forces que actuen sobre el centre del pintor i de la plataforma.
Expliqueu si hi ha cap parell de forces acció-reacció.
[0,5 punts]

12.22 En les proves de les llengües estrangeres, els espais buits del text han d'estar numerats entre parèntesis: ____ (10) _____. Cal tenir en compte, tanmateix, que si els aspirants han d'escriure-hi alguna cosa, el número no pot anar al mig sinó a l'esquerra del buit.

12.23 Si un enunciat conté una llista de paraules o frases que no són apartats en sentit estricte, fem servir el guió llarg (més mig quadratí), llevat de les proves de les matèries on hi hagi nombres o fórmules (per exemple, química), en les quals els apartats dels exercicis es marquen amb lletres perquè el guió no creï confusió.

Anàlisi estilística i del context

[1 punt en total]

Escriviu un comentari breu (entre cent i cent cinquanta paraules) sobre la peça que heu sentit, en què heu de tenir en compte els apartats següents:

- FORMA. Feu una anàlisi de les seccions principals de què consta aquesta música i descriu-les breument. Fixeu-vos en el tipus de compàs i en l'extensió de les frases. [0,3 punts]
- ESTIL. Indiqueu tres característiques generals de l'estil d'aquesta peça. [0,3 punts]
- GÈNERE. Digueu el gènere al qual pertany i identifiqueu com a mínim quatre instruments que hi apareguin. [0,2 punts]
- CONTEXT. Època, lloc (on va ser composta) i destinació social (a quin públic estava dirigida, lloc on es devia interpretar i motiu pel qual creieu que va ser composta). [0,2 punts]

Espais de resposta

12.24 En la maquetació de les proves cal deixar l'espai suficient entre cada qüestió perquè els examinands hi puguin encabir la resposta (figura 10).

1.2. Expliqueu de manera clara i entenedora què significa que els gossos «són molt sensibles a la manera com els humans se'ls adreces» (línia 11).
[1 punt]

1.3. Escriviu un sinònim de les expressions subratllades següents o una expressió que hi equivalgui.
[1 punt: 0,25 punts per cada opció]

a) «Ho fan amb l'objectiu de trobar en els nostres gestos informació [...]» (línia 3):

b) «També reconeixen la tristesa [...]» (línia 13):

c) «Però, avui, per decidir qui preferixen, ens espien [...]» (línia 16):

d) «[...] mostren una clara preferència per les persones generoses, la qual cosa pot tenir relació amb la facilitat [...]» (línia 18):

4

FIGURA 10. Exemple de la disposició de diferents tipus d'enunciats, espais de resposta i avaluació numèrica dels exercicis

12.25 Els espais de resposta han de ser iguals en les versions catalana i espanyola de la prova. En el solucionari corresponent no cal que l'espai sigui el mateix que el de la prova, perquè sovint els professors redactors donen més d'una resposta possible.

Pàgines

12.26 Totes les pàgines d'un fascicle, incloent-hi les pàgines blanques, han d'estar numerades (llevat de la portada i de l'última pàgina, que conté el peu de responsabilitat de l'IEC).

Il·lustracions

12.27 Les taules, quadres, mapes, gràfics, figures, fotografies, dibuixos o gravats que il·lustren el text poden dur un títol o un peu explicatiu, o bé, si n'hi ha més d'una, poden anar numerades. També poden contenir la font d'on s'ha extret la informació. Cal tenir en compte que el text dels títols, igual que el de peus i de fonts, s'ha de compondre amb un cos de lletra més petit que el text general (figura 11).

FIGURA 11. *Esquema amb les diferents parts d'una il·lustració*

En la representació tipogràfica dels textos associats a les il·lustracions, cal tenir en compte les normes generals següents, recollides en la llista de sota i en la taula 68:

- Els **títols** van en cursiva i mai no acaben en punt.
- Els **peus** no han de portar punt final. Si el peu no porta numeració, el text ha d'anar justificat respecte de la caixa de la il·lustració, en lletra rodona i sense punt final. Si el peu duu **numeració** (mot en versaleta i número o lletra), el text pot anar justificat a l'espanyola (p. ex., justificat, i l'última línia, o l'única, centrada), en rodona i sense punt final o bé tot justificat.
- Quan el **peu** és una explicació afegida del que hi ha a la il·lustració, el text ha d'anar justificat respecte de la caixa de la il·lustració i amb punt final.
- Les **fonts** van en rodona i sempre porten punt final.
- Les **notes** van en rodona i sempre porten punt final.
- En cap dels casos anteriors el text no ha de sobrepassar la **caixa de la il·lustració**.

TAULA 68. Representació tipogràfica dels textos associats a il·lustracions

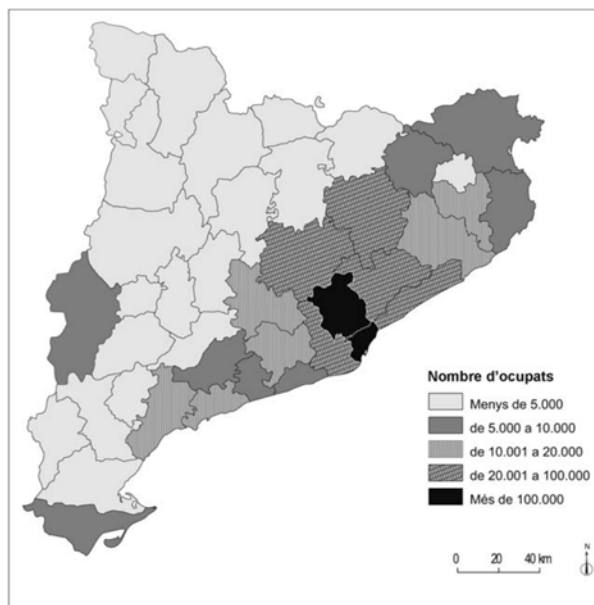
Tipus de text associat a la il·lustració	Tipus de lletra i disposició	Cos de lletra i tipus de paràgraf
títol	<i>Títol en cursiva i sense punt final</i>	cos 10, centrat
peu tot sol	Peu en rodona i sense punt final	cos 10, paràgraf a l'espanyola (si és una sola línia, centrada)
peu amb font	Peu en rodona. FONT: Text en rodona amb punt final.	cos 10, paràgraf justificat
peu amb número o lletra d'ordre	IMATGE 1. Text del peu en rodona i sense punt final	cos 10, paràgraf a l'espanyola (si és una sola línia, centrada)
explicació	Text en rodona amb punt final.	cos 10, paràgraf justificat
font	FONT: Text en rodona amb punt final.	cos 10, paràgraf justificat a l'esquerra (si dobla línia, justificat)
crides a les notes	Preferentment, amb lletres minúscules cursives si s'uneixen a una xifra, o amb xifres si s'annexen a una lletra. Vegem, per exemple: 1 ^a o A ^a . Llegenda (p. ex., l'escala d'un mapa)	cos 9, superíndex cos 9
notes	a. Text en rodona amb punt final. 1. Text en rodona amb punt final.	cos 9, paràgraf sagnat

En tots els casos és preferible no partir paraules ni expressions. D'altra banda, cal ser coherent en el tractament de les il·lustracions en totes les sèries d'una mateixa matèria.

Vegem uns quants exemples de possibilitats de disposició dels textos associats a il·lustracions marcats de color groc:

[Il·lustracions amb títol i font]

Població ocupada en la indústria (2007)

FONT: Institut Cartogràfic de Catalunya. *Atles nacional de Catalunya* [en línia].

El sector industrial a Catalunya. Compte d'explotació (en milions d'euros). 2007

<i>Sector</i>	<i>Volum de negoci</i>	<i>Altres ingressos</i>	<i>Total</i>
Extractives, petroli i energia	19.441,61	598,44	20.040,06
Alimentació, begudes i tabac	22.075,67	337,04	22.412,71
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	6.885,43	68,29	6.953,72
Indústries de la fusta i el suro	1.642,22	6,91	1.649,13
Paper, arts gràfiques i edició	9.477,23	163,67	9.640,90
Indústries químiques	22.226,18	659,88	22.886,06

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), a partir de les dades de l'*Encuesta industrial de empresas del Instituto Nacional de Estadística (INE)*, 2007.

[Il·lustracions amb peu tot sol]

Prostituta, Gyula Halász, Brassai, 1933

Tigre de Bengala (*Panthera tigris tigris*)

Crani de tigre de Bengala

[Il·lustració amb explicació (paràgraf espanyol)]

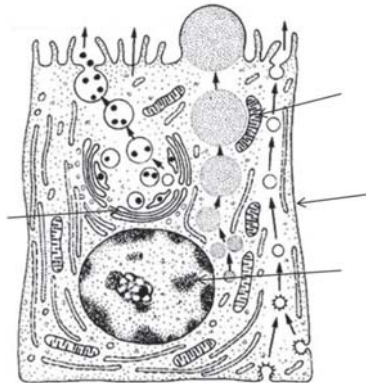
IMATGE A. Félix GONZÁLEZ-TORRES (1957-1996). *Untitled*, 1991. Fotografia exposada a vint-i-quatre punts de la ciutat de Nova York, amb mides diferents (Galeria Andrea Rosen, Nova York)

[Il·lustració amb explicació (paràgraf justificat)]

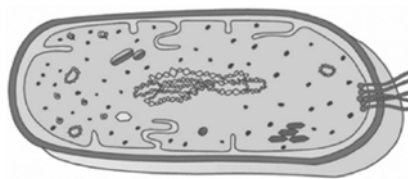

Franco i l'alcalde de Barcelona, Josep Maria de Porcioles, a l'avinguda de la Catedral, el 18 de juny de 1970.

[Il·lustracions amb font]

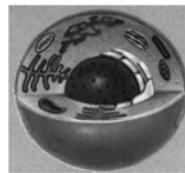

FONT: <http://www.ht.org.ar>.

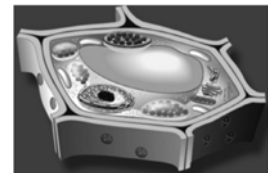

A

FONT: <http://recursos.cnice.mec.es>.

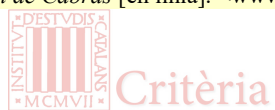
B

C

FONT: Solán de Cabras [en línia]. <www.solandecabras.es>.

[Il·lustració amb crides a les notes i les notes corresponents]

L'economia europea al món (2012)

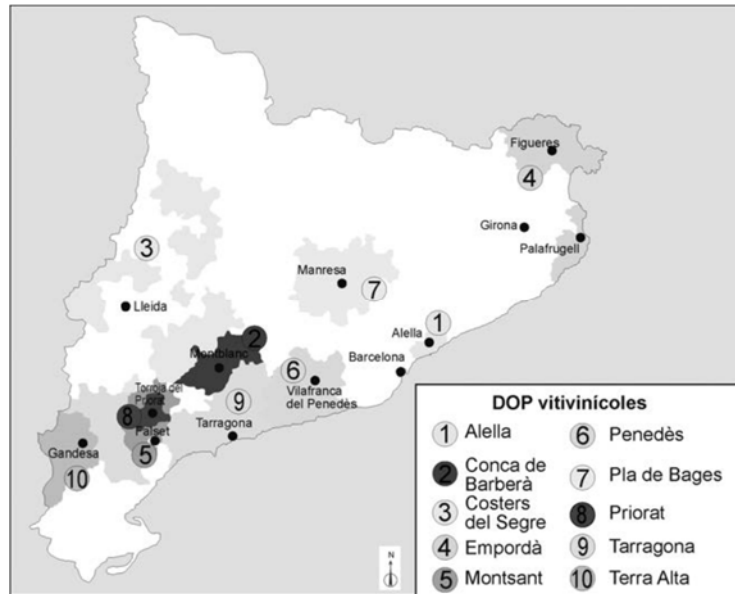
	<i>Unió Europea</i>	<i>EUA</i>	<i>Japó</i>	<i>Xina</i>	<i>Resta del món</i>
Població ¹	506	314	128	1.351	4.747
PIB ²	17.124	16.430	6.107	7.731	24.045
% PIB mundial	24,0	23,0	8,5	10,8	33,7

1. Milions d'habitants (1 de gener de 2013).

2. En milers de milions de dòlars EUA a preus actuals (segons el mètode de l'Atles del Banc Mundial).

[Il·lustració amb nota i font]

Denominacions d'origen protegides (DOP) del vi a Catalunya

NOTA: No hi ha representada la DOP Catalunya, l'àrea de la qual coincideix amb la de les deu DOP vitivinícoles.

FONT: Institut Català de la Vinya i el Vi [en línia].

Cal tenir en compte que si volem guanyar espai en una pàgina d'una prova, la informació dels peus de les il·lustracions es pot escriure a la dreta o a l'esquerra de la imatge corresponent (tant si es tracta d'un text llarg com si es tracta d'un de breu), en bandera cap al marge esquerre o dret, respectivament.

IMATGE A. Maqueta d'un automòbil Renault

IMATGE B. Prototip del Renault Initiale presentat a la Fira de l'Automòbil de Frankfurt, 2013

IMATGE A. Maqueta
d'un automòbil Renault

IMATGE B.
Prototip del
Renault Initiale
presentat a la Fira
de l'Automòbil
de Frankfurt,
2013

A més a més, no convé que el peu sobrepassi mai l'alçària de la imatge, de la mateixa manera que no és admissible que en sobrepassi l'amplària.

** IMATGE A. Fruitera *Mediterraneo*. Emma Silvestris. Alessi. 29 cm

IMATGE A. Fruitera *Mediterraneo*. Emma
Silvestris. Alessi. 29 cm

** IMATGE A.
Fruitera
Mediterraneo.
Emma
Silvestris.
Alessi.
29 cm

IMATGE A.
Fruitera *Mediterraneo.*
Emma Silvestris.
Alessi. 29 cm

Taules que els examinands han d'emplenar

- 12.28** Els textos escrits dins d'una taula o quadre (ja siguin capçaleres, ja siguin enunciats) no duen punt final, encara que portin puntuació a l'interior del paràgraf. Les caselles de la taula ja delimiten el text que contenen.

<i>Descripcions de tipus de lideratge</i>	<i>Lideratge autoritari</i>	<i>Lideratge democràtic</i>	<i>Lideratge liberal o laissez-faire</i>
Líder que no és directiu en tots els àmbits. La seva manera de dirigir és no dirigir. Deixa llibertat al grup.			
Líder escollit o designat. Pren tot sol les decisions. No admet discussió.			
Líder que facilita i organitza el treball col·lectiu. Ajuda el grup a percebre els processos i les seves causes i motivacions. Comparteix la responsabilitat amb el grup.			
Líder que no és directiu pel que fa al contingut, però sí en el procediment per aconseguir l'objectiu assenyalat.			
El grup està complagut amb el seu lideratge, però la productivitat és escassa o nul·la.			

- 12.29** Pel que fa a les taules amb caselles buides que els examinands han d'emplenar directament, el cos de lletra d'aquestes taules ha de ser un punt més petit que el de la resta del text de l'examen.
- 12.30** En les taules que tenen un sol tipus de capçaleres, sigui a la fila superior o a la columna de l'esquerra, les capçaleres van en cursiva i centrades verticalment dins les caselles. Les capçaleres de la fila superior, a més, van centrades horitzontalment.

<i>Característiques</i>	<i>Si/No</i>
Hi intervenen cèl·lules sexuals	
Només hi ha un progenitor	
Els individus fills són diferents dels progenitors	

<i>Acidesa (pH)</i> <i>Acidez (pH)</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Activitat enzimàtica (mmol · min⁻¹)</i> <i>Actividad enzimática (mmol · min⁻¹)</i>	4	32	65	79	67	41	16	2	1	0

12.31 En les taules que combinen capçaleres superiors i enunciats a la primera columna vertical i aquesta darrera no porta títol a dalt, llavors els enunciats de l'esquerra van en cursiva, com els de les capçaleres.

	<i>Model a</i>	<i>Model b</i>	<i>Model c</i>
<i>Hores de producció</i>	1	2	3
<i>Metres quadrats de cotó</i>	2	3	1

En aquests casos de combinació de capçaleres i enunciats a la primera columna, si pot ser, és preferible afegir un títol (en cursiva) a la columna de l'esquerra i, en conseqüència, posar els enunciats de sota el títol en rodona. Aquí poden ser útils les nocions d'*informació coneguda* i d'*informació nova*. Les capçaleres de la fila superior representarien la informació coneguda (que va en cursiva) i els enunciats de la columna de l'esquerra representarien la informació nova, que va en rodona per a distingir-la del títol.

<i>Poblacions en relació</i>	<i>Nom de la relació interespecífica</i>	<i>Justificació de la relació interespecífica</i>
Humans i mosques negres adultes		
Musclo zebrat i larves de mosca negra		

12.32 Per facilitar la feina dels professors correctors, de vegades donem forma de taula a exercicis que podríem presentar simplement amb un espai de resposta en blanc. Es tracta d'estructurar o organitzar les respostes de certs exercicis de manera que tothom les escrigui en uns espais (unes caselles) predeterminats. En aquests casos, els enunciats de l'esquerra, que de fet són les preguntes de l'exercici, van en rodona.

	<i>Procés 1</i>	<i>Procés 2</i>
Nom/Nombre		
En què consisteix?		
Compartiment on té lloc		

- 12.33** Les taules de vertader o fals no duen títol. Si la primera columna de la fila de les capçaleres de la taula no té títol, no hi posem les línies que emmarcarien la casella. Quant a la nomenclatura, preferim *vertader* a *veritable*, *cert*, *ver* o *verdader*, com a terme oposat a *fals* (si bé en la taula només hi posen una *V* i una *F*).

	<i>V(ertader)</i>	<i>F(als)</i>
1		
2		
3		

- 12.34** La taula de vertader o fals va alineada amb el començament de l'enunciat (en aquest cas, amb el verb «Completeu»), no pas amb el número de la pregunta.

- ** 2. Completeu la taula següent:

	<i>V</i>	<i>F</i>
1		
2		
3		

2. Completeu la taula següent:

	<i>V</i>	<i>F</i>
1		
2		
3		

Taules de dades

- 12.35** Quan en una taula tenim una fila de quantitats, les xifres van centrades dins les caselles.

<i>Element</i>	Ba	Li	Mg	As	Al	Bi	Cr	Ag	Be
W_0 (eV)	2,70	2,93	3,66	3,75	4,08	4,34	4,50	4,73	4,98

Quan en una taula tenim columnes de quantitats amb el mateix nombre de xifres, les quantitats van centrades dins les caselles.

<i>Q</i>	<i>CF</i>
0	15
1	15
2	15
3	15
4	15
5	15
6	15

<i>Opció</i>	<i>Desemborsament inicial</i>	<i>Flux de caixa net (any 1)</i>	<i>Flux de caixa net (any 2)</i>	<i>Flux de caixa net (any 3)</i>
Opció 1	9.500	4.000	4.000	4.000
Opció 2	4.500	1.500	2.000	3.000
Opció 3	5.000	3.000	3.500	—

12.35 Si en una columna de quantitats (entre les quals no s'aplica cap suma ni resta) totes porten decimals, les xifres s'alineen per la coma decimal (o pel separador que hi hagi).

<i>CMi</i>
10,25
10,2
10,5

Si en una taula es combinen quantitats (entre les quals no s'aplica cap suma ni resta) diferents pel que fa al nombre de xifres (unitats amb desenes, amb decimals i sense, etc.), totes les quantitats van centrades sense tenir en compte les unitats.

<i>CMi</i>	<i>CMg</i>	<i>IT</i>	<i>R</i>
—	—	0	-15
22	7	20	-2
14	6	40	12
11	5	60	27
10,25	8	80	39
10,2	10	100	49
10,5	12	120	57

Si en una columna hi ha diverses quantitats amb les quals es fa una operació matemàtica (suma, resta, multiplicació o divisió), el bloc de quantitats se centra primer per la quantitat més llarga i s'alinea després per la unitat. (Hi poden haver diferents nivells.)

<i>Concepte</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
Actiu no corrent	90	100
Existències	30	30
Realitzable	25	50
Disponible	5	20
Total	150	200

<i>Actiu</i>		<i>Patrimoni net + passiu</i>	
Actiu no corrent	11.200	Patrimoni net	18.350
<i>Immobilitzat intangible</i>	1.000	Capital social	350
Aplicacions informàtiques	1.000	Reserves	16.000
<i>Immobilitzat material</i>	10.200	Resultat de l'exercici	2.000
Maquinària	2.000	Passiu no corrent	1.950
Construccions	8.000	Deutes a llarg termini	1.950
Mobiliari	25	Passiu corrent	5.450
Elements de transport	75	Deutes a curt termini	700
Equips per al processament de la informació	100	Proveïdors	4.700
Hisenda pública creditora			50
Actiu corrent	14.550		
<i>Existències</i>	4.200		
Matèries primeres	2.200		
Productes acabats	2.000		
<i>Realitzable</i>	9.600		
Clients	9.600		
<i>Disponible</i>	750		
Bancs	700		
Caixa	50		
Total de l'actiu	25.750	Total patrimoni net + passiu	25.750

Si totes les quantitats comparteixen la mateixa unitat, és preferible presentar les quantitats totes soles i indicar la unitat de què es tracta a la capçalera de la taula.

<i>Projecte d'inversió</i>	<i>Fluxos de caixa nets (en €)</i>				
	<i>Any 1</i>	<i>Any 2</i>	<i>Any 3</i>	<i>Any 4</i>	<i>Any 5</i>
Projecte Blanc	90.000	100.000	110.000	120.000	130.000
Projecte Negre	130.000	120.000	110.000	100.000	90.000

12.36 Si en una columna hi ha caselles on es combinen quantitats i unitats diverses, tota la columna va centrada.

<i>Concepte</i>	<i>Import</i>
Despeses de personal	800 €/mes
Despeses de manteniment	200 €/mes
Subministraments bàsics fixos (aigua, llum, etc.)	200 €/mes
Lloguer del local	400 €/mes
Costos d'adquisició dels iogurts al granger	0,20 €/iogurt

12.37 En una columna d'una taula, les fórmules químiques van centrades.

<i>Fórmula</i>	<i>Nom del compost</i>
HCl	
H ₂ CO ₃	
H ₂ SO ₄	
NH ₃	
NaOH	
NaClO	

Segons la finalitat de la taula, la columna amb els noms dels compostos pot anar justificada a l'esquerra (per exemple, en una taula de correspondències) o centrada (per exemple, en una taula on calgui emplenar els buits).

<i>Nom del compost</i>	<i>Fórmula</i>	<i>Nom del compost</i>	<i>Fórmula</i>
àcid clorhídric	HCl	àcid propanoic	
àcid carbònic	H ₂ CO ₃		H ₂ CO ₃
àcid sulfúric	H ₂ SO ₄	àcid fòrmic	
amoníac	NH ₃		H ₃ BO ₃
hidròxid de sodi	NaOH		CaCO ₃
hipoclorit de sodi	NaClO	amoníac	

També van centrats els elements d'una taula on cal triar quina opció d'entre les files és la bona:

<i>Freqüència</i>	<i>Pulsació</i>	<i>Velocitat de fase</i>
125 mHz	250 π rad/s	$\pi/2$ rad/s
4 s	$\pi/2$ rad/s	0,5 m/s
4 min	8 π rad/s	$\pi/2$ m/s
125 mHz	$\pi/4$ rad/s	50 cm/s

Taules de relacionar elements o conceptes

- 12.38** Aquestes taules apareixen l'una al costat de l'altra. (En realitat es tracta d'una mateixa taula amb una columna entremig que té els filets invisibles.) Abans es demanava d'establir les relacions amb fletxes que s'entrecruaven. Per agilitzar-ne la correcció, ara s'estableixen les relacions entre nombres i lletres.

1. Relacioneu cadascuna de les eines de la taula de l'esquerra amb les tasques de la taula de la dreta. Escriviu el número que pertوقي en les caselles buides.
[1 punt: 0,25 punts per cada relació]

1	Compàs de puntes	
2	Serra de vogir	
3	Peu de rei	
4	Caragol de banc	

<i>a</i>	Mesurar
<i>b</i>	Subjectar
<i>c</i>	Marcar
<i>d</i>	Tallar

1	<i>c</i>
2	<i>d</i>
3	<i>a</i>
4	<i>b</i>

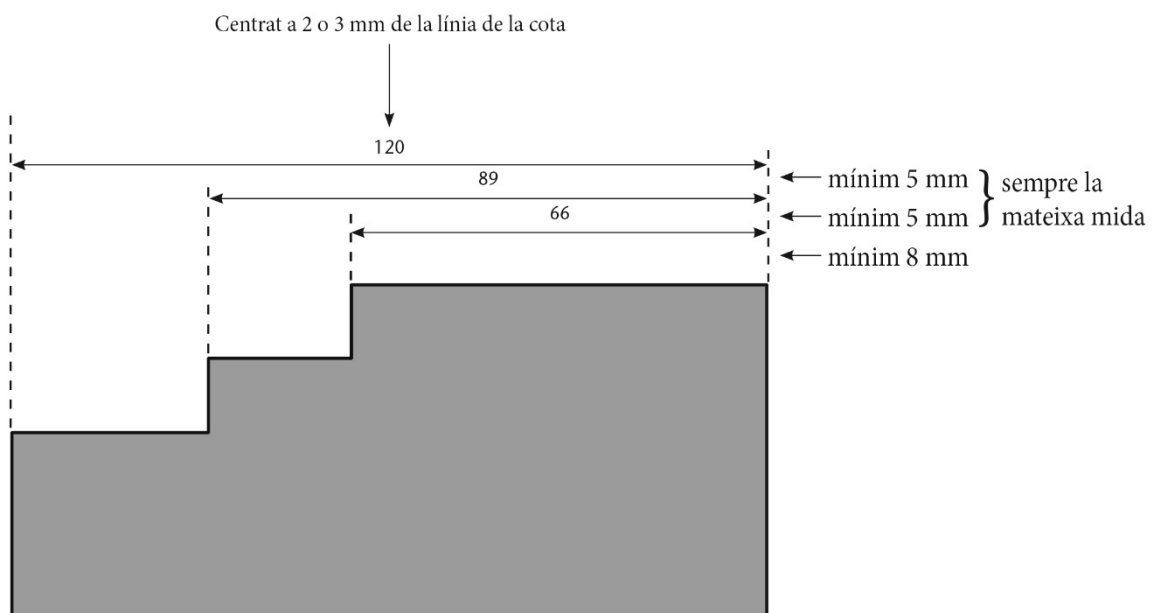
Aquestes taules encara són més pràctiques en versió simplificada:

1. Relacioneu cadascuna de les eines de la taula de l'esquerra amb les tasques de la taula de la dreta. Escriviu el número que pertوقي en les caselles buides.
[1 punt: 0,25 punts per cada relació]

1. Compàs de puntes
2. Serra de vogir
3. Peu de rei
4. Caragol de banc

3	Mesurar
4	Subjectar
1	Marcar
2	Tallar

12.39 En dibuix tècnic, la representació de les línies de cota de les figures geomètriques segueix una normativa específica, que regula, per exemple, que la primera línia de cota s'ha de col·locar a una distància mínima de 8 mm de la figura, o que quan hi ha més d'una línia de cota, la separació entre elles ha de ser regular amb una distància mínima de 5 mm. La indicació numèrica del valor de la cota va centrada respecte a la cota a què va lligada.

Solucionaris

- 12.40** Cal comprovar que les instruccions de la portada del solucionari, si n'hi ha, són les que hi ha recollides per a cada matèria en les seccions 9, 10 i 11 d'aquest llibre d'estil.
- 12.41** En les portades dels solucionaris de totes les matèries ha d'aparèixer una banda tramada en gris que especifiqui que es tracta dels solucionaris.

SOLUCIONS,
CRITERIS DE CORRECCIÓ
I PUNTUACIÓ

En el cas de la matèria de llengua castellana, tant de grau mitjà com de grau superior, la banda tramada s'escriu en espanyol.

SOLUCIONES,
CRITERIOS DE CORRECCIÓN
Y PUNTUACIÓN

- 12.42** Els maquetistes han de compondre les solucions, generalment, en seminegreta.
- 12.43** En els solucionaris de les qüestions d'opció múltiple, les solucions s'han de maquetar en negreta (no en seminegreta) perquè destaquin més. Hi ha d'haver una frase tramada que digui:

«La solució correcta està destacada amb lletra negreta.»

	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1	nach	in	zu	zwischen
2	Zu	Ab	Gegen	durch
3	einer	eines	eine	ein
4	während	eine	in	pro
5	bei	zum	zur	ohne

1. Tu connais cette fille ?
a) C'est ma voisine depuis toujours.
b) Elle est jolie.
c) Tu ne comprends rien.
2. Tu travailles où ?
a) Je fume trop.
b) J'adore travailler.
c) Dans une grande entreprise.
- 12.44** Si en la prova hi ha una taula de resposta amb diverses dades i algunes d'aquestes van en negreta (per exemple, les del total), en el solucionari cal maquetar les solucions en negreta i, a més a més, tramades en gris al 10%, de manera que les solucions no es confonguin amb el que ja surt en negreta en la prova.

Prova:

	<i>Naps</i>	<i>Cols</i>	<i>Patates</i>	<i>Cigrons</i>
Dissabte	2			2
Diumenge		0	5	
Total	3	6	6	9

Solucionari:

	<i>Naps</i>	<i>Cols</i>	<i>Patates</i>	<i>Cigrons</i>
Dissabte	2	6	1	2
Diumenge	1	0	5	7
Total	3	6	6	9

12.45 Les respostes dels solucionaris consistents en un text no duen el primer paràgraf sagnat, però sí els altres que hi pugui haver. Aquestes respostes van alineades amb l'enunciat, no amb el número o lletra d'ordenació de l'enunciat.

- b) Una vegada feta la classificació dels diferents materials litològics, podreu observar que hi ha una bona correspondència entre els dos mapes. Descriu la geomorfologia (el relleu) que apareix en el mapa topogràfic, tenint en compte també els diferents tipus de materials que hi ha.
[1 punt]

La zona central del mapa presenta una plana formada per materials sedimentaris detrítics, procedents de les rieres dels turons que voregen la plana; per tant, la major part de materials són el que anomenem *materials al·luvials*, amb alguna intercalació de colades volcàniques que procedeixen de la part est del mapa, on hi ha materials volcànics de diferents tipus (piroclasts, colades de lava, i basanites). [...] A l'est, els relleus són més alts; alguns són formats per calcàries amb intercalacions de marbres, la qual cosa és lògica, ja que hi ha hagut activitat magmàtica a la zona est, i les calcàries, per metamorfisme tèrmic o per contacte, es converteixen en marbre; també hi ha relleus formats per pissarres.

També podem considerar vàlida una descripció semblant com la següent: una plana central formada per materials sedimentaris detrítics o al·luvials, uns relleus de margues a l'oest, uns materials magmàtics a la part central de l'est amb uns relleus més forts formats per calcàries, margues i pissarres.

Si en un paràgraf del text de resposta s'obre una llista de casos introduïts amb marques d'enumeració d'apartats (alfabètiques, numèriques o ortotipogràfiques [•, —, etc.]), la llista comença, com a paràgraf nou, sagnant la marca d'enumeració mateixa respecte a la línia anterior, que acaba en dos punts (exemple A). Si acabada la llista comença un altre paràgraf, aquest comença amb la primera línia sagnada respecte al text inicial (exemple B), però si el paràgraf nou pertany a un dels punts de la llista, aleshores va sagnat respecte al text del punt corresponent (exemple C).

EXEMPLE A:

Els aspirants han de distingir [...]

- a) Període de guerra...
els maquis, ...
i el PCE [...].
- b) Període que va...
a la fi de la...
vida i de [...].
- c) Període del ...
molts sacerdots.

EXEMPLE B:

En primer lloc, ...
xista en la qual...
de reunió ni [...].

- En segon lloc, ...
franquista i les [...] són
- a) La prohibició...
 - b) La repressió...
 - c) L'arbitrarietat...
depenia de la [...].
 - d) L'aversion a [...].
 - e) El fort [...].
 - f) La pluralitat [...].

A més, cal...
única en la qual...
Sindicalista).

EXEMPLE C:

Els aspirants han de respondre [...]:

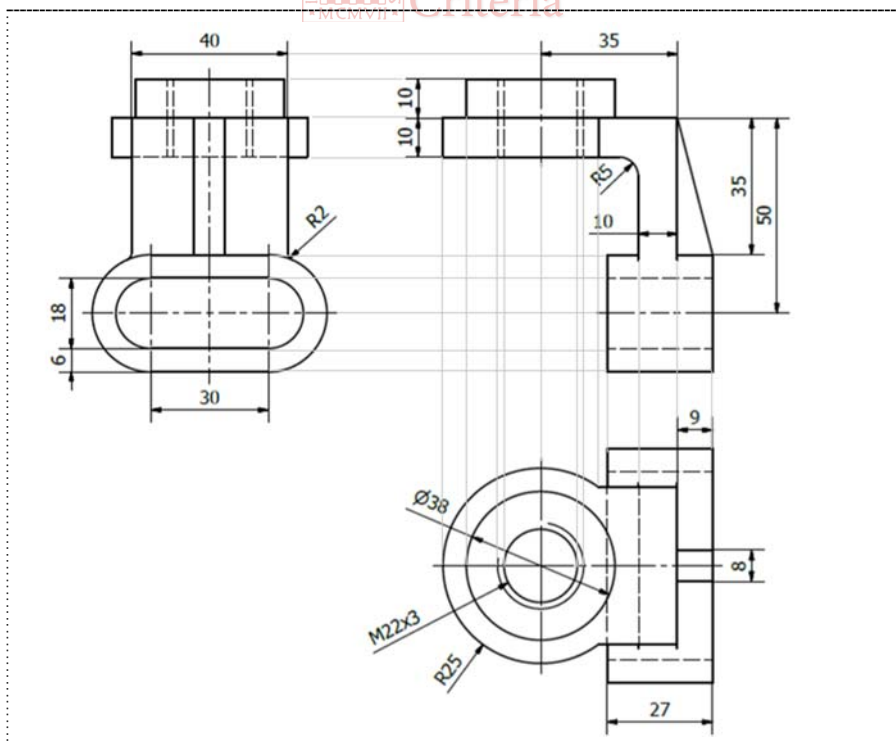
- a) Primera fase...
a l'aïllament [...].
- b) Segona fase...
l'any 1969...
dura, però...
que, des [...].
 Es valorarà...
durant la dècada [...].
- c) Tercera fase...
novembre de 1975.

12.46 La informació de la puntuació que va adreçada als professors correctors també ha d'estar tramada al 10 %. Aquest tipus d'informacions van alineades amb el número o lletra d'ordre de l'enunciat al qual fa referència.

- a) Classifiqueu els materials i les roques de la llegenda segons si són sedimentaris, metamòrfics o magmàtics.
[1 punt]

Adjudiqueu 0,083 punts per cada material o roca col·locat correctament.

12.47 En els exercicis d'axonometria, de dibuix tècnic, la plasmació a la pàgina del solucionari de «les vistes d'alçat, perfil dret i planta superior» d'una figura segueix dues normes que cal tenir en compte. En primer lloc, és important que els dibuixos es presentin a mida real, perquè els professors correctors en puguin comparar la grandària a primer cop d'ull amb la solució que ha dibuixat l'aspirant. En segon lloc, la distribució de les tres vistes per l'espai del full no és arbitrària, sinó que ha de mostrar fidelment la correspondència que hi ha entre les diferents representacions de la figura.

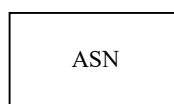
Signes de correcció

- 12.48** Els correctors escriuen les anotacions que han de fer amb retolador vermell fi, mentre que els supervisors ho han de fer amb retolador blau. Quan és necessari, el cap del Servei de Correcció Lingüística pot fer una supervisió final de la prova amb retolador verd.
- 12.49** Els dubtes que s'hagin de formular al Departament d'Educació o bé als professors redactors, s'escriuen en llapis. Si cal, es pot adjuntar a la prova un full d'aclariments o altres documents impresos.
- 12.50** Les correccions, en principi, s'indiquen totes al marge dret del text. Si n'hi ha moltes, es poden indicar en els dos marges del full.
- 12.51** A la portada de cada fascicle (a dalt a la dreta), el corrector o correctora hi posa les seves inicials i les encercla quan es tracta de la correcció d'originals, les enquadra quan són primeres, les posa dins un rombe quan són segones i les posa dins un trapezi quan són terceres.

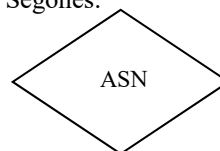
Original:

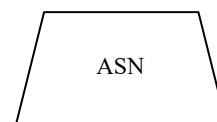
Primeres:

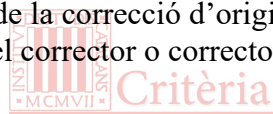
Segones:

Terceres:

El supervisor o supervisora de la correcció d'original ha de posar les seves inicials al costat de les inicials encerclades del corrector o correctora d'original.

Comprovacions al llarg del procés de correcció

- 12.52** Revisem els textos de suport, ja que hi pot haver errors de picatge, que s'han de corregir. En principi, se'n comproven les citacions textuais, tot i que és responsabilitat dels professors redactors haver-ho fet primer (també quant als subratllats i a les negretes que hi pugui haver en el text).
- 12.53** La comparació de la versió catalana i castellana d'un mateix fascicle s'ha de fer al llarg de la correcció d'originals i també de la supervisió posterior, no durant la correcció de les primeres proves.
- 12.54** Abans de la reunió amb els professors redactors, els correctors han de dur a terme les comprovacions sistemàtiques que mostra la taula 69, tal com estan ordenades. Per a deixar constància que aquestes comprovacions realment s'han fet, els correctors han d'emplenar la graella de control de comprovacions sistemàtiques que s'adjunta a cada matèria (figura 12). Si es considera necessari, aquest control de qualitat es pot repetir després de la signatura del professor/a (segon control de qualitat).

TAULA 69. *Comprovacions sistemàtiques de control de qualitat*

<i>Ordre</i>	<i>Tasca</i>
1	La portada (especialment, el nom de la matèria i l'any)
2	Que hi ha numeració a totes les pàgines (menys a la portada i a l'última)
3	Que a l'última pàgina hi ha la signatura de l'IEC
4	Que el marge inferior no fa menys d'1,5 cm
5	Els marges i blancs entre línies
6	Les instruccions generals de la portada <ul style="list-style-type: none"> — amb lletra negreta — el títol «INSTRUCCIONS» en versaleta, negreta i sense els dos punts — «PRIMERA PART», «SEGONA PART» i «TERCERA PART» s'escriuen en majúscules si són títols d'apartat
7	Els enunciats <ul style="list-style-type: none"> — en llengua catalana, amb lletra romana, i en llengua castellana, amb lletra de pal sec — números dels enunciats en ordre i en negreta — lletres dels apartats en ordre i en negreta cursiva, i parèntesis en negreta rodona — han de ser exactament iguals en la prova i en el solucionari (comparació dels 2 fascicles)
8	La puntuació <ul style="list-style-type: none"> — que totes les preguntes indiquen la puntuació — que la puntuació suma 10
9	El solucionari <ul style="list-style-type: none"> — que les respostes del solucionari són en negreta — que les indicacions de puntuació per als professors correctors són tramades en gris — que la puntuació de l'exercici i la puntuació del solucionari coincideixen
10	Els finals de línia (particions correctes, sense repeticions*)
11	Que la primera línia dels paràgrafs està entrada i sense deixar cap espai entre paràgrafs
12	Que els números de línia estan al nivell de les línies i que la numeració coincideix
13	Que els subratllats i negretes dels textos de suport són realment objecte de pregunta
14	Que la disposició dels títols, fonts i peus d'il·lustracions és correcta
15	Que la qualitat impresa de les il·lustracions (mapes, gràfics, fotografies, etc.) és suficient
16	Altres incidències

* Cal evitar les repeticions de fragments de mot, mots, símbols o grups numèrics idèntics des d'un blanc a començament o a final de ratlla en dues línies seguides. Per a més informació sobre la partició correcta de mots a final de ratlla i les repeticions que s'han de corregir, podeu consultar el capítol VI del *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*, de Josep M. Mestres *et al.*

Primer control de qualitat (PACF)							
Nom de la matèria:		Data:					
Sigla del corrector/a:		Nre. d'incidències:					
Ordre d'actuació	Tasca	Sèrie 1	Sol. 1	Sèrie 2	Sol. 2	Sèrie 1	Sèrie 2
1	Portada (especialment, el nom de la matèria i l'any)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	Que hi ha numeració a totes les pàgines (menys a la portada i a l'última)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	Que a l'última pàgina hi ha la signatura de l'IEC	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	Que el marge inferior no fa menys d'1,5 cm	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	Els marges i blancs entre línies	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6	Les instruccions generals de la portada — en lletra negra — el títol «INSTRUCCIONS» en versaleta, negreta i sense els dos punts — «PRIMERA PART», «SEGONA PART» i «TERCERA PART» s'escriuen en majúscules si són títols d'apartat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7	Els enunciats — en llengua catalana, amb lletra romana, i en llengua castellana, amb lletra de pal sec — números dels enunciats en ordre i en negreta — lletres dels apartats en ordre i en negreta cursiva, i parèntesis en negreta rodona — han de ser exactament iguals en la prova i el solucionari (comparació dels 2 fascicles)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8	La puntuació — que totes les preguntes indiquen la puntuació — que la puntuació suma 10	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9	El solucionari — que les respostes del solucionari són en negreta — que les indicacions de puntuació per als professors correctors són tramades en gris — que la puntuació de l'exercici i la puntuació del solucionari coincideixen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10	Els finals de línia (particions correctes, sense repeticions)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11	Que la primera línia dels paràgrafs està entrada i sense deixar cap espai entre paràgrafs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12	Que els números de línia estan al nivell de les línies i que la numeració coincideix	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13	Que els subratllats i negretes dels textos de suport són realment objecte de pregunta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14	Que els fragments del text de suport citats a les preguntes coincideixen amb el text de suport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15	Que la disposició dels títols, fonts i peus d'il·lustracions és correcta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16	Que la qualitat impresa de les il·lustracions (mapes, gràfics, fotografies) és suficient	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17	Si n'hi ha, cal acurar les fórmules amb l'original del professor/a	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18	Altres incidències	☐	☐	☐	☐	☐	☐

FIGURA 12. Graella de comprovacions sistemàtiques de control de qualitat

13 ÍNDEXS DE TAULES I FIGURES

Taules

Taula 1.	Matèries de la part comuna i de la part específica de les PACF de grau superior	2.4
Taula 2.	Famílies professionals i matèries d'examen corresponents segons l'opció	2.5
Taula 3.	Matèries de les PACF de grau mitjà segons els dos blocs en què es desglossa la prova d'accés	2.6
Taula 4.	Terminologia emprada en l'estructura i la morfologia de les proves	3.10
Taula 5.	Les quantitats escrites amb xifres	4.7
Taula 6.	Codis de carreteres	4.8
Taula 7.	Termes que designen les dimensions dels objectes	4.10
Taula 8.	Sèries bàsiques de magnituds o qualitats dimensionals	4.10
Taula 9.	Sèries geomètriques de figures i cossos (mesuraments virtuals)	4.10
Taula 10.	Sèries de magnituds geogràfiques i astronòmiques	4.10
Taula 11.	Sèries dimensionals d'objectes i cossos tangibles (mesuraments reals)	4.10
Taula 12.	Termes prefixats amb l'adverbi <i>no</i> -	4.20
Taula 13.	Sintagmes lliures combinats amb l'adverbi <i>no</i>	4.20
Taula 14.	Expressions diferents en espanyol i en català	4.33
Taula 15.	Codis i abreviatures dels dies de la setmana	4.34
Taula 16.	Codis i abreviatures dels mesos de l'any	4.35
Taula 17.	Locucions llatines en textos en català i en espanyol	4.41
Taula 18.	Noms propis àrabs	5.2
Taula 19.	Noms propis russos i ucraïnesos en català i en espanyol	5.3
Taula 20.	Usos genèrics del mot <i>estat</i> en català i en espanyol	5.16
Taula 21.	Adaptació a l'espanyol dels noms de les comarques i els municipis catalans	5.24
Taula 22.	Exotopònims amb article	5.24
Taula 23.	Prefixos múltiples i submúltiples de les unitats	7.12
Taula 24.	Noms de personatges històrics i polítics	9.1
Taula 25.	Noms de partits i altres formacions polítiques	9.4
Taula 26.	Noms de fets i períodes històrics	9.5
Taula 27.	Noms d'unitats militars històriques	9.5
Taula 28.	Representació de quantitats monetàries en anglès	9.23
Taula 29.	Símbols d'unitats de longitud angleses	9.24
Taula 30.	Símbols d'unitats de massa, volum i capacitat angleses	9.24
Taula 31.	Abreviacions dels adjectius ordinals en francès	9.28
Taula 32.	Símbols de les funcions trigonomètriques i hiperbòliques	9.46
Taula 33.	Sigles dels àcids nucleics	10.4
Taula 34.	Compostos químics del cicle de l'àcid cítric	10.18
Taula 35.	Noms comuns d'espècies	10.21
Taula 36.	Noms de científics i inventors	10.22
Taula 37.	Estris de laboratori	10.23
Taula 38.	Altres termes emprats en biologia	10.25
Taula 39.	Unitats de pressió	10.38
Taula 40.	Abreviacions emprades en els climogrames	10.39
Taula 41.	Fonts d'energia	10.41
Taula 42.	Noms de volcans	10.42
Taula 43.	Noms de les muntanyes o cims més alts per continents	10.42
Taula 44.	Noms relacionats amb la tectònica de plaques	10.42

Taula 45. Classes texturals del sòl	10.43
Taula 46. Tipus de sòls	10.43
Taula 47. Tipus de roques	10.43
Taula 48. Altres termes emprats en ciències de la Terra	10.44
Taula 49. Termes de dibuix tècnic	10.61
Taula 50. Termes d'economia de l'empresa	10.68
Taula 51. Termes d'esports, jocs i activitats físiques	10.76
Taula 52. Símbols de les set magnituds físiques de base	10.80
Taula 53. Unitats físiques, amb llurs símbols i magnituds corresponents	10.96
Taula 54. Valor quantitatiu de diverses magnituds de la física	10.96
Taula 55. Satèl·lits artificials, sondes espacials i laboratoris espacials	10.98
Taula 56. Abreviatures i sigles de la física	10.100
Taula 57. Nom de les comunitats autònomes, les regions i les ciutats autònomes de l'Estat espanyol	10.106
Taula 58. Unitats emprades per l'Agència Internacional de l'Energia	10.108
Taula 59. Termes específics de psicologia i sociologia	10.112
Taula 60. Noms de filòsofs, psicòlegs, sociòlegs i altres pensadors	10.113
Taula 61. Constants d'equilibri de reaccions químiques	10.130
Taula 62. Noms dels elements químics en català i en espanyol	10.131
Taula 63. Símbols d'estats d'agregació	10.144
Taula 64. Símbols emprats en química analítica per a les solucions	10.148
Taula 65. Magnituds, unitats i símbols d'electrotècnia	10.157
Taula 66. Sigles de tecnologia industrial	10.159
Taula 67. Pauta de treball de la maquetació i la correcció	12.1
Taula 68. Representació tipogràfica dels textos associats a il·lustracions	12.27
Taula 69. Comprovacions sistemàtiques de control de qualitat	12.54

Figures

Figura 1. Portada del mateix fascicle en català i espanyol	3.4
Figura 2. Exemple de taula amb títol i font	8.25
Figura 3. Exemple de figura numerada i amb peu justificat	8.26
Figura 4. Exemple de figura amb peu centrat	8.26
Figura 5. Tipologia de la projecció gràfica	10.62
Figura 6. Tipologia de la perspectiva en dibuix tècnic	10.62
Figura 7. Model de portada de fascicle	12.2
Figura 8. Indicació a la portada del nom del fitxer del solucionari de la prova de biologia (GS) de l'any 2013	12.8
Figura 9. Llegenda que indica que l'IEC s'ha encarregat de la correcció lingüística i de l'edició de la prova	12.9
Figura 10. Exemple de la disposició de diferents tipus d'enunciats, espais de resposta i avaluació numèrica dels exercicis	12.24
Figura 11. Esquema amb les diferents parts d'una il·lustració	12.27
Figura 12. Graella de comprovacions sistemàtiques de control de qualitat	12.54

14 ANNEX I

La taula següent és un compendi de tots els símbols de les magnituds i de les corresponents unitats del sistema internacional que s'han anat recollint en les diverses taules que apareixen al llarg d'aquest llibre d'estil.

Compendi de símbols de magnituds i unitats de l'SI

<i>Símbol de la magnitud</i>	<i>Magnitud</i>	<i>Símbol de la unitat</i>	<i>Unitat</i>
<i>a</i>	acceleració (com a magnitud vectorial)	m/s ² (o m s ⁻²)	metre partit per segon al quadrat
<i>a</i>	coeficient d'absorció	m ⁻¹	u partit per metre
<i>a_c</i>	acceleració centrípeta		
<i>a_n</i>	acceleració normal		
<i>a_t</i>	acceleració tangencial		
<i>A</i>	àrea	m ²	metre quadrat
<i>B</i>	densitat de flux magnètic o inducció magnètica	T	tesla
<i>B</i>	susceptància	S	siemens
<i>c</i>	velocitat del so en l'aire (≈ 340)	m/s (o m s ⁻¹)	metre partit per segon
<i>C, C₀</i>	velocitat de la llum [en el buit] (≈ 340 × 10 ⁶)	m/s (o m s ⁻¹)	metre partit per segon
<i>C</i>	capacitància (o capacitat d'una línia)	F (mF, μF, nF, pF)	farad (millifarad, microfarad, nanofarad, picofarad)
<i>C_B</i>	capacitat calorífica de la substància B	J K ⁻¹	joule partit per kelvin
<i>C_p</i>	capacitat calorífica a pressió constant	J K ⁻¹	joule partit per kelvin
<i>d</i>	diàmetre	m	metre
<i>d</i>	distància	m	metre
<i>E, U, ΔV</i>	diferència de potencial elèctric [d'una pila o cèl·la galvànica]	V	volt
<i>E</i>	força electromotriu	V	volt
<i>E</i>	energia	eV	electró-volt
<i>E_c</i>	energia cinètica	J	joule
<i>E_q</i>	energia reactiva	kVArh	kilovoltampere reactiu hora
<i>f</i>	freqüència	Hz	hertz
<i>F</i>	força (com a magnitud vectorial)	N	newton
<i>F</i>	flux lluminós	lm	lumen
<i>F</i>	força (com a magnitud no vectorial)	N	newton

<i>Símbol de la magnitud</i>	<i>Magnitud</i>	<i>Símbol de la unitat</i>	<i>Unitat</i>
\mathcal{F}	força electromotriu	A	ampere
$F_{\text{norm}}, F_{\text{n}}, F_{\text{N}}$	vector normal o perpendicular (respecte a un pla)		
fdp	factor de potència	[no en té]	[no en té]
g	acceleració de la gravetat (com a magnitud no vectorial)	m s^{-2}	metre partit per segon al quadrat
\mathbf{g}	acceleració de la gravetat (com a magnitud vectorial)	m s^{-2}	metre partit per segon al quadrat
G	conductància [elèctrica]	S	siemens
G	constant gravitacional	$\text{N m}^2 \text{kg}^{-2}$	newton per metre quadrat partit per kilogram al quadrat
G	energia de Gibbs	J	joule
h	altura, alçària	m	metre
h	constant de Planck	J s	joule per segon
H	entalpia	J	joule
H_{m}	entalpia molar	J	joule
I	corrent [elèctric]	A	ampere
I	intensitat	A (mA)	ampere (milliampere)
I	intensitat del corrent elèctric	A	ampere
I_0	intensitat del llindar d'audició	W m^{-2}	watt partit per metre quadrat
I_{v}	intensitat lluminosa	cd	candela
k	constant de Coulomb	$\text{N m}^2 \text{C}^{-2}$	newton per metre quadrat partit per coulomb al quadrat
\mathbf{k}	ona plana (com a magnitud vectorial)	m^{-1}	u partit per metre
l	longitud	m (cm)	metre (centímetre)
L	inductància [de la línia]	H (mH)	henry (millihenry)
m	massa	kg	kilogram
$m_{\text{e}}, m_{\text{electró}}$	massa de l'electró en repòs	kg	kilogram
$m_{\text{p}}, m_{\text{protó}}$	massa del protó en repòs	kg	kilogram
M	moment d'una força (com a magnitud no vectorial)	N m	newton per metre
\mathbf{M}	moment d'una força (com a magnitud vectorial)	N m	newton per metre
M_{Lluna}	massa de la Lluna	kg	kilogram
M_{Saturn}	massa de Saturn	kg	kilogram
$M_{\text{T}}, M_{\text{Terra}}$	massa de la Terra	kg	kilogram
n	quantitat de substància	mol	mol
n	règim del motor (revolucions)	rev/min (o rpm o min^{-1})	revolucions per minut (u partit per minut)
\mathbf{n}, \mathbf{N}	vector normal o perpendicular (respecte a un pla)		

<i>Símbol de la magnitud</i>	<i>Magnitud</i>	<i>Símbol de la unitat</i>	<i>Unitat</i>
p, P	esforç	Pa	pascal
p, P	pressió	Pa (hPa), bar (mbar)	pascal (hectopascal), bar (mil·libar)
P	pes	N	newton
P	potència activa [del motor]	W (kW)	watt (kilowatt)
P	potència [elèctrica]	W	watt
P_N	potència nominal	VA (kVA)	voltampere (kilovoltampere)
P_q, Q	potència reactiva	kVAr	kilovoltampere reactiu
q, Q	calor	J	joule
q	càrrega elèctrica puntual	C	coulomb
Q	càrrega elèctrica	C	coulomb
Q	potència reactiva	var (kvar), VAr (kVAr)	var (kilovar), voltampere reactiu (kilovoltampere reactiu)
$Q_e, Q_{\text{electró}}$	càrrega elèctrica de l'electró	C	coulomb
$Q_p, Q_{\text{protó}}$	càrrega elèctrica del protó	C	coulomb
r	radi	m	metre
R	resistència [elèctrica, d'una línia]	Ω	ohm
\mathcal{R}	reluctància	1/henry (H^{-1})	u partit per henry
R_i	resistència de l'induït	Ω	ohm
R_{Lluna}	radi de la Lluna	m (km)	metre (kilòmetre)
R_{Saturn}	radi de Saturn	m	metre
R_T, R_{Terra}	radi de la Terra	m (km)	metre (kilòmetre)
s	distància total recorreguda, recorregut	m	metre
S	potència aparent	VA (kVA), W (kW)	voltampere (kilovoltampere), watt (kilowatt)
t	temps	s	segon
T	temperatura [termodinàmica]	K	kelvin
$U, E, \Delta V$	diferència de potencial elèctric [d'una pila o cèl·la galvànica]	V	volt
U	energia	J	joule
v	velocitat (com a magnitud no vectorial)	m/s (<i>o</i> $m\ s^{-1}$)	metre partit per segon
v	volum específic (o volum màssic)	$m^3\ kg^{-1}$	metre cúbic partit per kilogram
\mathbf{v}	velocitat (com a magnitud vectorial)	m/s (<i>o</i> $m\ s^{-1}$)	metre partit per segon
v_0, v_i	velocitat inicial [al principi d'un interval de temps] (com a magnitud no vectorial)	m/s (<i>o</i> $m\ s^{-1}$)	metre partit per segon
v_f	velocitat final [al final d'un interval de temps] (com a magnitud no vectorial)	m/s (<i>o</i> $m\ s^{-1}$)	metre partit per segon

<i>Símbol de la magnitud</i>	<i>Magnitud</i>	<i>Símbol de la unitat</i>	<i>Unitat</i>
V	potencial elèctric	V	volt
V	volum	L	litre
V	volum	m ³	metre cúbic
V_m	volum molar	m ³ mol ⁻¹	metre cúbic partit per mol
$\Delta V, E, U$	diferència de potencial [elèctric] [d'una pila o cèl·la galvànica]	V	volt
W	pes	N	newton
W, w	treball	J	joule
X	reactància	Ω	ohm
Y	admitància	S	siemens
Z	impedància [de càrrega] (o càrrega d'impedància)	Ω	ohm
Γ	parell [motor]	N · m	newton metre
ε	coeficient d'absorció molar	m ² mol ⁻¹	metre quadrat partit per mol
η	rendiment	%	tant per cent
θ	temperatura Celsius	°C	grau Celsius
λ	longitud d'ona	m	metre
μ	potencial químic	J mol ⁻¹	joule partit per mol
μ	permeabilitat	N A ⁻² , H m ⁻¹	newton partit per ampere al quadrat, henry partit per metre
μ_r	permeabilitat relativa	1	u
π	pi (factor)	[no en té]	[no en té]
ρ	densitat de càrrega [volumica]	C/m ³ (o C m ⁻³)	coulomb partit per metre cúbic
ρ	densitat màssica	kg m ⁻³	kilogram partit per metre cúbic
ρ	resistivitat	$\Omega \cdot m$ ($\mu\Omega \cdot m$)	ohm metre (microohm metre)
σ	densitat de càrrega superficial (o càrrega superficial)	C/m ² (o C m ⁻²)	coulomb partit per metre quadrat
Φ	flux magnètic	Wb	weber
Φ_e	flux radiant [electromagnètic]	W (o J/s)	watt o joule partit per segon
Φ_v	flux lluminós	lm	lumen
ω	freqüència angular	rad/s (o rad s ⁻¹)	radian partit per segon